

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ព្រហ្មបិដកស្កាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះទ័ព្រហ្មបិដកជប៉ុន ។

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ព្រហ្មបិដកនេះ ចាប់ពីភាគ៥១ ដល់ ភាគ១១០
ត្រូវបានរៀបចំធ្វើឡើងដោយ គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ ឬជា
ចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

ផ្តល់សេចក្តីរំលឹកគម្ពីរព្រះទ័ព្រហ្មបិដកសម្រាប់ការងារ
ដោយ ឧបាសិកា កាំង ហ្គីច័ណេ ។

គ្រប់គ្រងឯកសារ (ទូទៅ និងផ្នែកបច្ចេកទេស)
ដោយ ឧបាសក ស្រុង-ចាន់ណា ។

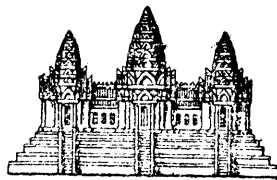
ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ
ដោយ ចន-ស្រីស្រស់ ។

ថតស្កានដោយ
ប៊ុនប្រុស ម៉ាន់ សាន់រ៉ត

ក្រោមការឧបត្ថម្ភយ៉ាងច្រើនលើសលែកពី៖

- ឧបាសិកា កាំង ហ្គីច ទ័ណ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ជុត លីស្រុង និង ឧបាសិកា លី សុខា ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក សរ ចន និង ឧបាសិកា អ៊ិច សារ៉េង ព្រមទាំងបុត្រ (បាត់ដំបង)
- ឧបាសក ជា ស៊ីវ៉ានា និងឧបាសិកា យុន សូនីម៉ា ព្រមទាំងបុត្រី ជា សុមេធាធីតា (ស.វ.អ)
- លោក ជីម-ជា និងលោកស្រី រតនី ស្រីមុំ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ទីផង យឿន (កូឡែន)
- លោក ស៊ុក ចាន់សេនី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា យ៉ា វ៉ានី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ប្អូនស្រី យ៉ា សុភ័ក្ត្រ (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា កោ សេង (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ប៉ាន សុគន្ធានីន និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ស្រុង ចាន់ណា និង ឧបាសិកា ចន ស្រីស្រស់ ព្រមទាំងបុត្រ ចាន់ណា សុធានីនាដ, ចាន់ណា សុធានីនាធា (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ស្រុង ចាន់រស្មី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- កញ្ញា ស្រុង ចាន់រតនា (ភ្នំពេញ)
- លោក ស្រុង យូចេង (ភ្នំពេញ)
- លោក នង សុផល (កូឡែន)
- ប្អូនស្រី សុខ អេង (កំពង់ចាម)
- កញ្ញា ចន កក្កដា (បាត់ដំបង)
- លោកស្រី ចន សត្យា និងលោក ទួត សេនីស័ក ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោក ចន រចនា (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា ទីស សុផានី (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា យឿម សុផានី (បាត់ដំបង)
- លោក ម៉ៅ គន្ធា និងលោកស្រី ធឿង សេដ្ឋា (បាត់ដំបង)
- លោក សៅ សារ៉ុម (បាត់ដំបង)
- ព្រះតេជព្រះគុណ ជុំ សារៈ (ព្រះចៅអធិការវត្ត សម សាន្ត ខេត្តបាត់ដំបង)
- ឧបាសិកា វ៉ាន់ លុយ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ហួ ច័ន្ទសុវណ្ណ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ស.វ.អ)

ព្រះ
ព្រះបិតាបិតា
និង
សេចក្តីប្រាប់ជាភាសាខ្មែរ
អភិបាលបិតា
បណ្ឌិត កេសសមណាត
១០៦

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត ភ្នំពេញ

ព.ស. ២៥១២

ឧទ្ទិសកថា

យើងខ្ញុំ សូមផ្តល់ស្មារតីសូត្រព្រះធម៌ឧទ្ទិសជូនជនជាតិខ្មែរ ។

ឥឡូវ យើងខ្ញុំអាចជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ទៅអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិខ្មែរបានហើយ ។

ព្រះធម៌នៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នេះ ត្រូវបានសូត្រចេញពីជម្រៅដួងចិត្តនៃអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា
ជនជាតិជប៉ុន ។

このカンボジア版南伝大蔵経を
カンボジアの佛教徒へ
贈ることができることに感謝します。
これが日本の佛教徒の心です。

It is with a deep sense of gratitude that I present the translation
of the complete collection of "TRIPITAKA" to the Cambodian
Buddhists on behalf of the Japanese Buddhist community.

ការម្នាក់ថា

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរ ជាមីរាប័រអាស !

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាមីគោរព !

គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកខ្មែរនេះ ត្រូវបាន " ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក " នៃពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ នៅភ្នំពេញ ចកវិប្រតិភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ តាំងពីឆ្នាំ ១៩៣០ ទៅឆ្នាំ ១៩៦៨ គឺត្រូវចំណាយ ពេល ៣៩ ឆ្នាំ ទើបបានសម្រេចហើយសព្វគ្រប់ ។ នេះពិតជាកំណប់ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ហើយក៏ជាកំណប់វប្បធម៌មាឌផ្នែកបោះពុម្ពរបស់ជនជាតិខ្មែរផងដែរ ។ យើងខ្ញុំ ពុទ្ធសាសនិក ជាតិជប៉ុន មានសន្តានចិត្តរីករាយនឹងបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ ដោយសង្ឃីមថា ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ក៏នឹងរុងរឿងឡើងវិញដែរ ។

នេះគឺជារំណោយពីជម្រៅដួងចិត្ត ជូនទៅដល់ជនជាតិខ្មែរទាំងអស់ ព្រមទាំង មនុស្សជាតិទូទៅ នៅក្នុងពិភពលោកនេះ ដែលមានចិត្តស្រឡាញ់សន្តិភាព ។

ខ្មែរបានរងសោកនាដកម្មដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ក៏ត្រូវអន្តរាយយ៉ាងខ្លាំង ក៏ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ យើងទាំងអស់គ្នា បានឈានជើងកន្លងផុតពីសេចក្តី ទុក្ខសោកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ ចាកផុតពីអំពើឃោរឃៅ បញ្ចប់គំនុំគុំគួន ដើរតាមពុទ្ធសីលាចារ្យបរមគ្រូ មិត្តមិត្តិយាមធ្វើឱ្យមានសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ។

ការណ៍ដែលយើងខ្ញុំជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកពេលនេះ គឺជានិមិត្តរូបនៃការប្តេជ្ញាចិត្ត របស់អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុនថា យើងខ្ញុំធ្វើសហប្រតិបត្តិការដើម្បីសន្តិភាព ក្នុងពិភពលោក ដើម្បីមុកជាកសុតាននៃចំណងមេត្រីភាព និងមិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិជប៉ុន និង ប្រជាជាតិខ្មែរ ។

ថ្ងៃនក្ខត្តបុក្ស កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

អ្នកតំណាងចាត់ការ Rev. Muchaku Seikyo

ប្រធានការិយាល័យ Rev. Sinohara Eiichi

អ្នកចាត់ការ Rev. Matunaga Zendo Rev. Arima Jitsujo Rev. Ito Yoshimichi
Rev. Watai Keiichi Rev. Sugiya Yoshizumi Rev. Sigeta Shincyo
Rev. Maeda Risyo Rev. Nakajima Kyoshi Mr. Ei Rokusuke

『トリピタカ』復刻進呈にあたって

親愛なるカンボジアの皆さん！

敬愛するカンボジアの仏教徒の皆さん！

カンボジア版『トリピタカ』は、プノンペンの仏教研究所が、仏教界の英知を集め、1930年から1968年まで、39年の歳月をかけて翻訳し、分類し、集大成して完成されました。まさにカンボジア仏教の法宝であると共に、カンボジア出版文化の至宝です。日本仏教徒の有志は、カンボジア仏教の復興再生を願いつつ、これを復刻刊行し、贈らせていただきます。

これはカンボジア仏教徒のみならず、カンボジア全人民、否、平和を愛する地球上のすべての人々への、心からの贈り物です。

カンボジアは、古今未曾有の悲劇を体験しました。カンボジア仏教もこの受難の時代に壊滅的な打撃を受けました。しかし、今はその悲しみを乗り越え、瞋りを離れ、怨みを恕し、ブッダの教えに従い、世界平和の実現に努力するときです。

この本の贈呈は、日本の仏教徒も共々に、世界平和のために努力することを誓うしるしであり、相互の連帯と友情の証なのです。

合掌

1994年7月吉日

カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

世話人代表 無着 成恭
事務局長 篠原 鋭一

世話人 松永 然道 有馬 実成
伊藤 佳通 渡井 奎一
杉谷 義純 茂田 真澄
前田 利勝 中島 教之
永 六輔

Acknowledgment

My dear Cambodian friends and respected members of the Cambodian Buddhist community.

It gives me a great pleasure to learn that the translation of the " Pali Tripitaka " into Cambodian by the " Tripitaka Commission " of the Buddhist Institute, Phnom Penh has been successfully achieved. The project to translate the Tripitaka was launched in 1930 and took 39 years to complete the whole work only in 1968.

The Cambodian translation of this great work will not only become a cherished treasure of the Cambodian Buddhist community but is also an important milestone in the history of publication in Cambodia.

Revival and prosperity of Buddhism in Cambodia is the ardent desire of the Japanese Buddhist Community. It is with this spirit that we have completed this important project and want to present the complete work to the Cambodian Buddhist community. It is a present not only to the Buddhist community in Cambodia but also to the Cambodian people and all the peace loving people in the world.

Cambodia experienced the greatest tragedies of modern times and the Cambodian Buddhist community also underwent severe trials and suffered crushing blows during this period. But now a time has come to surmount this grief and anger, and to forgive and start working again for world peace.

This great work is a symbol of Japanese Buddhist communities resolve to work with our Cambodian brothers and sisters toward world peace and a testimony to the friendship between the people.

Join hands in prayer...
July 1994

TRIPITAKA PUBLISHING SUPPORT COMMITTEE

Project Manager: Rev. Seikyo Muchaku

Secretary General: Rev. Eiichi Sinohara

Management Team:

Rev. Zendo Matunage Rev. Jitsujo Arima Rev. Yoshimichi Ito
Rev. Keiichi Watai Rev. Yoshizumi Sugiya Rev. Shincyo Sigeta
Rev. Risyo Maeda Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

អភិវឌ្ឍន៍ប្រជុំ

បណ្ណាល័យ គោរសមភាគ

១០៦

ព.ស. ២៥១២

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានស្ស តោសមោ ភាគោ

សញ្ញាជនទុក្ខកុសលតិកំ

បដិច្ចវិវោ

(១) នោ សញ្ញាជនំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោ សញ្ញាជនោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(២) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិភតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេថំ បញ្ញាវារេថំ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវោ

(៣) សញ្ញាជនំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

សញ្ញាជនំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោសញ្ញាជនោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញាជនំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោ អកុសលោ ច នោសញ្ញាជនោ អកុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន តេរសមភាគ

សញ្ញាជនទុកកុសលតិកៈ

បដិច្ចវារៈ

(១) នោសញ្ញាជនកុសលធម៌ (កុសលធម៌មិនមែនជាសញ្ញា-
ជនៈ) អាស្រ័យ នូវនោសញ្ញាជនកុសលធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ មានវារៈតែ ១ ។

បដិច្ចវារៈ

(៣) សញ្ញាជនអកុសលធម៌ អាស្រ័យ នូវសញ្ញាជនអកុសល-
ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ នោសញ្ញាជនអកុសលធម៌
អាស្រ័យ នូវសញ្ញាជនអកុសលធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
សញ្ញាជនអកុសលធម៌ក្តី នោសញ្ញាជនអកុសលធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវ
សញ្ញាជនអកុសលធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៤] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិបតិ-
យា នវ អវិគតេ នវ ។

[៥] នហេតុយា តីណិ នអធិបតិយា នវ ន-
វិប្បយុត្តេ នវ ។

សហជាតករោចិ ។ បេ ។ សម្បយុត្តករោចិ
បដិច្ចវរសទិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

[៦] សញ្ញាជនោ អកុសលោ ធម្មោ សញ្ញាជនស្ស
អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៧] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិបតិ-
យា នវ អវិគតេ នវ ។

[៨] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៩] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[១០] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវរស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចុជ្ជិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋុជ្ជិយម្បិ បច្ចុ-
ជ្ជិយានុលោមម្បិ កណីតំ ឯវំ កណេតត្ថំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

[៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី ។ បេ ។ សម្បយតវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ច-

វារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៦] សញ្ញាជនអកុសលធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញាជនអកុសល-
ធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៨] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ។

[៩] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ច័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័យៈក្តី បច្ច័យៈយានុលោមក្តី
នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈ ដែលបណ្ឌិតរាប់ហើយ យ៉ាងណា

(សញ្ញាជនទុកកុសលតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

សញ្ញាជនិយទុកកុសលគ្គិកំ

បដិច្ចវិវោ

[១១] នោ សញ្ញាជនំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
នោសញ្ញាជនោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[១២] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវរោបិ បញ្ញាវរោបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។
សញ្ញាជនទុកកុសលគ្គិកំ និដ្ឋិតំ ។

សញ្ញាជនិយទុកកុសលគ្គិកំ

បដិច្ចវិវោ

[១៣] សញ្ញាជនិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញា-
ជនិយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
អសញ្ញាជនិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អសញ្ញាជនិ-
យោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៤] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ ។

យថា ច្ចុឡន្តរទុកេ លោកិយលោកុត្តរទុ-
កកមនំ ឯវំ ឥមម្យំ ញាតតំ ។ សហជា-
តវរោបិ បញ្ញាវរោបិ វិត្តាវេតញា ។

សញ្ញាជនិយទុកកុសលត្តិកៈ

បដិប្បវិរៈ

[១១] នោសញ្ញាជនអព្យកតធម៌ អាស្រ័យ នូវនោសញ្ញាជន-
អព្យកតធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ មានវារៈតែ ១ ។

ចប់ សញ្ញាជនទុកកុសលត្តិកៈ ។

សញ្ញាជនិយទុកកុសលត្តិកៈ

បដិប្បវិរៈ

[១៣] សញ្ញាជនិយកុសលធម៌ (កុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍
ដល់សញ្ញាជនៈ) អាស្រ័យ នូវសញ្ញាជនិយកុសលធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អសញ្ញាជនិយកុសលធម៌ អាស្រ័យ នូវអ-
សញ្ញាជនិយកុសលធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ។

ដំណើរនៃលោកិយលោកុត្តរទុកៈ ក្នុងប្បឡង្គទុកៈ យ៉ាងណា
សញ្ញាជនិយទុកកុសលត្តិកៈនេះ បណ្ឌិតគប្បីដឹង យ៉ាងនោះដែរ ។
សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តាជ័យចុះ ។

បដិច្ចវិវា

[១៥] សញ្ញោជនិយំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញា-
ជនិយោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៦] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិគតេ ឯកំ ។

សហដាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវា

[១៧] សញ្ញោជនិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
សញ្ញោជនិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។ អសញ្ញោជនិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
អសញ្ញោជនិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា អសញ្ញោជនិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
សញ្ញោជនិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា អសញ្ញោជនិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
សញ្ញោជនិយោ អព្យាកតោ ច អសញ្ញោជនិយោ
អព្យាកតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
សញ្ញោជនិយំ អព្យាកតញ្ច អសញ្ញោជនិយំ អព្យា-
កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញោជនិយោ អព្យាកតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

បដិច្ចារិះ

[១៥] សញ្ញាជនិយអកុសលធម៌ អាស្រ័យ នូវសញ្ញាជនិយ-
អកុសលធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ មានវារៈតែ ១ ។

បដិច្ចារិះ

[១៧] សញ្ញាជនិយអព្យាកតធម៌ អាស្រ័យ នូវសញ្ញាជនិយ-
អព្យាកតធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អសញ្ញាជនិយអ-
ព្យាកតធម៌ អាស្រ័យ នូវអសញ្ញាជនិយអព្យាកតធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ សញ្ញាជនិយអព្យាកតធម៌ អាស្រ័យ នូវអសញ្ញា-
ជនិយអព្យាកតធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ សញ្ញាជនិយ-
អព្យាកតធម៌ក្តី អសញ្ញាជនិយអព្យាកតធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវអសញ្ញា-
ជនិយអព្យាកតធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ សញ្ញាជនិយ-
អព្យាកតធម៌ អាស្រ័យ នូវសញ្ញាជនិយអព្យាកតធម៌ផង នូវអសញ្ញា-
ជនិយអព្យាកតធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

សញ្ញាជនិយទុក្ខសលត្តិកំ

(១៨) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អនិប-
តិយា បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

ច្ចុឡានុទុកេ លោកិយលោកុត្តរទុកសទិសំ
សហជាតវារោបិ ។ បេ ។ សម្បយុត្តវារោបិ
វិត្តារេតព្វា ។

បញ្ញាវិវោ

(១៩) សញ្ញាជនិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ សញ្ញា-
ជនិយស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ អសញ្ញាជនិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ
អសញ្ញាជនិយស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ តីណិ ។

(២០) ហេតុយា បត្តាវិ អារម្មណោ តីណិ អនិ-
បតិយា បត្តាវិ អវិគតេ សត្ត ។

(២១) សញ្ញាជនិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ
សញ្ញាជនិយស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ វេទ្ធិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សញ្ញាជនិយទុកកុសលត្តិកៈ

[១៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងសិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

សញ្ញាជនិយទុកកុសលត្តិកៈ ដូចគ្នានឹងលោកិយលោកុត្តរ-

ទុកៈ ក្នុងចូឡន្តរទុកៈវិដរ ឯសហជាតវារៈក្តី ។ បេ ។

សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[១៩] សញ្ញាជនិយអព្យាកតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញាជនិយ-
អព្យាកតធម៌ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ អសញ្ញាជនិយអព្យាកតធម៌ ជា
បច្ច័យ នៃអសញ្ញាជនិយអព្យាកតធម៌ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[២០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងសិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[២១] សញ្ញាជនិយអព្យាកតធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញាជនិយ-
អព្យាកតធម៌ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយចុវរជាតប្បដ្ឋយ ជា
បច្ច័យ ដោយចច្ចាជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ
ដោយភ័ន្តិយប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២២] នហេតុយា សត្តំ នអារម្មណេ សត្តំ ។

[២៣] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ចត្តារិ ។

[២៤] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ តីណិ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាសន្ន អនុលោម-
មម្បិ បច្ឆដិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋដិយម្បិ បច្ឆ-
ដិយានុលោមម្បិ កណិតំ ឯវំ គណេតតំ ។

សញ្ញាជនីយទុកតុសលត្តិកំ ឧដ្ឋិតំ ។

សញ្ញាជនីសម្បយុត្តទុកតុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវោ

[២៥] សញ្ញាជនីប្បយុត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច

សញ្ញាជនីប្បយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៦] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិក-

តេ ឯកំ ។

សហជាតវេចិ បញ្ញាវាចេចិ សត្តត្ថ ឯកំ ។

អភិធម្មប័ណ្ណ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[២២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ

មានវារៈ ៧ ។

[២៣] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៤] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញា វារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ
យ៉ាងណា បទនេះ បណ្ឌិត ត្រូវរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ សញ្ញាជនិយទុកកុសលត្តិកៈ ។

សញ្ញាជនិយសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២៥] សញ្ញាជនិយសម្បយុត្តកុសលធម៌ (កុសលធម៌ ដែលប្រាស
ចាកសញ្ញាជនៈ) អាស្រ័យ នូវសញ្ញាជនិយសម្បយុត្តកុសលធម៌ (កុសល
ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ) ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ១ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

សញ្ញាជនិយសម្បយុត្តទុក្ខសុភវត្តិកំ

បដិប្បិវោ

(២៧) សញ្ញាជនិយសម្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច សញ្ញាជនិយសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(២៨) សញ្ញាជនិយសម្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច សញ្ញាជនិយសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា ។

(២៩) ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ បញ្ច អធិ-
បតិយា ឯកំ អវិភតេ បញ្ច ។

(៣០) សញ្ញាជនិយសម្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច សញ្ញាជនិយសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចីកិច្ចាសហគតេ ខន្ធ
បដិច្ច វិចីកិច្ចាសហគតោ មោហោ ។

(៣១) នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា បញ្ច ន-
បុរេនាតេ បញ្ច ។ បេ ។ នកម្មេ តីណិ ។ បេ ។
នវិប្បយុត្តេ បញ្ច ។

សញ្ញាជនសម្បយុត្តអកុសលធម៌

បដិច្ចវិវា:

[២៧] សញ្ញាជនសម្បយុត្តអកុសលធម៌ (អកុសលធម៌ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ) អាស្រ័យ នូវសញ្ញាជនសម្បយុត្តអកុសលធម៌ (អកុសលធម៌ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ) ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៨] សញ្ញាជនសម្បយុត្តអកុសលធម៌ អាស្រ័យ នូវសញ្ញាជនសម្បយុត្តអកុសលធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការមូណប្បដ្ឋយ ។

[២៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[៣០] សញ្ញាជនសម្បយុត្តអកុសលធម៌ អាស្រ័យ នូវសញ្ញាជនសម្បយុត្តអកុសលធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហេតុប្បដ្ឋយ គឺមោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិកិត្តា អាស្រ័យ នូវព្រកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិកិត្តា ។

[៣១] ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ លេ ។ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ លេ ។ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

បញ្ញាវិវា

[៣២] សញ្ញោជនសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ
សញ្ញោជនសម្បយុត្តស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ
អកុសលោ ធម្មោ សញ្ញោជនវិប្បយុត្តស្ស អកុ-
សលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៣៣] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ នវ សញ្ញា-
ជនសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ សញ្ញោជនសម្ប-
យុត្តស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ អធិបតិយា ឯកំ អនន្តរេ នវ ។ បេ ។
សហជាតេ បញ្ច ។ បេ ។ ឧបនិស្សយេ នវ អាសេ-
វនេ នវ កម្មេ ភីណិ ។ បេ ។ បក្កេ ភីណិ សម្ប-
យុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា បញ្ច ។

បដិច្ចវិវា

[៣៤] សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[៣៥] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិគតេ ឯកំ
សហជាតវេចិ បញ្ញាវាវេចិ សត្តត្ថ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

បញ្ញាវិវាទៈ

[៣២] សញ្ញាជនសម្បយុត្តអកុសលធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញា-
ជនសម្បយុត្តអកុសលធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្ត-
អកុសលធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញាជនវិប្បយុត្តអកុសលធម៌ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ សញ្ញាជនសម្បយុត្តអកុសលធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញាជនសម្ប-
យុត្តអកុសលធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
។ បេ ។ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បេ ។ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

បដិប្បវិវាទៈ

[៣៤] សញ្ញាជនវិប្បយុត្តអព្យាកតធម៌ អាស្រ័យ នូវសញ្ញា-
ជនវិប្បយុត្តអព្យាកតធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

ចប់ សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ ។

សញ្ញាជនសញ្ញាជនិយទុក្ខកុសលតិកិ
ញ ញ

បដិច្ចវិញ

(៣៦) សញ្ញាជនិយញ្ចេវ នោចសញ្ញាជនំ កុស-
លំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនិយោចេវ នោចសញ្ញាជនោ
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៣៧) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
តតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិញ

(៣៨) សញ្ញាជនញ្ចេវ សញ្ញាជនិយញ្ច អកុស-
លំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោចេវ សញ្ញាជនិយោច
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

(៣៩) ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិប-
តិយា នវ អវិតតេ នវ ។

(៤០) នហេតុយា តីណិ នអធិបតិយា នវ ន-
បុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ ន-
កម្មេ តីណិ នវិចារេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

សញ្ញាជនសញ្ញាជនិយទុកកុសលតិក្កៈ

បដិច្ចវិវាទៈ

[៣៦] កុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនិយៈផង មិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង
អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនិយៈផង មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងសស ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

បដិច្ចវិវាទៈ

[៣៨] អកុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនៈផង ជាសញ្ញាជនិយៈផង
អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនៈផង ជាសញ្ញាជនិយៈផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៣៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៤០] ក្នុងនរហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនរអធិបតិប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនរបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

សហជាតវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ បដិច្ចវារ-
សទិសា ។

បញ្ញាវិវា

(៤១) សញ្ញាជនោចេវ សញ្ញាជនិយោច អក្ក-
សលោ ធម្មោ សញ្ញាជនស្សចេវ សញ្ញាជនិយស្សច
អក្កសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៤២) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អនិប-
តិយា នវ អវិគតេ នវ ។

(៤៣) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(៤៤) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

(៤៥) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវារស្ស អនុលោ-
មម្បិ បដ្ឋនិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្បិ
បដ្ឋនិយានុលោមម្បិ កណិតំ វេ កណេតត្ថំ ។

បដិប្បវិវា

(៤៦) សញ្ញាជនិយោចេវ នោចសញ្ញាជនំ អព្យា-
កតំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនិយោចេវ នោចសញ្ញា-
ជនោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

សហជាតវារៈក្តី សម្បយតវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៤១] អកុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនៈផង ជាសញ្ញាជនិយៈផង ជា
បច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនៈផង ជាសញ្ញាជនិយៈផង ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៤៤] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៥] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ចន័យៈក្តី បច្ចន័យានុ-
លោមក្តី របស់បញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា បទេនៈ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះផងចុះ ។

បដិប្បវិវរៈ

[៤៦] អព្យាកតធម៌ ជាសញ្ញាជនិយៈផង ជាសញ្ញាជនៈផង
អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាសញ្ញាជនិយៈផង ជាសញ្ញាជនៈផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុក្ខសលត្តិកៈ

(៤៧) ហេតុយោ ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិគ-
តេ ឯកំ ។

សហជាតវាវេបិ បញ្ញាវាវេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

សញ្ញាជនសញ្ញាជនិយទុក្ខសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុក្ខសលត្តិកំ

បដិប្បវិណោ

(៤៨) សញ្ញាជនញ្ញោវ សញ្ញាជនសម្បយុត្តញ្ញោ
អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោចេវ សញ្ញាជន-
សម្បយុត្តោច អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

(៤៩) សញ្ញាជនសម្បយុត្តញ្ញោវ នោចសញ្ញាជនំ
អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនសម្បយុត្តោចេវ-
នោចសញ្ញាជនោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៥០) ហេតុយោ នវ អារម្មណោ នវ អធិបតិ-
យា នវ អវិគតេ នវ ។

(៥១) នហេតុយា ភីណិ នអធិបតិយា នវ
នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ
នកម្មេ ភីណិ នវិហាកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិក

(៤៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។
 ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី
 មានវារៈតែ ១ ។

ចប់ សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិក ។

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ

(៤៨) អកុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនៈផង ជាសញ្ញាជនសម្បយុត្តផង
 អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនៈផង ជាសញ្ញាជនសម្បយុត្តផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

(៤៩) អកុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនសម្បយុត្តផង ជានោសញ្ញា-
 ជនៈផង អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនសម្បយុត្តផង ជានោ-
 សញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៥០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(៥១) ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនេអធិបតិប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនេបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនេបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនេអារសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនេកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនេវិហាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនេវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

សម្មយុត្តស្ឋានំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ
សម្មយុត្តស្ឋានំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ ។

បញ្ញាវិវាទ

[៥២] សញ្ញាវិវាទេវ សញ្ញាវិវាទេវ សម្មយុត្តស្ឋានំ
អកុសលោ ធម្មោ សញ្ញាវិវាទេវ សញ្ញាវិវាទេវ
សម្មយុត្តស្ឋានំ អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។

[៥៣] ហេតុយា វិញ្ញាណំ អារម្មណេ នវ អធិប-
តិយា នវ អភិធម្មេ នវ ។

[៥៤] នហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ នអ-
ធិបតិយា នវ ។

[៥៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ វិញ្ញាណំ ។

[៥៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវិវាទស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចដ្ឋយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋយម្បិ បច្ច-
ដ្ឋយានុលោមម្បិ កណ្ឌំ ឯវំ កណ្ឌតត្ថំ ។

សញ្ញាវិវាទសញ្ញាវិវាទសម្មយុត្តស្ឋានំ វិញ្ញាណំ ។

អវាធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវិវាទៈ

[៥២] អកុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនៈផង ជាសញ្ញាជនសម្បយុត្ត
ផង ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនៈផង ជាសញ្ញាជនសម្ប-
យុត្តផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវគ្គតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥៥] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៦] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនី-
យានុលោមក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោក

រាបហើយ យ៉ាងណា បទនេះ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាង

នោះផងចុះ ។

ចប់ សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុក្ខិកប្បដ្ឋាន ។

សព្វោរដនីប្បយុត្តសព្វោរដនិយទុកកុសលគីរី

បដិប្បិវោ

[៥៧] សព្វោរដនីប្បយុត្ត សព្វោរដនិយំ កុស-
 លំ ធម្មំ បដិប្បិ សព្វោរដនីប្បយុត្តោ សព្វោរដនិយោ
 កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ សព្វោ-
 រដនីប្បយុត្តំ អសព្វោរដនិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិប្បិ
 សព្វោរដនីប្បយុត្តោ អសព្វោរដនិយោ កុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥៨] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ អភិគតេ ទ្វេ ។
 យថា ប្បឡិទ្ធិទុកេត លោកិយលោកុត្តរ-
 ទុកសទិសំ សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ

សព្វត្ថ វិញ្ញាបេតញ្ច ។

[៥៩] សព្វោរដនីប្បយុត្តោ សព្វោរដនិយោ អកុ-
 សលោ ធម្មោ សព្វោរដនីប្បយុត្តស្ស សព្វោរដនិ-
 យស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។

សញ្ញាជនិប្បយុត្តសញ្ញាជនិយទុកកុសលតិកៈ

បដិប្បវិវៈ

[៥៧] កុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនិប្បយុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈ
អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនិប្បយុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ កុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនិប្បយុត្ត
និងជាសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនិប្បយុត្ត
និងជាសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

(សញ្ញាជនិប្បយុត្តសញ្ញាជនិយទុកកុសលតិកៈ) ដូចគ្នា
នឹងលោកិយលោកុត្តរទុកៈ ក្នុងច្បាប់ទុកៈដែរ យ៉ាងណា
សហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យស្មារ គ្រប់
អន្លើ យ៉ាងនោះផងចុះ ។

បញ្ញាវិវៈ

[៥៩] អកុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនិប្បយុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈ
ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាសញ្ញាជនិប្បយុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈ
ដោយការមូលប្បច្ច័យ ។

(៦០) អារម្មណេ ឯកំ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិពោ

(៦០) សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ សញ្ញោជនិយំ អព្យាក-
 កតំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ សញ្ញោជនិ-
 យោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ អសញ្ញោជនិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ
 បដិច្ច សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ អសញ្ញោជនិយោ អព្យា-
 កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សញ្ញោជន-
 វិប្បយុត្តំ អសញ្ញោជនិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ សញ្ញោជនិយោ អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ-
 អសញ្ញោជនិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញោជនវិប្ប-
 យុត្តោ សញ្ញោជនិយោ អព្យាកតោ ច សញ្ញោជន-
 វិប្បយុត្តោ អសញ្ញោជនិយោ អព្យាកតោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ សញ្ញោ-
 ជនិយំ អព្យាកតត្ថា សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ អសញ្ញោជ-
 និយំ អព្យាកតត្ថា ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ-
 សញ្ញោជនិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៦០] កងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កងបច្ច័យទាំងអស់

សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

បដិប្បវិវាទៈ

[៦១] អព្យាកតធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈ
 អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្ប-
 យុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាសញ្ញាជន-
 វិប្បយុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 អព្យាកតធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យ នូវ
 អព្យាកតធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អព្យាកតធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត និងជាសញ្ញា-
 ជនិយៈក្តី អព្យាកតធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈក្តី
 អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្ប-
 យុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាសញ្ញាជន-
 វិប្បយុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈផង នូវអព្យាកតធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្ប-
 យុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

សញ្ញាជនវិប្បយុត្តសញ្ញាជនិយទុកុសលត្តិកំ

[៦២] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ទ្វេ អនិ-
បតិយា បញ្ច កម្មេ បញ្ច វិចារកេ បញ្ច អវិ-
កតេ បញ្ច ។

[៦៣] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ តីណិ
នអនិបតិយា ទ្វេ នបុរេជាតេ ចត្តារិ នបច្ឆាជាតេ
បញ្ច នអាសេវនេ បញ្ច នកម្មេ ឯកំ នវិចារកេ
ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ នោវិកតេ តីណិ ។

សហជាតវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ

បដិច្ចវារសទិសា

បញ្ញាវិពោ

[៦៤] សញ្ញាជនវិប្បយុត្តេ សញ្ញាជនិយោ អព្យា-
កតោ ធម្មោ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស សញ្ញាជនិ-
យស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។

[៦៥] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ តីណិ អនិ-
បតិយា ចត្តារិ អនន្តរេ ចត្តារិ អវិកតេ សត្ត ។

[៦៦] នហេតុយា សត្ត នអារម្មណេ សត្ត ។

[៦៧] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ចត្តារិ ។

សញ្ញាជនវិប្បយុត្តសញ្ញាជនិយទុកកុសលតិកៈ

[៦២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
វិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[៦៣] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ
២ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសារសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥
ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បញ្ញាវារៈ

[៦៤] អព្យាកតធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈ
ជាបដ្ឋយ នៃអព្យាកតធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត និងជាសញ្ញាជនិយៈ
ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២
ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៦៦] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
មានវារៈ ៧ ។

[៦៧] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៦៧) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ តីណិ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាសស្ស អនុលោម-
មម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-
នីយានុលោមម្បិ កណិតំ ឯវំ កណេតតំ ។

សញ្ញាជនវិប្បយុត្តសញ្ញាជនិយទុកកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

សញ្ញាជនគោច្ឆកទុកកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

គិន្តទិកកុសលតិកំ

បដិច្ចវិវោ

(៦៧) នោ កង្ខំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោកន្តោ
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៧០) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវាវេថិ បញ្ញាវាវេថិ សព្វត្ត ឯកំ ។

បដិច្ចវិវោ

(៧១) កង្ខំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កន្តោ អកុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា កង្ខំ អកុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច នោកន្តោ អកុសលោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

(៦៨) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-

លោមក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ

យ៉ាងណា (បទនេះ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តសញ្ញាជនិយទុកកុសលត្តិកៈ ។

ចប់ សញ្ញាជនគោត្តកទុកកុសលត្តិកៈ ។

គំនូរទុកកុសលត្តិកៈ

បដិប្បវារៈ

(៦៩) កុសលធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
មិនមែនជាគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៧០) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ១ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ហាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

បដិប្បវារៈ

(៧១) កុសលធម៌ ជាគន្លុះ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជា
គន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អកុសលធម៌ មិនមែន
ជាគន្លុះ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាគន្លុះ ទើបកើតឡើង

ធម្មទុក្ខកុសលក្ខំ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា កន្លំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
កន្លោ អកុសលោ ច នោកន្លោ អកុសលោ ច
ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នោកន្លំ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច នោកន្លោ អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧២] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិគតេ
នវ ។

[៧៣] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ នចុ-
រេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ ន-
កម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ នវប្បយុត្តេ នវ ។

សហជាតវារោបិ ។ បេ ។ សម្បយុត្តវារោបិ
បដិច្ចវារសទិសា វិត្តារេតញ្ចា ។

បញ្ញាវិវេ

[៧៤] កន្លោ អកុសលោ ធម្មា កន្លស្ស អ-
កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

[៧៥] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិបតិ-
យា នវ អវិគតេ នវ ។

[៧៦] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

គន្ថទុកកុសលត្តិកៈ

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អកុសលធម៌ ជាគន្ថៈក្តី អកុសលធម៌ មិនមែនជា
គន្ថៈក្តី អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាគន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ មិនមែនជាគន្ថៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
មិនមែនជាគន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៣] ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអារសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី ។ បេ ។ សម្បយុតវារៈក្តី ដូចគ្នានឹង
បដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៧៤] អកុសលធម៌ ជាគន្ថៈ ជាបដ្ឋយ នៃអកុសលធម៌ ជាគន្ថៈ
ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៦] ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧៧] ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណោ នវំ ។

[៧៨] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ នវំ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោម-
មម្បិ បច្ចុនិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្បិ បច្ចុ-
និយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឃំ កណោតត្ថំ ។

បដិច្ចវិវោ

[៧៩] លោកន្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច លោកន្តោ
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨០] ហេតុយា ឯកំ អវិកតេ ឯកំ ។

សហជាតវាវេថិ បញ្ញាវាវេថិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

គន្ធទុកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

គន្ធនិយទុកកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវោ

[៨១] កន្ធនិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កន្ធនិ-
យោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
អកន្ធនិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អកន្ធនិយោ កុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨២] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៧៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៨] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោភរាប់ហើយ
យ៉ាងណា (បទនេះ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវារៈ

[៧៩] អព្យាកតធមិ មិនមែនជាគន្លះ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធមិ
មិនមែនជាគន្លះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ។
ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។
ចប់ ធន្តទុកកុសលត្តិកៈ ។

គន្លងិយទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៨១] កុសលធមិ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្លះ អាស្រ័យ នូវកុ-
សលធមិ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្លះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
កុសលធមិ មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់គន្លះ អាស្រ័យ នូវកុសលធមិ
មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់គន្លះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ។

គន្ថនិយទុក្កសុវត្ថិកំ

លោកិយលោកុត្តរកមនសទិសំ

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ វិត្តារេតញ្ចា ។

បដិច្ចវិវោ

[៨៣] កន្ថនិយំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កន្ថ-
និយោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៤] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវោ

[៨៥] កន្ថនិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច កន្ថ-
និយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អកន្ថនិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អកន្ថនិយោ
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

កន្ថនិយំ អព្យាកតញ្ច អកន្ថនិយំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច កន្ថនិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា ។

គន្ថនិយទុកកុសលត្ថិកៈ

(គន្ថនិយទុកកុសលត្ថិកៈនេះ) ដូចគ្នានឹងលោកិយលោកុត្តរ-
គមនៈដែរ សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បី
ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិប្បវារៈ

(៨៣) អកុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈ អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៨៤) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងប្បដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

បដិប្បវារៈ

(៨៥) អព្យាកតធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈ អាស្រ័យ នូវអព្យា-
កតធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈ អាស្រ័យ នូវ
អព្យាកតធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈផង នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជា
ប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៨៦] ហេតុយា បញ្ចុ អារម្មណោ ទ្វេ អវិគតេ
បញ្ចុ ។

លោភិយ លោភុត្តរតមនសទិសំ

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ វិទ្ធាវេតញ្ច ។

គន្ថនិយទុកត្តិកសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

គន្ថសម្បយុត្តិទុកត្តិកសលត្តិកំ

បដិច្ចវិញ្ញាណ

[៨៧] គន្ថវិប្បយុត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច គន្ថ-
វិប្បយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៨៨] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិញ្ញាណ

[៨៩] គន្ថសម្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
គន្ថសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា វិណិ ។

[៩០] ហេតុយា ធន អារម្មណោ ធន អធិបតិយា
បញ្ចុ អវិគតេ ធន ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៨៦] កុំរិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ កុំរិអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ កុំរិអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

(គន្ថនិយទុកកុសលត្តិកៈនេះ) ដូចគ្នានឹងលោកិយលោកុត្តរគមនៈវិដរ
សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ គន្ថនិយទុកកុសលត្តិកៈ ។

គិណ្ឌសម្បយតទកកុសលត្តិកៈ

បដិប្បវារៈ

[៨៧] កុសលធម៌ ប្រាសចាកគន្ថៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
ប្រាសចាកគន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៨] កុំរិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កុំរិអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ កុំរិអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

កុំរិបច្ច័យទាំងអស់ កុំរិសហជាតវារៈក្តី កុំរិបញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

បដិប្បវារៈ

[៨៩] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយគន្ថៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ប្រកបដោយគន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៩០] កុំរិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ កុំរិអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ កុំរិអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ កុំរិអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

គន្ថសម្មយុត្តកកុសលត្តិកំ

[៧០] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា ន នប្ប-
រេជាតេ ន ។ បេ ។ នកកម្មេ ចត្តារិ នវិប្បយុត្តេ ន
។ បេ ។

សហជាតវារោមិ សម្មយុត្តវារោមិ វិត្តារេតត្វា ។

បញ្ញាវិវោ

[៧២] គន្ថសម្មយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ គន្ថ-
សម្មយុត្តស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[៧៣] ហេតុយា ន អារម្មណេ នវ អធិបតិយា
នវ អនន្តរេ នវ សហជាតេ ន ឧបទិស្សយេ នវ
អាសេវនេ នវ កកម្មេ ចត្តារិ មក្កេ ចត្តារិ សម្មយុត្តេ
ន អវិគតេ ន ។

បដិច្ចវិវោ

[៧៤] គន្ថវិប្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច គន្ថ-
វិប្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ។

[៧៥] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិគ-
តេ ឯកំ ។

ធនុសម្បយុត្តិកុកុសលត្តិកៈ

[៧១] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ បេ ។ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ បេ ។

សហជានវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញារិវាទៈ

[៧២] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយគន្លះ ជាបច្ច័យ នៃអកុសល-
 ធម៌ ប្រកបដោយគន្លះ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 សហជានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ។

បដិប្បិវាទៈ

[៧៤] អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកគន្លះ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
 ប្រាសចាកគន្លះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកុសលញ្ញាណំ

សហជាតកវេចិ បញ្ញាកវេចិ សទ្ធភ្ន ឯកំ ។

គន្ធសម្មយុត្តទុកុសលញ្ញំ និដ្ឋិតំ ។

គន្ធគន្ធនិយទុកុសលញ្ញំ

បដិច្ចវិពា

[៧៦] គន្ធនិយញ្ជៅ លោចគន្ធនំ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច គន្ធនិយោចេវ លោចគន្ធា អកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៧] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
តតេ ឯកំ ។

សហជាតកវេចិ បញ្ញាកវេចិ សទ្ធភ្ន ឯកំ ។

បដិច្ចវិពា

[៧៨] គន្ធសញ្ជៅ គន្ធនិយញ្ជា អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
គន្ធាចេវ គន្ធនិយោច អកុសលោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ គន្ធនិយញ្ជៅ លោចគន្ធនំ
អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច គន្ធនិយោចេវ លោចគន្ធា
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អវិជ្ជាបដិសន្ធិ អនុលោមទុកភ្នំកប្បដ្ឋាន

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតិវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

ចប់ ធួនសម្បយុត្តិទុកកុសលន្តិកៈ ។

គន្ថគន្ថនិយ័ វិកកុសលន្តិកៈ

បដិប្បវារៈ

[៧៦] កុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈមិនមែនទាំងជាគន្ថៈ
អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈ និងមិនមែនជាគន្ថៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតិវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

បដិប្បវារៈ

[៧៨] អកុសលធម៌ ជាគន្ថៈផង ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈផង
អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាគន្ថៈផង ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ជា
ប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈផង មិនមែនជាគន្ថៈផង អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈផង មិនមែនជាគន្ថៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

គន្ថគន្ថនិយមកុសលត្រីកំ

[៧៧] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អដិប-
តិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[១០០] នហេតុយា ឯ កំ នអដិបតិយា នវ ។

សហជាតវារោបិ សម្មយុត្តវារោបិ

បដិច្ចវារសទិសា វិត្តារេតព្វា ។

បញ្ញាវិវារោ

[១០១] កន្តោចេវ កន្តនិយោច អកុសលោ ធម្មោ

កន្តស្សចេវ កន្តនិយស្សច អកុសលស្ស ធម្មស្ស

ហេតុច្បង្គយេន បច្ចយោ ។

[១០២] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អដិប-

តិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[១០៣] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[១០៤] ហេតុច្បង្គយា នអារម្មណេ នវ ។

[១០៥] នហេតុច្បង្គយា អារម្មណេ នវ ។

គន្ថគន្ថនិយមុកកុសលគ្លីកៈ

[៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[១០០] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[១០១] អកុសលធម៌ ជាគន្ថៈផង ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈផង ជា
បដ្ឋយ នៃអកុសលធម៌ ជាគន្ថៈផង ជាប្រយោជន៍ដល់គន្ថៈផង ដោយ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ។

[១០៣] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។

[១០៤] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៥] ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

យថា កុសលន្តិកេ បញ្ញាវាសន្ន អនុលោ-
មម្បិ បច្ឆនិយម្បិ អនុលោមប្បច្ឆនិយម្បិ
បច្ឆនិយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កលោតតំ ។

បដិច្ចវិវោ

[១០៦] កន្ត្រនិយោទេវ នោចកន្ត្រំ អព្យាកតំ ធម្មំ
បដិច្ច កន្ត្រនិយោទេវ នោចកន្ត្រោ អព្យាកតោ ធម្មោ
ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៧] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ
អវិកតេ ឯកំ ។

សហជាតវាវេចិ បញ្ញាវាវេចិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

កន្ត្រន្តនិយទុកកុសលតិកំ និដ្ឋិតំ ។

គន្តគន្តសម្បយុត្តិកុកុសលតិកំ

បដិច្ចវិវោ

[១០៨] កន្ត្រោវ កន្ត្រសម្បយុត្តោ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច កន្ត្រោទេវ កន្ត្រសម្បយុត្តោច អកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៩] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អវិកតេ
នវ ។

ធនុត្តសម្មយុត្តទុកុសលត្តិកំ

[១១០] នអធិបតិយា នវ នបុរោជាតេ នវ ។
សហជាតវារោមិ ។ បេ ។ សម្មយុត្តវារោមិ
បដិច្ចវារសទិសា វិត្តារេតញា ។

បញ្ញាវិវោ

[១១១] កត្តោចេវ កត្តសម្មយុត្តោច អកុសលោ
ធម្មោ កត្តស្សចេវ កត្តសម្មយុត្តស្សច អកុសលស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១១២] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិកតេ
នវ ។

[១១៣] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[១១៤] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ នវ ។

[១១៥] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវារស្ស អនុលោ-

មម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ

បដ្ឋនីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

គន្ថគន្ថសម្បយុត្តទុកុសលត្តិកៈ

[១១០] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី ។ បេ ។ សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ
បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[១១១] អកុសលធម៌ ជាគន្ថៈផង ជាគន្ថសម្បយុត្តផង ជាបច្ច័យ
នៃអកុសលធម៌ ជាគន្ថៈផង ជាគន្ថសម្បយុត្តផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១១៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[១១៤] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៥] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយោ-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (បទនេះ) បណ្ឌិត គប្បរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

គន្ធវិប្បយុត្តគន្ធនិយមទុកកុសលតិកំ

បដិប្បវាណ

(១១៦) គន្ធវិប្បយុត្តំ គន្ធនិយំ កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច គន្ធវិប្បយុត្តោ គន្ធនិយោ កុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ គន្ធវិប្បយុត្តំ អគន្ធនិយំ
កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច គន្ធវិប្បយុត្តោ អគន្ធនិយោ
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១១៧) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ អវិគ-
តេ ទ្វេ ។

សហជាតវារេបិ ។ មេ ។ បញ្ញាវារេបិ
សព្វត្ថ វិត្តារេតញ្ច ។

បដិប្បវាណ

(១១៨) គន្ធវិប្បយុត្តំ គន្ធនិយំ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច គន្ធវិប្បយុត្តោ គន្ធនិយោ អកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១១៩) ហេតុយា ឯកំ អវិគតេ ឯកំ ។
សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

គុណវិប្បយុត្តគុណនិយទុកកុសលតិកៈ

បដិប្បវាវៈ

(១១៦) កុសលធម៌ ដែលប្រាសចាកគន្លុះ និងជាប្រយោជន៍ដល់
គន្លុះ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែលប្រាសចាកគន្លុះ និងជាប្រយោជន៍
ដល់គន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌
ដែលប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនជាប្រយោជន៍ដល់គន្លុះ អាស្រ័យ នូវកុ-
សលធម៌ ដែលប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនជាប្រយោជន៍ដល់គន្លុះ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(១១៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

សហជាតវារៈក្តី ។ ចេ ។ បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យ
ពិស្តារ គ្រប់បទទាំងអស់ផងចុះ ។

បដិប្បវាវៈ

(១១៨) អកុសលធម៌ ដែលប្រាសចាកគន្លុះ និងជាប្រយោជន៍
ដល់គន្លុះ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ដែលប្រាសចាកគន្លុះ និងជាប្រ-
យោជន៍ដល់គន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(១១៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។
ក្នុងប្បដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

តន្ត្រីប្បយុត្តតន្ត្រីយុទ្ធកុសលត្តិ

បដិប្បវិញ្ញា

[១២០] កន្លងប្បយុត្តំ កន្លងិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ
 បដិច្ច កន្លងប្បយុត្តោ កន្លងិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ កន្លងប្បយុត្តំ អកន្លងិយំ
 អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច កន្លងប្បយុត្តោ អកន្លងិយោ
 អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។
 កន្លងប្បយុត្តំ កន្លងិយំ អព្យាកតញ្ច កន្លងប្បយុត្តំ អកន្លង-
 ិយំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច កន្លងប្បយុត្តោ-
 អកន្លងិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា ។

[១២១] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ វិចា-
 កេ បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

សហជាតវារោមិ ។ បេ ។ សម្បយុត្តវារោមិ
 បដិច្ចវារសទិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[១២២] កន្លងប្បយុត្តោ កន្លងិយោ អព្យាកតោ
 ធម្មោ កន្លងប្បយុត្តស្ស កន្លងិយស្ស អព្យាក-
 តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

ធនវិប្បយុត្តធននិយមុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវិវាវៈ

[១២០] អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកគន្លុះ និងជាប្រយោជន៍
 ដល់គន្លុះ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកគន្លុះ និងជាប្រ-
 យោជន៍ដល់គន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធម៌
 ដែលប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនជាប្រយោជន៍ដល់គន្លុះ អាស្រ័យ នូវអ-
 ព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនជាប្រយោជន៍ដល់គន្លុះ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ដែល
 ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនជាប្រយោជន៍ដល់គន្លុះ អាស្រ័យ នូវអព្យាកត-
 ធម៌ ដែលប្រាសចាកគន្លុះ និងជាប្រយោជន៍ដល់គន្លុះផង នូវអព្យាកតធម៌
 ដែលប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនជាប្រយោជន៍ដល់គន្លុះផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។
 សហជាតវារៈ ភ្នំ ។ បេ ។ សម្បយុត្តវារៈ ភ្នំ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ
 បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវាវៈ

[១២២] អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកគន្លុះ និងជាប្រ-
 យោជន៍ដល់គន្លុះ ជាបដ្ឋយ នៃអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាស
 ចាកគន្លុះ និងជាប្រយោជន៍ដល់គន្លុះ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបដិពោ អនុលោមទុក្ខក្កិកប្បដ្ឋានំ

តប្បវិប្បយុត្តយុត្តោ អតប្បវិប្បយុត្តយុត្តោ អតប្បវិប្បយុត្តយុត្តយុត្តោ អតប្បវិប្បយុត្តយុត្តយុត្តោ
វិប្បយុត្តស្ស អតប្បវិប្បយុត្តស្ស អតប្បវិប្បយុត្តស្ស អតប្បវិប្បយុត្តស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វីណិ ។

[១២៣] ហេតុយោ បត្តាវិ អារម្មណោ វីណិ

អនិបតិយោ បត្តាវិ អវិគតោ សត្ត ។

[១២៤] នហេតុយោ សត្ត នអារម្មណោ សត្ត ។

[១២៥] ហេតុប្បដ្ឋយោ នអារម្មណោ បត្តាវិ ។

[១២៦] នហេតុប្បដ្ឋយោ អារម្មណោ វីណិ ។

យថា កុសលទ្ធិកោ បញ្ញាវរស្ស អនុលោម
មម្បិ បដ្ឋជីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋជីយម្បិ
បដ្ឋជីយានុលោមម្បិ កណិកំ ឯវំ កណោតតំ ។

គន្ថវិប្បយុត្តគន្ថជិយទុក្ខសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

គន្ថគោច្ឆកទុក្ខសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

ឌីយកោច្ឆកម្បិ យោគកោច្ឆកម្បិ

អាសវកោច្ឆកម្បិ កុសលទ្ធិកសិទិសំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ពញ្ញាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកគន្លង៖ នឹងជាប្រយោជន៍ដល់គន្លង៖ ជាបច្ច័យ
នៃពញ្ញាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកគន្លង៖ នឹងមិនជាប្រយោជន៍ដល់គន្លង៖
ដោយហេតុបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១២៣] ក្នុងហេតុបច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណ៍បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតីបច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិភតបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១២៤] ក្នុងនេហេតុបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណ៍បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[១២៥] ក្នុងនអារម្មណ៍បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុបច្ច័យ ។

[១២៦] ក្នុងអារម្មណ៍បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហេតុបច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចន័យៈក្តី អនុលោមបច្ចន័យៈក្តី បច្ចន័យា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (បទនេះ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ គន្ថវិប្បយុត្តគន្ថនិយទុកកុសលត្តិកៈ ។

ចប់ គន្ថគោដ្ឋកទុកកុសលត្តិកៈ ។

ឧបលោមក្តី យោគលោមក្តី ដ្ឋបទសវេលាចក្កទុកកុសលត្តិកៈដែរ ។

នីវេណទុកកុសលតិកំ

បដិច្ចវិវា

(១២៧) នីវេណំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ចំ នោនី-
វេណោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១២៨) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ
អវិគតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វតុ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវា

(១២៩) នីវេណំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ចំ នីវេណោ
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នីវេណំ
អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ចំ នោនីវេណោ អកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នីវេណំ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ចំ នីវេណោ អកុសលោ ច នោនីវេណោ
អកុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១៣០) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ ។

(១៣១) នីវេណំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ចំ នីវេ-
ណោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា
វិចិត្តំ នីវេណំ ឧទ្ធច្ច នីវេណំ បដិច្ចំ អវិជ្ជា នីវេណំ ។

នីវរណទុកកុសលតិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១២៧] កុសលធម៌ ជានិវរណៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជានិវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

បដិច្ចវារៈ

[១២៩] អកុសលធម៌ ជានិវរណៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជានិវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អកុសលធម៌ ជានិវរណៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជានិវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អកុសលធម៌ ជានិវរណៈក្តី ជានិវរណៈក្តី អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជានិវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[១៣១] អកុសលធម៌ ជានិវរណៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជានិវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ អវិជ្ជា-និវរណៈ អាស្រ័យ នូវវិចិក្ខានិវរណៈ និងឧទ្ធច្ចនិវរណៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

នោនីវណំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នីវរណោ អកុ-
សលោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិក្កា-
សហគតេ ទុទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធភ បដិច្ច អវិជ្ជានីវរ-
ណំ ។ នីវរណំ អកុសលញ្ច នោនីវណំ អកុសលញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច នីវរណោ អកុសលោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិក្កានីវរណាញ្ច ទុទ្ធច្ចនីវរណាញ្ច
សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធភ បដិច្ច អវិជ្ជានីវរណំ ។

[១៣២] នហេតុយា តីណិ នអនិបតិយា នវ
នប្បវេជាតេ នវ ។ បេ ។ នវិប្បយុត្តេ នវ ។
សហជាតវារេបិ សម្បយុត្តវារេបិ សព្វត្ថេ នវ ។

បញ្ញាវិវោ

[១៣៣] នីវរណោ អកុសលោ ធម្មោ នីវរ-
ណាស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៣៤] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អនិ-
បតិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[១៣៥] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

អកុសលធម៌ ជានិវរណៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជានានិវរណៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ អវិជ្ជានិវរណៈ អាស្រ័យ នូវ
 ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុជា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ អកុសលធម៌
 ជានិវរណៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជានិវរណៈផង នូវអកុសលធម៌
 ជានានិវរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ អវិជ្ជានិវរ-
 ណៈ អាស្រ័យ នូវវិចិក្ខុនិវរណៈផង នូវឧទ្ធច្ចៈនិវរណៈផង នូវពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។

[១៣២] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរាណតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនវិប្បយុត្តក្ខ-
 ដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី មានវារៈ ៧ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[១៣៣] អកុសលធម៌ ជានិវរណៈ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌
 ជានិវរណៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១៣៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[១៣៥] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ។

វិវរណីយទុក្ខកុសលត្រីកំ

[១៣៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអាម្មណោ តីណិ ។

[១៣៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ នវ ។

យថា ឥនុសលត្តិកេ បញ្ញាវាសន្ឋ អនុលោមប្បិ
បដ្ឋនិយប្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយប្បិ បដ្ឋនិយា-
នុលោមប្បិ កណីតំ ឃំ កណោតត្ថំ ។

បដិច្ចវារោ

[១៣៨] នោនីវណំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
នោនីវណោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយោ ។

[១៣៩] ហេតុយា ឃតំ អាម្មណោ ឃតំ អវិ-
កតេ ឃតំ ។

សហជាតវរេចិ បញ្ញាវរេចិ សត្វត្ថ ឃតំ ។

វិវរណទុក្ខកុសលត្រីកំ ចំដ្ឋិតំ ។

វិវរណីយទុក្ខកុសលត្រីកំ

បដិច្ចវារោ

[១៤០] នីវណិយំ ឥនុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នីវណិ-

យោ ឥនុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

នីវរណិយទុកកុសលត្តិកៈ

[១៣៦] ក្នុងនការម្ពណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៧] ក្នុងនការម្ពណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-

លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ

យ៉ាងណា (បទនេះ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[១៣៨] អព្យាកតធម៌ ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
ជានានីវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្ពណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

ចប់ នីវរណទុកកុសលត្តិកៈ ។

នីវរណិយទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១៤០] កុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់នីវរណៈ អាស្រ័យ នូវកុ-
សលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់នីវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

អនីវរណីយំ កកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អនីវរណីយោ
កកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១២១] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-
គតេ ទ្វេ ។

សហជាតវរេបិ បញ្ញាវរេបិ វិត្តាវេតត្វា ។

[១២២] នីវរណីយំ អកកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នីវ-
រណីយោ អកកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។

[១២៣] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវរេបិ បញ្ញាវរេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

បដិប្បវិរោ

[១២៤] នីវរណីយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នីវ-
រណីយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ។ អនីវរណីយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អនី-
វរណីយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា វីណិ ។ នីវរណីយំ អព្យាកតត្វា អនីវរ-
ណីយំ អព្យាកតត្វា ធម្មំ បដិច្ច នីវរណីយោ អព្យា-
កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

កុសលធម៌ មិនជាប្រយោជន៍ដល់នីវរណៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
មិនជាប្រយោជន៍ដល់នីវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(១៤១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

(១៤២) អកុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់នីវរណៈ អាស្រ័យ
នូវអកុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់នីវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

(១៤៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងប្បដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

បដិច្ចវារៈ

(១៤៤) អព្យាកតធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់នីវរណៈ អាស្រ័យ នូវ
អព្យាកតធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់នីវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋយ ។ អព្យាកតធម៌ មិនជាប្រយោជន៍ដល់នីវរណៈ អាស្រ័យ នូវអ-
ព្យាកតធម៌ មិនជាប្រយោជន៍ដល់នីវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់នីវរណៈ អា-
ស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់នីវរណៈផង នូវអព្យាកតធម៌
មិនជាប្រយោជន៍ដល់នីវរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

នីវរណសម្បយុត្តទុក្ខកុសលត្រីកំ

[១៤៥] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ទ្វេ វិនាគេ
បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

សហជានភវេយិ បញ្ញាភវេយិ វិត្តារេតញ្ច ។

នីវរណិយទុក្ខកុសលត្រីកំ ឧដ្ឋតំ ។

នីវរណសម្បយុត្តទុក្ខកុសលត្រីកំ

បដិច្ចវិវោ

[១៤៦] នីវរណវិច្ឆយុត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នីវរណវិច្ឆយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[១៤៧] ហេតុយោ ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជានភវេយិ បញ្ញាភវេយិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវោ

[១៤៨] នីវរណសម្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នីវរណសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៤៩] ហេតុយោ ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ

សហជានភវេយិ បញ្ញាភវេយិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

នីវរណសម្បយុត្តទុកុសលត្តិកៈ

(១៤៥) កុសលធម៌ មានវារៈ ៥ កុសលអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ កុសលវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ កុសលអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។
 សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។
 ចប់ នីវរណយុកុសលត្តិកៈ ។

នីវរណសម្បយុត្តទុកុសលតិកៈ

បដិច្ចវារៈ

(១៤៦) កុសលធម៌ ជានីវរណវិប្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវកុសល-
 ធម៌ ជានីវរណវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 (១៤៧) កុសលធម៌ មានវារៈ ១ កុសលអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 មានវារៈ ១ កុសលអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
 កុសលប្បច្ច័យទាំងអស់ កុសលសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

បដិច្ចវារៈ

(១៤៨) អកុសលធម៌ ជានីវរណសម្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវអកុស-
 លធម៌ ជានីវរណសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 (១៤៩) កុសលធម៌ មានវារៈ ១ កុសលអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ កុសលអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
 កុសលប្បច្ច័យទាំងអស់ កុសលសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

បដិច្ចវិវា

[១៥០] នីវរណវិប្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
នីវរណវិប្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[១៥១] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវរេបិ បញ្ញាវរេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។
នីវរណសម្មយុត្តទុកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

នីវរណនីវរណិយទុកុកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវា

[១៥២] នីវរណិយោទេវ នោចនីវរណំ កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច នីវរណិយោទេវ នោចនីវរណោ កុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៥៣] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវរេបិ បញ្ញាវរេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

អវិជ្ជាបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

បដិច្ចវិវរៈ

[១៥០] អព្យាកតធមិ ជានីវរណវិប្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធមិ ជានីវរណវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៥១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។
ចម្លើយនីវរណសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ ។

នីវរណនីវរណិយទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១៥២] កុសលធមិ ជានីវរណិយៈផន ជានានីវរណៈផន អាស្រ័យ នូវកុសលធមិ ជានីវរណិយៈផន ជានានីវរណៈផន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៥៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

នីវរណនីវរណិយទុក្ខកុសលត្រីកំ

បដិប្បវិរោ

[១៥៤] នីវរណញ្ចោវ នីវរណិយញ្ចោ អកុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច នីវរណោចេវ នីវរណិយោច អកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នីវរណិយញ្ចោវ
 លោចនីវរណំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នីវរណិយោចេវ
 លោចនីវរណោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ។

[១៥៥] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ ។ បេ ។
 អវិគតេ នវ ។

សហជាតវរេបិ បញ្ញាវរេបិ សព្វត្ថ នវ ។

បដិប្បវិរោ

[១៥៦] នីវរណិយញ្ចោវ លោចនីវរណំ អព្យាកតំ ធម្មំ
 បដិច្ច នីវរណិយោចេវ លោចនីវរណោ អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៥៧] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
 គតេ ឯកំ ។

សហជាតវរេបិ បញ្ញាវរេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

និរណនិរណិយទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវិវាទៈ

[១៥៤] អកុសលធម៌ ជានិរវណៈផង ជានិរវណិយៈផង អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជានិរវណៈផង ជានិរវណិយៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ជានិរវណិយៈផង ជានិរវណៈផង អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជានិរវណិយៈផង ជានិរវណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៥៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ៧ ។

បដិច្ចវិវាទៈ

[១៥៦] ពព្យាកតធម៌ ជានិរវណិយៈផង ជានិរវណៈផង អាស្រ័យ នូវពព្យាកតធម៌ ជានិរវណិយៈផង ជានិរវណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៥៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

នីវរណនីវរណសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវា

[១៥៨] នីវរណាចារ្យេ នីវរណាសម្បយុត្តានុ អគុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច នីវរណោចេវ នីវរណាសម្បយុត្តោ ច
អគុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៥៩] ហេតុយា នេវ អារម្មណេ នេវ អវិភតេ នេវ ។
សហដាតវារោចិ បញ្ញាវារោចិ សព្វត្ថ នេវ ។

នីវរណនីវរណសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយទុកកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវា

[១៦០] នីវរណាវិប្បយុត្តំ នីវរណិយំ កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច នីវរណាវិប្បយុត្តោ នីវរណិយោ កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ នីវរណាវិប្បយុត្តំ
អនីវរណិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នីវរណាវិប្បយុត្តោ
អនីវរណិយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[១៦១] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិភតេ ទ្វេ ។
សហដាតវារោចិ បញ្ញាវារោចិ វិត្តារតញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

នីវរណានីវរណសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចារិរៈ

[១៥៨] អកុសលធម៌ ជានីវរណៈផង ជានីវរណសម្បយុត្តផង អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជានីវរណៈផង ជានីវរណសម្បយុត្តផង ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៥៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី មានវារៈតែ ៧ ។
ចប់ នីវរណានីវរណសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ ។

នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចារិរៈ

[១៦០] កុសលធម៌ ជានីវរណវិប្បយុត្ត និងជានីវរណិយៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជានីវរណវិប្បយុត្ត និងជានីវរណិយៈ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌ ជានីវរណវិប្បយុត្ត និងជានីវរណិយៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជានីវរណវិប្បយុត្ត និងជានីវរណិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។

[១៦១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បរាមាសទុកកុសលគ្រឹះ

បដិបូរិវោ

[១៦២] នីវរណវិប្បយុត្តំ នីវរណិយំ អព្យាករតំ ធម្មំ
 បដិច្ចំ នីវរណវិប្បយុត្តោ នីវរណិយោ អព្យាករោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នីវរណវិប្បយុត្តំ
 អនីវរណិយំ អព្យាករតំ ធម្មំ បដិច្ចំ នីវរណវិប្ប-
 យុត្តោ អនីវរណិយោ អព្យាករោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ នីវរណវិប្បយុត្តំ នីវរណិយំ
 អព្យាករតត្ថំ នីវរណវិប្បយុត្តំ អនីវរណិយំ អព្យាក-
 រតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ចំ នីវរណវិប្បយុត្តោ នីវរណិយោ
 អព្យាករោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៦៣] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ វិចារេត
 បញ្ច ។

សហជាតវារេចិ បញ្ចាវារេចិ សទ្ធីត្ថំ វិត្តារេតត្ថំ ។
 នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយទុកកុសលគ្រឹះ និដ្ឋិតំ ។
 នីវរណោច្ឆកទុកកុសលគ្រឹះ និដ្ឋិតំ ។

បរាមាសទុកកុសលគ្រឹះ

បដិបូរិវោ

[១៦៤] នោបរាមាសំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ចំ នោបរា-
 មាសោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

បរាមាសទុកកុសលត្ថិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១៦២] អព្យាកតធម៌ ជានិវរណវិប្បយុត្តំ និងជានិវរណិយៈ
 អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជានិវរណវិប្បយុត្តំ និងជានិវរណិយៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធម៌ ជានិវរណវិប្បយុត្តំ
 និងជានិវរណិយៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជានិវរណវិប្បយុត្តំ និងជា
 និវរណិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យា-
 កតធម៌ ជានិវរណវិប្បយុត្តំ និងជានិវរណិយៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកត-
 ធម៌ ជានិវរណវិប្បយុត្តំ និងជានិវរណិយៈផង នូវអព្យាកតធម៌ ជានិវរ-
 ណវិប្បយុត្តំ និងជានិវរណិយៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៦៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី
 បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ និវរណវិប្បយុត្តនិវរណិយទុកកុសលត្ថិកៈ ។
 ចប់ និវរណគោដ្ឋកទុកកុសលត្ថិកៈ ។

បរាមាសទុកកុសលត្ថិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១៦៤] កុសលធម៌ ជានោបកមាសៈ (មិនស្នាបអង្គីល) អាស្រ័យ
 នូវកុសលធម៌ ជានោបកមាសៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

[១៦៥] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវា

[១៦៦] បរាមាសំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោ-
បរាមាសោ អកុសលោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។ នោបរាមាសំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោ-
បរាមាសោ អកុសលោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា តីណិ ។ បរាមាសំ អកុសលញ្ច នោបរាមាសំ
អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នោបរាមាសោ អកុសលោ
ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៦៧] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ បញ្ច
អវិកតេ បញ្ច ។

[១៦៨] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា បញ្ច
នប្បវេជាតេ បញ្ច នបច្ឆាជាតេ បញ្ច ។

សហជាតវារេបិ សម្មយុត្តវារេបិ វិទ្ធាវេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

[១៦៩] នោបរាមាសោ អកុសលោ ធម្មោ នោ-
បរាមាសស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

អវិជ្ជាបិណ្ឌ អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[១៦៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋាយ

មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ហាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

បដិច្ចវារៈ

[១៦៦] អកុសលធម៌ ជានោបរាមាសៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាបរាមាសៈ (ស្លាបអវិជ្ជា) ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ អកុសលធម៌ ជានោបរាមាសៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជានោបរាមាសៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ជានោបរាមាសៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាបរាមាសៈផង នូវអកុសលធម៌ ជានោបរាមាសៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១៦៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។

[១៦៨] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនរាជបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បច្ច័យវារៈ

[១៦៩] អកុសលធម៌ ជានោបរាមាសៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជានោបរាមាសៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។

បរាមជ្ឈិមកុសលត្រីកំ

(១៧០) ហេតុយា តិណិ អារម្មណេ នវ អនិ-
បតិយា នវ អវិគតេ បញ្ច ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាសន្ធិ អនុលោ-
មម្បិ បច្ចុដ្ឋិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋិយម្បិ បច្ចុ-
ដ្ឋិយានុលោមម្បិ កណិតំ វេ កណោតវំ ។

បដិច្ចវិពោ

(១៧១) នោបរាមាសំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
នោបរាមាសោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចុយា ។

(១៧២) ហេតុយា វតំ អារម្មណេ វតំ អវិ-
គតេ វតំ ។

សហជានវាវេចិ បញ្ញាវាវេចិ សត្វត្ថ វតំ ។

បរាមសុកុសលត្រីកំ និដ្ឋិតំ ។

បរាមជ្ឈិមកុសលត្រីកំ

បដិច្ចវិពោ

(១៧៣) បរាមជ្ឈំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច បរាមជ្ជោ
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា ។ អប-
រាមជ្ឈំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អបរាមជ្ជោ កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា ។

បរាមជ្ឈិទុកកុសលត្តិកៈ

[១៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការមូណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (បទនេះ បណ្ឌិត) គប្បីរាប់យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវារៈ

[១៧១] អព្យាកតធម៌ ជានាបរាមាសៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកត-
ធម៌ ជានាបរាមាសៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការមូណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។
ចប់ បរាមាសទុកកុសលត្តិកៈ ។

បរាមជ្ឈិទុកកុសលត្តិកៈ

បដិប្បវារៈ

[១៧៣] កុសលធម៌ ជាបរាមជ្ឈៈ (ដែលបរាមាសធម៌ ពាល់ត្រូវ
ហើយ) អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាបរាមជ្ឈៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។ កុសលធម៌ ជាបរាមជ្ឈៈ (ដែលបរាមាសធម៌ មិនពាល់
ត្រូវហើយ) អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាបរាមជ្ឈៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អវិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

[១៧៤] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-

គតេ ទ្វេ ។

សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ វិត្តាវេតត្វា ។

បដិច្ចវិវោ

[១៧៥] បរាមដ្ឋំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច បរា-

មដ្ឋោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៧៦] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-

គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវោ

[១៧៧] បរាមដ្ឋំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច បរា-

មដ្ឋោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អបរាមដ្ឋំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អបរាមដ្ឋោ

អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

(១៧៤) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។
សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិប្បវាវៈ

(១៧៥) អកុសលធម៌ ដែលបរាមាសធម៌ ពាល់ត្រូវហើយ អា-
ស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ដែលបរាមាសធម៌ ពាល់ត្រូវហើយ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(១៧៦) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

បដិប្បវាវៈ

(១៧៧) អព្យាកតធម៌ ដែលបរាមាសធម៌ ពាល់ត្រូវហើយ អា-
ស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលបរាមាសធម៌ ពាល់ត្រូវហើយ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ ដែលបរាមាសធម៌ មិន
ពាល់ត្រូវហើយ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលបរាមាសធម៌ មិន
ពាល់ត្រូវហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

បរាមាសសម្បយុត្តទុក្ខកុសលត្តិកំ

បរាមដំ អព្យាកតត្តា អបរាមដំ អព្យាកតត្តា ធម្មំ
បដិច្ច បរាមដោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៧៨] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អវិគតេ បញ្ច ។
សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ វិត្តារេតត្តា ។
បរាមដ្ឋទុក្ខកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

បរាមាសសម្បយុត្តទុក្ខកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវោ

[១៧៩] បរាមាសវិប្បយុត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
បរាមាសវិប្បយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[១៨០] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។
សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវោ

[១៨១] បរាមាសសម្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច បរាមាសសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

បរមាសសម្បយុត្តទុកុសលតិកៈ

អព្យាកតធម៌ ដែលបរមាសធម៌ ពាល់ត្រូវហើយ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលបរមាសធម៌ ពាល់ត្រូវហើយផង នូវអព្យាកតធម៌ ដែលបរមាសធម៌ មិនពាល់ត្រូវហើយផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(១៧៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ បរមដ្ឋទុកុសលតិកៈ ។

បរមាសសម្បយុត្តទុកុសលតិកៈ

បដិច្ចវារៈ

(១៧៩) កុសលធម៌ ជាបរមាសវិប្បយុត្ត (ប្រាសចាកបរមាសធម៌) អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាបរមាសវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(១៨០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងប្បដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

បដិច្ចវារៈ

(១៨១) អកុសលធម៌ ជាបរមាសសម្បយុត្ត (ប្រកបដោយបរមាសធម៌) អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាបរមាសសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

(១៨២) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ សត្វត្ត
ទ្វេ អវិភតេ ទ្វេ ។

(១៨៣) នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា ទ្វេ
សត្វត្ត ទ្វេ ។ បេ ។ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។

សហជាតវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

(១៨៤) បរាមាសសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ
បរាមាសសម្បយុត្តស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៨៥) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ចត្តារិ អធិ-
បតិយា ចត្តារិ មជ្ឈិលិ ច អន្តលិ ច អារម្មណាធិ-
បតិ អនន្តរេ ទ្វេ សហជាតេ ទ្វេ ឧបទិស្សយេ
ចត្តារិ អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ ទ្វេ អាហារេ ទ្វេ
។ បេ ។ មគ្គេ ទ្វេ ។ បេ ។

បដិប្បវិវា

(១៨៦) បរាមាសវិប្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ
បដិច្ច បរាមាសវិប្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[១៨២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ២ គ្រប់បទទាំងអស់ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។

[១៨៣] ក្នុងនេហតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មាន
មានវារៈ ២ គ្រប់បទទាំងអស់ មានវារៈ ២ ។ រេ ។ ក្នុងនវិប្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[១៨៤] អកុសលធម៌ ជាបកមាសសម្បយុត្ត ជាបដ្ឋាយ នៃ
អកុសលធម៌ ជាបកមាសសម្បយុត្ត ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ត្រង់កណ្តាលក្តី ត្រង់ខាងចុងក្តី
ជាការម្មណាធិបតិ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ២ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ២ ។ រេ ។ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។ រេ ។

បដិប្បវារៈ

[១៨៦] អព្យាកតធម៌ ជាបកមាសវិប្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យា-
កតធម៌ ជាបកមាសវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

បរាមាសបរាមជ្ឈិមទុកកុសលត្រីកំ

[១៨៧] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-

កតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេថិ បញ្ញាវារេថិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

បរាមាសសម្មយុត្តិទុកកុសលត្រីកំ ឱទ្ធិតំ ។

បរាមាសបរាមជ្ឈិមទុកកុសលត្រីកំ

បដិច្ចវិវារោ

[១៨៨] បរាមជ្ឈញ្ចេវ លោចបរាមាសំ កុសលំ

ធម្មំ បដិច្ចំ បរាមដ្ឋោចេវ លោចបរាមាសោ កុស-

លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៨៩] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-

កតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេថិ បញ្ញាវារេថិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវារោ

[១៩០] បរាមាសញ្ចេវ បរាមជ្ឈញ្ច អកុសលំ

ធម្មំ បដិច្ចំ បរាមដ្ឋោចេវ លោចបរាមាសោ អកុស-

លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ ។

បរាមាសបរាមជ្ជទុកកុសលតិកៈ

[១៨៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

ចប់ បរាមាសសម្មយុត្តទុកកុសលតិកៈ ។

បរាមាសបរាមជ្ជទុកកុសលតិកៈ

បដិប្បវារៈ

[១៨៨] កុសលធម៌ ដែលបរាមាសធម៌ពាល់ត្រូវហើយផង មិនមែន
ជាបរាមាសផង អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែលបរាមាសធម៌ពាល់ត្រូវ
ហើយផង មិនមែនជាបរាមាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ។

[១៨៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

បដិប្បវារៈ

[១៩០] អកុសលធម៌ ដែលបរាមាសធម៌ពាល់ត្រូវហើយផង មិនមែន
ជាបរាមាសផង អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាបរាមាសផង ដែលបរាមា-
សធម៌ពាល់ត្រូវហើយផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

បរាមជ្ជតោវ នោចបរាមាសំ អនុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 បរាមជ្ជាចេវ នោចបរាមាសោ អនុសលោ ធម្មោ
 ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយោ តីណិ ។ បរាមាសតោវ-
 បរាមជ្ជញ្ច អនុសលញ្ច បរាមជ្ជតោវ នោចបរាមាសំ
 អនុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរាមជ្ជាចេវ នោចបរា-
 មាសោ អនុសលោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយោ
 ឃតំ ។

(១៧០) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ បញ្ច
 អវិគតេ បញ្ច ។

សហជាតវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ វិញ្ញាទេតញ្ច ។

បញ្ញាវិញ្ញា

(១៧២) បរាមជ្ជាចេវ នោចបរាមាសោ អនុស-
 លោ ធម្មោ បរាមជ្ជស្សចេវ នោចបរាមាសស្ស អនុ-
 សលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៧៣) ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ នវ អធិ-
 បតិយា នវ អវិគតេ បញ្ច ។

អភិធម្មបំណែក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

អកុសលធម៌ ដែលបរាមាសធម៌ពាល់ត្រូវហើយផង មិនមែនជាបរាមាសៈ
 ផង អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ដែលបរាមាសធម៌ពាល់ត្រូវហើយផង
 មិនមែនជាបរាមាសៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ដែលបរាមាសធម៌ពាល់ត្រូវហើយផង មិន
 មែនជាបរាមាសៈផង អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាបរាមាសៈផង ដែល
 បរាមាសៈពាល់ត្រូវហើយផង នូវអកុសលធម៌ ដែលបរាមាសធម៌ ពាល់ត្រូវ
 ហើយផង មិនមែនជាបរាមាសៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ១ ។

[១៧១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ។
 សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវិវាទៈ

[១៧២] អកុសលធម៌ ដែលបរាមាសធម៌ពាល់ត្រូវហើយផង មិន
 មែនជាបរាមាសៈផង ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ដែលបរាមាសធម៌ពាល់
 ត្រូវហើយផង មិនមែនជាបរាមាសៈផង ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១៧៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ជិទុកកុសលត្តិកំ

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចុដ្ឋិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋិយម្បិ បច្ចុ-
ដ្ឋិយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

បដិច្ចវិវោ

[១៧៤] បរាមជ្ជញ្ចេវ នោចបរាមាសំ អព្យាកតំ
ធម្មំ បដិច្ច បរាមដ្ឋោចេវ នោចបរាមាសោ អព្យា-
កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៧៥] ហេតុយោ ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សត្វតុ ឯកំ ។

បរាមាសបរាមជ្ជិទុកកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ជិទុកកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវោ

[១៧៦] បរាមាសវិប្បយុត្តំ បរាមជ្ជំ កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច បរាមាសវិប្បយុត្តោ បរាមដ្ឋោ កុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ជិទុកុសលត្តិកៈ

អនុលោមក្តី បច្ចុន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ចុន័យៈក្តី បច្ចុន័យ-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងបរាមាសបរាមជ្ជិទុកុសលត្តិកៈ)
បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវារៈ

[១៧៤] អព្យាកតធម៌ ដែលបរាមាសធម៌ ពាល់ត្រូវហើយផង
មិនមែនជាបរាមាសផង អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលបរាមាសធម៌
ពាល់ត្រូវហើយផង មិនមែនជាបរាមាសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។
ចប់ បរាមាសបរាមជ្ជិទុកុសលត្តិកៈ ។

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ជិទុកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៧៦] កុសលធម៌ ប្រាសចាកបរាមាសៈ ដែលបរាមាសធម៌
ពាល់ត្រូវហើយ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រាសចាកបរាមាសៈ ដែល
បរាមាសធម៌ ពាល់ត្រូវហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

បរាមាសវិប្បយុត្តំ អបរាមដ្ឋំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
បរាមាសវិប្បយុត្តោ អបរាមដ្ឋោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា... ។

[១៧៧] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។

លោកិយលោកុត្តរទុកត្តិកសទិសំ ។

សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ វិន្ទាវេតញា ។

បដិច្ចវារោ

[១៧៨] បរាមាសវិប្បយុត្តំ បរាមដ្ឋំ អកុសលំ ធម្មំ

បដិច្ច បរាមាសវិប្បយុត្តោ បរាមដ្ឋោ អកុសលោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវារោ

[១៧៩] បរាមាសវិប្បយុត្តំ បរាមដ្ឋំ អព្យាកេតំ

ធម្មំ បដិច្ច បរាមាសវិប្បយុត្តោ បរាមដ្ឋោ អព្យា-

កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋាន

កុសលធម៌ ប្រាសចាកបរាមាសៈ ដែលបរាមាសធម៌មិនពាល់ត្រូវហើយ
អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រាសចាកបរាមាសៈ ដែលបរាមាសធម៌មិន
ពាល់ត្រូវហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(១៧៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

ពាក្យនេះ ដូចគ្នានឹងលោកិយលោកុត្តរទុក្ខកិច្ចដែរ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ចវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិបូរិវៈ

(១៧៨) អកុសលធម៌ ប្រាសចាកបរាមាសៈ ដែលបរាមាសធម៌
ពាល់ត្រូវហើយ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រាសចាកបរាមាសៈ ដែល
បរាមាសធម៌ពាល់ត្រូវហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
គ្រប់បទទាំងអស់ ។

បដិបូរិវៈ

(១៧៩) អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកបរាមាសៈ ដែលបរាមាសធម៌
ពាល់ត្រូវហើយ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកបរាមាសៈ ដែល
បរាមាសធម៌ពាល់ត្រូវហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ... ។
អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកបរាមាសៈ ដែលបរាមាសធម៌មិនពាល់ត្រូវហើយ
អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកបរាមាសៈ ដែលបរាមាសធម៌
មិនពាល់ត្រូវហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សារម្មណ៍ទុកកុសលត្រីកំ

បរាមាសវិប្បយុត្តំ អបរាមដ្ឋំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 បរាមាសវិប្បយុត្តោ អបរាមដ្ឋោ អព្យាកតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តំ-
 បរាមដ្ឋំ អព្យាកតញ្ច បរាមាសវិប្បយុត្តំ អបរាមដ្ឋំ
 អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បរាមាសវិប្បយុត្តោ បរា-
 មដ្ឋោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២០០] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អវិ-
 កតេ បញ្ច ។

លោកិយលោកុត្តរទុកតិកសទិសំ ។

សហជាតវំរោចិ បញ្ចវំរោចិ វិត្តារេតញ្ច ។

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមដ្ឋទុកកុសលត្រីកំ និដ្ឋិតំ ។

បរាមាសោច្ឆទុកកុសលត្រីកំ និដ្ឋិតំ ។

សារម្មណ៍ទុកកុសលត្រីកំ

បដិប្បវារោ

[២០១] សារម្មណំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សារម្ម-
 ណោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ... ។
 យថា សប្បដ្ឋយេ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ឃុំវិត្តារេតញ្ចំ ។

សារម្មណ៍ទុកកុសលត្តិកៈ

អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកបរាមាសៈ ដែលបរាមាសធម៌ពាល់ត្រូវហើយ
អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកបរាមាសៈ ដែលបរាមាសធម៌
ពាល់ត្រូវហើយផង នូវអព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកបរាមាសៈ ដែលបរាមា-
សធម៌មិនពាល់ត្រូវហើយផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២០០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

(ពាក្យនេះ) ដូចគ្នានឹងលោកិយលោកុត្តរទុក្ខត្តិកៈដែរ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមដ្ឋិទុកកុសលត្តិកៈ ។

ចប់ បរាមាសគោត្តកទុកកុសលត្តិកៈ ។

សារម្មណ៍ទុកកុសលត្តិកៈ

បដិប្បវារៈ

(២០១) កុសលធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយអារម្មណ៍^(១) អា-
ស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយអារម្មណ៍ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ... ។ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រកបដោយ
ច្នៃយ យ៉ាងណា (បទនេះ) បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។

១ ធិកុសលក្កនក្ខមិ ៤ អកុសលវិបាកក្កនក្ខមិ ៤ និកិរិយាក្កនក្ខមិ ៣ ។

បដិច្ចវិវោ

(២០២) សារម្មណំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សារម្ម-
ណោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា... ។
យថា សប្បដ្ឋយំ អកុសលំ ឯវំ កាតត្ថំ ។

បដិច្ចវិវោ

(២០៣) សារម្មណំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច សា-
រម្មណោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តីណិ ។ អនារម្មណំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អនា-
រម្មណោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តីណិ ។ សារម្មណំ អព្យាកតញ្ច អនារម្មណំ អព្យា-
កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សារម្មណោ អព្យាកតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

(២០៤) ហេតុយា នវំ អារម្មណោ តីណិ អធិ-
បតិយា បញ្ច ។ មេ ។ អញ្ញាមញ្ញោ ធិ បុរេជាតេ
ឯកំ អាសេវនេ ឯកំ ។ មេ ។

អភិធម្មបិណ្ឌ អនុលោមទុកភ្នំកប្បដ្ឋាន

បដិប្បវិរៈ

(២០២) អកុសលធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយអារម្មណ៍
អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយអារម្មណ៍ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ... ។

អកុសលធម៌ ប្រកបដោយបដ្ឋយយ៉ាងណា (បទនេះ) បណ្ឌិត
គប្បី ធ្វើយ៉ាងនេះផងចុះ ។

បដិប្បវិរៈ

(២០៣) អព្យាកតធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយអារម្មណ៍
អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយអារម្មណ៍ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមាន
អារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមានអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើ
ដោយអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយ
អារម្មណ៍ផង នូវអព្យាកតធម៌ មិនមានអារម្មណ៍ផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។

(២០៤) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវរៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៥ ។ បេ ។ ក្នុងអត្រាប្បដ្ឋយ
មានវរៈ ៦ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវរៈ ១ ក្នុងការសេវនប្បដ្ឋយ
មានវរៈ ១ ។ បេ ។

សារម្មណ៍កុរុសលត្តិកំ

[២០៥] នហេតុយា នវ អារម្មណេ តីណិ ន-
អធិបតិយា នវ ។ បេ ។ នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ
បញ្ច នអាហារេ ឯកំ នស្រ្តិយេ ឯកំ នយានេ
ទ្វេ នមត្តេ នវ នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ
ទ្វេ នោនត្តិយា ទ្វេ នោវិតតេ ទ្វេ ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[២០៦] សារម្មណោ អព្យាកតោ ធម្មោ សា-
រម្មណាស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ តីណិ ។

[២០៧] សារម្មណោ អព្យាកតោ ធម្មោ សា-
រម្មណាស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ។ អនារម្មណោ អព្យាកតោ ធម្មោ
សារម្មណាស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ទ្វេ ។

[២០៨] សារម្មណោ អព្យាកតោ ធម្មោ សា-
រម្មណាស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតិ សហជានាធិបតិ តីណិ ។

សារម្មណ៍ទុក្ខសលត្តិកៈ

[២០៥] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណ៍ប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនភាហារប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២
 ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនោ-
 វិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

បញ្ញាវារៈ

[២០៦] អព្យាកតធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយការម្មណ៍ ជា
 បដ្ឋយ នៃអព្យាកតធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយការម្មណ៍ ដោយ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[២០៧] អព្យាកតធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយការម្មណ៍ ជា
 បដ្ឋយ នៃអព្យាកតធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយការម្មណ៍ ដោយ
 ការម្មណ៍ប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមានការម្មណ៍ ជាបដ្ឋយ នៃ
 អព្យាកតធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយការម្មណ៍ ដោយការម្មណ៍ប្ប-
 ដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

[២០៨] អព្យាកតធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយការម្មណ៍ ជា
 បដ្ឋយ នៃអព្យាកតធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយការម្មណ៍ ដោយអធិ-
 បតិប្បដ្ឋយ បានដល់ការម្មណ៍ធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

អនាវច្ឆណោ អព្យាកតោ ធម្មោ សាវច្ឆណស្ស អ-
ព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ ។

(២០៧) ហេតុយា ភីណិ អារម្មណោ ទ្វេ អធិ-
បតិយា ចត្តារិ អនន្តរេ ឯកំ ។ បេ ។ សហជាតេ
សត្ត អពាមពោ ធន ជិស្សយេ សត្ត ឧបនិស្សយេ
ទ្វេ បុរេជាតេ ឯកំ បច្ឆាជាតេ ឯកំ អាសេវនេ ឯកំ
កម្មេ ភីណិ វិទាកេ ភីណិ ។ បេ ។ សម្បយុត្តេ
ឯកំ វិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។ បេ ។

សារម្មណទុក្ខកុសលតិកំ និដ្ឋិតំ ។

បិត្តទុក្ខកុសលតិកំ

បដិច្ចវារោ

(២០០) ចិត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច លោចិត្តោ
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយោ ។ លោ-
ចិត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច លោចិត្តោ កុសលោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខកប្បដ្ឋាន

អព្យាកតធម៌ មិនមានការម្នាក់ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ប្រព្រឹត្ត
ទៅមួយអង្វើដោយការម្នាក់ ដោយអធិបតិប្បច័យ បានដល់ការម្នាក់-
ធិបតិ ។

(២០៧) ក្នុងហេតុប្បច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្នាក់ប្បច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តរប្បច័យ មានវារៈ ១
។ បេ ។ ក្នុងសហជាតប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអនាសវនប្បច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងវិបាកប្បច័យ មានវារៈ ៣ ។ បេ ។ ក្នុងសម្បយុតប្បច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងវិប្បយុតប្បច័យ មានវារៈ ២ ។ បេ ។

ចប់ សារម្នាក់ទុក្ខកុសលត្រិកៈ ។

បិដកកុសលត្រិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

(២១០) កុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុសល-
ធម៌ ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច័យ ។ កុសលធម៌
មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត

បិណ្ឌទុក្ខសុគតិ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា លោចិត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ចិត្តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 លោចិត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តោ កុសលោ ច
 លោចិត្តោ កុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យា ។ ចិត្តំ កុសលញ្ច លោចិត្តំ កុសលញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច លោចិត្តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា ។

(២០០) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ បញ្ច ស-
 ព្វត្ថ បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

(២០២) នអធិបតិយា បញ្ច នបុរេជានេ បញ្ច
 នបច្ឆាជានេ បញ្ច នអាសេវនេ បញ្ច នកម្មេ តីណិ
 នវិហាកេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ បញ្ច ។

សហជាតវរោចិ សម្បយុត្តវរោចិ វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

(២០៣) លោចិត្តោ កុសលោ ធម្មោ លោចិត្តស្ស
 កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ... លោ-
 ចិត្តោ កុសលោ ធម្មោ ចិត្តស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ... លោចិត្តោ កុសលោ ធម្មោ

ប័ណ្ណទុកកុសលគ្លីកៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ ជាចិត្ត អាស្រ័យ
 នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 កុសលធម៌ ជាចិត្តក្តី កុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវអ-
 កុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
 កុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាចិត្តផង នូវ
 កុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៥ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៥ ។

[២១២] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[២១៣] កុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ជាបដ្ឋយ នៃកុស-
 លធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ដោយហេតុប្បដ្ឋយ . . . កុសលធម៌ មិន
 មែនជាចិត្ត ជាបដ្ឋយ នៃកុសលធម៌ ជាចិត្ត ដោយហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបំណេ អនុលោមកុត្តិកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តស្ស កុសលស្ស ច នោចិត្តស្ស កុសលស្ស ច
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ^(១) ។

[២០៤] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិប-
តិយា នវ អវិគតេ បញ្ច ។

[២០៥] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[២០៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[២០៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-
នីយានុលោមម្បិ គណិតំ វិវំ គណោតត្ថំ ។

បដិច្ចវិពោ

[២០៨] ចិត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោចិត្តោ
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នោ-
ចិត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោចិត្តោ អកុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ... នោចិត្តំ
អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តោ អកុសលោ ធម្មោ

១. ម. នោចិត្តោ កុសលោ ធម្មោ ចិត្តស្ស កុសលស្ស ច នោចិត្តស្ស កុសលស្ស ច ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោតិ នមេ ពាហិ នត្ថំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

កុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាចិត្តផង នៃ
អកុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្តផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២១៤) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

(២១៥) ក្នុងនរហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនរការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

(២១៦) ក្នុងនរការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(២១៧) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ
យ៉ាងណា (ក្នុងចិត្តទុកកុសលតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាង
នោះដែរ ។

បដិប្បវារៈ

(២១៨) អកុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ អកុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត
អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ . . . អកុសលធម៌ ជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត

ចិត្តទុក្ខសលភ្នំ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា . . . នោចិត្តំ អកុសលំ ធម្ម្ម
 បដិច្ច ចិត្តោ អកុសលោ ច នោចិត្តោ អកុស-
 លោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ចិត្តំ
 អកុសលញ្ច នោចិត្តំ អកុសលញ្ច ធម្ម្ម បដិច្ច
 នោចិត្តោ អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា . . . ។

(២១៧) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ បញ្ច អវិ-
 តតេ បញ្ច ។

ចិត្តទុក្ខកុសលសទិសំ នហេតុយាបិ កាតតំ ។
 សហជាតកំរោបិ បញ្ចកំរោបិ វិត្តារេតតា ។

បដិច្ចវារោ

(២២០) ចិត្តំ អព្យាកតំ ធម្ម្ម បដិច្ច នោ-
 ចិត្តោ អព្យាកតោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
 នោចិត្តំ អព្យាកតំ ធម្ម្ម បដិច្ច នោចិត្តោ អព្យាក-
 តោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នោចិត្តំ អព្យា-
 កតំ ធម្ម្ម បដិច្ច ចិត្តោ អព្យាកតោ ធម្មា ឧ-
 ប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នោចិត្តំ អព្យាកតំ ធម្ម្ម
 បដិច្ច ចិត្តោ អព្យាកតោ ច នោចិត្តោ អព្យា-
 កតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

ចិត្តទុក្ខកុសលត្តិកៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ... អកុសលធម៌ ជាចិត្តក្តី អកុសល-
ធម៌ មិនមែនជាចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ
នូវអកុសលធម៌ ជាចិត្តផង នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជាចិត្តផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ... ។

(២១៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអវគ្គតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

វារៈមានសេចក្តីប្រហែលគ្នានឹងចិត្តទុក្ខកុសលត្តិកៈ បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើ ឲ្យដូចក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយផងចុះ ។
សហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិប្បវារៈ

(២២០) អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យាកត-
ធម៌ ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធម៌
មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាកតធម៌ ជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យាកត-
ធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាកត-
ធម៌ ជាចិត្តក្តី អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវអ-
ព្យាកតធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

ចិត្តំ អព្យាកតញ្ច ឆោចិត្តំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច ឆោចិត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២២០) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ បញ្ច វិទា-
កេ បញ្ច អវិកតេ បញ្ច ។

(២២២) នហេតុយា បញ្ច នអារម្មណោ តីណិ
នអធិបតីយា បញ្ច ។ បេ ។ នកម្មេ តីណិ នវិ-
ទាកេ បញ្ច នអារហារេ ឯតំ នស្រ្តិយេ ឯតំ
នណានេ បញ្ច នមត្តេ បញ្ច នសម្បយុត្តេ តីណិ
នវិប្បយុត្តេ បញ្ច ។

សហជាតវំរោចិ សម្បយុត្តវំរោចិ វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិពោ

(២២៣) ឆោចិត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឆោ-
ចិត្តស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ តីណិ ។

ចិត្តទុក្កកុសលសធិសំ វិត្តារេតញ្ចំ ។

(២២៤) ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ នវ
អធិបតីយា នវ វនប្បវេ នវ ។ បេ ។

អភិធម្មបំណិន អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាចិត្តផង នូវ
អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាចិត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២២១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧

(២២២) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ បេ ។ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយមានវារៈ ៥ ក្នុងនសម្បយត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
ក្នុងនវិប្បយត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយត្ថវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវារៈ

(២២៣) អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ជាបដ្ឋយ នៃអព្យាកតធម៌
មិនមែនជាចិត្ត ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

វារៈនេះមានសេចក្តីប្រហែលគ្នានឹងចិត្តទុកកុសលត្ថកៈដែរ

បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

(២២៤) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។

បេតសិក្ខុកុសលន្តិកំ

សហជានេ បញ្ច បុរេជានេ ភីណិ អាសេវនេ នវ
កម្មេ ភីណិ វិទាកេ បញ្ច វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា
បញ្ច នត្តិយា នវ ។

បិដ្ឋកុកុសលន្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

បេតសិក្ខុកុសលន្តិកំ

បដិប្បវិរោ

(២២៥) បេតសិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច បេត-
សិកោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
បេតសិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អបេតសិកោ
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បេតសិកំ
កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច បេតសិកោ កុសលោ ច
អបេតសិកោ កុសលោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។ អបេតសិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
បេតសិកោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។ បេតសិកំ កុសលញ្ច អបេតសិកំ
កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បេតសិកោ កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(២២៦) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ បញ្ច អតិ-
បតិយា បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

បេតសិកទុកកុសលត្តិកៈ

ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបុ-
 កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិជ្ជាយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ចប់ បិត្តទុកកុសលត្តិកៈ ។

បេតសិកទុកកុសលត្តិកៈ

បដិប្បវារៈ

(២២៥) កុសលធម៌ ជាបេតសិក អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជា
 បេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ កុសលធម៌ មិនមែនជា
 បេតសិក អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាបេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ កុសលធម៌ ជាបេតសិកក្តី កុសលធម៌ មិនមែនជាបេត-
 សិកក្តី អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាបេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ កុសលធម៌ ជាបេតសិក អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
 មិនមែនជាបេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ កុសលធម៌
 ជាបេតសិក អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាបេតសិកផង នូវកុសល-
 ធម៌ មិនមែនជាបេតសិកផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(២២៦) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

អរិយធម៌បីដំណាក់ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២២៧) ន អធិបតិយា បញ្ច ន បុរេជានេត បញ្ច
។ បេ ។ ន កកម្មេ តីណិ នវិចារេត បញ្ច នវិប្ប-
យុត្តេ បញ្ច ។

សហជាតវារាទិ វិត្តារេតតំ ។

បញ្ញាវិវា

(២២៨) ចេតសិកោ កុសលោ ធម្មោ ចេត-
សិកស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

(២២៩) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ ។ អ-
ធិបតិយា នវ អាទិម្ហិ តីណិ សហជាតាធិបតិ មជ្ឈិ-
មេសុ តីសុ មជ្ឈិលោមិកាយេវ បញ្ញា សហជាតាធិ-
បតិ ។ អនន្តរេ នវ ។ បេ ។ សហជាតេ បញ្ច
ឧបទិស្សយេ នវ អាសេវនេ នវ កកម្មេ តីណិ
អាហារេ បញ្ច វេទ្ធិយេ បញ្ច ឈានេ តីណិ មត្ត-
តីណិ សម្បយុត្តេ បញ្ច អតិយា បញ្ច នតិយា នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

(២២៧) ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ។ បេ ។ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

សហជាតវារៈជាដើម បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

(២២៨) កុសលធម៌ ជាចេតសិក ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជា
ចេតសិក ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២២៩) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការមណ្ឌប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ គឺ មានវារៈ ៣ ក្នុងបទ
ខាងដើម បានដល់សហជាតាធិបតិ ក្នុងវារៈ ៣ ជាបទកណ្តាល គឺ បញ្ញា
ជាមជ្ឈលោមិកៈតែម្យ៉ាង បានដល់សហជាតាធិបតិ ។ ក្នុងអនន្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បដិច្ចវិញ្ញា

(២៣០) ចេតសិកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ចេតសិកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អចេតសិកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ចេតសិកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកោ អកុសលោ ច អចេតសិកោ អកុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អចេតសិកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ចេតសិកំ អកុសលញ្ច អចេតសិកំ អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៣១) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

យថា កុសលនយំ ឃី នហេតុប្បដ្ឋយម្បិ កាតតំ ។
 សហជាតវរោចិ បញ្ចវរោចិ វិត្តាវេតញ្ច ។

ចេតសិកទុកុសលត្តិកៈ

បដិប្បវិរៈ

[២៣០] អកុសលធម៌ ជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
 ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អកុសលធម៌ មិនមែន
 ជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អកុសលធម៌ ជាចេតសិកក្តី អកុសលធម៌ មិនមែន
 ជាចេតសិកក្តី អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ អកុសលធម៌ ជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវអកុ-
 សលធម៌ មិនមែនជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 អកុសលធម៌ ជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាចេតសិក
 ផង នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជាចេតសិកផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣១] កងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ កងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ កងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។
 កុសលន័យ យ៉ាងណា នហេតុប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើយ៉ាងនោះដែរ ។
 សហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិប្បវិរោ

(២៣២) ចេតសិកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ចេ-
 តសិកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា ចេតសិកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អចេតសិកោ
 អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ចេត-
 សិកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកោ អព្យាកតោ
 ច អចេតសិកោ អព្យាកតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។ អចេតសិកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 អចេតសិកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា តីណិ ។ ចេតសិកំ អព្យាកតញ្ច
 អចេតសិកំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកោ
 អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

(២៣៣) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិបតិ-
 យា នវ វិចារេ នវ អវិគតេ នវ ។

(២៣៤) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ តីណិ
 នអធិបតិយា នវ សព្វេ កាតញ្ច នកក្ខេ ចត្តាវ
 នវិចារេ នវ នអាហារេ ឯកំ នវន្រ្ទិយេ ឯកំ

អភិធម្មបិណ្ឌ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

បដិប្បវិរៈ

(២៣២) អព្យាកតធម៌ ជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
 ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាកតធម៌ មិនមែន
 ជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាកតធម៌ ជាចេតសិកក្តី អព្យាកតធម៌ មិនមែន
 ជាចេតសិកក្តី អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវ
 អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
 ជាចេតសិកផង នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាចេតសិកផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

(២៣៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(២៣៤) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណាប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ វារៈទាំងអស់ បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១

នយានេ ឆ នមក្កេ នវ នសម្បយុត្តេ ភីណី ន-
វិប្បយុត្តេ ឆ ។ បេ ។

សហជាតវារាទិ វិត្តារេតតំ ។

បញ្ញាវិវោ

[២៣៥] ចេតសិកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ចេ-
តសិកស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[២៣៦] ហេតុយា ភីណី អាវច្ឆុណេ នវ អធិ-
បតិយា នវ សហជាតាធិបតិ អនន្តរេ នវ ។ បេ ។
សហជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ នវ ទិស្សយេ នវ ឧប-
ទិស្សយេ នវ បុរេជាតេ ភីណី អាសេវនេ នវ
កម្មេ ភីណី វិទាកេ នវ អាហារេ នវ ឥន្ទ្រិយេ
នវ យានេ ភីណី មក្កេ ភីណី សម្បយុត្តេ បញ្ច-
វិប្បយុត្តេ បញ្ច អតិយា នវ ។ បេ ។

ចេតសិកទុកកុសលត្តិកៈ

ក្នុងនិយានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិវប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ បេ ។

សហជាតវារៈ ជាខាងដើម បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវិវាទៈ

[២៣៥] អព្យាកតធម៌ ជាចេតសិក ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជាចេតសិក ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ បានដល់សហជាតាធិបតិក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអព្យាកតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិយានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិវប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។

អរិយធម៌ខ្មែរ អនុយោមទុក្ខកិច្ចការ

បិត្តសម្បយុត្តិកកុសលតិកិ

បដិប្បវិរោ

(២៣៧) ចិត្តសម្បយុត្តិ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្ត-
សម្បយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(២៣៨) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជានករេចិ បញ្ញាករេចិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

បដិប្បវិរោ

(២៣៩) ចិត្តសម្បយុត្តិ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ចិត្តសម្បយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

(២៤០) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិកតេ ឯកំ ។

សហជានករេចិ បញ្ញាករេចិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

បដិប្បវិរោ

(២៤១) ចិត្តសម្បយុត្តិ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
ចិត្តសម្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ចិត្តសម្បយុត្តិ អព្យាកតំ ធម្មំ
បដិច្ច ចិត្តសម្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

បិដកសម្បយត្ថិកកុសលវិញ្ញា័ន

បដិច្ចវិវរៈ

[២៣៧] កុសលធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៣៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ។
ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ចញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ១ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[២៣៩] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវអកុសល-
ធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៤០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ។
ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ចញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ១ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[២៤១] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាកតធម៌
ប្រាសចាកចិត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង

ចិត្តសម្បយុត្តទុក្ខសលក្ខំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ចិត្តសម្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ
 បដិច្ច ចិត្តសម្បយុត្តោ អព្យាកតោ ច ចិត្តវិប្ប-
 យុត្តោ អព្យាកតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា ។ ចិត្តវិប្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ចិត្តវិប្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា ចិត្តវិប្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ចិត្តសម្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា ចិត្តវិប្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ចិត្តសម្បយុត្តោ អព្យាកតោ ច ចិត្តវិប្បយុត្តោ
 អព្យាកតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 ចិត្តសម្បយុត្តំ អព្យាកតញ្ច ចិត្តវិប្បយុត្តំ អព្យាក-
 តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសម្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ចិត្តសម្បយុត្តំ អព្យាកតញ្ច
 ចិត្តវិប្បយុត្តំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តវិប្បយុ-
 ត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ចិត្តសម្បយុត្តំ អព្យាកតញ្ច ចិត្តវិប្បយុត្តំ អព្យាក-
 តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសម្បយុត្តោ អព្យាកតោ ច
 ចិត្តវិប្បយុត្តោ អព្យាកតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។

ចិត្តសម្បយុត្តទុកុសលត្តិកៈ

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយចិត្តក្តី អព្យាកតធម៌
 ប្រាសចាកចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកចិត្ត
 អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ; អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
 ប្រាសចាកចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាកតធម៌
 ប្រកបដោយចិត្តក្តី អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវ
 អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
 អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រកប
 ដោយចិត្តផង នូវអព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកចិត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកចិត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យាក-
 តធម៌ ប្រកបដោយចិត្តផង នូវអព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកចិត្តផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយចិត្តក្តី អព្យា-
 កតធម៌ ប្រាសចាកចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត
 ផង នូវអព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកចិត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋានំ

[២២២] ហេតុយា នវ អារម្មណេ តីណិ អធិ-
បតិយា បញ្ច អត្តាមត្តោ ន បុរេជានេ ឯកំ អាសេ-
វនេ ឯកំ កម្មេ នវ វិចារកេ នវ អវិគតេ នវ ។

[២២៣] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ តីណិ
នអធិបតិយា នវ ។ បេ ។ នបុរេជានេ នវ ។ បេ ។
នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ បញ្ច នអាយារេ ឯកំ ន-
ត្រ្រិយេ ឯកំ នណានេ ទ្វេ នមក្កេ នវ នសម្ម-
យុត្ត តីណិ នវិប្បយុត្ត ទ្វេ ។ បេ ។

សហជាតវាវទិ វិត្តារេតតំ ។

បញ្ញាវិវោ

[២២៤] ចិត្តសម្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ
ចិត្តសម្បយុត្តស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[២២៥] ចិត្តសម្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ
ចិត្តសម្បយុត្តស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចិត្តវិប្បយុត្តោ អព្យាកតោ
ធម្មោ ចិត្តសម្បយុត្តស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មប័ណ្ណ អនុលោមទុក្ខត្ថិក្សដ្ឋាន

(២៤២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៥ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦
ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុង
កម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។

(២៤៣) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនបុរេជា-
តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិ-
បាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិ-
យប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ។ បេ ។

សហជាតវារៈ ជាខាងដើម បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

(២៤៤) អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត ជាបច្ច័យ នៃអព្យា-
កតធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

(២៤៥) អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌
ប្រកបដោយចិត្ត ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាក
ចិត្ត ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ ។

បិទ្កសំសង្កេតកុសលត្រីកំ

[២២៦] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ ទ្វេ អធិ-
 បតិយា ចត្តារិ អារម្មណាធិបតិ អនន្តរេ ឯកំ
 សហជាតេ សត្ត អញ្ញាមញ្ញា ធន ទិស្សយេ សត្ត
 ឧបទិស្សយេ ទ្វេ បុរេជាតេ ឯកំ បច្ឆាជាតេ ឯកំ
 អាសេវនេ ឯកំ កម្មេ តីណិ វិចារតេ តីណិ
 អាហារេ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ ធន ឈានេ តីណិ មន្ត
 តីណិ សម្បយុត្តេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។ បេ ។

បិទ្កសម្បយុត្តកុសលត្រីកំ និដ្ឋិតំ ។

បិទ្កសំសង្កេតកុសលត្រីកំ

បដិប្បវិទេ

[២២៧] ចិត្តសំសង្កេតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្ត-
 សំសង្កេតំ កុសលេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា ។

[២២៨] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
 គតេ ឯកំ ។

សហជាតវេបិ បច្ឆាវេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

ចិត្តសំស្ក្រឹតទុកកុសលតិកៈ

(២៤៦) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងអធិបត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ បានដល់ការម្មណាធិបតិ ក្នុង
 អនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបញ្ញាជា-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកមប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ រេ ។

ចប់ ចិត្តសម្បយុត្តទុកកុសលតិកៈ ។

ចិត្តសំស្ក្រឹតទុកកុសលតិកៈ

បដិប្បវារៈ

(២៤៧) កុសលធម៌ ច្រឡំក្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុស-
 លធម៌ ច្រឡំក្រឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៤៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

បដិច្ចវិវោ

[២៤៧] ចិត្តសំសដ្ឋំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ចិត្តសំសដ្ឋោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[២៤៨] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវាវេថិ បញ្ញាវាវេថិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវោ

[២៤៩] ចិត្តសំសដ្ឋំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
ចិត្តសំសដ្ឋោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា តីណិ ។ វោចិត្តសំសដ្ឋំ អព្យាកតំ ធម្មំ
បដិច្ច វោចិត្តសំសដ្ឋោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ចិត្តសំសដ្ឋំ អព្យា-
កតញ្ច វោចិត្តសំសដ្ឋំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ចិត្តសំសដ្ឋោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា តីណិ ។

[២៥០] ហេតុយា នវ អារម្មណេ តីណិ អវិ-
កតេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

បដិច្ចវារៈ

[២៤៧] អកុសលធម៌ ច្រឡំក្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ច្រឡំក្រឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៤៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

បដិច្ចវារៈ

[២៤៩] អព្យាកតធម៌ ច្រឡំក្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ច្រឡំក្រឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ មិនច្រឡំក្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនច្រឡំក្រឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ច្រឡំក្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ច្រឡំក្រឡំដោយចិត្តផង នូវអព្យាកតធម៌ មិនច្រឡំក្រឡំដោយចិត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[២៥០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

បិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធកុសលត្រីកំ

យថា ចិត្តសម្មយុត្តន្តិកា អព្យាករតសទិសំ ។
សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ វិត្តារេតញ្ចា ។

បិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធកុសលត្រីកំ និទ្ទិកំ ។

បិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធកុសលត្រីកំ

បដិបរិវោ

(២៥៣) ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធកុសលោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា
ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធកុសលំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោចិត្តសម្មា-
សម្ពុទ្ធកុសលោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា
ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធកុសលំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធកុស-
លោ ច នោចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធកុសលោ កុសលោ ច
ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។ នោចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធកុស-
លំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធកុសលោ កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធកុស-
លំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធកុសលោ កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធកុស-
លំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធកុសលោ កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(២៥៤) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ បញ្ច
សព្វត បញ្ច អវិកតេ បញ្ច ។

ចិត្តសមុជ្ឈានទុកកុសលតិកៈ

(វារៈនេះ) ដូចគ្នានឹងចិត្តសម្បយុត្តិកុមព្យាកតវៃវ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ ចិត្តសមុជ្ឈានទុកកុសលតិកៈ ។

ចិត្តសមុជ្ឈានទុកកុសលតិកៈ

បដិច្ចវារៈ

(២៥៣) កុសលធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុសល-
ធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌
មិនតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្តក្តី
កុសលធម៌ មិនតាំងឡើងដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ តាំងឡើង
ដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌ តាំងឡើង
ដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ
នូវកុសលធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្តផង នូវកុសលធម៌ មិនតាំងឡើង
ដោយចិត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៥៤) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងបទទាំងពួង មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

អរិយធម៌បិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋានំ

[២៥៥] នអធិបតិយា បញ្ច នបុរេជាតេ បញ្ច
។ បេ ។ នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ បញ្ច ។ បេ ។
នវិប្បយុត្តេ បញ្ច ។

សហជាតវារាទិ វិត្តារេតតំ ។

បញ្ញាវិវោ

[២៥៦] ចិត្តសមុដ្ឋានោ កុសលោ ធម្មោ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[២៥៧] ហេតុយា តីណិ អាម្ពលោ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជា-
តេ បញ្ច ។ បេ ។ ឧបនិស្សយេ នវ អាសេវនេ នវ
កម្មេ តីណិ អាហារេ បញ្ច វត្ថុនិយេ បញ្ច ឈា-
នេ តីណិ មគ្គេ តីណិ សម្បយុត្តេ បញ្ច អតិយា
បញ្ច ។ បេ ។

បដិច្ចវិវោ

[២៥៨] ចិត្តសមុដ្ឋានំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា តីណិ ។ នោចិត្តសមុដ្ឋានំ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[២៥៥] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ។ បេ ។ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ។ បេ ។ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។
សហជាតវារៈជាខានដើម បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[២៥៦] កុសលធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត ជាបច្ច័យ នៃកុសល-
ធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តវប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
សមនន្តវប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បេ ។
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បេ ។

បដិប្បវារៈ

[២៥៨] អកុសលធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ
នូវអកុសលធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត
អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង

ចិត្តសមុដ្ឋានុកុសលគ្រឹះ

ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ចិត្តសមុដ្ឋានំ អកុសលញ្ច នោ-
ចិត្តសមុដ្ឋានំ អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
នោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៥៧) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

យថា កុសលសទិសំ ។

សហជាតវារោបិ បញ្ញាវារោបិ វិត្តារេតញ្ច ។

បដិច្ចវិញ្ញា

(២៦០) ចិត្តសមុដ្ឋានំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា តីណិ ។ នោចិត្តសមុដ្ឋានំ អព្យាកតំ ធម្មំ
បដិច្ច នោចិត្តសមុដ្ឋានោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានំ អព្យា-
កតញ្ច នោចិត្តសមុដ្ឋានំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា តីណិ ។

(២៦១) ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិប-
តិយា បញ្ច សព្វត្ថ នវ ចុរោតេ បញ្ច អាសេវ-
នេ បញ្ច ។ បេ ។ អវិគតេ នវ ។

ចិត្តសមុជ្ជានទុក្ខសុខលក្ខិកៈ

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ អកុសលធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ
នូវអកុសលធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្តផង នូវអកុសលធម៌ មិនតាំងឡើង
ដោយចិត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិភត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

(បណ្ឌិត គប្បីសំដែងអកុសល) ឲ្យដូចជាកុសលចុះ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[២៦០] អព្យាកតធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យា-
កតធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ មិនតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវ
អព្យាកតធម៌ មិនតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ
នូវអព្យាកតធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្តផង នូវអព្យាកតធម៌ មិនតាំងឡើង
ដោយចិត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៦១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងបទទាំងពួង មានវារៈ ៧ ក្នុង
បុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ចេ ។
ក្នុងអវិភត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

[២៦២] នហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ ន-
អធិបតីយា នវ ។ បេ ។ នកម្មេ ភីណិ នវិចារកេ
ន នអាហារេ ឯកំ នន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ន
នមត្តេ នវ នសម្បយុត្តេ ន នវិប្បយុត្តេ ន នោ-
នត្ថិយា ន នោវិគតេ ន ។

សហជាតវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ វិត្តារេត្តា ។

បញ្ញាវិវារោ

[២៦៣] ចិត្តសមុដ្ឋានោ អព្យាកតោ ធម្មោ
ចិត្តសមុដ្ឋានស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ភីណិ ។

[២៦៤] ចិត្តសមុដ្ឋានោ អព្យាកតោ ធម្មោ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

[២៦៥] ហេតុយា ភីណិ អារម្មណោ នវ អធិបតិ-
យា នវ អនន្តរេ នវ សទ្ធភុ នវ បុរេជាតេ នវ បច្ចា-
នាតេ នវ អាសេវានេ នវ កម្មេ ភីណិ វិចារកេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[២៦២] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។ ថេ ។ ក្នុងនកម្ម-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអាហារប្ប-
 ដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោនក្ខប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦
 ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ។

សហជានវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[២៦៣] អព្យាកតធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត ជាបច្ច័យ នៃអព្យា-
 កតធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[២៦៤] អព្យាកតធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត ជាបច្ច័យ នៃអព្យា-
 កតធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ។

[២៦៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងបទទាំងពួង មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងបច្ចុប្បន្នប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

បិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធកុសលត្រីកំ

អាហារេ នវ ចិត្តសម្មជានម្បលំ នោ ចិត្តសម្មជានស្ស
 កតទ្បិញ្ញារោ អាហារោ កាតព្វោ នោ ចិត្តសម្មជានោ
 ចិត្តសម្មជានស្ស កតទ្បិញ្ញារោ អាហារោ យជនេ
 មន្សោ កតទ្បិញ្ញារោ អាហារោ ។ ឥន្ទ្រិយេ នវ
 រូបដីវិត្រិយំ ឯកំ ណានេ តីណិ មក្កេ តីណិ
 សម្មយុត្តេ បញ្ច វិប្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា
 នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចុដិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចុដិយម្បិ
 បច្ចុដិយានុលោមម្បិ កណីតំ ឯវំ កលោតវំ ។

បិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធកុសលត្រីកំ ធិដ្ឋិតំ ។

បិត្តសហភិទ្បកុសលត្រីកំ

បដិច្ចវិវោ

(២៦៦) ចិត្តសហភំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្ត-
 សហភូ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ចិត្តសហភំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោ ចិត្តសហភូ
 កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ចិត្ត-
 សហភំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសហភូ កុស-
 លោ ម នោ ចិត្តសហភូ កុសលោ ម ធម្មា

ចិត្តសហវុទ្ធកុសលត្តិកៈ

ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ប្រានដល់ចិត្តសម្បជានមូល (ជា
 បច្ច័យ) នៃនោចិត្តសម្បជានធម៌ កតឡើងវិញអាហារ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ នោ-
 ចិត្តសម្បជានធម៌ (ជាបច្ច័យ) នៃចិត្តសម្បជានធម៌ កតឡើងវិញអាហារ បណ្ឌិត
 គប្បី ធ្វើក្នុងយដនធម៌ កតឡើងវិញអាហារ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើក្នុងមជ្ឈធម៌ ។

ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ប្រានដល់រូបជីវិត្រ្យិយ មានវារៈ ១
 ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្ប-
 យត្រប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិប្បយត្រប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
 លោមក្តី នៃបញ្ចវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ
 យ៉ាងណា បណ្ឌិត ត្រូវរាប់ (វារៈនេះ) យ៉ាងនោះដែរ ។
 ចប់ ចិត្តសម្បជានទុកកុសលត្តិកៈ ។

ចិត្តសហវុទ្ធកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២៦៦] កុសលធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ កុសលធម៌
 កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ កុសលធម៌ មិន
 កើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ កុសលធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្តក្តី កុសល-
 ធម៌ មិនកើតជាមួយនឹងចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ នោចិត្តសហគុំ កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសហគុំ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។ ចិត្តសហគុំ កុសលញ្ច នោចិត្ត-
សហគុំ កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសហគុំ អកុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៦៧] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ បញ្ច អវិ-
គតេ បញ្ច ។

សហជាតវំហេថ បញ្ចាវំហេថ វិត្តានេតញ្ច ។

បដិច្ចវិវា

[២៦៨] ចិត្តសហគុំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ចិត្តសហគុំ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ភីណិ ។ នោចិត្តសហគុំ អកុសលំ^(១) ធម្មំ
បដិច្ច ចិត្តសហគុំ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។ ចិត្តសហគុំ អកុសលញ្ច នោចិត្តស-
ហគុំ អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសហគុំ អកុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

១ ប. កុសលំ ។

អវិជ្ជាបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ កុសលធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត
អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។ អកុសលធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុស-
លធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្តផង នូវកុសលធម៌ មិនកើតជាមួយនឹងចិត្តផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិច្ចារិវៈ

[២៦៨] អកុសលធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
អកុសលធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនកើត
ជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ អកុសល-
ធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ កើតជាមួយនឹង
ចិត្តផង នូវអកុសលធម៌ មិនកើតជាមួយនឹងចិត្តផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

បិណ្ឌនុបវិវិទ្ធិទុកកុសលត្ថិតំ

(២៦៧) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ បញ្ច អវិ-
គតេ បញ្ច ។

សហជាតវារោមិ បញ្ចវារោមិ វិត្តារេតញ្ច ។

បដិច្ចវារោ

(២៧០) ចិត្តសហកុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
ចិត្តសហកុំ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា តីណិ ។ ហេចិត្តសហកុំ អព្យាកតំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេចិត្តសហកុំ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

(២៧១) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិគតេ នវ ។

យថា ចេតសិកកុកម្មលា តីណិ កមណ

វវំ វមេមិ ទីណិ កមណ កោតញ្ច ។

សហជាតវារោមិ បញ្ចវារោមិ វិត្តារេតញ្ច ។

បិណ្ឌនុបវិវិទ្ធិទុកកុសលត្ថិតំ និដ្ឋិតំ ។

បិណ្ឌនុបវិវិទ្ធិទុកកុសលត្ថិតំ

បដិច្ចវារោ

(២៧២) ចិត្តានុបវិវិទ្ធិ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តានុប-
វិវិទ្ធិ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

ចិត្តានុបវិវត្តិទុកកុសលត្តិកៈ

[២៦៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។
សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិច្ចវារៈ

[២៧០] អព្យាកតធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យា-
កតធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ មិនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យាកត-
ធម៌ មិនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៧១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

ដំណើរវារៈ ៣ យ៉ាង មានចេតសិកទុកៈជាមូល យ៉ាងណា
ដំណើរវារៈទាំង ៣ នេះ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនោះដែរ ។
សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ ចិត្តសហតុទុកកុសលត្តិកៈ ។

ចិត្តានុបវិវត្តិទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២៧២] កុសលធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

នោចិត្តានុបវរវត្ថំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តានុបវរវត្ថំ
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ចិត្តា-
នុបវរវត្ថំ កុសលញ្ច នោចិត្តានុបវរវត្ថំ កុសលញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តានុបវរវត្ថំ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៧៣) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ បញ្ច អវិ-
គតេ បញ្ច ។

សហជាតវារោបិ បញ្ញាវារោបិ វិត្តារេតញ្ច ។

បដិប្បវិវា

(២៧៤) ចិត្តានុបវរវត្ថំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ចិត្តានុបវរវត្ថំ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា តីណំ ។ នោចិត្តានុបវរវត្ថំ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ចិត្តានុបវរវត្ថំ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ចិត្តានុបវរវត្ថំ អកុសលញ្ច នោ-
ចិត្តានុបវរវត្ថំ អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តានុបវរវត្ថំ
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៧៥) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ បញ្ច អវិ-
គតេ បញ្ច ។

សហជាតវារោបិ បញ្ញាវារោបិ វិត្តារេតញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

កុសលធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនប្រព្រឹត្តទៅ
តាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅ
តាមចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្តផង នូវកុសល-
ធម៌ មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៧៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិច្ចារៈ

(២៧៤) អកុសលធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសល-
ធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
ផង នូវអកុសលធម៌ មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៧៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

បិទ្កាសំសង្កសមុដ្ឋានទុកកុសលតិកំ

បដិប្បវិរោ

[២៧៦] ចិត្តានុបវរិត្តិ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តា-
នុបវរិត្តិ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៧៧] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អវិភតេ នវ ។

យថា បេតសិកកុកសទិសំ ។

សហជាតករោបិ បញ្ញាករោបិ វិត្តារេតញ្ច ។

បិទ្កាសំសង្កសមុដ្ឋានទុកកុសលតិកំ ធិដ្ឋិតំ ។

បិទ្កាសំសង្កសមុដ្ឋានទុកកុសលតិកំ

បដិប្បវិរោ

[២៧៨] ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានំ កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានោ កុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានំ កុស-
លំ ធម្មំ បដិច្ច នោចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានោ កុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ចិត្តសំសង្ក-
សមុដ្ឋានំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំសង្កស-
មុដ្ឋានោ កុសលោ ច នោចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានោ
កុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

(២៧៦) អព្យាកតធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៧៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(ទុកៈនេះ) ដូចគ្នានឹងចេតសិកទុកៈដែរ ។

សហជាតវារៈក្តី ចញ្ញាវារៈក្តី ចណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ ចិត្តានុបវិត្តិទុកុសលត្តិកៈ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

(២៧៨) កុសលធម៌ ច្រឡកច្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ច្រឡកច្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ មិនច្រឡកច្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ច្រឡកច្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ ច្រឡកច្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្តក្តី កុសលធម៌ មិនច្រឡកច្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ច្រឡកច្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អរិយធម៌បិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

នោចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំ-
សដ្ឋសម្មដ្ឋានោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ។ ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំ កុសលញ្ច នោចិត្តសំសដ្ឋ-
សម្មដ្ឋានំ កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋា-
នោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(២៧៧) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ បញ្ច អរិ-
កតេ បញ្ច ។

យថា មហន្តរទុកេ ចេតសិកទុកកុស-
លសទិសំ តត្តកាឃំ បញ្ចា ។

សហជាតវារោចិ បញ្ចាវារោចិ វិត្តាវេកញា ។

បដិច្ចវិញ្ញា

(២៨០) ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នោចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំ អកុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានោ អកុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ចិត្តសំសដ្ឋស-
ម្មដ្ឋានំ អកុសលញ្ច នោចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំ អកុ-
សលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានោ អកុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិណ្ឌ អនុលោមទុក្កិកប្បដ្ឋាន

កុសលធម៌ ប្រឡូកប្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
មិនប្រឡូកប្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
កុសលធម៌ ប្រឡូកប្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
ប្រឡូកប្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្តផង នូវកុសលធម៌ មិនប្រឡូកប្រឡំ
តាំងឡើង ដោយចិត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៧៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

បញ្ញាទាំងប៉ុណ្ណោះឯង (បណ្ឌិត គប្បីសំដែង) ឲ្យដូចគ្នាដឹង
ចេតសិកទុកកុសលត្ថិកៈ ក្នុងមហន្តរទុកៈផងចុះ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិប្បវារៈ

(២៨០) អកុសលធម៌ ប្រឡូកប្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ
នូវអកុសលធម៌ ប្រឡូកប្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ប្រឡូកប្រឡំតាំងឡើង
ដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនប្រឡូកប្រឡំតាំងឡើងដោយ
ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ ប្រឡូកប្រ-
ឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រឡូកប្រឡំតាំងឡើង
ដោយចិត្តផង នូវអកុសលធម៌ មិនប្រឡូកប្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្តផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុក្ខសលភ្នំ

(២៨០) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ បញ្ច អវិ-
កតេ បញ្ច ។

ចេតសិកកុកអកុសលសទិសំ ។

សហជាតវារោបិ បញ្ញាវារោបិ វិត្តារេតញ្ច ។

បដិច្ចវិវោ

(២៨២) ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ អព្យាកតំ ធម្មំ
បដិច្ច ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ អព្យាកតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ នោចិត្តសំសដ្ឋ-
សមុដ្ឋានំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នោចិត្តសំសដ្ឋ-
សមុដ្ឋានោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ភីណិ ។ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ អព្យាកតញ្ច
នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។

(២៨៣) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិប-
តិយា នវ ។ បេ ។ បុរេជាតេ បញ្ច អាសេវនេ បញ្ច
កក្ខេ នវ ។ បេ ។ អវិកតេ នវ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុក្ខុសលត្តិកៈ

(២៨១) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៥ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ៥ ។

(ទុកនេះ) ដូចគ្នានឹងចេតសិកទុកអកុសលត្តិកៈវិជរ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិញ្ញវារៈ

(២៨២) អព្យាកតធម៌ ច្រឡំក្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ
នូវអព្យាកតធម៌ ច្រឡំក្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ មិនច្រឡំក្រឡំតាំងឡើង
ដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនច្រឡំក្រឡំតាំងឡើងដោយ
ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌
ច្រឡំក្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនច្រឡំក្រ
ច្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្តផង នូវអព្យាកតធម៌ មិនច្រឡំក្រឡំតាំងឡើង
ដោយចិត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(២៨៣) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ លេ ។ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអារសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
។ លេ ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

(២៨៤) នហេតុយា នវ អារម្មណេ ភីណិ
 ។ បេ ។ នកម្មេ ចត្តារិ នវិចារកេ នវ អារហារេ
 ឯកំ នស្រ្ទិយេ ឯកំ នយានេ ឆ នមត្តេ នវ
 នសម្មយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ឆ នោនត្តិយា
 ភីណិ នោវិគតេ ភីណិ ។

សហជាតវារោមិ សម្មយុត្តវារោមិ វិទ្ធាវេតព្វា ។

បញ្ញាវិវា

(២៨៥) ចិត្តសំសុដ្ឋសម្មដ្ឋានោ អព្យាកតោ
 ធម្មោ ចិត្តសំសុដ្ឋសម្មដ្ឋានស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បត្តយេន បច្ចយោ ។

(២៨៦) ហេតុយា ភីណិ អារម្មណេ នវ
 អធិបតិយា នវ ឯត្តេ ឆស្ស សហជាតាធិបតិ
 អនន្តរេ នវ សព្វត្តេ នវ បុរេជាតេ ភីណិ បច្ឆាជាតេ
 ភីណិ អាសេវនេ នវ កម្មេ ភីណិ វិចារកេ នវ
 អារហារេ នវ ស្រ្ទិយេ នវ យានេ ភីណិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

(២៨៤) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។ បេ ។ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
 ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

បច្ច្យាវិវរៈ

(២៨៥) អព្យាកតធម៌ ប្រឡូកប្រឡូតាំងឡើងដោយចិត្ត ជាបច្ច័យ
 នៃអព្យាកតធម៌ ប្រឡូកប្រឡូតាំងឡើងដោយចិត្ត ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៨៦) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនធម៌បតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ បានដល់សហជាតាធម៌ ក្នុង
 វារៈទាំង ៦ នោះ ក្នុងននរកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបទទាំងពួង មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

ចិត្តសំសដ្ឋសម្ពុជានិសហកុកុសលតិកំ

មន្ត វីណិ សម្បយុត្តេ បញ្ច វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិ-
យា នវ អវិកតេ នវ ។

[២៨៧] និហេតុយា នវ និហារម្ពណេ នវ ។

[២៨៨] ហេតុប្បច្ចយា និហារម្ពណេ វីណិ ។

[២៨៩] និហេតុប្បច្ចយា អារម្ពណេ នវ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវរស្ស អនុ-
លោមម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ
បច្ចនីយានុលោម្បិ កណិវំ វេ កណេតតំ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសម្ពុជានិសហកុកុសលតិកំ និដ្ឋិតំ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសម្ពុជានិសហកុកុសលតិកំ

បដិប្បវាណេ

[២៩០] ចិត្តសំសដ្ឋសម្ពុជានិសហកុ កុសលំ ធម្មំ

បដិប្ប ចិត្តសំសដ្ឋសម្ពុជានិសហកុ កុសលោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វីណិ ។ នោចិត្តសំសដ្ឋ-

សម្ពុជានិសហកុ កុសលំ ធម្មំ បដិប្ប ចិត្តសំ-

សដ្ឋសម្ពុជានិសហកុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ចិត្តសំសដ្ឋិសមុដ្ឋានសហវុទ្ធកុសលត្តិកៈ

ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

(២៨៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

(២៨៨) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៨៩) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចុន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ចុន័យៈក្តី បច្ចុន័យានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោកព័ហើយ
យ៉ាងណា (វារៈនេះ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ចិត្តសំសដ្ឋិសមុដ្ឋានវុទ្ធកុសលត្តិកៈ ។

បិត្តសំសដ្ឋិសមុដ្ឋានសហវុទ្ធកុសលត្តិកៈ

បដិបូរិវៈ

(២៩០) កុសលធម៌ ប្រឡូកប្រឡំតាំងឡើងកើតជាមួយនឹងចិត្ត
អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រឡូកប្រឡំតាំងឡើងកើតជាមួយនឹងចិត្ត
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ កុសលធម៌ ប្រ-
ឡូកប្រឡំតាំងឡើងកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិន
ប្រឡូកប្រឡំ មិនតាំងឡើង មិនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ឆយា ។ ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហកំ អកុសល-
លញ្ច នោចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហកំ អកុសលញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហកំ អកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា ។

(២៧០) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ បញ្ច អវិ-
តតេ បញ្ច ។

សហជាតវារោមិ បញ្ចវារោមិ វិញ្ញាណញ្ច ។

បដិច្ចវិវា

(២៧២) ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហកំ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហកំ អកុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា តីណិ ។ លោ-
ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហកំ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា ។ ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហកំ
អកុសលញ្ច នោចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហកំ អកុ-
សលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហកំ
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា ។

(២៧៣) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ បញ្ច អវិ-
តតេ បញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខត្ថកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ កុសលធម៌ ប្រឡូកប្រឡំតាំងឡើងកើតជាមួយ
នឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រឡូកប្រឡំតាំងឡើងកើតជាមួយ
នឹងចិត្តផង នូវកុសលធម៌ មិនប្រឡូកប្រឡំមិនតាំងឡើងមិនកើតជាមួយ
នឹងចិត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

(២៧១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិប្បវារៈ

(២៧២) អកុសលធម៌ ប្រឡូកប្រឡំតាំងឡើងកើតជាមួយនឹង
ចិត្តអាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រឡូកប្រឡំតាំងឡើងកើតជាមួយនឹងចិត្ត
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ប្រឡូក
ប្រឡំតាំងឡើងកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនប្រ-
ឡូកប្រឡំមិនតាំងឡើងមិនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋាយ ។ អកុសលធម៌ ប្រឡូកប្រឡំតាំងឡើងកើតជាមួយនឹង
ចិត្ត អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រឡូកប្រឡំតាំងឡើងកើតជាមួយនឹង
ចិត្តផង នូវអកុសលធម៌ មិនប្រឡូកប្រឡំមិនតាំងឡើងមិនកើតជាមួយ
នឹងចិត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

(២៧៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាណុបវិវត្តិទុក្ខកុសលត្តិកំ

សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ វិត្តោរេតត្វា ។

បដិប្បវិរោ

(២៧៤) ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាណុសហកុំ អព្យាកតំ
 ធម្មំ បដិប្ប ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាណុសហក្ខ អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៧៥) ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អវិ-
 គតេ នវ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាណុទុក្ខអព្យាកតសទិសំ ។
 សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ វិត្តោរេតត្វា ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាណុសហកុទុក្ខកុសលត្តិកំ អិដ្ឋំ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាណុបវិវត្តិទុក្ខកុសលត្តិកំ

បដិប្បវិរោ

(២៧៦) ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាណុបវិវត្តិ កុសលំ
 ធម្មំ បដិប្ប ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាណុបវិវត្តិ កុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។ ពោចិត្តសំ-
 សដ្ឋសមុដ្ឋាណុបវិវត្តិ កុសលំ ធម្មំ បដិប្ប ចិត្តសំ-
 សដ្ឋសមុដ្ឋាណុបវិវត្តិ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋាណុបវិវត្តិទុកកុសលតិកៈ

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិប្បវារៈ

(២៧៤) អព្យាកតធម៌ ច្រឡូកច្រឡំតាំងឡើងកើតជាមួយនឹងចិត្ត
អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ច្រឡូកច្រឡំតាំងឡើងកើតជាមួយនឹងចិត្ត
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៧៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(ទុកៈនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានុទុកអព្យាកតៈដែរ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានុសហវុទុកកុសលតិកៈ ។

សំសង្កសមុដ្ឋាណុបវិវត្តិទុកកុសលតិកៈ

បដិប្បវារៈ

(២៧៦) កុសលធម៌ ច្រឡូកច្រឡំតាំងឡើងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ច្រឡូកច្រឡំតាំងឡើងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ កុសលធម៌

ច្រឡូកច្រឡំតាំងឡើងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
មិនច្រឡូកច្រឡំមិនតាំងឡើងមិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង

អរិយធម៌បំណែក អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានាទុបវរិត្តិ កុ-
សលញ្ច ។ ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានាទុបវរិត្តិ កុសលញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានាទុបវរិត្តិ កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៩៧) ហេតុយោ បញ្ច អារម្មណោ បញ្ច អរិ-
កតេ បញ្ច ។

សហជាតវារោបិ បញ្ញាវារោបិ វិត្តារេតញ្ច ។

បដិប្បវិពោ

(២៩៨) ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានាទុបវរិត្តិ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានាទុបវរិត្តិ អកុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៩៩) ហេតុយោ បញ្ច អារម្មណោ បញ្ច អរិ-
កតេ បញ្ច ។

សហជាតវារោបិ បញ្ញាវារោបិ វិត្តារេតញ្ច ។

បដិប្បវិពោ

(៣០០) ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានាទុបវរិត្តិ អព្យាក-
តំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានាទុបវរិត្តិ អព្យា-
កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌ ច្រឡំក្រឡំតាំងឡើងប្រព្រឹត្តទៅ
តាមចិត្ត អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ច្រឡំក្រឡំតាំងឡើងប្រព្រឹត្តទៅ
តាមចិត្តផង នូវកុសលធម៌ មិនច្រឡំក្រឡំមិនតាំងឡើងមិនប្រព្រឹត្តទៅ
តាមចិត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៧៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិប្បវារៈ

(២៧៨) អកុសលធម៌ ច្រឡំក្រឡំតាំងឡើងប្រព្រឹត្តទៅតាម
ចិត្ត អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ច្រឡំក្រឡំតាំងឡើងប្រព្រឹត្តទៅតាម
ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៧៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិប្បវារៈ

(៣០០) អព្យាកតធម៌ ច្រឡំក្រឡំតាំងឡើងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ច្រឡំក្រឡំតាំងឡើងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អង្គវិញ្ញាណកុសលវិញ្ញាណ

(៣០០) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិ-
គតេ នវ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋា នធុកអព្យាកតសទិសំ ។

សហជាតវារោចិ បញ្ញាវារោចិ វិត្តាវេតញ្ច ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាតាធុបរិវិញ្ញាណកុសលវិញ្ញាណំ និដ្ឋិតំ ។

អង្គវិញ្ញាណកុសលវិញ្ញាណ

បដិប្បារោ

(៣០២) អដ្ឋតិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ពា-
ហិរោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
ពាហិរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ពាហិរោ កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ពាហិរំ កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋតិកោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ពាហិរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋតិ-
កោ កុសលោ ច ពាហិរោ កុសលោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ អដ្ឋតិកំ កុសលញ្ច
ពាហិរំ កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ពាហិរោ កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៣០៣) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ បញ្ច អវិ-
គតេ បញ្ច ។

អង្គវិញ្ញាណកុសលតិកៈ

[៣០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្សណប្បដ្ឋយ មាន
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(ទុកៈនេះ) ប្រវេហលគ្នានឹងចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុកអព្យាកតៈវេដរ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានាធិបវិញ្ញាណកុសលតិកៈ ។

អង្គវិញ្ញាណកុសលតិកៈ

បដិប្បវារៈ

[៣០២] កុសលធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ខាង
ក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌ ខាងក្រៅ
អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
កុសលធម៌ ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ខាងក្រៅ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ ខាងក្នុងក្តី កុសលធម៌ ខាងក្រៅក្តី
អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
កុសលធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ខាងក្នុងផង នូវកុសល-
ធម៌ ខាងក្រៅផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣០៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្សណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តទុក្ខកសទិសំ ។

សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ វិត្តារេតញ្ច ។

បដិប្បវិញ្ញា

(៣០៤) អជ្ឈតិកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ពាហិរោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា ។ ពាហិរំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ពាហិរោ
 អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ពាហិរំ
 អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អជ្ឈតិកោ អកុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ពាហិរំ អកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច អជ្ឈតិកោ អកុសលោ ច ពាហិរោ
 អកុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
 អជ្ឈតិកំ អកុសលញ្ច ពាហិរំ អកុសលញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ពាហិរោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ។

(៣០៥) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ បញ្ច អវិ-
 កតេ បញ្ច ។

ចិត្តទុក្ខកសទិសំ ។

សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ វិត្តារេតញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

(ទុកៈនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងចិត្តទុកៈដែរ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

(៣០៤) អកុសលធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
 ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ ខាងក្រៅ
 អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 អកុសលធម៌ ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ខាងក្រៅ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អកុសលធម៌ ខាងក្នុងក្តី អកុសលធម៌
 ខាងក្រៅក្តី អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ ខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
 ខាងក្នុងផង នូវអកុសលធម៌ ខាងក្រៅផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ ។

(៣០៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

(ទុកៈនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងចិត្តទុកៈដែរ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

អង្គនៃពុទ្ធកុសលគ្លីកៈ

បដិច្ចវិវា

(៣០៦) អដ្ឋត្ថិកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្ថិកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ពាហិរំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ពាហិរោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ អដ្ឋត្ថិកំ អព្យាកតញ្ច ពាហិរំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្ថិកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

(៣០៧) ហេតុយា នវំ អារម្មណោ បញ្ច អធិបតិយា បញ្ច ។ បេ ។ អញ្ញាមញ្ញោ បញ្ច បុរេជានេ បញ្ច អាសេវនេ បញ្ច អវិគតេ នវំ ។

(៣០៨) នហេតុយា នវំ នអារម្មណោ នវំ នអធិបតិយា នវំ ។ បេ ។ នកម្មេ តីណិ នវិទាកេ បញ្ច នអាហារេ ឯកំ នស្រ្តិយេ ឯកំ នយានេ បញ្ច នមត្តេ នវំ នសម្បយុត្តេ នវំ នវិប្បយុត្តេ បញ្ច នោនតិយា នវំ នោវិគតេ នវំ ។

សហជាតវារោបិ បញ្ញាវារោបិ វិត្តារតញ្ច ។

អង្គវិញ្ញាណក្រុមសុត្តន្តបិដក

បដិច្ចវិវាទៈ

(៣០៦) អព្យាកតធម៌ ខាន់ក្នុង អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ខាន់
 ក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ។ អព្យាកតធម៌
 ខាន់ក្រៅ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ខាន់ក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ខាន់ក្នុង អាស្រ័យ នូវ
 អព្យាកតធម៌ ខាន់ក្នុងផង នូវអព្យាកតធម៌ ខាន់ក្រៅផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

(៣០៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ បេ ។ ក្នុងអត្តាមញ្ញប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(៣០៨) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនត្រ័យប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោនត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវិវាទ

[៣០៧] ពាហិរោ អព្យាកតោ ធម្មោ ពាហិរស្ស
អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣១០] ហេតុយា ភីណិ អារម្មណេ នវ អតិ-
បតិយា នវ អជ្ឈតិកោ ពាហិរស្ស ឥច្ឆតកាលេ
សហជាតាធិបតិ បដ្ឋេ ភីសុបិ សហជាតាធិបតិ ។
អនន្តេ នវ សហជាតេ នវ អព្យាមព្រោ បញ្ច និស្ស-
យេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ នវ អារម្ម-
ណាបុរេជាតម្បិ វត្ថុបុរេជាតម្បិ បច្ឆាជាតេ នវ អា-
សេវនេ នវ ។ ពាហិរោ អព្យាកតោ ធម្មោ ពាហិ-
រស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ ភីណិ ។ វិចារកេ នវ អាហារេ នវ ភីណ្ណាន្និ
កតម្បិដ្ឋានេ អាហារេ ភីដ្ឋិយេ នវ ភីណ្ណាន្និ រូបដិ-
វិភិដ្ឋិយំ សម្បយុត្តេ បញ្ច វិប្បយុត្តេ នវ អតិយា
នវ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

បញ្ញាវិវរៈ

(៣០៧) អព្យាកតធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ខាងក្រៅ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣១០) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៧ ក្នុងអធិបទប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ គឺ អជ្ឈត្តិកធម៌ (ជាបច្ច័យ) នៃពាហិរធម៌ ក្នុងកាលជាទីប្រព្រឹត្តទៅ បានដល់សហជាតាធិបតិ ក្នុង កាលជាកណ្តាល ក្នុងធម៌ទាំង ៣ បានដល់សហជាតាធិបតិ ។ ក្នុង អនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង អតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ បាន ដល់អារម្មណបុរេជាត ១ វត្ថុបុរេជាត ១ ក្នុងបច្ចាជាតប្បច្ច័យមានវារៈ ៧ ក្នុងអាលេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ អព្យាកតធម៌ ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ខាងក្រៅ ដោយកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាក- ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ បានដល់កតទ្បិញ្ញា- រាហារ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ទាំង ៣ (គឺ កុសលធម៌ អកុសលធម៌ និងអព្យាកតធម៌) ក្នុងត្រ័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ គឺ រូបជីវិត្រ័យ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ទាំង ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។

បឋ អជ្ឈត្តិកទុក្ខកុសលតិកៈ ។

ឧបាទានកុសលតិកំ

បដិច្ចវិវា

(៣០០) នោឧទានា កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោឧ-
ទានា កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៣០២) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវរេបិ បញ្ញាវរេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវា

(៣០៣) នោឧទានា អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោ-
ឧទានា អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៣០៤) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិកតេ ឯកំ ។
សហជាតវរេបិ បញ្ញាវរេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវា

(៣០៥) ឧទានា អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នោ-
ឧទានា អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ។

នោឧទានា អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នោ-
ឧទានា អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា

នោឧទានា អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទានា
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

ឧបាទានកុសលតិក្កៈ

បដិបូរិវៈ

[៣១១] កុសលធម៌ ជានោឧបាទាន អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជានោឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣១២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈ ១ គ្រប់ៗ បទ ។

បដិបូរិវៈ

[៣១៣] អកុសលធម៌ ជានោឧបាទាន អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជានោឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣១៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈ ១ គ្រប់ៗ បទ ។

បដិបូរិវៈ

[៣១៥] អព្យាកតធម៌ ជានោឧបាទាន អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជានោឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធម៌ ជានោឧបាទាន អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជានោឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាកតធម៌ ជានោឧបាទាន អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជានោឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខតិក្យដ្ឋានំ

នោទុចានា អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ទុចានា អព្យាកតោ ប នោទុចានា អព្យាកតោ ប ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ទុចានា អព្យាកតញ្ច នោទុចានា អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នោទុចានា អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៣០៦) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ភីណិ ។ បេ ។ អភាមញ្ញោ បញ្ច ។ បេ ។ បុរេជានេ ឯកំ អាសេវនេ ឯកំ កកម្មេ បញ្ច អវិកតេ បញ្ច ។

(៣០៧) នហេតុយា បញ្ច នអារម្មណោ ភីណិ នអធិបតិយា បញ្ច ។ បេ ។ នកកម្មេ ភីណិ នវិចារកេ ភីណិ នអាហារេ ភីណិ នស្រ្តិយេ ភីណិ នណារេ ភីណិ នមត្តេ បញ្ច នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ភីណិ នោនត្តិយា ភីណិ នោវិកតេ ភីណិ ។

សហជាតវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវោ

(៣០៨) នោទុចានា អព្យាកតោ ធម្មោ នោទុចានា អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេ ន បច្ចយោ ភីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

អព្យាកតធម៌ ជាឧបាទានក្តី អព្យាកតធម៌ ជានោឧបាទានក្តី អាស្រ័យ
នូវអព្យាកតធម៌ ជានោឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
អព្យាកតធម៌ ជានោឧបាទាន អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាឧបាទានផង
នូវអព្យាកតធម៌ ជានោឧបាទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៣១៦) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។ បេ ។ ក្នុងអតាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ បេ ។ ក្នុងបរេ-
ជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្ប-
ដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

(៣១៧) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ បេ ។ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនគន្ធិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនានតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឱ្យវិស្ណុរាជផង ។

បញ្ញាវិវរៈ

(៣១៨) អព្យាកតធម៌ ជានោឧបាទាន ជាបដ្ឋយ នៃអព្យាកតធម៌
ជានោឧបាទាន ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៣០៧] ឧបទាន អព្យាកតោ ធម្មោ លោឌុបទាន
អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
លោឌុបទាន អព្យាកតោ ធម្មោ លោឌុបទាន អព្យាក-
តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ទ្វេ ។

[៣២០] លោឌុបទាន អព្យាកតោ ធម្មោ លោ-
ឌុបទាន អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន
បច្ចយោ តីណិ បឋមេ ទ្វេបិ អធិបតី ទ្ធិសុ សហ-
ជាតាធិបតី ។

[៣២១] អនន្តរេ ឯកំ សហជាតេ បញ្ច អញ្ញ-
មញ្ញេ បញ្ច និស្សយេ បញ្ច ។

[៣២២] ឧបទាន អព្យាកតោ ធម្មោ លោឌុប-
ទាន អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ លោឌុបទាន អព្យាកតោ ធម្មោ លោឌុ-
បទាន អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ ទ្វេ ។

[៣២៣] បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ
អាសេវនេ ឯកំ កម្មេ តីណិ វិបាកេ តីណិ
អាហារេ ន វេទ្ធិយេ សត្ត ឈានេ តីណិ

ឧបាទ្យន្តកុសលគ្គិកៈ

[៣១៩] អព្យាកតធម៌ ជាឧបាទា ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌
ជានោឧបាទា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ ជានោឧបាទា
ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជានោឧបាទា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។
មានវរៈ ២ ។

[៣២០] អព្យាកតធម៌ ជានោឧបាទា ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌
ជានោឧបាទា ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងបឋមវរៈ មាន
អធិបតិវី ក្នុងវរៈទាំងពីរ មានសហជាតាធិបតិ ។

[៣២១] ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវរៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៥ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវរៈ ៥ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៥ ។

[៣២២] អព្យាកតធម៌ ជាឧបាទា ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌
ជានោឧបាទា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ ជានោឧបាទា
ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជានោឧបាទា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
មានវរៈ ២ ។

[៣២៣] ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងបច្ចាជាតប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវរៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវរៈ ៦
ក្នុងគ្រន្ទិយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣

អរិយធម៌ជំរក អនុលោមទុក្ខកិច្ចការ

មក្កេ ភីណិ សម្បយុត្តេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ ចត្តារិ
អត្តយា នវ ។

ឧបាទ្បកុសលតិកំ និដ្ឋិតំ ។

ឧបាទ្បិនិទុកកុសលតិកំ

បដិច្ចវិញ្ញា

(៣២២) អនុទាទិដ្ឋំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អនុទា-
ទិដ្ឋោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៣២៥) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
តតេ ឯកំ ។ សត្វត្ថ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ ឯកំ ។

សប្បច្ចយ ទុកកុសលសទិសំ ។

បដិច្ចវិញ្ញា

(៣២៦) អនុទាទិដ្ឋំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
អនុទាទិដ្ឋោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

(៣២៧) ហេតុយា ឯកំ អវិតតេ ឯកំ ។

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

កង្កមត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ កង្កសម្បយត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កង្កវិប្ប-
យត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ កង្កអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
បឋំ ឧបាទានុកកុសលត្តិកៈ ។

ឧបាទានុកកុសលត្តិកៈ

បដិប្បវិរៈ

(៣២៤) កុសលធម៌ ដែលកម្ម (ប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា
ជាដើម) មិនកាន់យកហើយ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែលកម្ម (ប្រកប
ដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម) មិនកាន់យកហើយ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣២៥) កង្កហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កង្កអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ កង្កអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ កង្កបច្ច័យទាំងអស់ មានវារៈ ១ ។
កង្កសហជាតវារៈ ក្តី កង្កបញ្ហាវារៈ ក្តី សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។
(តិកៈនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងសប្បច្ច័យទុកកុសលដែរ ។

បដិប្បវិរៈ

(៣២៦) អកុសលធម៌ ដែលកម្មមិនកាន់យកហើយ អាស្រ័យ
នូវអកុសលធម៌ ដែលកម្មមិនកាន់យកហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣២៧) កង្កហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កង្កអវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ។

ឧបាទ្រ្តិយសុត្តនិកាយ

សហជាតវរេមិ បញ្ញាវរេមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវា

[៣២៨] ឧបាទ្រ្តិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧបាទ្រ្តិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ភីណិ ។ អនុបាទ្រ្តិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 អនុបាទ្រ្តិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា ។ ឧបាទ្រ្តិយំ អព្យាកតញ្ច អនុបាទ្រ្តិយំ អព្យា-
 កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អនុបាទ្រ្តិយោ អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបាទ្រ្តិយោ ទន្ធវេ ច
 មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសម្មដានំ រូបំ ។

[៣២៩] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អធិ-
 បតិយា ឯកំ ។ បេ ។ បុរេជាតេ ទ្វេ អាសេវនេ ឯកំ
 កម្មេ បញ្ច វិហាកេ បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

[៣៣០] នហេតុយា បញ្ច នអារម្មណោ
 ចត្តារិ នអធិបតិយា បញ្ច ។ បេ ។ នបុរេជាតេ

ឧបាទ្ទន្តទុកកុសលត្តិកៈ

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈ ក្នុងបញ្ញាវារៈ ក្នុងមានវត្ថុវារៈ ១ ។

បដិច្ចវារៈ

[៣២៨] អព្យាកតធម៌ ដែលកម្មកាន់យកហើយ អាស្រ័យ នូវ
អព្យាកតធម៌ ដែលកម្មកាន់យកហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្ប័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ដែលកម្មមិនកាន់យកហើយ
អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលកម្មមិនកាន់យកហើយ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្ប័យ ។ អព្យាកតធម៌ ដែលកម្មមិនកាន់យកហើយ អា-
ស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលកម្មកាន់យកហើយផង នូវអព្យាកតធម៌
ដែលកម្មមិនកាន់យកហើយផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប័យ គឺ
ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលកម្មកាន់យកហើយផង នូវ
ពួកមហាក្ខតផង ។

[៣២៩] ក្នុងហេតុប្ប័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណ៍ប្ប័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្ប័យ មានវារៈ ១ ។ បេ ។ ក្នុងបុរេជាតប្ប័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងសេវនប្ប័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្ប័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងវិបាកប្ប័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្ប័យ មានវារៈ ៥ ។

[៣៣០] ក្នុងនហេតុប្ប័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអារម្មណ៍ប្ប័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្ប័យ មានវារៈ ៥ ។ បេ ។ ក្នុងនបុរេជាតប្ប័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកញ្ញដ្ឋានំ

ចត្តារិ នកម្មេ ឯកំ នវិទាកេ ទ្វេ នអាហារេ ទ្វេ
នត្រ័យេ ទ្វេ នឈានេ ទ្វេ នមត្តេ បញ្ច នសម្ម-
យុត្តេ ចត្តារិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ លោនតិយា ចត្តារិ
លោវិគតេ ចត្តារិ ។

សហជាតាវរាទិ វិត្តារេតតំ ។

បញ្ញាវិរោ

[៣៣០] ឧទានិទ្ទោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧទានិ-
ទ្ទស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ តីណិ ។ អនុទានិទ្ទោ អព្យាកតោ ធម្មោ
អនុទានិទ្ទស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

[៣៣២] ហេតុយា ចត្តារិ ។ អារម្មណោ ចត្តារិ
ឧទានិទ្ទម្ភលកេ ទ្វេ អនុទានិទ្ទម្ភលកេ ទ្វេ ។
អនុទានិទ្ទោ អព្យាកតោ ធម្មោ អនុទានិទ្ទស្ស អ-
ព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ឯកំ ។ អនន្តរេ
ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ សហជាតេ បញ្ច អញ្ញ-
មញ្ញ ទ្វេ និស្សយេ បញ្ច ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

មានវារៈ ៤ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនសម្បយុត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិប្បយុត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

សហជាតវារៈជាដើម បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវិវរៈ

(៣៣១) អព្យាកតធម៌ ដែលកម្មកាន់យកហើយ ជាបច្ច័យ
 នៃអព្យាកតធម៌ ដែលកម្មកាន់យកហើយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ដែលកម្មមិនកាន់យកហើយ ជាបច្ច័យ នៃ
 អព្យាកតធម៌ ដែលកម្មមិនកាន់យកហើយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣៣២) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងឧបាទិដ្ឋមូលកៈ មានវារៈ ២ ក្នុងអនុបាទិដ្ឋមូលកៈ មាន
 វារៈ ២ ។ អព្យាកតធម៌ ដែលកម្មមិនកាន់យកហើយ ជាបច្ច័យ នៃ
 អព្យាកតធម៌ ដែលកម្មមិនកាន់យកហើយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាន
 ដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ១ ។ ក្នុងអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្ស្រយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

ឧបាទ្ទន្តទុក្ខសុខលក្ខណ៍

[៣៣៣] ឧទានិដ្ឋោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧទានិដ្ឋស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ទ្វេ បញ្ញា ។ អនុទានិដ្ឋោ អព្យាកតោ ធម្មោ អនុទានិដ្ឋស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទ្វេ អារម្មណបុរេជាតំយេវ ។ យដលា ទ្វេ អារម្មណបុរេជាតម្បី វត្ថុបុរេជាតម្បី ។ ធ ។

[៣៣៤] បច្ឆាជាតេ ធ អាសេវនេ ឯកំ កក្កេ ចត្តារិ វិចារកេ ចត្តារិ អាហារេ នវ ស្រ្តិយេ ចត្តារិ យានេ ចត្តារិ មក្កេ ចត្តារិ សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ ធ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា ចត្តារិ វិគកេ ចត្តារិ អវិគតេ នវ ។ បេ ។

[៣៣៥] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៣៣៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ចត្តារិ ។

[៣៣៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ចត្តារិ ។

ឧបាទ្ទន្តទុក្ខសុខលក្ខណ៍ និដ្ឋិតំ ។
 មហាន្តរទុក្ខសុខលក្ខណ៍ និដ្ឋិតំ ។

ឧបាទ្រន្តទុកកុសលត្តិកៈ

(៣៣៣) អព្យាកតធម៌ ដែលកម្មកាន់យកហើយ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ដែលកម្មកាន់យកហើយ ដោយបុរេជតប្បច្ច័យ បាន ដល់ការម្មណបុរេជត និងវត្ថុបុរេជត មានបញ្ញា ២ ។ អព្យាកតធម៌ ដែលកម្មមិនកាន់យកហើយ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ដែលកម្មមិន កាន់យកហើយ ដោយបុរេជតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ និងជាអារម្មណ- បុរេជតតែម្យ៉ាង ។ យជនៈ ២ បានដល់ការម្មណបុរេជតផង វត្ថុបុរេ- ជតផង ។ មានវារៈ ៦ ។

(៣៣៤) ក្នុងបច្ច័យជតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្ត- ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។

(៣៣៥) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៣៣៦) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣៣៧) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

ចប់ ឧបាទ្រន្តទុកកុសលត្តិកៈ ។
ចប់ មហាន្តរទុកកុសលត្តិកៈ ។

អភិធម្មប័ណ្ណកេ អនុលោមទុក្ខក្កិកប្បដ្ឋានំ
ឧបាទានទុក្ខកុសលតិកំ

បដិច្ចវិវោ

[៣៣៨] នោឧទានានំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោឧទា-
នានោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៣៣៩] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ
អវិគតេ ឯកំ ។

សហជានាវេបិ បញ្ញាវេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវោ

[៣៤០] ឧទានានំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទា-
នានោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ឧទានានំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នោឧទានានោ
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧទានានំ
អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទានានោ អកុសលោ
ច នោឧទានានោ អកុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។ នោឧទានានំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នោឧទានានោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ឧទានានំ អកុសលញ្ច
នោឧទានានំ អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ឧទានានោ
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អវាធម្មបិដក អនុយោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ឧបាទានទុក្ខកុសលតិកៈ

បដិច្ចវារៈ

(៣៣៨) កុសលធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន អាស្រ័យ នូវកុសល
ធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

(៣៣៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ១ ។

បដិច្ចវារៈ

(៣៤០) អកុសលធម៌ ជាឧបាទាន (សេចក្តីប្រកាន់មាំ) អាស្រ័យ
នូវអកុសលធម៌ ជាឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ អកុសល-
ធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាឧបាទាន ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ អកុសលធម៌ ជាឧបាទានផង អកុសល-
ធម៌ មិនមែនជាឧបាទានផង អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាឧបាទាន
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ អកុសលធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន
អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៣ ។ អកុសលធម៌ ជាឧបាទាន អាស្រ័យ
នូវអកុសលធម៌ ជាឧបាទានផង នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ

[៣៤១] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ សត្វត្ត
នវ អវិគតេ នវ ។

[៣៤២] នោធុទាណានំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នោធុទាណានោ អកុសលោ ធម្មោ ធុច្ចដ្ឋតិ នហេ-
តុច្ចុយា ។

[៣៤៣] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ
នបុរជាតេ នវ ។ បេ ។ នកម្មេ តីណិ នវិទាកេ
នវ នវិច្ឆយុត្តេ នវ ។

សហជាតវាវាទិ វិត្តាវេតតំ ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[៣៤៤] ធុទាណានោ អកុសលោ ធម្មោ ធុទា-
ណានស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុច្ចុយេន បច្ច-
យោ ។

[៣៤៥] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ ។ អធិប-
តិយា នវ នោធុទាណានម្បលកេ តីណិ សហជា-
តាធិបតិ ។ អនន្តវេ នវ ។ បេ ។ ទិស្សយេ នវ
ធុច្ចដ្ឋយេ នវ អាសេវនេ នវ កម្មេ តីណិ

ឧបាទានទុក្ខកុសលត្តិកៈ

[៣៤១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ។

[៣៤២] អកុសលធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៤៣] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈជាដើម បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៣៤៤] អកុសលធម៌ ជាឧបាទាន ជាបដ្ឋយ នៃអកុសលធម៌
ជាឧបាទាន ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៤៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោឧបាទានមូលកៈ
មានវារៈ ៣ ប៉ុន្តែដល់សហជាតាធិបតី ។ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
។ បេ ។ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកុសលប្បដ្ឋានំ

នោឧទានានិម្មលកេ អាហារេ តីណិ ស្ម័និយេ តីណិ
យានេ តីណិ មត្តេ នវ សម្មយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ ។

[៣៤៦] នោឧទានានំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
នោឧទានានោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[៣៤៧] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
តតេ ឯកំ ។

សហជាតវរេបិ បញ្ញាវរេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

ឧបាទានិយទុក្ខកុសលត្តិកំ ។

ឧបាទានិយទុក្ខកុសលត្តិកំ

បដិប្បវិណោ

[៣៤៨] ឧទានានិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ-
ទានានិយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ។ អនុទានានិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អនុទា-
នានិយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៣៤៩] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិកតេ ទ្វេ ។

លោកិយលោកុត្តរទុក្ខកុសលសទិសំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មិនមែនឧបាទានមូលកៈ មានវារៈ ៣ ក្នុងស្រ្តីយប្ប-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣៤៦] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន អាស្រ័យ នូវអព្យា-
កតធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងប្បច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវែតវារៈ ១ ។
ចប់ ឧបាទានទុកកុសលត្តិកៈ ។

ឧបាទានិយទុកកុសលត្តិកៈ

បដិបូរិវៈ

[៣៤៨] កុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវ
កុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ។ កុសលធម៌ មិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវ
កុសលធម៌ មិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។

[៣៤៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

(វារៈនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងលោកិយលោកុត្តរទុកកុសលវែវ ។

ពោធិសត្វកុសលត្រៃ

សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ វិត្តារេតត្វា ។

បដិច្ចវិវា

[៣៥០] ឧទានានិយំ អក្កសលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទានានិយោ អក្កសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៣៥១] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
តតេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ សត្វត្ត ឯកំ ។

បដិច្ចវិវា

[៣៥២] ឧទានានិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទា-
នានិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ។ អនុទានានិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អនុ-
ទានានិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា អនុទានានិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទា-
នានិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា អនុទានានិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទា-
នានិយោ អព្យាកតោ ច អនុទានានិយោ អព្យា-
កតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

ឧបាសនិយទុកកុសលត្តិកៈ

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិប្បវារៈ

(៣៥០) អកុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ
នូវអកុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣៥១) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ១ ក្នុងអវិភតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

បដិប្បវារៈ

(៣៥២) អព្យាកតធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ
នូវអព្យាកតធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ មិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ
នូវអព្យាកតធម៌ មិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ អព្យាកតធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវ
អព្យាកតធម៌ មិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ អព្យាកតធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង អព្យាកត-
ធម៌ មិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
មិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អវិជ្ជាបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិក្ខុប្បដ្ឋានំ

ឧបាទាននិយំ អព្យាកតញ្ច អនុបាទាននិយំ អព្យាកតញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទាននិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៣៥៣) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អវិ-
កតេ បញ្ច ។

លោកិយលោកុត្តរទុក្ខកសព្យាកតសនិសំ ។
សហជាតវារេមិ បញ្ញាវារេមិ វិត្តារេតញ្ច ។

ឧបាទានិយទុក្ខកុសលភ្នំកំ និដ្ឋិតំ ។

ឧបាទានសម្បយុត្តទុក្ខកុសលភ្នំកំ

បដិប្បវិវោ

(៣៥៤) ឧបាទាននិប្បយុត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ឧបាទាននិប្បយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា ។

(៣៥៥) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេមិ បញ្ញាវារេមិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិប្បវិវោ

(៣៥៦) ឧបាទានសម្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ឧបាទានសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

អព្យាកតធមិ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធមិ
ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង នូវអព្យាកតធមិ មិនជាប្រយោជន៍ដល់
ឧបាទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៣៥៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

(វារៈនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងលោកិយលោកុត្តរទុកអព្យាកតៈដែរ ។
សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។
ចប់ ឧបាទានិយទុកកុសលត្តិកៈ ។

ឧបាទានសម្បយត្ថទុកកុសលត្តិកៈ

បដិប្បវារៈ

(៣៥៤) កុសលធមិ ប្រាសចាកឧបាទាន អាស្រ័យ នូវកុសល-
ធមិ ដែលប្រាសចាកឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៣៥៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងប្បដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

បដិប្បវារៈ

(៣៥៦) អកុសលធមិ ប្រកបដោយឧបាទាន អា-
ស្រ័យ នូវអកុសលធមិ ប្រកបដោយឧបាទាន ទើបកើតឡើង

ឧបាសម្ពុយ្យុត្តទុក្ខសលភ្នំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តំ អកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានវិប្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ទ្វេ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តំ
 អកុសលញ្ច ឧបាទានវិប្បយុត្តំ អកុសលញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ឧបាទានសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣៥៧] ហេតុយា ន អារម្មណោ ន សព្វត្ថំ ន
 អវិគតេ ន ។

[៣៥៨] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតីយា ន ន-
 កម្មេ ចត្តារិ នវិចារេ ន ។

សហជាតវារាទិ វិត្តារេតត្ថំ ។

បញ្ញាវិវោ

[៣៥៩] ឧបាទានសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ
 ឧបាទានសម្បយុត្តស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេ-
 តុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ភីណិ ។

[៣៦០] ហេតុយា ន អារម្មណោ នវ ។ អធិប-
 តីយា នវ ឧបាទានសម្បយុត្តមូលកេ ភីណិ សហ-
 ជាតាធិបតិ ឧបាទានវិប្បយុត្តេ ឯកំ ។ អនន្តរេ នវ
 សមនន្តរេ នវ សហជាតេ ន អញ្ញមញ្ញេ ន

ឧបាសនសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ប្រាសចាកឧបាសន
អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រាសចាកឧបាសន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ អកុសលធម៌ ប្រកបដោយឧបាសន
អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយឧបាសនផង នូវអកុសលធម៌
ប្រាសចាកឧបាសនផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៣៤៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិភត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

(៣៤៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៦ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។
សហជាតវារៈជាដើម បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

(៣៤៩) អកុសលធម៌ ប្រកបដោយឧបាសន ជាបដ្ឋយ នៃ
អកុសលធម៌ ប្រកបដោយឧបាសន ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

(៣៥០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ។ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបាសនសម្បយុត្តមូលកៈ
មានវារៈ ៣ បានដល់សហជាតាធិបតិ ក្នុងឧបាសនវិប្បយុត្ត មាន
វារៈ ១ ។ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិក្ខុយ្យដ្ឋានំ

និស្សយេ ន ឧបនិស្សយេ នវ អាសេវនេ នវ កម្ម
ចត្តារិ អាហារេ ចត្តារិ វេទ្រិយេ ចត្តារិ ឈានេ ចត្តារិ
មគ្គេ ចត្តារិ សម្មយុត្តេ ន អត្ថយា ន នត្ថយា
នវ វិគតេ នវ អវិគតេ ន ។

បដិច្ចវិវា

(៣៦០) ឧបាទានវិប្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
ឧបាទានវិប្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៣៦២) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

ទពាទសម្មយុត្តទុក្ខកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

ឧបាទានឧបាទានិយទុក្ខកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវា

(៣៦៣) ឧបាទានិយញ្ជេវនោច ឧបាទានំ កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានិយោចេវនោច ឧបាទានោ កុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអា-
 ហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈា-
 នប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

បដិច្ចវារៈ

(៣៦១) អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកឧបាទាន អាស្រ័យ នូវអព្យា-
 កតធម៌ ប្រាសចាកឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣៦២) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការមូណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

ចប់ ឧបាទានសម្បយុត្តិកកុសលត្តិកៈ ។

ឧបាទានឧបាទានិយទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ

(៣៦៣) កុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង មិនមែន
 ជាឧបាទានផង អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
 ផង មិនមែនជាឧបាទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

របៀបវារៈនៃការងារសម្រាប់សមាជិក

(៣៦៤) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណ៍ ឯកំ អភិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជនករោបិ បញ្ញាករោបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិប្បិវោ

(៣៦៥) ឧបាទានញ្ចោ ឧបាទានិយញ្ច អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានោចេវ ឧបាទានិយោច អកុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ ឧបា-
ទានិយញ្ចោ ចេវ ឧបាទានំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ឧបាទានិយោចេវ ចេវ ឧបាទានោ អកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ ឧបាទានញ្ចោ-
ឧបាទានិយញ្ច អកុសលញ្ច ឧបាទានិយញ្ចោ ចេវ
ឧបាទានំ អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានោចេវ
ឧបាទានិយោច អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ភីណិ ។

(៣៦៦) ហេតុយា នវ អារម្មណ៍ នវ អភិ-
កតេ នវ ។

ភីណំ កមំ ឧបាទានធុក្កអកុសលសទិសំ ។
សហជនករោបិ បញ្ញាករោបិ វិញ្ញាវេតញ្ច ។

ឧបាសនឧបាសនិយទុកកុសលភិក្ខុៈ

[៣៦៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវតវារៈ ១ ។

បដិប្បវារៈ

[៣៦៥] អកុសលធម៌ ជាឧបាទានផង ជាប្រយោជន៍ដល់
ឧបាទានផង អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាឧបាទានផង ជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
អកុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង មិនមែនជាឧបាទានផង
អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង មិនមែនជា
ឧបាទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
អកុសលធម៌ ជាឧបាទានផង ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង អាស្រ័យ
នូវអកុសលធម៌ ជាឧបាទានផង ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង នូវ
អកុសលធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង មិនមែនជាឧបាទានផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៣៦៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

ដំណើរនេះ ប្រវេហលគ្នានឹងឧបាទានទុកកុសលដែរ ។

សហជាតវារៈ ក្តី បញ្ញាវារៈ ក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិច្ចវិវា

(៣៦៧) ឧបាទានិយោវោចេ ឧបាទានំ អព្យា-
កតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានិយោវោចេ ឧបាទានោ
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៣៦៨) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
តតេ ឯកំ ។

សហជានវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

ទយទានទយទានិយទុក្ខកុសលក្កិកំ និដ្ឋិតំ ។

ឧបាទានឧបាទានសម្បយុត្តទុក្ខកុសលក្កិកំ

បដិច្ចវិវា

(៣៦៩) ឧបាទានោវោចេ ឧបាទានសម្បយុត្តេ អកុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានោវោចេ ឧបាទានសម្ប-
យុត្តោ ច អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា តីណិ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តោវោចេ ឧបា-
ទានំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានសម្បយុត្តោ-
វោចេ ឧបាទានោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិក្សដ្ឋាន

បដិច្ចវារៈ

[៣៦៧] អព្យាកតធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង មិនមែន
ជាឧបាទានផង អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
ផង មិនមែនជាឧបាទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៦៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងប្បដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

ចប់ ឧបាទានឧបាទានិយទុក្ខកុសលតិកៈ ។

ឧបាទានឧបាទានសម្បយតិទុក្ខកុសលតិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៣៦៩] អកុសលធម៌ ជាឧបាទានផង ប្រកបដោយឧបាទាន
ផង អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាឧបាទានផង ប្រកបដោយ
ឧបាទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

អកុសលធម៌ ប្រកបដោយឧបាទានផង មិនមែនជាឧបាទានផង
អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយឧបាទានផង មិនមែនជា
ឧបាទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ធម្មទានវិប្បយុត្តិធម្មទានវិប្បយុត្តិកុសលត្តិកំ

ឧបាទាននិព្វេវ ឧបាទាននិប្បយុត្តិកុសលត្តិកំ អកុសលត្តិកំ

ឧបាទាននិប្បយុត្តិកុសលត្តិកំ ខោចឧបាទានំ អកុសលត្តិកំ

ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានខោចេវ ឧបាទាននិប្បយុត្តិកុសលត្តិកំ

អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។

[៣៧០] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិបតិ-

យា នវ វិចារកេ នវ អវិចារកេ នវ ។

តំ កមំ ឧបាទានឧកុសលសមិសំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ នវ ។

ធម្មទានធម្មទានវិប្បយុត្តិកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

ឧបាទានវិប្បយុត្តិធម្មទានវិប្បយុត្តិកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវារោ

[៣៧១] ឧបាទានវិប្បយុត្តិ ឧបាទានិយំ កុសលំ

ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានវិប្បយុត្តិកុសលត្តិកំ ឧបាទានិយោ កុស-

លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ឧបាទានវិប្ប-

យុត្តិកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទាន-

វិប្បយុត្តិកុសលំ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា ។

ឧបាទានវិប្បយុត្តឧបាទានិយទុកកុសលភ្នំកៈ

អកុសលធម៌ ជាឧបាទានផង ប្រកបដោយឧបាទានផង អាស្រ័យ
នូវអកុសលធម៌ ជាឧបាទានផង ប្រកបដោយឧបាទានផង នូវអកុសល-
ធម៌ ប្រកបដោយឧបាទានផង មិនមែនជាឧបាទានផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៧០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋ័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ។

ដំណើរនេះ ប្រហែលគ្នានឹងឧបាទានទុកអកុសលដែរ ។

ក្នុងបដ្ឋ័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី មានតែវារៈ ៧ ។

ចប់ ឧបាទានឧបាទានសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំកៈ ។

ឧបាទានសម្បយុត្តឧបាទានិយទុកកុសលភ្នំកៈ

បដិប្បវារៈ

[៣៧១] កុសលធម៌ ប្រាសចាកឧបាទានទាំងជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែលប្រាសចាកឧបាទានទាំង
ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។
កុសលធម៌ ដែលប្រាសចាកឧបាទានទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែលប្រាសចាកឧបាទានទាំងមិនជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

(៣៧២) ហេតុយា ទ្វេ អាម្មណោ ទ្វេ អវិគតោ ទ្វេ ។
លោកិយលោកុត្តរទុកកុសលសទិសំ ។
សហជាតវារោចិ បញ្ញាវារោចិ វិត្តាតេត្វា ។

បដិច្ចវិពោ

(៣៧៣) ឧទានានិវប្បយុត្តំ ឧទានានិយំ អកុស-
លំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទានានិវប្បយុត្តោ ឧទានានិយោ
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិពោ

(៣៧៤) ឧទានានិវប្បយុត្តំ ឧទានានិយំ អព្យាកតំ
ធម្មំ បដិច្ច ឧទានានិវប្បយុត្តោ ឧទានានិយោ អព្យា-
កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ឧទានាន-
ិវប្បយុត្តំ អនុទានានិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទា-
នានិវប្បយុត្តោ អនុទានានិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ឧទានានិវប្បយុត្តំ
ឧទានានិយំ អព្យាកតញ្ច ឧទានានិវប្បយុត្តំ អនុទា-
នានិយំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ឧទានានិវប្បយុត្តោ
ឧទានានិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខន្តិកប្បដ្ឋាន

[៣៧២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ២ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។

(ទុក្ខៈនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងលោកិយលោកុត្តរទុកកុសលៈដែរ ។
សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិប្បវារៈ

[៣៧៣] អកុសលធម៌ ដែលប្រាសចាកឧបាទាន តែជា
ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ដែលប្រាសចាក
ឧបាទាន តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋាយ ។ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ មានវារៈតែ ១ ។

បដិប្បវារៈ

[៣៧៤] អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកឧបាទាន តែជាប្រ-
យោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកឧបា-
ទាន តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។
អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកឧបាទានទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា-
ទាន អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកឧបាទានទាំងមិនជាប្រ-
យោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។
អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកឧបាទាន តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកឧបាទាន តែជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាទានផង នូវអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកឧបាទានទាំងមិនជា
ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

កិលេសទុកកុសលភ្នំ

[៣៧៥] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អវិ-
គតេ បញ្ច ។

លោកិយលោកុត្តរទុកអព្យាកតសទិសំ ។
សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ វិត្តារេតព្វា ។

ទណទសិប្បយុត្តទណទនិយទុកកុសលភ្នំ និដ្ឋិតំ ។

ទណទធាច្ឆកទុកកុសលភ្នំ និដ្ឋិតំ ។

កិលេសទុកកុសលភ្នំ

បដិច្ចវិរោ

[៣៧៦] នោ កិលេសំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នោកិលេសោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៣៧៧] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ បព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិរោ

[៣៧៨] កិលេសំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោ
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

កិលេសទុកកុសលត្តិកៈ

(៣៧៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៥ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ៦ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៥ ។

(ទុក្ខនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងលោកិយលោកុត្តរទុក្ខអព្យាកតៈវិដរ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ បណ្ឌិត

គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ ឧបាទានវិប្បយុត្តឧបាទានិយទុកកុសលត្តិកៈ ។

ចប់ ឧបាទានកោដ្ឋកទុកកុសលត្តិកៈ ។

កិលេសទុកកុសលត្តិកៈ

បដិប្បវិរៈ

(៣៧៦) កុសលធម៌ មិនមែនជាកិលេស អាស្រ័យ នូវកុសល
ធម៌ មិនមែនជាកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៣៧៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

បដិប្បវិរៈ

(៣៧៨) អកុសលធម៌ ជាកិលេស អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ជាកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋានំ

លោកិលេសំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច លោកិលេសោ
 អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។
 កិលេសំ អកុសលញ លោកិលេសំ អកុសលញ
 ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

(៣៧៧) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ សព្វត្ត
 នវ អវិភតេ នវ ។

(៣៨០) កិលេសំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កិ-
 លេសោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា
 វិចិក្ខុំ បដិច្ច វិចិក្ខុត្តាសហគតោ មោហោ ឧទ្ធច្ចំ
 បដិច្ច ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ លោកិលេសំ
 អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោ អកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា វិចិក្ខុត្តាសហគតោ ខន្ធ
 បដិច្ច វិចិក្ខុត្តាសហគតោ មោហោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ
 ខន្ធ បដិច្ច ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ កិលេសំ
 អកុសលញ លោកិលេសំ អកុសលញ ធម្មំ បដិច្ច
 កិលេសោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

អកុសលធម៌ មិនមែនជាកិលេស អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនមែន
ជាកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ អកុ-
សលធម៌ ជាកិលេស អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាកិលេសផង នូវ
អកុសលធម៌ មិនមែនជាកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៣ ។

(៣៧៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងពួង មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

(៣៨០) អកុសលធម៌ ជាកិលេស អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ជាកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ គឺមោហាៈ ដែលប្រកប
ដោយវិចិក្ខុតា អាស្រ័យ នូវវិចិក្ខុតា មោហាៈ ដែលប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ អា-
ស្រ័យ នូវឧទ្ធច្ចៈ ។ អកុសលធម៌ ជាកិលេស អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
មិនមែនជាកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ គឺមោហាៈ ដែលប្រ-
កបដោយវិចិក្ខុតា អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុតា មោហាៈ
ដែលប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។
អកុសលធម៌ ជាកិលេស អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាកិលេសផង នូវ
អកុសលធម៌ មិនមែនជាកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ

កំលេសទុក្ខកុសលត្រីកំ

វិចិត្រកិច្ចាសហគតោ ខន្ធច វិចិត្រកិច្ចញ្ច បដិច្ច វិចិត្រ-
កិច្ចាសហគតោ មោហោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ ខន្ធច
ច ឧទ្ធច្ចញ្ច បដិច្ច ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[៣៨០] នហេតុយា តីណិ នអធិបតិយា នវ
នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។
សហជាតវារាជំ វិត្តារេតតំ ។

បញ្ញាវិវា

[៣៨២] តិលេសោ អកុសលោ ធម្មោ តិ-
លេសស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[៣៨៣] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ ។
អធិបតិយា នវ ។ មជ្ឈេ តីណិ សហជាតាធិបតិ ។
អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ ។ មេ ។ ឧបនិស្សយេ
នវ អាសេវនេ នវ កកម្មេ តីណិ អាហារេ តីណិ
ស្រ្តិយេ តីណិ ឈានេ តីណិ មក្កេ នវ សម្ម-
យុត្តេ នវ ។

កិលេសទុកកុសលត្តិកៈ

គឺ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិកិត្តា អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិកិត្តាផង នូវវិចិកិត្តាផង មោហៈ ដែលប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈផង នូវឧទ្ធច្ចៈផង ។

[៣៨១] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈជាដើម បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវារៈ

[៣៨២] អកុសលធមិ ជាកិលេស ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធមិ ជាកិលេស ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៨៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ក្នុងបទកណ្តាល មានវារៈ ៣ បានដល់សហជាតាធិបតិ ។ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ លេខ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងត្រៀមប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

បដិច្ចវិវា

(៣៨៤) លោកិលេសំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
លោកិលេសោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

(៣៨៥) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
តតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។
កិលេសទុក្ខសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

សង្កិលេសិកទុក្ខកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវា

(៣៨៦) សង្កិលេសិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
សង្កិលេសិកោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។ អសង្កិលេសិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
អសង្កិលេសិកោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

(៣៨៧) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិកតេ ទ្វេ ។
លោកិយលោកុត្តរទុក្ខកុសលសទិសំ ។
សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ វិត្តារេតព្វា ។

អភិធម្មចំណី អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

បដិច្ចវិវាទៈ

[៣៨៤] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាកិលេស អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ១ ។
ចប់ កិលេសទុក្ខកុសលត្តិកៈ ។

សង្កិលេសិកទុក្ខកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវិវាទៈ

[៣៨៦] កុសលធម៌ ដែលគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែលគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
កុសលធម៌ ដែលមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែលមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៨៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

(ទុក្ខៈនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងលោកិយលោកុត្តរទុក្ខកុសលៈដែរ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

សន្តិលេសិកទុក្ខកុសលគ្រឹះ

បដិច្ចវិវា

(៣៨៨) សន្តិលេសិកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
សន្តិលេសិកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

(៣៨៩) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហនាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវា

(៣៩០) សន្តិលេសិកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
សន្តិលេសិកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។ អសន្តិលេសិកំ អព្យាកតំ ធម្មំ
បដិច្ច អសន្តិលេសិកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈ-
តិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ សន្តិលេសិកំ អព្យាក-
តញ្ច អសន្តិលេសិកំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
សន្តិលេសិកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

(៣៩១) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-
កតេ បញ្ច ។

សន្តិលេសិកទុកកុសលត្ថិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

(៣៨៨) អកុសលធម៌ ដែលគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវ
អកុសលធម៌ ដែលគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។

(៣៨៩) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងការមូណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជានវារៈក្តី បញ្ចវារៈក្តី មានតែវារៈ១ ។

បដិច្ចវិវរៈ

(៣៩០) អព្យាកតធម៌ ដែលគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវ
អព្យាកតធម៌ ដែលគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ ដែលមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវអ-
ព្យាកតធម៌ ដែលមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ដែលគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អា-
ស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង នូវអព្យាកតធម៌
ដែលមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣៩១) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងការមូណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខក្កិកប្បដ្ឋានំ

លោកិយលោកុត្តរទុក្ខកមព្យាករតសេទិសំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ វិត្តារេតង្គំ ។

សង្កិលេសិកទុក្ខសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

សង្កិលេសិកទុក្ខកុសលត្តិកំ

បដិប្បវិរោ

(៣៧២) អសង្កិលេដ្ឋំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អសង្កិ-
លេដ្ឋោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៣៧៣) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អ-
វិកតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិប្បវិរោ

(៣៧៤) សង្កិលេដ្ឋំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
ង្កិលេដ្ឋោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។

(៣៧៥) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

(ទុក្ខវេទនៈ) ប្រហែលគ្នានឹងលោកិយលោកុត្តរទុក្ខអព្យាកតៈដែរ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ សន្តិលេសិកទុកតុសលត្តិកៈ ។

សង្កេតឱ្យដឹងទុកកុសលតិកៈ

បដិច្ចវារៈ

(៣៧២) កុសលធម៌ ដែលមិនសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌

ដែលមិនសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣៧៣) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

បដិច្ចវារៈ

(៣៧៤) អកុសលធម៌ ដែលសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌

ដែលសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣៧៥) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

កិលេសសម្មយុត្តទុកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវោ

[៣៧៦] អសន្តិលីដ្ឋំ អព្យាករំ ធម្មំ បដិច្ច
អសន្តិលីដ្ឋោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[៣៧៧] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
តតេ ឯកំ ។

សហជាតវរេថិ បញ្ញាវរេថិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

សន្តិលីដ្ឋទុកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

កិលេសសម្មយុត្តទុកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវោ

[៣៧៨] កិលេសវិប្បយុត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
កិលេសវិប្បយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[៣៧៩] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
តតេ ឯកំ ។

សហជាតវរេថិ បញ្ញាវរេថិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

កិលេសសម្បយុត្តទុកុសលតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

(៣៧៦) អព្យាកតធម៌ ដែលមិនសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលមិនសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៣៧៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

ចប់ សន្តិលីដ្ឋទុកុសលតិកៈ ។

កិលេសសម្បយុត្តទុកុសលតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

(៣៧៨) កុសលធម៌ ប្រាសចាកកិលេស អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រាសចាកកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៣៧៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

បដិប្បវិពោ

(៤០០) កិលេសសម្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច កិលេសសម្បយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ ទុប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៤០១) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេមិ បញ្ញាវារេមិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិប្បវិពោ

(៤០២) កិលេសវិប្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច កិលេសវិប្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ទុប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៤០៣) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ
អវិកតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេមិ បញ្ញាវារេមិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

កិលេសសម្បយុត្តកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

កិលេសសង្កិលេសិកទុកកុសលត្តិកំ

បដិប្បវិពោ

(៤០៤) សង្កិលេសិកោវោចោចកិលេសំ កុស-
លំ ធម្មំ បដិច្ច សង្កិលេសិកោវោវោចោចកិលេសោ

អភិធម្មចំណែក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

បដិច្ចវិវរៈ

[៤០០] កុសលធម៌ ប្រកបដោយកិលេស អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ១ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[៤០២] អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកកិលេស អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤០៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ១ ។

ចប់ កិលេសសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ ។

កិលេសសង្កិលេសិកទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៤០៤] កុសលធម៌ គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង មិនមែនជាកិលេសផង អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង

កិលេសសង្កិលេសិកទុកុសលត្ថំ

កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(២០៥) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
តតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេចិ បញ្ញាវារេចិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិញ្ញា

(២០៦) កិលេសញ្ចេវ សង្កិលេសិកញ្ច អកុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោចេវ សង្កិលេសិកោច
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
សង្កិលេសិកញ្ចេវ នោចកិលេសំ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច សង្កិលេសិកោចេវ នោចកិលេសោ អកុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
កិលេសញ្ចេវ សង្កិលេសិកញ្ច អកុសលញ្ច សង្កិ-
លេសិកញ្ចេវ នោចកិលេសំ អកុសលញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច កិលេសោចេវ សង្កិលេសិកោច អកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

(២០៧) ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អវិ-
តតេ នវ ។

កិលេសទុកអកុសលសទិសំ ។

សហជាតវារេចិ បញ្ញាវារេចិ សព្វត្ថ វិទ្ធាវេតង្គំ ។

កិលេសសន្តិលេសិកទុកុសលត្តិកៈ

មិនមែនជាកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤០៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន

វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

បដិច្ចវិវរៈ

(៤០៦) អកុសលធម៌ ជាកិលេសផង គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាកិលេសផង គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ គួរ ដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង មិនមែនជាកិលេសផង អាស្រ័យ នូវអកុសល- ធម៌ គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង មិនមែនជាកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ជាកិលេសផង គួរ ដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាកិលេសផង គួរ ដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង អកុសលធម៌ គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង មិន មែនជាកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

(៤០៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន

វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(ទុកៈនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងកិលេសទុកអកុសលដែរ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

បដិប្បវិរោ

(២០៨) សន្តិលេសិកោចេវ នោចកិលេសំ អព្យា-
កតំ ធម្មំ បដិច្ច សន្តិលេសិកោចេវ នោចកិលេ-
សោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(២០៩) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេថិ បញ្ញាវារេថិ សព្វត្ត ឯកំ ។

កិលេសសន្តិលេសិកទុកកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

កិលេសសង្កិលិដ្ឋិទុកកុសលត្តិកំ

បដិប្បវិរោ

(២១០) កិលេសោចេវ សន្តិលិដ្ឋញ្ច អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច កិលេសោចេវ សន្តិលិដ្ឋោច អកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ សន្តិលិដ្ឋោចេវ-
នោចកិលេសំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សន្តិលិដ្ឋោចេវ-
នោចកិលេសោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា តីណិ ។ កិលេសោចេវ សន្តិលិដ្ឋញ្ច
អកុសលញ្ច សន្តិលិដ្ឋោចេវ នោចកិលេសំ អកុស-
លញ្ច ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោចេវ សន្តិលិដ្ឋោច អកុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

បដិច្ចារៈ

(៤០៨) អព្យាកតធមិ គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង មិនមែនជា
កិលេសផង អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធមិ គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង
មិនមែនជាកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

(៤០៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ១ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងប្បដ្ឋាយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។
ចប់ កិលេសសន្តិលេសិកទុកកុសលត្តិកៈ ។

កិលេសសន្តិលេសិកទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចារៈ

(៤១០) អកុសលធមិ ដែលជាកិលេសផង ដែលសៅហ្មងផង
អាស្រ័យ នូវអកុសលធមិ ដែលជាកិលេសផង ដែលសៅហ្មងផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធមិ ដែល
សៅហ្មងផង មិនមែនជាកិលេសផង អាស្រ័យ នូវអកុសលធមិ ដែល
សៅហ្មងផង មិនមែនជាកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធមិ ដែលជាកិលេសផង ដែលសៅហ្មងផង
អាស្រ័យ នូវអកុសលធមិ ដែលជាកិលេសផង ដែលសៅហ្មងផង នូវ
អកុសលធមិ ដែលសៅហ្មងផង មិនមែនជាកិលេសផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

កិលេសកិលេសសម្មយុត្តទុក្ខកុសលតិកំ

[៤០០] ហេតុយា នវ អាវច្ឆណោ នវ អវិភតេ នវ ។

កិលេសទុក្ខកម្មកុសលសទិសំ ។

សហជាតវាវេថិ បញ្ញាវាវេថិ សព្វត្ថ វិន្ទាវេតតំ ។

កិលេសសង្កិលិទុក្ខកុសលតិកំ និធិតំ ។

កិលេសកិលេសសម្មយុត្តទុក្ខកុសលតិកំ

បដិច្ចវិពោ

[៤០២] កិលេសញ្ចេវ កិលេសសម្មយុត្តញ្ច អ-
 កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោចេវ កិលេសសម្ម-
 យុត្តោច អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា តីណិ ។ កិលេសសម្មយុត្តញ្ចេវ ឆោចកិលេ-
 សំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កិលេសសម្មយុត្តោ-
 ចេវ ឆោចកិលេសោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ កិលេសញ្ចេវ កិលេសស-
 ម្មយុត្តញ្ច អកុសលញ្ច កិលេសសម្មយុត្តញ្ចេវ ឆោ-
 ចកិលេសំ អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោចេវ-
 កិលេសសម្មយុត្តោច អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

កិលេសកិលេសសម្មយុទ្ធកុសលត្តិកៈ

[៤១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(ទុក្ខនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងកិលេសទុក្ខអកុសលដែរ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ប៉ប៉ កិលេសសន្តិលីដ្ឋិទុក្ខកុសលត្តិកៈ ។

កិលេសកិលេសសម្មយុទ្ធកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៤១២] អកុសលធម៌ ដែលជាកិលេសផង ប្រកបដោយកិលេស
ផង អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ដែលជាកិលេសផង ប្រកបដោយកិលេស
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌
ដែលប្រកបដោយកិលេសផង មិនមែនជាកិលេសផង អាស្រ័យ នូវ
អកុសលធម៌ ដែលប្រកបដោយកិលេសផង មិនមែនជាកិលេសផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ដែល
ជាកិលេសផង ប្រកបដោយកិលេសផង អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ដែលជាកិលេសផង ប្រកបដោយកិលេសផង នូវអកុសលធម៌ ដែល
ប្រកបដោយកិលេសផង មិនមែនជាកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋានំ

[៤០៣] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អវិ-

គតេ នវ ។

កិលេសទុក្ខកុសលសទិសំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ វិត្តារេតតំ ។

កិលេសកិលេសសម្បយុត្តទុក្ខុសលត្ថំ ធិដ្ឋិតំ ។

កិលេសវិប្បយុត្តសង្កិលេសិកទុក្ខកុសលតិកំ

បដិច្ចារិៈ

[៤០៤] កិលេសវិប្បយុត្តំ សង្កិលេសិកំ កុសលំ

ធម្មំ បដិច្ច កិលេសវិប្បយុត្តោ សង្កិលេសិកោ កុ-
សលោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ កិលេ-
សវិប្បយុត្តំ អសង្កិលេសិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កិ-
លេសវិប្បយុត្តោ អសង្កិលេសិកោ កុសលោ ធម្មោ
ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤០៥] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ អវិ-

គតេ ទ្វេ ។

លោកិយលោកុត្តរទុក្ខកុសលសទិសំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ វិត្តារេតតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

(៤១៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(ទុកៈនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងកិលេសទុកកុសលដែរ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ កិលេសកិលេសសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ ។

កិលេសវិប្បយុត្តសង្ខេបលេសិកទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចារិវៈ

(៤១៤) កុសលធម៌ ដែលប្រាសចាកកិលេសតែគួរដល់សេចក្តី
សៅហ្មង អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែលប្រាសចាកកិលេសតែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌ ដែល
ប្រាសចាកកិលេសតែមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវកុសល-
ធម៌ដែលប្រាសចាកកិលេសតែមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤១៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

(ទុកៈនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងលោកិយលោកុត្តរទុកកុសលដែរ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិប្បិវោ

(៤០៦) កិលេសវិប្បយុត្តំ សង្កិលេសិកំ អព្យា-
 កតំ ធម្មំ បដិច្ច កិលេសវិប្បយុត្តោ សង្កិលេសិ-
 កោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
 កិលេសវិប្បយុត្តំ អសង្កិលេសិកំ អព្យាកតំ ធម្មំ
 បដិច្ច កិលេសវិប្បយុត្តោ អសង្កិលេសិកោ អព្យា-
 កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណំ ។
 កិលេសវិប្បយុត្តំ សង្កិលេសិកំ អព្យាកតញ្ច កិលេ-
 សវិប្បយុត្តំ អសង្កិលេសិកំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 កិលេសវិប្បយុត្តោ សង្កិលេសិកោ អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៤០៧) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អវិ-
 គតេ បញ្ច ។

លោកិយលោកុត្តរទុក្ខអព្យាកតសទិសំ ។
 សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ វិត្តារេតតំ ។

កិលេសវិប្បយុត្តសង្កិលេសិកទុកុសលភ្នំកំ និដ្ឋិតំ ។
 កិលេសគោច្ចកទុកុសលភ្នំកំ និដ្ឋិតំ ។

កិលេសវិប្បយុត្តសន្តិលេសិកទុកកុសលន្តិកៈ

បដិច្ចវិវាវៈ

[៤១៦] អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកកិលេសតែគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកកិលេសតែគួរដល់
 សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធម៌
 ដែលប្រាសចាកកិលេសទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវ
 អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកកិលេសទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌
 ដែលប្រាសចាកកិលេសតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវអព្យា-
 កតធម៌ ដែលប្រាសចាកកិលេសតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង នូវអ-
 ព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកកិលេសទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤១៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

(ទុក្ខនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងលោកិយលោកុត្តរទុក្ខអព្យាកតៈដែរ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី
 បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ កិលេសវិប្បយុត្តសន្តិលេសិកទុកកុសលន្តិកៈ ។
 ចប់ កិលេសជាប្បកទុកកុសលន្តិកៈ ។

ទូស្សនេន បហាតត្ថំ ទុក្ខកិលេសលតិកំ

[៤១៨] ន ទស្សនេន បហាតត្ថំ កុសលំ ធម្ម័
បដិច្ច ន ទស្សនេន បហាតត្ថោ កុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤១៩] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អធិ-
បតិយោ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

[៤២០] ទស្សនេន បហាតត្ថំ អកុសលំ ធម្ម័
បដិច្ច ទស្សនេន បហាតត្ថោ អកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន ទស្សនេន បហាតត្ថំ
អកុសលំ ធម្ម័ បដិច្ច ន ទស្សនេន បហាតត្ថោ
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤២១] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ អធិប-
តិយោ ទ្វេ អវិកតេ ទ្វេ ។

[៤២២] ទស្សនេន បហាតត្ថំ អកុសលំ ធម្ម័
បដិច្ច ន ទស្សនេន បហាតត្ថោ អកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិក្ខិច្ឆាសហគតេ ខន្ធ
បដិច្ច វិចិក្ខិច្ឆាសហគតោ មោហោ ។ ន ទស្សនេន-
បហាតត្ថំ អកុសលំ ធម្ម័ បដិច្ច ន ទស្សនេន បហា-
តត្ថោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

ទស្សន្តោនិបហាតិព្វទុកិកុសលតិកៈ

[៤១៨] កុសលធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤១៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

[៤២០] អកុសលធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ។ អកុសលធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤២១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

[៤២២] អកុសលធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា អាស្រ័យ នូវពួក ខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ។ អកុសលធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយ ទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

វស្សុផេសបហាភព្វទុកកុសលភ្នំ

(៤២៣) នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា ទ្វេ ន-
បុរេជាតេ ទ្វេ នកក្ខេ ទ្វេ នវិចារេ ទ្វេ នវិប្ប-
យុត្តេ ទ្វេ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សត្វត្ថ វិត្តារេតត្ថំ ។

(៤២៤) នស្សនេន បហាតព្វោ អក្កុសលោ ធម្មោ
នស្សនេន បហាតព្វស្ស អក្កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ន នស្សនេន បហាតព្វោ
អក្កុសលោ ធម្មោ ន នស្សនេន បហាតព្វស្ស អក្កុ-
សលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤២៥) ហេតុយា ទ្វេ ។ អារម្មណោ ភីណិ
នស្សនេ ឯកំ ន នស្សនេ ទ្វេ ។ អធិបតិយា ភីណិ
នស្សនម្បលកំ^(១) ឯកំ ន នស្សនេ ទ្វេ អារម្មណា-
ធិបតិ សហជាតាធិបតិ ឯការម្មណាធិបតិ ។ អនន្តរេ
ទ្វេ នស្សនម្បលកំ ឯកំ ន នស្សនេ ឯកំ ។ សម-
នន្តរេ ទ្វេ សហជាតេ ទ្វេ ។ បេ ។ ឧបនិស្សយេ ភី-
ណិ អាសេវនេ ទ្វេ កក្ខេ ទ្វេ អាហារេ ទ្វេ ។ បេ ។
សម្បយុត្តេ ទ្វេ អត្តិយា ទ្វេ នត្តិយា ទ្វេ ។ បេ ។

១ ម. វស្សុផេសបហាភព្វម្បលកំ ។

ទស្សនេនបហោតព្វទុកកុសលត្តិកៈ

(៤២៣) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។
 ក្នុងច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី
 បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

(៤២៤) អកុសលធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាច្ច័យ នៃ
 អកុសលធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ អកុ-
 សលធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាច្ច័យ នៃអកុសលធម៌
 ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤២៥) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងទស្សនៈ មានវារៈ ១ ក្នុងនទស្សនៈ មានវារៈ ២ ។
 ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ទស្សនមូលកៈ មានវារៈ ១ ក្នុងនទស្សនៈ
 មានវារៈ ២ បានដល់ការម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ និងឯការម្មណា-
 ធិបតិ ។ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ទស្សនមូលកៈ មានវារៈ ១
 ក្នុងនទស្សនៈ មានវារៈ ១ ។ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងស-
 ហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បេ ។ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអាហារ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បេ ។ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 អត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋានំ

(៤២៦) ន ទស្សនេន បហាតតំ អព្យាកតំ ធម្មំ
បដិច្ច ន ទស្សនេន បហាតព្វោ អព្យាកតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៤២៧) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

ទស្សនេនបហាតទុក្ខកុសលភិក្ខុំ និដ្ឋិតំ ។

ភាវិនាយ បហាតត្វទុក្ខកុសលភិក្ខុំ

(៤២៨) ន ភាវិនាយ បហាតតំ កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ន ភាវិនាយ បហាតព្វោ កុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៤២៩) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

(៤៣០) ភាវិនាយ បហាតតំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ភាវិនាយ បហាតព្វោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

[៤២៦] អព្យាកតធមិ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
នូវអព្យាកតធមិ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤២៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងប្បដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។
ចប់ ទស្សនេនបហាតព្វទុកកុសលតិកៈ ។

ភាវីដាយបហាតិព្វទុកកុសលតិកៈ

[៤២៨] កុសលធមិ ដែលមិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យ
នូវកុសលធមិ ដែលមិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤២៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងប្បដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

[៤៣០] អកុសលធមិ ដែលត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យ
នូវអកុសលធមិ ដែលត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ។

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកុកុសលត្តិកំ

[២៣១] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ អវិគតេ

ទ្វេ ។

និស្សនេនបហាតត្វទុក្កអកុសលសទិសំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សត្វត្ថ វិត្តារេតត្ថំ ។

[២៣២] ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ អព្យកតំ ធម្មំ

បដិច្ច ន ភាវនាយ បហាតត្វោ អព្យកតោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៣៣] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-

គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

ភាវនាយបហាតត្វទុក្កកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកុកុសលត្តិកំ

[២៣៤] ន និស្សនេនបហាតត្វហេតុកំ កុសលំ

ធម្មំ បដិច្ច ន និស្សនេនបហាតត្វហេតុកោ កុសលោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៣៥] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-

គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុសលត្តិកៈ

(៤៣១) កុសលធម៌ មានវារៈ២ កុសលាម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ២ កុសលវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ។

(ទុក្ខនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងទស្សនេនបហាតព្វទុក្ខកុសលដែរ ។

កុសលធម៌ទាំងអស់ កុសលជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី
បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

(៤៣២) អព្យាកតធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យ
នូវអព្យាកតធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៣៣) កុសលធម៌ មានវារៈ១ កុសលាម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ១ កុសលវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ។

កុសលធម៌ទាំងអស់ កុសលជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ១ ។
ចប់ ការវាយបហាតព្វទុក្ខកុសលត្តិកៈ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុសលត្តិកៈ

(៤៣៤) កុសលធម៌ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៣៥) កុសលធម៌ មានវារៈ១ កុសលាម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ១ កុសលវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ។

កុសលធម៌ទាំងអស់ កុសលជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ១ ។

(៤៣៦) និស្សនេន បហានត្វហេតុកំ អកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច និស្សនេន បហានត្វហេតុកោ អកុស-
 លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ននិស្សនេន-
 បហានត្វហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ននិស្សនេន-
 បហានត្វហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ននិស្សនេន បហានត្វហេតុកំ អកុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច និស្សនេន បហានត្វហេតុកោ
 អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ និស្ស-
 នេន បហានត្វហេតុកំ អកុសលញ្ច ននិស្សនេន-
 បហានត្វហេតុកំ អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច និស្ស-
 នេន បហានត្វហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

(៤៣៧) និស្សនេន បហានត្វហេតុកំ អកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច និស្សនេន បហានត្វហេតុកោ អកុស-
 លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា តីណិ ។
 ននិស្សនេន ទ្វេ យជនេ ឯកំ ។

(៤៣៨) ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ ធន អធិ-
 បតិយា ធន សត្វត្ត ធន អវិកតេ ធន ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៤៣៦] អកុសលធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ

អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ អកុសលធម៌ មានហេតុដែលមិនត្រូវ
លះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ អកុសលធម៌ មាន
ហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មានហេតុ
ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។
អកុសលធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈផង នូវអកុសលធម៌
មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៤៣៧] អកុសលធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ

អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ក្នុងនទស្សនៈ មាន
វារៈ ២ ក្នុងយជនៈ មានវារៈ ១ ។

[៤៣៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ

មានវារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ក្នុងបដ្ឋាយទាំងអស់ មានវារៈ ៦
ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ។

ឧបសម្ព័ន្ធបហាតត្វហេតុកុម្មុយនិស្ត

(៤៣៧) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ អកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច នទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ អកុ-
 សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។ នទស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៤៤០) នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា ធម ។ បេ ។
 នកម្មេ ចត្តារិ នវិចារកេ ធម នវិប្បយុត្តេ ធម ។
 សហជាតវារទិ វិត្តារេតត្ថំ ។

(៤៤១) ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ អកុស-
 លោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកុស្ស អកុ-
 សលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៤៤២) ហេតុយា ភីណិ អារម្មណេ នវ ។
 អធិបតិយា ភីណិ ទស្សនេ ឯកំ នទស្សនេ
 ទ្វេ ។ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 ធម ។ បេ ។ ឧបនិស្សយេ នវ អាសវនេ នវ

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុសលត្តិកៈ

[៤៣៧] អកុសលធម៌ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ មានហេតុដែលមិន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មានហេតុដែលមិន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៤០] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៦ ។ បេ ។ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៦ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

សហជាតវារៈជាដើម បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៤៤១] អកុសលធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជា
បដ្ឋយ នៃអកុសលធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ដោយ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៤២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ។ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងទស្សនៈ មានវារៈ ១
ក្នុងនទស្សនៈ មានវារៈ ២ ។ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម-
នន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។ បេ ។
ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

កម្មេ ចត្តារិ អាហារេ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ ចត្តារិ ។ បេ ។

សម្បយុត្តេ ធ នត្តិយា នវ ។ បេ ។

(២២៣) ននិស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ អព្យា-
កតំ ធម្មំ បដិច្ច ននិស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២២៤) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវាវេបិ បញ្ញាវាវេបិ សព្វត្ត ឯកំ ។

ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកទុកកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

ភាវិនាយបហាតត្វហេតុកទុកកុសលត្តិកំ

(២២៥) ន ភាវិនាយ បហាតត្វហេតុកំ កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ន ភាវិនាយ បហាតត្វហេតុកោ កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២២៦) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវាវេបិ បញ្ញាវាវេបិ សព្វត្ត ឯកំ ។

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ រេ ។ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
នត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ រេ ។

(៤៤៣) អព្យាកតធមិ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធមិ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៤៤) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិភត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។
ចប់ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុសលតិកៈ ។

ភារិនាយបហាតព្វហេតុកុសលតិកៈ

(៤៤៥) កុសលធមិ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយការិនា អា-
ស្រ័យ នូវកុសលធមិ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយការិនា ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៤៦) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិភត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

កវីនាយបហាតព្វហេតុកុកុសលភ្នំ

(២២៧) កាវីនាយ បហាតព្វហេតុកំ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច កាវីនាយ បហាតព្វហេតុកោ អកុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន កាវីនាយ-
បហាតព្វហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន កាវីនាយ-
បហាតព្វហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២២៨) ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណោ ន អវិ-
គតេ ន ។

និស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុកុអកុសលសទិសំ ។
សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ វិគ្គារេតតំ ។

(២២៩) ន កាវីនាយ បហាតព្វហេតុកំ អព្យាកតំ
ធម្មំ បដិច្ច ន កាវីនាយ បហាតព្វហេតុកោ អព្យា-
កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៣០) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

ការវាយបហាតព្វហេតុកុទុកកុសលន្តិកៈ

(៤៤៧) អកុសលធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវាយ
អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវាយ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ មានហេតុដែលមិនត្រូវ
លះដោយការវាយ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មានហេតុដែលមិនត្រូវ
លះដោយការវាយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤៤៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

(ទុក្ខនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុទុកកុសលដែរ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី
បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

(៤៤៩) អព្យាកតធម៌ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយការវាយ
អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយការវាយ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤៥០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

ចប់ ការវាយបហាតព្វហេតុកុទុកកុសលន្តិកៈ ។

សវិតក្កិទ្ធកកុសលតិកិ

(៤៥០) សវិតក្កិ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សវិតក្កោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សវិតក្កិ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អវិតក្កោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សវិតក្កិ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សវិតក្កោ កុសលោ ច អវិតក្កោ កុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។ អវិតក្កិ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អវិតក្កោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អវិតក្កិ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សវិតក្កោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ សវិតក្កិ កុសលញ្ច អវិតក្កិ កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សវិតក្កោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៤៥២) ហេតុយា ធម អារម្មណោ ធម សព្វត្ថ ធម អវិតតេ ធម ។

(៤៥៣) នអធិបតិយា ធម នបុរេដានេ ធម ។ បេ ។
 នកម្មេ ចត្តារិ ។ បេ ។ នវិប្បយុត្តេ ធម ។
 សហជាតវារោមិ សម្បយុតវារោមិ វិត្តារេតញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកយុដ្ឋាន

សវីតិកុទុក្ខកុសលតិកៈ

[៤៥១] កុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវកុសល-
 ធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសល-
 ធម៌ មិនមានវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈផង
 កុសលធម៌ មិនមានវិតក្កៈផង អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រកបដោយ
 វិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌ មិនមាន
 វិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមានវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
 មិនមានវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌
 ប្រកបដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈផង នូវ
 កុសលធម៌ មិនមានវិតក្កៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៥២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៦ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ៦ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ មានវារៈ៦ ក្នុងអវិតក្កប្បដ្ឋយ មានវារៈ៦ ។

[៤៥៣] ក្នុងនក្ខបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ៦ ។ បេ ។ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ៤ ។ បេ ។ ក្នុង
 នវិប្បយតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៦ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយតវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

សិវត្តទុក្ខកុសលគ្រឹះ

(៤៥៤) សវិតតោ កុសលោ ធម្មោ សវិតតិស្ស
 កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សវិ-
 តតោ កុសលោ ធម្មោ អវិតតិស្ស កុសលស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សវិតតោ កុស-
 លោ ធម្មោ សវិតតិស្ស កុសលស្ស ច អវិតតិស្ស
 កុសលស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អវិតតោ កុសលោ ធម្មោ អវិតតិស្ស កុសលស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៥៥) សវិតតោ កុសលោ ធម្មោ សវិ-
 តតិស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ភីណិ ។ អវិតតោ កុសលោ ធម្មោ អវិ-
 តតិស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ភីណិ ។ សវិតតោ កុសលោ ច អវិតតោ
 កុសលោ ច ធម្មោ សវិតតិស្ស កុសលស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

(៤៥៦) ហេតុយា ចន្ទារិ អារម្មណោ នវ ។
 អធិបតិយា នវ ហេត្វា ភីសុ សហជាតាធិបតិ
 អវិតតោ ឯកំ សហជាតាធិបតិ ។ អនន្តរេ នវ
 សមនន្តរេ នវ សហជាតេ ន ឧបទិស្សយេ នវ

សវិត្តក្រុមកុសលធម៌:

(៤៥៤) កុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌

ប្រកបដោយវិតក្កៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ កុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ

ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ មិនមានវិតក្កៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ កុសលធម៌

ប្រកបដោយវិតក្កៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈផង នៃកុសលធម៌

មិនមានវិតក្កៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ កុសលធម៌ មិនមាន

វិតក្កៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ មិនមានវិតក្កៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៥៥) កុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌

ប្រកបដោយវិតក្កៈ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។ កុសលធម៌

មិនមានវិតក្កៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ មិនមានវិតក្កៈ ដោយការម្មណ៍

ប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។ កុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈផង កុសលធម៌

មិនមានវិតក្កៈផង ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ

ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។

(៤៥៦) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មាន

វារៈ៧ ។ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងវារៈ៣ ខាងក្រោម បាន

ដល់សហជាតាធិបតិ ក្នុងអវិតក្កៈ មានវារៈ១ បានដល់សហជាតាធិបតិ ។

ក្នុងអនន្តរ្យ្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងសមនន្តរ្យ្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុង

សហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៧

អាសេវនេ នវ កម្មេ ចត្តារិ អាហារេ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ
ចត្តារិ ណារេ ធម្មត្ថេ ធម្មត្ថិយា ធម្មត្ថិយា នវ
វិគតេ នវ អវិគតេ ធម្ម ។

[៤៥៧] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៤៥៨] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ចត្តារិ ។

[៤៥៩] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាស្ស

ឃំ វិត្តារេតតំ ។

[៤៦០] សវិតក្កំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សវិ-
តក្កោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
សវិតក្កំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អវិតក្កោ អកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សវិតក្កំ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច សវិតក្កោ អកុសលោ ច អវិតក្កោ អកុសលោ
ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ អវិតក្កំ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច សវិតក្កោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អវិជ្ជាបដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

(៤៥៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

(៤៥៨) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៥៩) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

(បទ) នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ យ៉ាងណា

បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

(៤៦០) អកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អកុ-
សលធម៌ មិនមានវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈផង
អកុសលធម៌ មិនមានវិតក្កៈផង អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយ
វិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ អកុសលធម៌ ប្រកប
ដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនមានវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង

សវិតក្កទុក្ខសយគ្គំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ។ សវិតក្កំ អកុសលញ្ច អវិតក្កំ
អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សវិតក្កោ អកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៦០) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ បញ្ច សត្វត
បញ្ច អវិតតេ បញ្ច ។

(២៦២) សវិតក្កំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សវិ-
តក្កោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋ-
យា ។ អវិតក្កំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សវិតក្កោ
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។
សវិតក្កំ អកុសលញ្ច អវិតក្កំ អកុសលញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច សវិតក្កោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៦៣) នហេតុយា តីណិ នអធិបតីយា បញ្ច
នកម្មេ តីណិ ។ បេ ។ នវប្បយុត្តេ បញ្ច ។

សហជាតវារទិ វិត្តារេតវំ ។

(២៦៤) សវិតក្កោ អកុសលោ ធម្មោ សវិ-
តក្កស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បទ្ធកយោ តីណិ ។

សវិតក្កទុក្កសុលត្ថិកៈ

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ។ អកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវ
អកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈផង នូវអកុសលធម៌ មិនមានវិតក្កៈផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៦១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៥ ក្នុងអវិតក្កប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ។

[៤៦២] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
អកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនមាន
វិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ ប្រកប
ដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈផង នូវអកុ-
សលធម៌ មិនមានវិតក្កៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៦៣] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ បេ ។ ក្នុងនវិប្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

សហជាតវារៈជាដើម បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៤៦៤] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ជាបដ្ឋយ នៃអកុ-
សលធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

(៤៦៥) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិប-
តិយា នវ អនន្តរេ នវ ។ បេ ។ សហជាតេ បញ្ច-
ឧបទិស្សយេ នវ អាសវនេ នវ កកម្មេ តីណិ អា-
ហារេ តីណិ ។ បេ ។ ឈានេ បញ្ច មក្កេ បញ្ច
សម្មយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា បញ្ច នត្តិយា នវ ។

(៤៦៦) សវិតក្កំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
វិតក្កោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។ អវិតក្កំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អវិតក្កោ
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
សវិតក្កំ អព្យាកតញ្ច អវិតក្កំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច សវិតក្កោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

(៤៦៧) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិ-
តតេ នវ ។

(៤៦៨) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ តីណិ
នអធិបតិយា នវ នបុរោជាតេ នវ នកកម្មេ ចត្តារិ
នអាហារេ ឯកំ នស្រ្តិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ

អារិយធម៌បិណ្ឌ អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋាន

(៤៦៥) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ។ បេ ។ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បេ ។ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសម្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៤៦៦) អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកត-
 ធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 អព្យាកតធម៌ មិនមានវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមានវិតក្កៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ប្រកប
 ដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈផង នូវអព្យាក-
 តធម៌ មិនមានវិតក្កៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៤៦៧) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ វារៈ ៧ ។

(៤៦៨) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១

សវិត្តកុរុក្កសលត្តិកំ

នមកេន្ត ឈ ឈសម្បយុត្តេ តីណិ ឈវិប្បយុត្តេ ឈ ។

សហជាតវារោចិ សម្បយុត្តវារោចិ វិត្តារេតត្ថ ។

(២៦៧) សវិត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ សវិ-

តត្តស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន

បដ្ឋយោ តីណិ ។ អវិត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ

អវិតត្តស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន

បដ្ឋយោ ។

(២៧០) សវិត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ សវិត-

ត្តស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អាម្មណប្បដ្ឋយេន

បដ្ឋយោ ។

(២៧១) ហេតុយា ចត្តារិ អាម្មណេ ឈ អធិ-

បតិយា ឈ ។ សត្វត្ថ ឈ ឧបនិស្សយេ ឈ បុរេ-

ជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសេវនេ ឈ

កម្មេ ចត្តារិ វិចារេកេ ឈ អាហារេ ចត្តារិ ។ បេ ។

ណារេ ឈ មកេន្ត ឈ សម្បយុត្តេ ឈ វិប្បយុត្តេ

បញ្ច អត្តិយា ឈ នត្តិយា ឈ វិតតេ ឈ អវិ-

តតេ ឈ ។

សវិតក្កុទុក្កុសលត្តិកៈ

ក្នុងនមគ្គិយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តិយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នវិប្បយុត្តិយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

(៤៦៧) អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កុៈ ជាបច្ច័យ នៃអ-
ព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កុៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
អព្យាកតធម៌ មិនមានវិតក្កុៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ មិនមានវិតក្កុៈ
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៧០) អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កុៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យា-
កតធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កុៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៧១) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ មានវារៈ ៧
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
បច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ។ បេ ។ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គិយ្យច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តិយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិប្បយុត្តិយ្យច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
វិតក្កុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតក្កុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋានំ

(៤៧២) នហេតុយា នវំ នអារម្មណេ នវំ ។

(៤៧៣) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ចត្តារិ ។

(៤៧៤) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវំ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញារាវំ ឯវំ វិត្តា រេតតំ ។

សវិត្តទុក្ខសលត្ថិកំ ចិដ្ឋិតំ ។

សវិត្តាទុក្ខកុសលត្ថិកំ

(៤៧៥) សវិត្តាវំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សវិត្តារោ

កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

អវិត្តាវំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អវិត្តារោ កុសលោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ទ្វេ ។ សវិត្តាវំ កុ-

សលញ្ច អវិត្តាវំ កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សវិត្តារោ

កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៤៧៦) ហេតុយា ច អារម្មណេ ច អវិភតេ ច ។

សវិត្តក្កនុកកុសលសទិសំ ។

សហជាតវារោបិ បញ្ញាវារោបិ វិត្តារេតតា ។

អវិជ្ជាបិណ្ឌ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

(៤៧២) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

(៤៧៣) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៧៤) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ ដូចបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈផងចុះ ។

ចប់ សវិតក្កទុកកុសលត្តិកៈ ។

សវិចារទុកកុសលត្តិកៈ

(៤៧៥) កុសលធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
ប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

កុសលធម៌ មិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមានវិចារៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ កុសលធម៌ ប្រកប

ដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈផង នូវកុស-
លធម៌ មិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៧៦) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

(ទុកៈនេះ) ដូចគ្នានឹងសវិតក្កទុកកុសលវិដរ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

សវិចារទុកុសលត្តិកំ

(៤៧៧) សវិចារំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សវិចារោ
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។
អវិចារំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សវិចារោ អកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ សវិចារំ អកុស-
លញ្ច អវិចារំ អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សវិចារោ
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៤៧៨) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ បញ្ច អវិ-
គតេ បញ្ច ។

សវិគក្កុកុសលសទិសំ ។

សហជាតវារោបិ បញ្ញាវារោបិ វិត្តារេតញ្ច ។

(៤៧៩) សវិចារំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច សវិ-
ចារោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តីណិ ។ អវិចារំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អវិចារោ
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។
សវិចារំ អព្យាកតញ្ច អវិចារំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច សវិចារោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

សវិចារទុកុសលត្តិកៈ

(៤៧៧) អកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈផង នូវអកុសលធម៌ មិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤៧៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

(ទុកៈនេះ) ដូចគ្នានឹងសវិគកុកុសលៈដែរ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

(៤៧៩) អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈផង នូវអព្យាកតធម៌ មិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខត្រីកប្បដ្ឋានំ

(៤៨០) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ វិចារកេ
នវ អវិគតេ នវ ។

សវិតក្កនុក្កអព្យាកតសទិសំ ។

សហជាតវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ វិត្តារេតញ ។

(៤៨១) សវិចារោ អព្យាកតោ ធម្មោ សវិចា-
រស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ។

(៤៨២) ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ នវ ។ បេ ។
មក្កេ ចត្តារិ អវិគតេ នវ ។

(៤៨៣) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(៤៨៤) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ចត្តារិ ។

(៤៨៥) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវារម្យំ

ឃវំ វិត្តារេតតំ ។

សវិចារទុក្ខសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

សប្បីតិកិទុក្ខកុសលតិកិ

(៤៨៦) សប្បីតិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សប្បីតិកោ
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សប្បីតិកំ កុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បីតិកោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខក្កិកប្បដ្ឋាន

[៤៨០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

(ទុកៈនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងសវិតកុទុក្ខអព្យាកតៈវិដរ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៤៨១] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកត-
ធម៌ ប្រកបដោយវិចារៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៤៨២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ។

[៤៨៣] ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៧ ។

[៤៨៤] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៤៨៥] ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហេតុប្បដ្ឋាយ ។
បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារ ដូចបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈផងចុះ ។

ចប់ សវិចារទុក្ខកុសលតិកៈ ។

សប្បីតិកិទុក្ខកុសលតិកៈ

[៤៨៦] កុសលធម៌ ប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ កុសលធម៌ មិន
មានបីតិ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង

សវិញ្ញាណកុសលគ្រឹះ

ហេតុប្បដ្ឋយា សប្បីតិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សប្បី-
 តិកោ កុសលោ ច អប្បីតិកោ កុសលោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អប្បីតិកំ កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច អប្បីតិកោ កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា អប្បីតិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សប្បីតិ-
 កោ កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 សប្បីតិកំ កុសលញ្ច អប្បីតិកំ កុសលញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច សប្បីតិកោ កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៨៧] ហេតុយា ន សព្វត្ថ ន អវិគតេ ន ។

[២៨៨] នអធិបតិយា ន នបុរោជាតេ ន នកម្ម
 ចត្តារិ នវិប្បយុត្តេ ន ។

សហជាតវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ វិត្តារេតញ្ច ។

[២៨៩] សប្បីតិកោ កុសលោ ធម្មា សប្បី-
 តិកស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយេ តីណិ ។ អប្បីតិកោ កុសលោ ធម្មា
 អប្បីតិកស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយេ ។

សប្បីតិកទុកុសលន្តិកៈ

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ ប្រកបដោយបីតិផង កុសលធម៌ មិន
 មានបីតិផង អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌ មិនមានបីតិ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
 មិនមានបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ ប្រកប
 ដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមានបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌ ប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវកុសល
 ធម៌ ប្រកបដោយបីតិផង នូវកុសលធម៌ មិនមានបីតិផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤៨៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

(៤៨៨) ក្នុងនិរុត្តិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។
 សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត ធម្មវិញ្ញាណិស្តារផងបុរៈ ។

(៤៨៩) កុសលធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
 ប្រកបដោយបីតិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ កុសលធម៌ មិន
 មានបីតិ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ មិនមានបីតិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤៧០) សប្បីតិកោ កុសលោ ធម្មោ សប្បី-
តិកស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៤៧១) ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណោ នវំ អធិ-
បតិយា នវំ ចត្តារិ សហជាតាធិបតិ អនន្តរេ នវំ
សមនន្តរេ នវំ សហជាតេ ន ឧបដិស្សយេ នវំ
អាសវនេ នវំ កម្មេ ចត្តារិ អាហារេ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ
ចត្តារិ ឈានេ ន មក្កេ ចត្តារិ សប្បយុត្តេ ន អត្ថិយា
ន នត្ថិយា នវំ វិគតេ នវំ អវិគតេ ន ។

(៤៧២) នហេតុយា នវំ នអារម្មណោ នវំ ។

(៤៧៣) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ ចត្តារិ ។

(៤៧៤) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ នវំ ។

យថា កុសលត្ថិកេ ឯវំ វិត្តារេតត្ថំ ។

(៤៧៥) សប្បីតិកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
សប្បីតិកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា តីណិ ។ អប្បីតិកំ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច អប្បីតិកោ អកុសលោ ធម្មោ

អវិជ្ជាប្បិដក អនុលោមទុក្ខក្បួនដាន

(៤៧០) កុសលធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
ប្រកបដោយបីតិ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។

(៤៧១) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ គឺ មានវារៈ ៤ បានដល់សហ-
ជាតាធិបតិ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងត្រៀមប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

(៤៧២) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

(៤៧៣) ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៧៤) ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិសោធ ដូចក្នុងកុសលត្ថិកវិដរ ។

(៤៧៥) អកុសលធម៌ ប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
អកុសលធម៌ មិនមានបីតិ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនមានបីតិ

សប្បីតិកទុក្ខសលភ្នំកំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ទ្វេ ។ សប្បីតិកំ អកុស-
លញ្ច អប្បីតិកំ អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សប្បីតិ-
កោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤៧៦] ហេតុយា ធម អារម្មណោ ធម អវិ-
គតេ ធម ។

កុសលសទិសំ ។

សហជាតវារោបិ បញ្ញាវារោបិ វិត្តារេតញ្ច ។

[៤៧៧] សប្បីតិកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច សប្បី-
តិកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តីណិ ។ អប្បីតិកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បី-
តិកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តីណិ ។ សប្បីតិកំ អព្យាកតញ្ច អប្បីតិកំ អព្យា-
កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សប្បីតិកោ អព្យាកតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[៤៧៨] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ បុរេជានេ
ធម អាសវនេ ធម អវិគតេ នវ ។

[៤៧៩] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ តីណិ នអ-
ធិបតិយា នវ ។ បេ ។ នកិម្មេ ចត្តារិ នវិចារេ នវ

សប្បុរិកទុកុសលត្តិកៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ អកុសលធម៌ ប្រកប
ដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយបីតិផង នូវអកុសល-
ធម៌ មិនមានបីតិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤៧៦) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

(ទុកៈនេះ) ប្រវេហលគ្នានឹងកុសលៈវែង ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

(៤៧៧) អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវអព្យាកត-
ធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
អព្យាកតធម៌ មិនមានបីតិ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមានបីតិ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ប្រកប
ដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយបីតិផង នូវអព្យាកត-
ធម៌ មិនមានបីតិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

(៤៧៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងការសេវនប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(៤៧៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូណ-
ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។
ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

នអាហារេ ឯកំ នន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ
នមត្តេ នវំ នសម្មយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ ឆ ។
សហជាតវារាទិ វិត្តារេតតំ ។

(៥០០) សប្បីតិកោ អព្យាកតោ ធម្មោ សប្បី-
តិកស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

(៥០១) ហេតុយា ចត្តារិ អាវច្ឆណោ នវំ អធិ-
បតិយា នវំ អនន្តរេ នវំ ។ បេ ។ សត្វត្តេ នវំ ឧប-
ទិស្សយេ នវំ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ
អាសេវនេ នវំ កម្មេ ចត្តារិ វិចារេ នវំ អាហារេ
ចត្តារិ នន្ទ្រិយេ ចត្តារិ ឈានេ នវំ មត្តេ ចត្តារិ
សម្មយុត្តេ ឆ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយក នវំ ។

សប្បីតិកទុក្ខកុសលតិកំ និដ្ឋិតំ ។

បីតិសហគិតទុក្ខកុសលតិកំ

(៥០២) បីតិសហគតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច...
កុសលម្បិ អកុសលម្បិ អព្យាកតម្បិ សប្បីតិក-
ទុក្ខសទិសំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនិកាយាវចនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនិកាយាវចនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុង
និយានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនិមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិសម្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ។

សហជាតវារៈជាដើម បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៥០០] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ជាច្រើន នៃអព្យាកត-
ធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៥០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
។ បេ។ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
ក្នុងអារសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបា-
កប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិកាយាវចនប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៤ ក្នុងនិយានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុង
និសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិកាយាវ-
ចនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

ចប់ សប្បតិកទុកកុសលត្តិកៈ ។

បីតិសហគិតទុកកុសលត្តិកៈ

[៥០២] អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ... កុសលក្តី
អកុសលក្តី អព្យាកតៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងសប្បតិកទុកៈវិដរ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុក្កកុសលតិកំ

សុខសហគតទុក្កកុសលតិកំ

[៥០៣] សុខសហគតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច...
 កុសលម្បិ អកុសលម្បិ អព្យាកតម្បិ សម្បីតិក-
 ទុក្កសទិសំ ។ ... អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច... បច្ចដិយេ
 នហេតុយា ឯកំ ។ ... អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច...
 បច្ចដិយេ នហេតុយា នវ ។ បេ ។ នឈានេ ធន
 កាតព្វា ។ បច្ចដិយេ បញ្ញាវារេ កុសលាកុសលេ
 វុទ្ធិយេ ឈានេ ធន បញ្ញាវារេ អព្យាកតេ នវ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុក្កកុសលតិកំ

[៥០៤] ឧបេក្ខាសហគតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច...
 ធន សម្បីតិកទុក្កសទិសំ ។ ឧបេក្ខាតិ វាណា ឧ-
 បេក្ខា ។ បច្ចដិយេ នហេតុយា នវ នឈានេ ធន ។

[៥០៥] ឧបេក្ខាសហគតំ អកុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច... ធន ។

[៥០៦] ឧបេក្ខាសហគតំ អកុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧបេក្ខាសហគតោ អកុសលោ ធម្មោ
 នឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។ នឧបេក្ខាសហគតំ
 អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបេក្ខាសហគតោ អកុស-
 លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

ឧបេក្ខាសហគតទុកុសលត្តិកៈ

សុខសហគតទុកុសលត្តិកៈ

[៥០៣] អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រកបដោយសុខ ... កុសល
 ក្តី អកុសលក្តី អព្យាកតៈក្តី ប្រវេហលគ្នានឹងសប្បីតិកទុកៈវែង ។ ...
 អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ . . ក្នុងនេហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងបច្ចនីយៈ មានវារៈ
 ១ ។ ... អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ... ក្នុងនេហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងបច្ចនីយៈ
 មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ វារៈ ៦ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។
 ក្នុងបច្ចនីយៈ ក្នុងបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលាកុសល ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
 ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបញ្ញាវារៈ ក្នុងអព្យាកតៈ មានវារៈ ៧ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុកុសលត្តិកៈ

[៥០៤] អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ... មាន
 វារៈ ៦ ប្រវេហលគ្នានឹងសប្បីតិកទុកៈវែង ។ ពាក្យថា ឧបេក្ខា បាន
 ដល់ឧបេក្ខាផ្សេង ។ គ្នា ។

ក្នុងនេហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងបច្ចនីយៈ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ។

[៥០៥] អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ...
 មានវារៈ ៦ ។

[៥០៦] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវ
 អកុសលធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហេតុប្ប-
 ច្ច័យ ។ អកុសលធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវអកុសល-
 ធម៌ មិនប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋានំ

ឧបេក្ខាសហគតំ អកុសលញ្ច នឧបេក្ខាសហគតំ
អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ឧបេក្ខាសហគតោ អកុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

(៥០៧) នហេតុយា តីណិ នអធិបតិយា នវ ។

ឃំ សព្វត្ថ អកុសលំ វិត្តារេតតំ សប្បីតិកទុក្ខកសទិសំ ។

(៥០៨) ឧបេក្ខាសហគតំ អព្យាកតំ ធម្មំ

បដិច្ច ឧបេក្ខាសហគតោ ... នវ បញ្ញា សប្បីតិក-
ទុក្ខអព្យាកតសទិសំ ។

(៥០៩) បញ្ញាវារេ កុសលាកុសលេ វេទ្ធិយេ

លាយេ ធម អព្យាកតេ នវ ។

កាមាវចរទុក្ខកសលត្តិកំ

(៥១០) កាមាវចរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កា-

មាវចរេ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
នកាមាវចរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកាមាវចរេ
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៥១១) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ សព្វត្ថ

ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

អកុសលធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកប
ដោយឧបេក្ខាផង នូវអកុសលធម៌ មិនប្រកបដោយឧបេក្ខាផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥០៧] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។

អកុសល ក្នុងទីតាំងពួង បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនេះឯង

(ទុក្ខនេះ) ប្រវែហលគ្នានឹងសប្បីតិកទុក្ខវែង ។

[៥០៨] ប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រកប
ដោយឧបេក្ខា ... ប្រស្នា ៧ ប្រវែហលគ្នានឹងសប្បីតិកទុក្ខអព្យាកតៈវែង ។

[៥០៩] ក្នុងបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលកុសល ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ
ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងអព្យាកតៈ មានវារៈ ៧ ។

កាមាវចរទុក្ខកុសលតិកៈ

[៥១០] កុសលធម៌ ជាកាមាវចរៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
ជាកាមាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌ មិនមែន
ជាកាមាវចរៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងប្បដ្ឋយទាំងអស់ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

កមាវចរទុក្ខសលភ្នំកំ

[៥០២] នអធិបតិយា ទ្វេ ។ បេ ។ នវិប្បយុត្តេ
ទ្វេ ។ បេ ។

សហជាតវាវេនិ វិត្តាវេតតំ ។

[៥០៣] កាមាវចរោ កុសលោ ធម្មោ កា-
មាវចរស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[៥០៤] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ចត្តារិ ។ អធិ-
បតិយា តីណិ កាមាវចរេ ឯកំ នកាមាវចរេ ទ្វេ ។
អនន្តរេ តីណិ កាមាវចរេ ទ្វេ នកាមាវចរេ ឯកំ
។ បេ ។ ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ អាសេវនេ តីណិ
កេម្មេ ទ្វេ អាហារេ ទ្វេ ។ បេ ។ នតិយា តីណិ
អវិគតេ ទ្វេ ។

[៥០៥] កាមាវចរំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កា-
មាវចរោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា ។

[៥០៦] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវាវេបិ បញ្ញាវាវេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

កាមាវចរទុកកុសលភ្នំ:

[៥១២] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ។ បេ ។ ក្នុងនវិប្បយុត្តិ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បេ ។

សហជាតវារៈជាដើម បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៥១៣] កុសលធម៌ ជាកាមាវចរៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជា
កាមាវចរៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥១៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ២ ។ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ គឺ ក្នុងកាមាវចរៈ មានវារៈ១
ក្នុងនកាមាវចរៈ មានវារៈ២ ។ ក្នុងអនន្តវិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ គឺ
ក្នុងកាមាវចរៈ មានវារៈ២ ក្នុងនកាមាវចរៈ មានវារៈ ១ ។ បេ ។ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ។ បេ ។ ក្នុងនត្ថិ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ។

[៥១៥] អកុសលធម៌ ជាកាមាវចរៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ជាកាមាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥១៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី មានវារៈតែ១ ។

[៥១៧] កាមាវចរំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច កា-
មាវចរោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ភីណិ ។ នកាមាវចរំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
នកាមាវចរោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[៥១៨] ហេតុយា នវំ អារម្មណោ តត្តារិ អធិ-
បតិយា បញ្ច ។ បេ ។ អញ្ញាបញ្ញា ន ។ បេ ។ បុរេ-
ជាតេ ទ្វេ អាសវំនេ ទ្វេ អវិគតេ នវំ ។

[៥១៩] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ ភីណិ
នអធិបតិយា នវំ ។ បេ ។ នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ
បញ្ច នអាហារេ ឯកំ នស្រ្តិយេ ឯកំ នណារេ
ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្ប-
យុត្តេ ទ្វេ នានត្តិយា ភីណិ នោវិគតេ ភីណិ ។

សហជាតវារាទិ វិត្តារេតត្ថំ ។

[៥២០] កាមាវចរោ អព្យាកតោ ធម្មោ កាមា-
វចរស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

អភ័យធម្មប័ណ្ណ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៥១៧] អព្យាកតធម៌ ជាតាមាវចរៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
ជាតាមាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាតាមាវចរៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិន
មែនជាតាមាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥១៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ បេ ។ ក្នុងអតាមតាប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៦ ។ បេ ។ ក្នុងបុរេជានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងពិសេវន-
ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៥១៩] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសាហារប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នវិប្បយត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈជាដើម បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៥២០] អព្យាកតធម៌ ជាតាមាវចរៈ ជាប្បដ្ឋយ នៃអព្យាកតធម៌
ជាតាមាវចរៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

រូបវិបរទុកកុសលភ្នំ

(៥២១) ហេតុយា ចត្តារិ អាវម្មណោ ចត្តារិ ។
 អធិបតិយា ចត្តារិ កាមាវចរេ ឯកំ នកាមាវចរេ
 តីណិ កាមាវចរេ សហជាតាធិបតិយេវ ។ អនន្តរេ
 ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ សហជាតេ សត្ត អញ្ញ-
 មញ្ញេ ធនិស្សយេ សត្ត ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ បុរេ-
 ជាតេ ទ្វេ បច្ឆាជាតេ ទ្វេ អាសេវនេ តីណិ កម្ម-
 ចត្តារិ វិចារកេ ចត្តារិ អាហារេ ចត្តារិ សម្បយុត្តេ
 ទ្វេ វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្តិយា សត្ត នត្តិយា ចត្តារិ
 ។ ថេ ។

កាមាវចរទុកកុសលភ្នំ សិដ្ឋិតំ ។

រូបវិបរទុកកុសលភ្នំ

(៥២២) រូចាវចរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច រូចាវច-
 រោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
 នរូចាវចរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នរូចាវចរោ កុ-
 សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៥២៣) ហេតុយា ទ្វេ អាវម្មណោ ទ្វេ សត្តត្ត
 ទ្វេ ។

រូបវិចារទុកកុសលត្តិកៈ

[៥២១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៤ ។ ក្នុងអធិបតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ គឺ ក្នុងកាមាវចរៈ មានវារៈ ១
 ក្នុងនកាមាវចរៈ មានវារៈ ៣ ក្នុងកាមាវចរៈ មានវតសហជាតាធិបតិ
 ម្យ្យង ។ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤
 ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦
 ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤
 ក្នុងចរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 ការសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាក-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយត្ត-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិប្បយត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ។ បេ ។

ចប់ កាមវិចារទុកកុសលត្តិកៈ ។

រូបវិចារទុកកុសលត្តិកៈ

[៥២២] កុសលធមិ ជារូបាវចរៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធមិ
 ជារូបាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធមិ មិន
 មែនជារូបាវចរៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធមិ មិនមែនជារូបាវចរៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥២៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងប្បដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៤ ។

[៥២៤] នអធិបតិយា ទ្វេ ។ បេ ។ នបុរេនាតេ

ឯកំ នអាសេវនេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ឯកំ ។

សហជាតវារាទិ វិត្តារេតតំ ។

[៥២៥] រូចារវេរេ កុសលោ ធម្មោ រូចារវេរស្ស

កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥២៦] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ចត្តារិ ។ អធិ-

បតិយា តីណិ រូចារវេរ ឯកំ សហជាតាធិបតិយេវ

នរូចារវេរ ទ្វេ ។ អនន្តរេ តីណិ រូចារវេរ ឯកំ

នរូចារវេរ ទ្វេ ។ សមនន្តរេ តីណិ សហជាតេ ទ្វេ

។ បេ ។ ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ អាសេវនេ តីណិ កក្កេ

ទ្វេ ។ បេ ។ អត្តិយា ទ្វេ នត្តិយា តីណិ ។ បេ ។

[៥២៧] នរូចារវេរំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នរូ-

ចារវេរេ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

សព្វត្ថ ឯកំ ។

[៥២៨] រូចារវេរំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច រូចារវេរេ

អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៥២២] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បេ ។ ក្នុងនបុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សហជាតវារៈជាដើម បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៥២៥] កុសលធម៌ ជារូបាវចរៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជា
រូបាវចរៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ។ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ គឺ ក្នុងរូបាវចរៈ មានវារៈ ១
បានដល់សហជាតាធិបតិតែម្យ៉ាង ក្នុងនរូបាវចរៈ មានវារៈ ២ ។ ក្នុង
អនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ គឺ ក្នុងរូបាវចរៈ មានវារៈ ១ ក្នុងនរូបាវចរៈ
មានវារៈ ២ ។ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ។ បេ ។ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការសេវ-
នប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បេ ។ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បេ ។

[៥២៧] អកុសលធម៌ មិនមែនជារូបាវចរៈ អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ មិនមែនជារូបាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

[៥២៨] អព្យាកតធម៌ ជារូបាវចរៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកត-
ធម៌ ជារូបាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អរូណវិចារទុកកុសលត្រីកំ

នរូណវិចារំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នរូណវិចារេ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥២៧] ហេតុយា នវ អារម្មណោ ចត្តារិ អរិកតេ នវ ។

យថា កាណាវិចារេនកាណាវិចារធិកអព្យាកតសដិសំ ។

ឯត្ថកាយេវ បញ្ញា ហេដ្ឋបរិកំ បរិវត្តនំ ។

សហជាតវារោបិ បញ្ញាវារោបិ សព្វត្ថ វិត្តារេតព្វា ។

រូណវិចារទុកកុសលត្រីកំ ធិដ្ឋិតំ ។

អរូណវិចារទុកកុសលត្រីកំ

[៥៣០] អរូណវិចារំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អរូណវិចារេ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

ន អរូណវិចារំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអរូណវិចារេ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៣១] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ អរិកតេ ទ្វេ ។

[៥៣២] នអធិបតិយា ទ្វេ ។ បេ ។ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។

សហជាតវារោបិ វិត្តារេតព្វំ ។

អរូបារិច្ឆទុកកុសលត្តិកៈ

អព្យាកតធម៌ មិនមែនជារូបារិច្ឆាវចរៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែន
ជារូបារិច្ឆាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥២៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ។

(ទុក្ខនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងការាវចរនៃការាវចរទុក្ខអព្យាកតៈវដ្ឋវ ។

ប្រស្នាទាំងប៉ុណ្ណោះ ត្រឡប់ទៅ កាន់ទីខាងក្រោមនិងខាងលើ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ រូបារិច្ឆទុកកុសលត្តិកៈ ។

អរូបារិច្ឆទុកកុសលត្តិកៈ

[៥៣០] កុសលធម៌ ជារូបារិច្ឆាវចរៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
ជារូបារិច្ឆាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌ មិន
មែនជារូបារិច្ឆាវចរៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមែនជារូបារិច្ឆាវចរៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៣១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៦ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៦ ។

[៥៣២] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។ បេ ។ ក្នុងនវិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

សហជាតវារៈជាដើម បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៥៣៣) អរូទាវចរោ កុសលោ ធម្មោ អរូទាវច-
រស្ស្កុ កុសលស្ស្កុ ធម្មស្ស្កុ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៥៣៤) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ភីណិ អធិប-
តិយា ភីណិ អនន្តរេ ភីណិ សហជាតេ ទ្វេ ឧបទិស្ស-
យេ ចត្តារិ អាសវនេ ភីណិ កម្មេ ទ្វេ អត្ថិយា
ទ្វេ នត្ថិយា ភីណិ ។

(៥៣៥) នអរូទាវចរំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នអរូទាវចរោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ សព្វត្ថ ឯកំ ។

(៥៣៦) អរូទាវចរំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
អរូទាវចរោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ភីណិ ។ នអរូទាវចរំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
នអរូទាវចរោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ។ អរូទាវចរំ អព្យាកតញ្ច នអរូទាវចរំ អ-
ព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នអរូទាវចរោ អព្យាកតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៥៣៧) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ទ្វេ អធិប-
តិយា បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

(៥៣៣) កុសលធម៌ ជាអរូបាវចរៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
ជាអរូបាវចរៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៥៣៤) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអត្តិ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៥៣៥) អកុសលធម៌ មិនមែនជាអរូបាវចរៈ អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ មិនមែនជាអរូបាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ។ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

(៥៣៦) អព្យាកតធម៌ ជាអរូបាវចរៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
ជាអរូបាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យា-
កតធម៌ មិនមែនជាអរូបាវចរៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជា
អរូបាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ មិន
មែនជាអរូបាវចរៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាអរូបាវចរៈផង នូវអព្យា-
កតធម៌ មិនមែនជាអរូបាវចរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៥៣៧) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

អរិយធម៌ក្នុងសង្គម

[៥៣៨] ឃោតុយា ឃកំ នអាម្មណោ តីណិ
នអធិបតិយា ទ្វេ នបុរោជាតេ ចត្តារិ នកម្មេ ទ្វេ
នវិចារេតេ បញ្ច នអាហារេ ឃកំ ។ បេ ។ នវិប្បយុត្តេ
ទ្វេ លោកិតេ តីណិ ។

សហជាតវារទិ វិត្តារេតវំ ។

[៥៣៩] អរិយធម៌ អព្យាកតោ ធម្មោ អរិយ-
វិចារស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ឃោតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ តីណិ ។ នអរិយធម៌ អព្យាកតោ ធម្មោ
នអរិយធម៌ស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ឃោតុប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ។

[៥៤០] ឃោតុយា ចត្តារិ ។ អាម្មណោ តីណិ
អរិយធម៌ ទ្វេ នអរិយធម៌ ឃកំ ។ អធិបតិ
យា ចត្តារិ អរិយធម៌ តីណិ នអរិយធម៌ ឃ-
កំ ។ អនន្តរេ ចត្តារិ ។ បេ ។ សហជាតេ បញ្ច
អព្យាកតោ ទ្វេ និស្សយេ សត្ត ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ
បុរោជាតេ ទ្វេ បច្ឆាជាតេ ទ្វេ វាសេវនេ តីណិ

អង្គប្រជុំក្រុមប្រឹក្សាសាលាដំបូង

[៥៣៨] ក្នុងនរោត្តមប្រជុំ មានវារៈ ១ ក្នុងនរោត្តមប្រជុំ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនរោត្តមប្រជុំ មានវារៈ ២ ក្នុងនរោត្តមប្រជុំ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងនរោត្តមប្រជុំ មានវារៈ ២ ក្នុងនរោត្តមប្រជុំ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនរោត្តមប្រជុំ មានវារៈ ១ ។ បេ ។ ក្នុងនរោត្តមប្រជុំ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងនរោត្តមប្រជុំ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតិវារៈជាដើម បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៥៣៩] អព្យាកតធម៌ ជាអនុប្រាសាទ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌
 ជាអនុប្រាសាទ ដោយហេតុប្រជុំ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមែន
 ជាអនុប្រាសាទ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាអនុប្រាសាទ ដោយ
 ហេតុប្រជុំ ។

[៥៤០] ក្នុងហេតុប្រជុំ មានវារៈ ២ ។ ក្នុងនរោត្តមប្រជុំ មាន
 វារៈ ៣ គឺ ក្នុងអនុប្រាសាទ មានវារៈ ២ ក្នុងអនុប្រាសាទ មានវារៈ ១ ។ ក្នុង
 អនុប្រាសាទ មានវារៈ ២ គឺ ក្នុងអនុប្រាសាទ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនុប្រា-
 សាទ មានវារៈ ១ ។ ក្នុងអនុប្រាសាទ មានវារៈ ២ ។ បេ ។ ក្នុងសហជាតិ-
 ប្រជុំ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនុប្រាសាទ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្រជុំ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្រជុំ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតិប្រជុំ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងបច្ចុប្បន្នប្រជុំ មានវារៈ ២ ក្នុងអនុប្រាសាទ មានវារៈ ៣

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

កម្មេ ចត្តារិ វិចារកេ ទ្វេ ។ បេ ។ សម្បយុត្តេ ទ្វេ
វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្ថយា សត្ត នត្ថយា ចត្តារិ ។ បេ ។

អរូបវិបរទុក្ខសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

បរិយាបន្ថទុក្ខិកុសលត្តិកំ

[៥៤១] បរិយាបន្ថំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច បរិ-
យាបន្ថោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ។ អបរិយាបន្ថំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អបរិយា-
បន្ថោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៤២] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ អវិ-
តតេ ទ្វេ ។

លោកិយលោកុត្តរទុក្ខកុសលសទិសំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ វិត្តារេតញ្ច ។

[៥៤៣] បរិយាបន្ថំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច បរិ-
យាបន្ថោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។

[៥៤៤] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
តតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សត្តត្ថ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បេ ។ ក្នុង
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ បេ ។

ចប់ អរិយបទកុសលត្តិកៈ ។

បរិយាបន្តទុកកុសលត្តិកៈ

(៥៤១) កុសលធម៌ ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
កុសលធម៌ ដែលមិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែលមិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៥៤២) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

(ទុកៈនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងលោកិយលោកុត្តរទុកកុសលៈវដ្តរ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

(៥៤៣) អកុសលធម៌ ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៥៤៤) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវត្តវារៈ ១ ។

និយ្យនិក្ខេបកុសលត្រីកំ

[៥៤៥] បរិយាបដ្ឋំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច បរិ-
 យាបដ្ឋោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ។ អបរិយាបដ្ឋំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អប-
 រិយាបដ្ឋោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ។

[៥៤៦] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អវិ-
 គតេ បញ្ច ។

លោកិយលោកុត្តរនុកអព្យាកតសទិសំ ។

សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ សព្វត្ថ វិន្ទាវេតញ្ច ។

បរិយាបដ្ឋកុសលត្រីកំ និម្មិតំ ។

និយ្យនិក្ខេបកុសលត្រីកំ

[៥៤៧] និយ្យនិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច និយ្យ-
 និកោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
 អនិយ្យនិកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយ្យនិកោ
 កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៤៨] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ ។

លោកិយលោកុត្តរនុកសទិសំ ។

សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ វិន្ទាវេតញ្ច ។

និយ្យានិកទុកកុសលត្តិកៈ

[៥៤៥] អព្យាកតធម៌ ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ អាស្រ័យ នូវ
អព្យាកតធម៌ ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
អព្យាកតធម៌ ដែលមិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែល
មិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៤៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងវារៈគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

(ទុកៈនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងលោកិយលោកុត្តរទុកអព្យាកតៈដែរ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ បរិយាបន្តទុកកុសលត្តិកៈ ។

និយ្យានិកទុកកុសលត្តិកៈ

[៥៤៧] កុសលធម៌ ជានិយ្យានិកៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
ជានិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌ ជា
អនិយ្យានិកៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាអនិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៤៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ។

(ទុកៈនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងលោកិយលោកុត្តរទុកៈដែរ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋានំ

[៥៤៧] អនិយ្យានិកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
អនិយ្យានិកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[៥៤៨] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

[៥៤៩] អនិយ្យានិកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
អនិយ្យានិកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[៥៥០] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

និយ្យានិកទុក្ខកុសលតិកំ និដ្ឋិតំ ។

និយតិទុក្ខកុសលតិកំ

[៥៥១] និយតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច និយ-
តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
អនិយតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយតោ កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥៥២] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ ។

អភិធម្មចំណីក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

(៥៤៧) អកុសលធម៌ ជាអនិយ្យានិកៈ អាស្រ័យ ទ្វេអកុសល-
ធម៌ ជាអនិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៥៤៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

(៥៤៩) អព្យាកតធម៌ ជាអនិយ្យានិកៈ អាស្រ័យ ទ្វេអព្យាកត-
ធម៌ ជាអនិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៥៥០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

ចប់ និយ្យានិកទុកកុសលត្តិក ។

និយ្យានិកទុកកុសលត្តិកៈ

(៥៥១) កុសលធម៌ ជានិយតៈ អាស្រ័យ ទ្វេកុសលធម៌ ជា
និយតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌ ជាអនិយតៈ
អាស្រ័យ ទ្វេកុសលធម៌ ជាអនិយតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ។

(៥៥២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ។

និយមន័យសម្គាល់

លោកិយលោកុត្តរទុក្កកុសលសទិសំ ។

សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ វិត្តារេតញ្ច ។

[៥៥៥] និយតំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច និយ-
តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
អនិយតំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អនិយតោ អកុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥៥៦] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ សព្វត្ត
ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។

[៥៥៧] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា ទ្វេ
នបុរេជាតេ ឯកំ នកម្មេ ទ្វេ ។ បេ ។ នវិប្ប-
យុត្តេ ឯកំ ។

សហជាតវារាទិ វិត្តារេតញ្ចំ ។

[៥៥៨] និយតោ អកុសលោ ធម្មោ និយតស្ស
អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
អនិយតោ អកុសលោ ធម្មោ អនិយតស្ស អកុ-
សលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៥៥៩] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ តីណិ ។ អធិ-
បតិយា ទ្វេ និយតេ សហជាតាធិបតិ ទុតិយេ អារម្ម-
ណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អនន្តរេ ទ្វេ ។ បេ ។

និយតទុកកុសលត្តិកៈ

(ទុកៈនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងលោកិយលោកុត្តរទុកកុសលៈវេរ ។
សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៥៥៥] អកុសលធម៌ ជានិយតៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ជានិយតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ ជា
អនិយតៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាអនិយតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៥៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ២ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ២ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ មានវារៈ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

[៥៥៧] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ២
។ បេ ។ ក្នុងនវិប្បយុតប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ។

សហជាតវារៈជាដើម បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៥៥៨] អកុសលធម៌ ជានិយតៈ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌
ជានិយតៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ ជាអនិយតៈ ជាបច្ច័យ
នៃអកុសលធម៌ ជាអនិយតៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៥៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ៣ ។ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ គឺ ក្នុងនិយតៈ
(ទី១) បានដល់សហជាតាធិបតិ ក្នុងនិយតៈទី ២ បានដល់ការម្មណា-
ធិបតិ នឹងសហជាតាធិបតិ ។ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ អាសេវនេ ទ្វេ កេម្មេ ទ្វេ អវិ-
កតេ ទ្វេ ។ បេ ។

(៥៦០) អនិយតំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-
យតោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៥៦១) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

និយតទុក្ខសលត្តំ និដ្ឋិតំ ។

សឧត្តរំ កុសលំ សឧត្ត-
រេ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៥៦២) សឧត្តរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សឧត្ត-

រេ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អធិត្តរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អធិត្តរេ កុសលោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៥៦៣) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-

កតេ ទ្វេ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ វិត្តារេតព្វា ។

(៥៦៤) សឧត្តរំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សឧត្ត-

រេ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបំណក អនុណោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

កង្កុបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ កង្កុបអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
កង្កុបកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ កង្កុបអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ចេ ។

[៥៦០] អព្យាកតធម៌ ជាអនិយតៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
ជាអនិយតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៦១] កង្កុបហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កង្កុបអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ។

កង្កុបច្ច័យទាំងអស់ កង្កុបសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។
ចប់ និយតទុកកុសលត្តិកៈ ។

សឧត្តរទុកកុសលត្តិកៈ

[៥៦២] សឧត្តរកុសលធម៌ អាស្រ័យ នូវសឧត្តរកុសលធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ អនុត្តរកុសលធម៌ អាស្រ័យ
នូវអនុត្តរកុសលធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៦៣] កង្កុបហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ កង្កុបអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ កង្កុបអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី កង្កុបច្ច័យទាំងអស់

ចណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៥៦៤] សឧត្តរអកុសលធម៌ អាស្រ័យ នូវសឧត្តរអកុសលធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

សឧត្តរទុក្ខសុលត្ថិកំ

(៥៦៥) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

(៥៦៦) សទុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច សទុត្ត-
រោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
អទុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អទុត្តរោ អព្យាក-
តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៥៦៧) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អវិ-
គតេ បញ្ច ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សត្វត្ថ វិត្តារេតញ្ច ។

លោកិយលោកុត្តរទុក្ខអព្យាកតសទិសំ ។

សឧត្តរទុក្ខសុលត្ថិកំ និដ្ឋិតំ ។

សវណំទុក្ខិកុសលត្ថិកំ

(៥៦៨) អរណំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៥៦៩) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

សរណទុក្កសុលត្ថិកៈ

[៥៦៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

[៥៦៦] សុខត្តអព្យាកតធម៌ អាស្រ័យ នូវសុខត្តអព្យាកតធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អនុត្តអព្យាកតធម៌ អាស្រ័យ
នូវអនុត្តអព្យាកតធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៦៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់

បណ្ឌិត គប្បឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

(ទុកៈនេះ) ប្រហែលគ្នានឹងលោកិយលោកុត្តរទុក្កអព្យាកតៈដែរ ។
ចប់ សុខត្តទុក្កសុលត្ថិកៈ ។

សរណទុក្កកុសលត្ថិកៈ

[៥៦៨] កុសលធម៌ ជាអរណៈ (កុសលធម៌ ដែលមិនមានសេចក្តី
សៅហ្មង) អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៦៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកុតិវប្បដ្ឋានំ

[៥៧០] សរណំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សរណោ

អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៧១] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-

កតេ ឯកំ ។

សហជាតវាវេបិ បញ្ញាវាវេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

[៥៧២] អរណំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ

អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៧៣] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-

កតេ ឯកំ ។

សហជាតវាវេបិ សម្បយុត្តវាវេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

[៥៧៤] អរណោ អព្យាកតោ ធម្មោ អរណស្ស

អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៧៥] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-

កតេ ឯកំ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវារោ ឯវំ វិត្តោ វេតតោ ។

សរណទុកុសលតិកំ ធិដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

(៥៧០) អកុសលធម៌ ជាសរណៈ (អកុសលធម៌ ដែលប្រកប
ដោយគ្រឿងសៅហ្មង) អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាសរណៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៥៧១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវារៈតែ ១ ។

(៥៧២) អព្យាកតធម៌ ជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៥៧៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

(៥៧៤) អព្យាកតធម៌ ជាអរណៈ ជាបដ្ឋយ នៃអព្យាកតធម៌
ជាអរណៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៥៧៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

បញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្ប

ឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

សរណទុកវិទេតាត្តិកំ

[៥៧៦] សរណំ សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច សរណោ សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ អរណំ សុខាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ សុខាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៧៧] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ កម្ម
 ទ្វេ អវិភតេ ទ្វេ ។

សហជានវារោបិ បញ្ញាវារោបិ សព្វត្ថ វិន្តារតត្វា ។

[៥៧៨] សរណំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច សរណោ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៧៩] សរណំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច សរណោ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា ។

[៥៨០] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-
 ភតេ ទ្វេ ។

សរណទុកវេទនាតិកៈ

(៥៧៦) ធម៌ ជាសរណៈ សម្បយុត្តដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាសរណៈ សម្បយុត្តដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ជាអរណៈ សម្បយុត្តដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ
វន្តធម៌ ជាអរណៈ សម្បយុត្តដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៥៧៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

សហជាតវារៈក្តី ចញ្ញាវារៈក្តី ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

(៥៧៨) ធម៌ ជាសរណៈ សម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាសរណៈ សម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៥៧៩) ធម៌ ជាសរណៈ សម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាសរណៈ សម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ការម្មណប្បដ្ឋយ ។

(៥៨០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខត្រៃប្បដ្ឋានំ

សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ សត្វត្ថ វិត្តារតញ្ច ។

[៥៨០] អរណំ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ អនុក្ខមសុខាយ វេទ-
នាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
អរណំ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច អរណោ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥៨២] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-
គតេ ទ្វេ ។

សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ សត្វត្ថ វិត្តារតញ្ច ។

សរណទុក្ខវេទនាត្រៃ ធិដ្ឋិតំ ។

សរណទុក្ខវិបាកត្រៃ

[៥៨៣] អរណំ វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ
វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥៨៤] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៥៨១] ធម៌ ជាសរណៈ សម្បយុត្តដោយអទក្ខមសុខវេទនា
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសរណៈ សម្បយុត្តដោយអទក្ខមសុខវេទនា ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជាសរណៈ សម្បយុត្តដោយ
អទក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសរណៈ សម្បយុត្តដោយអទក្ខ-
មសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៨២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ក្នុងការម្ពណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ សរណទុកវេទនាត្តិក ។

សរណទុកវិបាកត្តិកៈ

[៥៨៣] ធម៌ ជាសរណៈ ជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសរណៈ
ជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៨៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងការម្ពណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

សរណទុក្ខទោទិដ្ឋតិកំ

(៥៨៥) សរណំ វិចារកិច្ចដម្មំ បដិច្ច សរណោ
វិចារកិច្ចដម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អរណំ
វិចារកិច្ចដម្មំ បដិច្ច អរណោ វិចារកិច្ចដម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៥៨៦) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។
សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ វិត្តារេតត្វា ។

(៥៨៧) អរណំ នេវវិចារកិច្ចដម្មំ ប-
ដិច្ច អរណោ នេវវិចារកិច្ចដម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៥៨៨) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

សរណទុក្ខវិបាកតិកំ និដ្ឋិតំ ។

សរណទុក្ខឧបាទិដ្ឋតិកំ

(៥៨៩) អរណំ ឧចានិច្ចចានានិយំ ដម្មំ បដិច្ច
អរណោ ឧចានិច្ចចានានិយោ ដម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

សរណទុក្ខឧបាទ្ទន្តិកៈ

[៥៨៥] ធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាសរណៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មាន
វិបាកជាប្រក្រតី ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៨៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ២ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ២ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៥៨៧] ធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជា
ប្រក្រតី ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៨៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងប្បដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានវិគវារៈ១ ។
ចប់ សរណទុក្ខវិបាកន្តិកៈ ។

សរណទុក្ខឧបាទ្ទន្តិកៈ

[៥៨៩] ឧបាទ្ទន្តបាទានិយធម៌ (ធម៌ ដែលមានកម្មតិកិលេស
មានតណ្ហាជាដើម កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ធម៌ មានកម្ម
តិកិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យក) ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវឧបាទ្ទន្ត-
បាទានិយធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

[៥៧០] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-

គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

[៥៧១] សរណំ អនុចានិទ្ធិចានានិយំ ធម្មំ បដិច្ច

សរណោ អនុចានិទ្ធិចានានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា តីណំ ។ អរណំ អនុចានិទ្ធិចានានិយំ

ធម្មំ បដិច្ច អរណោ អនុចានិទ្ធិចានានិយោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥៧២] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-

គតេ បញ្ច ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ វិគ្គារេតញ្ច ។

[៥៧៣] អរណំ អនុចានិទ្ធិអនុចានានិយំ ធម្មំ

បដិច្ច អរណោ អនុចានិទ្ធិអនុចានានិយោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អវិជ្ជាបិដក អនុណោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

(៥៧០) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

(៥៧១) អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ (ធម៌មានកម្មគីកិលេសមាន
តណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ធម៌មានកម្មគីកិ-
លេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យក) ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវអនុបា-
ទិន្ទបាទានិយធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ អនុបាទិន្ទបាទានិយធម៌ ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវអនុបា-
ទិន្ទបាទានិយធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៥៧២) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

(៥៧៣) អនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ (ធម៌មានកម្មគីកិលេស
មានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ធម៌មានកម្ម
គីកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក) ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវ
អនុបាទិន្ទអនុបាទានិយធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។

សរណទុក្ខឧបទ្ទេស្តិកំ

[៥៧៤] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

សរណទុក្ខឧបទ្ទេស្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

សរណទុក្ខសង្កិលិដ្ឋិតិកំ

[៥៧៥] សរណំ សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកំ ធម្មំ
បដិច្ច សរណោ សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៧៦] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

[៥៧៧] អរណំ អសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកំ ធម្មំ
បដិច្ច អរណោ អសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៧៨] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

សវណាទុកសន្តិលីដ្ឋតិកៈ

[៥៧៤] កុំហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កុំអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ កុំអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
 កុំបច្ច័យទាំងអស់ កុំសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។
 ចប់ សវណាទុកខណ្ឌទិដ្ឋតិកៈ ។

សវណាទុកសន្តិលីដ្ឋតិកៈ

[៥៧៥] សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកធម៌ (ធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់
 សេចក្តីសៅហ្មង) ជាសវណាៈ អាស្រ័យ នូវសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកធម៌
 (ធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង) ជាសវណាៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៧៦] កុំហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កុំអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ កុំអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
 កុំបច្ច័យទាំងអស់ កុំសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

[៥៧៧] អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកធម៌ (ធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតែ
 គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង) ជាសវណាៈ អាស្រ័យ នូវអសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេ-
 សិកធម៌ (ធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង) ជាសវណាៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៧៨] កុំហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ កុំអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ កុំអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
 កុំបច្ច័យទាំងអស់ កុំសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋានំ

[៥៧៧] អរណំ អសង្កិលិដ្ឋអសង្កិលេសិកំ ធម្មំ
បដិច្ច អរណោ អសង្កិលិដ្ឋអសង្កិលេសិកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦០០] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេថិ បញ្ញាវារេថិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

សរណទុកសន្តិសំដ្ឋតិកំ និដ្ឋិតំ ។

សវណទុកវិចិត្តិកំ

[៦០១] សរណំ សវិតក្កសវិតារំ ធម្មំ បដិច្ច
សរណោ សវិតក្កសវិតារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។ អរណំ សវិតក្កសវិតារំ ធម្មំ បដិច្ច
អរណោ សវិតក្កសវិតារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៦០២] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិកតេ
ទ្វេ ។

សហជាតវារេថិ បញ្ញាវារេថិ វិត្តារេតញ្ចា ។

អវិជ្ជាបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៥៧៧] អសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកធម៌ (ធម៌ដែលមិនសៅហ្មង
ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង) ជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវអសន្តិលិង្គ-
អសន្តិលេសិកធម៌ ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦០០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងប្បដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី មានតែវារៈ១ ។
ចប់ សរណទុកសន្តិលិង្គិកៈ ។

សរណទុកវិវិក្ខតិកៈ

[៦០១] សវិតក្កសវិចារធម៌ (ធម៌ប្រកបដោយការត្រិះរិះ ប្រកប
ដោយការពារក) ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវសវិតក្កសវិចារធម៌ ជា
សរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ សវិតក្កសវិចារធម៌
ជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវសវិតក្កសវិចារធម៌ ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦០២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ២ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ២ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

សរណទុកបីតិវ្តិកំ

[៦០៣] អរណំ អវិតក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
អរណោ អវិតក្កវិចារមតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[៦០៤] ហេតុយា ឯកំ អវិតតេ ឯកំ ។

សហជាតវរេបិ បញ្ញាវរេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

[៦០៥] អរណំ អវិតក្កអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ
អវិតក្កអវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៦០៦] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ សព្វត្ថ
ឯកំ ។

សរណទុកវិព្ពត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

សរណទុកបីតិវ្តិកំ

[៦០៧] សរណំ បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច សរ-
ណោ បីតិសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
អរណំ បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ បីតិសហ-
គតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៦០៨] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិតតេ ទ្វេ ។

សរណទុកបីតិក្កិកៈ

[៦០៣] អវិតក្កវិចារមត្តធម៌ (ធម៌ មិនមានវិតក្កៈ គ្រាន់តែមាន
វិចារៈ) ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវអវិតក្កវិចារមត្តធម៌ ជាសរណៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦០៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

[៦០៥] អវិតក្កអវិចារធម៌ (ធម៌ មិនប្រកបដោយសេចក្តីត្រិះរិះ
ទាំងមិនប្រកបដោយការពរវេក) ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវអវិតក្កអវិចារ-
ធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦០៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ១ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ១ ។

ចប់ សរណទុកវិគត្តិកៈ ។

សរណទុកបីតិក្កិកៈ

[៦០៧] បីតិសហគតធម៌ (ធម៌ ប្រកបដោយបីតិ) ជាសរណៈ
អាស្រ័យ នូវបីតិសហគតធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ។ បីតិសហគតធម៌ ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវបីតិសហគតធម៌
ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦០៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ សព្វត្ថ វិន្ទាវេតញ្ច ។

(៦០៧) សរណំ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ស-

រណោ សុខសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។ អរណំ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ

សុខសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៦០៨) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-

កតេ ទ្វេ ។

សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ វិន្ទាវេតញ្ច ។

(៦០៩) សរណំ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច

សរណោ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។ អរណំ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច

អរណោ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

(៦១០) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-

កតេ ទ្វេ ។

សហជាតវារោមិ បញ្ញាវារោមិ សព្វត្ថ វិន្ទាវេតញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៦០៧] សុខសហគតធម៌ (ធម៌ប្រកបដោយសុខ) ជាសរណៈ
អាស្រ័យ នូវសុខសហគតធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។ សុខសហគតធម៌ ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវសុខសហ-
គតធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦១០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ។
សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៦១១] ឧបេក្ខាសហគតធម៌ (ធម៌ប្រកបដោយឧបេក្ខា) ជាស-
រណៈ អាស្រ័យ នូវឧបេក្ខាសហគតធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ឧបេក្ខាសហគតធម៌ ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវ
ឧបេក្ខាសហគតធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី
បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ សរណទុកបីតិក្កិរៈ ។

សវណ្ណទុក្ខស្សនត្តិកំ

(៦០៣) សវណំ និស្សនេន បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច
សវណោ និស្សនេន បហាតត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

(៣០៤) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតកំវេបិ បញ្ញាកំវេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

(៦០៥) សវណំ ភាវនាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច
សវណោ ភាវនាយ បហាតត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

(៦០៦) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតកំវេបិ បញ្ញាកំវេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

(៦០៧) អវណំ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច អវណោ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ-
បហាតត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៦០៨) ហេតុយា ឯកំ សត្វត្ថ ឯកំ ។

សវណាទុក្ខទស្សនត្តិកៈ

[៦១៣] ទេស្សនេនបហាតព្វធម៌ (ធម៌ ដែលត្រូវលះដោយ
ទេស្សនៈ) ជាសវណៈ អាស្រ័យ នូវទេស្សនេនបហាតព្វធម៌ ជាសវណៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦១៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

[៦១៥] ការនាយបហាតព្វធម៌ ជាសវណៈ អាស្រ័យ នូវការ-
នាយបហាតព្វធម៌ ជាសវណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦១៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

[៦១៧] នេវទេស្សនេននការនាយបហាតព្វធម៌ (ធម៌ ដែលមិន
ត្រូវលះដោយទេស្សនៈ ទាំងមិនត្រូវលះដោយការនា) ជាអវណៈ អា-
ស្រ័យ នូវនេវទេស្សនេននការនាយបហាតព្វធម៌ ជាអវណៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦១៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធ
តែមានវារៈ ១ ដែរ ។

ចប់ សវណាទុក្ខទស្សនត្តិកៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋានំ

សវណ្ណទុក្ខទស្សនេនបហាតព្វហេតុកតិកំ

(៦១៧) សវណំ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកំ
ធម្មំ បដិច្ច សវណោ ទស្សនេន បហាតព្វហេតុកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៦២០) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិគតេ
ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

(៦២១) សវណំ ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច សវណោ ភាវនាយ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៦២២) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

(៦២៣) អវណំ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វ-
ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច អវណោ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនា
យ បហាតព្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

សវណ្ណទុក្ខទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

(៦១៧) ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកធម៌ (ធម៌ មានហេតុដែលត្រូវ
លះដោយទស្សនៈ) ជាសវណៈ អាស្រ័យ នូវទស្សនេនបហាតព្វហេតុ-
កធម៌ ជាសវណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៦២០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ១ ។

(៦២១) ការវិនាយបហាតព្វហេតុកធម៌ (ធម៌ មានហេតុដែលត្រូវ
លះដោយការវិនា) ជាសវណៈ អាស្រ័យ នូវការវិនាយបហាតព្វហេតុក-
ធម៌ ជាសវណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៦២២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

(៦២៣) នេវទស្សនេននការវិនាយបហាតព្វហេតុកធម៌ (ធម៌
មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា) ជា
អវណៈ អាស្រ័យ នូវនេវទស្សនេននការវិនាយបហាតព្វហេតុកធម៌ ជា
អវណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

សរណទុកអាថយគាមីភ្នំ

(៦២៤) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សព្វត្ថ វិត្តារេតតំ ។

សរណទុកទស្សនេនបហាភព្វហេតុភ្នំ ធិដ្ឋិតំ ។

សរណំ អាថយគាមីភ្នំ

(៦២៥) សរណំ អាថយគាមី ធម្មំ បដិច្ច សរ-
ណោ អាថយគាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
អរណំ អាថយគាមី ធម្មំ បដិច្ច អរណោ អាថយ-
គាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៦២៦) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។
សហជាតវារេថិ បញ្ញាវារេថិ សព្វត្ថ វិត្តារេ ។

(៦២៧) អរណំ អថថយគាមី ធម្មំ បដិច្ច អរ-
ណោ អថថយគាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៦២៨) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេថិ បញ្ញាវារេថិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

សរណទុកអាចយតាមត្រីកៈ

[៦២៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វរៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវរៈ ១ ។

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ គ្រប់បដ្ឋយទាំងអស់ចុះ ។

ចប់ សរណទុកទស្សនេសបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ ។

សរណទុកអាចយតាមត្រីកៈ

[៦២៥] អាចយតាមធម៌ (ធម៌ ដល់នូវការសន្សំកត្យនឡើង) ជា
សរណៈ អាស្រ័យ នូវអាចយតាមធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។ អាចយតាមធម៌ ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវអាចយតាម-
ធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦២៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វរៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវរៈ ២ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវរៈក្តី បញ្ញាវរៈក្តី សឹងមាន
សេចក្តីពិស្តារ ។

[៦២៧] អបចយតាមធម៌ (ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំកត្យនឡើង)
ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវអបចយតាមធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦២៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វរៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវរៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវរៈក្តី បញ្ញាវរៈក្តី មានតែវរៈ ១ ។

អំឡុងបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋានំ

(៦២៧) អរណំ នេវាចយតាមិមាបចយតាមិ ធម្មំ
បដិច្ច អរណោ នេវាចយតាមិមាបចយតាមិ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៦៣០) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវាវេបិ បញ្ញាវាវេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

សរណទុកអាចយតាមិកំ ធិដ្ឋិតំ ។

សរណទុកសេក្ខកិច្ច

(៦៣១) អរណំ សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ
សេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៦៣២) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវាវេបិ បញ្ញាវាវេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

(៦៣៣) អរណំ អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ
អសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៦៣៤) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវាវេបិ បញ្ញាវាវេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៦២៧] នេវាចយតាមិណាបចយតាមិធមិ (ធមិមិនមែនដល់នូវ
ការសន្យាក្នុងឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង) ជា
អរណៈ អាស្រ័យ នូវនេវាចយតាមិណាបចយតាមិធមិ ជាអរណៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៣០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។
ចប់ សរណទុកអាចយតាមិធីកៈ ។

សរណទុកសេក្ខតិកៈ

[៦៣១] សេក្ខធមិ (ធមិរបស់សេក្ខបុគ្គល) ជាអរណៈ អាស្រ័យ
នូវសេក្ខធមិ ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៣២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

[៦៣៣] អសេក្ខធមិ (ធមិរបស់អសេក្ខបុគ្គល) ជាអរណៈ អា-
ស្រ័យ នូវអសេក្ខធមិ ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៣៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

សរណទុកបរិច្ច័កំ

(៦៣៥) សរណំ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច សរណោ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៦៣៦) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ទ្វេ អធិ-
បតិយា បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

សហជាតវេបិ បញ្ញាវេបិ សព្វត្ថ វិត្ថារោ ។

សរណទុកសេច្ច័កំ និដ្ឋិតំ ។

សរណទុកបរិច្ច័កំ

(៦៣៧) សរណំ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សរណោ
បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៦៣៨) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-
គតេ បញ្ច ។

សហជាតវេបិ បញ្ញាវេបិ សព្វត្ថ វិត្ថារោ ។

(៦៣៩) អរណំ មហាន្តំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ
មហាន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៦៤០) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សរណេទុកបរិវត្តិក្កៈ

[៦៣៥] នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវនេ-
វសេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៣៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៥ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ៤ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៥ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី

សឹងមានសេចក្តីពិស្តារ ។

ចប់ សរណេទុកសេក្ខិកៈ ។

សរណេទុកបរិវត្តិក្កៈ

[៦៣៧] បរិក្ខធម៌ (ធម៌ ដែលមានសភាពតូចត្រូវ) ជាសរ-
ណៈ អាស្រ័យ នូវបរិក្ខធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

[៦៣៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៥ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ៤ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៥ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី សឹងមាន

សេចក្តីពិស្តារ ។

[៦៣៩] មហគ្គតធម៌ (ធម៌ដល់នូវសភាពធំ) ជាសរណៈ អា-
ស្រ័យ នូវមហគ្គតធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៤០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខក្កិកប្បដ្ឋានំ

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

(៦៤០) អរណំ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ

អប្បមាណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ ។

(៦៤២) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អវិ-

គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

សរណទុកបរិក្កិកំ និដ្ឋិតំ ។

សរណទុកបរិក្កិកំ មណ្ឌកិកំ

(៦៤៣) សរណំ បរិក្កិកម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច សរ-

ណោ បរិក្កិកម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ ។

(៦៤៤) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ អវិ-

គតេ ទ្វេ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ វិក្កិកោ ។

(៦៤៥) សរណំ មហាក្កតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច

សរណោ មហាក្កតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-

ប្បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកបរិវារប្បដ្ឋាន

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ១ ។

[៦៤១] អប្បមាណធម៌ ជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវអប្បមាណ-
ធម៌ ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ១ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ១ ។

ចប់ សរណទុកបរិវារៈ ។

សរណទុកបរិវារម្មណវិញ្ញាណៈ

[៦៤៣] បរិវារម្មណធម៌ (ធម៌ មានការម្មណ៍តូចធ្លាវ) ជាស-
រណៈ អាស្រ័យ នូវបរិវារម្មណធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៤៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី សឹងមាន
សេចក្តីវិស្សារ ។

[៦៤៥] មហត្តការម្មណធម៌ ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវមហត្ត-
ការម្មណធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

សរណទុកហ៊ីនត្តិកំ

[៦៤៦] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-

កតេ ទ្វេ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ វិត្តារេតញ ។

[៦៤៧] អរណំ អប្បមាណារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច

អរណេ អប្បមាណារម្មណេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-

តុប្បច្ចយា ។

[៦៤៨] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-

កតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

សរណទុកបរិញ្ញារម្មណត្តិកំ ធិដ្ឋិតំ ។

សរណទុកហ៊ីនត្តិកំ

[៦៤៩] សរណំ ហីនំ ធម្មំ បដិច្ច សរណេ

ហីនេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៥០] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-

កតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

[៦៥១] អរណំ មជ្ឈិមំ ធម្មំ បដិច្ច អរណេ

មជ្ឈិមេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

សរណទុកហ័សត្តិកៈ

[៦៤៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ២ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ២ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៦៤៧] អប្បមាណារម្មណធម៌ ជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវអប្ប-
មាណារម្មណធម៌ ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៤៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ១ ។

ចប់ សរណទុកបរិច្ឆារម្មណត្តិកៈ ។

សរណទុកហ័សត្តិកៈ

[៦៤៩] ហ័នធម៌ (ធម៌ ដ៏ថោកទាប) ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវ
ហ័នធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៥០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ១ ។

[៦៥១] មជ្ឈិមធម៌ (ធម៌ ជាគណ្តាល) ជាអរណៈ អាស្រ័យ
នូវមជ្ឈិមធម៌ ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋានំ

[៦៥២] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវាវេចិ បញ្ញាវាវេចិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

[៦៥៣] អរណំ បណីតំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ
បណីតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៥៤] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវាវេចិ បញ្ញាវាវេចិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

សរណទុក្ខហិទ្ធកិកំ និដ្ឋិតំ ។

សរណទុក្ខមិប្បត្តិកិកំ

[៦៥៥] សរណំ មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច សរ-
ណោ មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៥៦] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវាវេចិ បញ្ញាវាវេចិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

[៦៥៧] អរណំ សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច អរ-
ណោ សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខត្តិកប្បដ្ឋាន

[៦៥២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

[៦៥៣] បណីតធម៌ (ធម៌ ដ៏ឧត្តម) ជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវ
បណីតធម៌ ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៥៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

ចប់ សរណទុក្ខហ័នត្តិក ។

សរណទុក្ខមិប្បត្តិវិញ្ញាណ

[៦៥៥] មិច្ឆត្តនិយតធម៌ (ធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង) ជា
សរណៈ អាស្រ័យ នូវមិច្ឆត្តនិយតធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៥៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

[៦៥៧] សម្មត្តនិយតធម៌ (ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង) ជា
អរណៈ អាស្រ័យ នូវសម្មត្តនិយតធម៌ ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

សរណទុកមគ្គាមណត្តិកំ

[២៥៨] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

[២៥៩] អរណំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច សរណោ
អនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[២៦០] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-
កតេ បញ្ច ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

សរណទុកមគ្គត្តិកំ ឆិដ្ឋិតំ ។

សរណទុកមគ្គាមណត្តិកំ

[២៦១] អរណំ មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អរ-
ណោ មគ្គារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៦២] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

[២៦៣] អរណំ មគ្គហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច អរ-
ណោ មគ្គហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

សរណទុកមញ្ញរម្មណត្តិកៈ

[៦៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

[៦៥៩] អនិយតធម៌ (ធម៌ មានសភាពមិនទៀង) ជាសរណៈ
អាស្រ័យ នូវអនិយតធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

[៦៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី សឹងមាន
សេចក្តីពិស្តារ ។

ចប់ សរណទុកមិច្ឆត្តិកៈ ។

សរណទុកមគ្គិយម្មណត្តិកៈ

[៦៦១] មគ្គិយម្មណធម៌ ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវមគ្គិយម្មណ-
ធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៦២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

[៦៦៣] មគ្គហេតុកធម៌ ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវមគ្គហេតុក-
ធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខនិក្ខេប្បដ្ឋានំ

(៦៦៤) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេថិ បញ្ញាវារេថិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

(៦៦៥) អរណំ មត្តាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច អរណោ
មត្តាធិបតិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយោ ។

(៦៦៦) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេថិ បញ្ញាវារេថិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

សរណទុក្ខមគ្គាម្មណត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

សរណទុក្ខឧប្បន្ទតិកំ

(៦៦៧) សរណោ ឧប្បន្នោ ធម្មោ សរណាស្ស
ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សរណោ
ឧប្បន្នោ ធម្មោ អរណាស្ស ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សរណោ ឧប្បន្នោ ធម្មោ
សរណាស្ស ឧប្បន្នស្ស ច អរណាស្ស ឧប្បន្នស្ស ច
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អរណោ ឧប្បន្នោ
ធម្មោ អរណាស្ស ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[៦៦៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

[៦៦៥] មគ្គាធិបតិធម៌ (ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ) ជាអ-
រណៈ អាស្រ័យ នូវមគ្គាធិបតិធម៌ ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ហាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។
ចប់ សរណទុក្ខមគ្គារម្មណតិកៈ ។

សរណទុក្ខឧប្បន្នតិកៈ

[៦៦៧] ឧប្បន្នធម៌ ជាសរណៈ ជាបច្ច័យ នៃឧប្បន្នធម៌ ជា
សរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ឧប្បន្នធម៌ ជាសរណៈ ជាបច្ច័យ នៃ
ឧប្បន្នធម៌ ជាអរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ឧប្បន្នធម៌ ជាសរណៈ
ជាបច្ច័យ នៃឧប្បន្នធម៌ ជាសរណៈផង នៃឧប្បន្នធម៌ ជាអរណៈផង
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ឧប្បន្នធម៌ ជាអរណៈ ជាបច្ច័យ នៃឧប្បន្នធម៌
ជាអរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

សរណទុកអតីតារម្មណត្តិកំ

[២៦៨] អរណោ ឧប្បជ្ជោ ធម្មោ អរណស្ស
ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៦៩] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណោ ទ្វេ អវិ-
គតេ សត្ត ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញារាវេ ឃំ វិត្តារេតថោ ។

សរណទុកឧប្បន្នត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

សរណទុកអតីតត្តិកំ

[២៧០] សរណោ បច្ចប្បជ្ជោ ធម្មោ សរណស្ស
បច្ចប្បន្នស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។
អរណោ បច្ចប្បជ្ជោ ធម្មោ អរណស្ស បច្ចប្បន្នស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧១] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណោ ទ្វេ អវិ-
គតេ សត្ត ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញារាវំ ឃំ វិត្តារេតថំ ។

សរណទុកអតីតត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

សរណទុកអតីតារម្មណត្តិកំ

[២៧២] សរណំ អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច សរណោ
អតីតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយោ ។

សរណទុកអតីតារម្មណត្តិកៈ

[៦៦៨] ឧប្បន្នធម៌ ជាសរណៈ ជាបច្ច័យ នៃឧប្បន្នធម៌ ជា
សរណៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៦៦៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារ

យ៉ាងនោះចុះ ។

ចប់ សរណទុកឧប្បន្នត្តិកៈ ។

សរណទុកអតីតវិញ្ញាណត្តិកៈ

[៦៧០] បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាសរណៈ ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ជា
សរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាសរណៈ
ជាបច្ច័យ នៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ជាសរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារ

យ៉ាងនោះចុះ ។

ចប់ សរណទុកអតីតវិញ្ញាណត្តិកៈ ។

សរណទុកអតីតារម្មណត្តិកៈ

[៦៧២] អតីតារម្មណធម៌ ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវអតីត-
តារម្មណធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបំណែ អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋានំ

អរណំ អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ អតីតារម្ម-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៧៣] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ អវិ-
កតេ ទ្វេ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

[២៧៤] សរណំ អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
សរណោ អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។ អរណំ អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
អរណោ អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[២៧៥] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ អវិ-
កតេ ទ្វេ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

[២៧៦] សរណំ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
សរណោ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា ។ អរណំ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
អរណោ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា ។

អភ័យធម៌ អនុលោមទុកភ្នំក្បួន

អភ័យធម៌ ជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវអភ័យធម៌ ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[៦៧៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាន មាន វារៈ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាន មានវារៈ២ ។

ក្នុងបដ្ឋានទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី សឹងមាន សេចក្តីពិសោធន៍ ។

[៦៧៤] អនាគតារម្មណធម៌ ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវអនាគតារម្មណធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។ អនាគតារម្មណធម៌ ជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវអនាគតារម្មណធម៌ ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[៦៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាន មាន វារៈ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាន មានវារៈ២ ។

ក្នុងបដ្ឋានទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី សឹងមាន សេចក្តីពិសោធន៍ ។

[៦៧៦] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។ បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជា អរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

សរណទុកអដ្ឋិត្តិកំ

[៦៧៧] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ អវិ-
កតេ ទ្វេ ។

សហជាតវាវេបិ បញ្ញាវាវេបិ សត្វត្ថ វិត្តារោ ។

សរណទុកអតិការម្មណត្តិកំ ធិដ្ឋិតំ ។

សរណទុកអដ្ឋិត្តិកំ
ល ១១

[៦៧៨] សរណំ អដ្ឋិតំ ធម្មំ បដិច្ច សរ-
ណោ អដ្ឋិតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។ អរណំ អដ្ឋិតំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ
អដ្ឋិតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៧៩] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អវិ-
កតេ បញ្ច ។

សហជាតវាវេបិ បញ្ញាវាវេបិ សត្វត្ថ វិត្តារោ ។

[៦៨០] សរណំ តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច សរណោ
តហិទ្ធា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
អរណំ តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច អរណោ តហិទ្ធា
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

សរណទុកអង្គវិញ្ញាណ:

(៦៧៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាន មាន
 វារៈ២ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋាន មានវារៈ២ ។
 ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី សឹងមាន
 សេចក្តីពិស្តារ ។

ចប់ សរណទុកអង្គវិញ្ញាណវិញ្ញាណ ។

សរណទុកអង្គវិញ្ញាណវិញ្ញាណ:

(៦៧៨) អង្គវិញ្ញាណ ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវអង្គវិញ្ញាណ ជា
 សរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ៣ ។ អង្គវិញ្ញាណ
 ជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវអង្គវិញ្ញាណ ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋាន ។

(៦៧៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាន មាន
 វារៈ២ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋាន មានវារៈ៥ ។
 ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី សឹងមាន
 សេចក្តីពិស្តារ ។

(៦៨០) ពហិទ្ធាធម៌ ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវពហិទ្ធាធម៌ ជា
 សរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ៣ ។ ពហិទ្ធា-
 ធម៌ ជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវពហិទ្ធាធម៌ ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៦៨១] ហេតុយា បញ្ចា អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-

គតេ ទ្វេ ។

សហជាតវាវេបិ បញ្ចាវាវេបិ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

សរណទុកអដ្ឋត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

សរណទុកអដ្ឋត្តិកំ

[៦៨២] សរណំ អដ្ឋត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច

សរណោ អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។ អរណំ អដ្ឋត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ

អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៨៣] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-

គតេ ទ្វេ ។

សហជាតវាវេបិ បញ្ចាវាវេបិ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

[៦៨៤] សរណំ តហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច សរ-

ណោ តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ។ អរណំ តហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច អរណោ

តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុណាមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៦៨១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី
សឹងមានសេចក្តីពិស្តារ ។

ចប់ សរណទុក្ខអដ្ឋន្តិកៈ ។

សរណទុក្ខអដ្ឋន្តិកៈ

[៦៨២] អដ្ឋក្ការម្មណាធម៌ ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវអដ្ឋក្កា-
រម្មណាធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ អដ្ឋ-
ក្ការម្មណាធម៌ ជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវអដ្ឋក្ការម្មណាធម៌ ជាអរណៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៦៨៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី
សឹងមានសេចក្តីពិស្តារ ។

[៦៨៤] ពហិត្តារម្មណាធម៌ ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវពហិត្តា-
រម្មណាធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ពហិត្តា-
រម្មណាធម៌ ជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវពហិត្តារម្មណាធម៌ ជាអរណៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

សរណទុកសនិទស្សនត្ថិកំ

(៦៥៥) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-
កតេ ទ្វេ ។

សហជាតវាវេថិ បញ្ញាវាវេថិ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

សរណទុកអដ្ឋក្ការម្មណត្ថិកំ និដ្ឋិតំ ។

សរណទុកសនិទស្សនត្ថិកំ

(៦៥៦) អរណំ អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
អរណោ អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

(៦៥៧) ហេតុយា ឯកំ អនិបតិយា ឯកំ អវិ-
កតេ ឯកំ ។

សហជាតវាវេថិ បញ្ញាវាវេថិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

(៦៥៨) សរណំ អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
សរណោ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អរណំ អនិទស្សនអប្បដិយំ
ធម្មំ បដិច្ច អរណោ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ សរណំ អនិទស្សនអប្បដិ-
យញ្ច អរណំ អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
អរណោ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

សរណទុកសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៦៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី

សឹងមានសេចក្តីស្តារ ។

ចប់ សរណទុកអដ្ឋក្ការម្មណត្ថិកៈ ។

សរណទុកសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៦៨៦] អនិទស្សនសប្បដ្ឋយធម៌ ជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវអនិ-
ទស្សនសប្បដ្ឋយធម៌ ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៨៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី មានតែវារៈ ១ ។

[៦៨៨] អនិទស្សនអប្បដ្ឋយធម៌ ជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវ
អនិទស្សនអប្បដ្ឋយធម៌ ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ។ អនិទស្សនអប្បដ្ឋយធម៌ ជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវអនិ-
ទស្សនអប្បដ្ឋយធម៌ ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
អនិទស្សនអប្បដ្ឋយធម៌ ជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនអប្បដ្ឋយ-
ធម៌ ជាសរណៈផង នូវអនិទស្សនអប្បដ្ឋយធម៌ ជាអរណៈផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

(៦៨៧) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-
កតេ បញ្ច ។

សហជាតវំ វេចិ សម្មយុត្តវំ វេចិ វិត្តារេតញ្ច ។

(៦៨៨) សរណោ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ
សរណស្ស អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ អរណោ អនិទស្សន-
អប្បដិយោ ធម្មោ អរណស្ស អនិទស្សនអប្បដិយស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៦៨៩) ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ ចត្តារិ អវិ-
កតេ សត្ត ។

(៦៩០) នហេតុយា សត្ត នអារម្មណេ សត្ត ។

(៦៩១) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ចត្តារិ ។

(៦៩២) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ចត្តារិ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវារស្ស អនុ-
លោមម្បិ បច្ចដិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចដិយម្បិ
បច្ចដិយានុលោមម្បិ កណីតំ ឃំ កណោតតំ ។

សរណទុកសនិទស្សនត្ថិកំ និដ្ឋិតំ ។

បិដ្ឋិទុក្ខិកំ និដ្ឋិតំ ។

អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ សមត្តំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៦៨៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៦៨៨] អនិទស្សនអប្បដ្ឋយធម៌ ជាសរណៈ ជាបច្ច័យ នៃអនិ-
ទស្សនអប្បដ្ឋយធម៌ ជាសរណៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
អនិទស្សនអប្បដ្ឋយធម៌ ជាអរណៈ ជាបច្ច័យ នៃអនិទស្សនអប្បដ្ឋយធម៌
ជាអរណៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៨៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៦៩០] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។

[៦៩១] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៩២] ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលយើងបាន
រាប់ហើយ យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បរាប់ យ៉ាងនោះចុះ ។

ចប់ សរណទុកសនិទស្សនត្តិកៈ ។
ចប់ បិដ្ឋិទុក្ខិកៈ ។
ចប់ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន ។

អនុលោមតិកទុក្ខប្បដ្ឋានិ
កុសលតិកហោតុទុក្ខំ

(៦៧៥) កុសលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច កុសលោ
ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ អកុសលំ
ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អកុសលោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ អព្យាកតំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
អព្យាកតោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៦៧៦) កុសលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច កុសលោ
ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា ។ អកុ-
សលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អកុសលោ ហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា ។ អព្យាកតំ ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច អព្យាកតោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្ម-
ណាប្បច្ចយា ។

(៦៧៧) ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ តីណិ
អធិបតិយា តីណិ អនន្តរេ តីណិ សមនន្តរេ តីណិ
សហជាតេ តីណិ អញ្ញាមញ្ញា តីណិ ជិស្សយេ តីណិ
ឧបនិស្សយេ តីណិ បុរេជាតេ តីណិ អាសេវនេ
តីណិ កម្មេ តីណិ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ តីណិ
អវិគតេ តីណិ ។

អនុលោមតិកទុក្ខប្បដាន

កុសលតិកហោតុទុក្ខៈ

[៦៧៥] ហេតុធម៌ ជាកុសល អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ហេតុធម៌ ជាអកុសល អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៧៦] ហេតុធម៌ ជាកុសល អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។ ហេតុធម៌ ជាអកុសល អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។ ហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។

[៦៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអពាមនាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិក្កុប្បដ្ឋានំ

[៦៧៨] កុសលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច កុសលោ
ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។ អកុ-
សលំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អកុសលោ ហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។ អព្យាកតំ ហេតុំ
ធម្មំ បដិច្ច អព្យាកតោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
នអធិបតិប្បច្ចយា ។

[៦៧៧] នអធិបតិយា តីណិ នបុរេជាតេ តីណិ
នបច្ឆាជាតេ តីណិ នអាសេវនេ តីណិ នវិហាកេ
តីណិ នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។

[៧០០] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា តីណិ ។

[៧០១] នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា តីណិ ។
សហជាតវារេបិ បច្ចយវារេបិ និស្សយវារេបិ
សំសដ្ឋវារេបិ សម្បយុត្តវារេបិ សព្វត្ត តីណិ ។

[៧០២] កុសលោ ហេតុ ធម្មោ កុសលស្ស
ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
អកុសលោ ហេតុ ធម្មោ អកុសលស្ស ហេតុស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អព្យាកតោ
ហេតុ ធម្មោ អព្យាកតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកទុកប្បដ្ឋាន

[៦៧៨] ហេតុធម៌ ជាភុសល អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ជាភុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាអភុសល អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ជាអភុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦៧៩] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអានុសាវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧០០] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧០១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បច្ចុយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ គ្រប់បទទាំងអស់ ។

[៧០២] ហេតុធម៌ ជាភុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាភុសល ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាអភុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាអភុសល ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧០៣] កុសលោ ហេតុ ធម្មោ កុសលស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 កុសលោ ហេតុ ធម្មោ អកុសលស្ស ហេតុស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ កុសលោ ហេតុ
 ធម្មោ អព្យាកតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អកុសលោ ហេតុ ធម្មោ
 អកុសលស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ភីណិ ។ អព្យាកតោ ហេតុ ធម្មោ
 អព្យាកតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ភីណិ ។

[៧០៤] កុសលោ ហេតុ ធម្មោ កុសលស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ កុស-
 លោ ហេតុ ធម្មោ អកុសលស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ កុសលោ ហេតុ ធម្មោ
 អព្យាកតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ភីណិ ។ អកុសលោ ហេតុ ធម្មោ អកុសលស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

កុសលត្តិកោត្តកៈ

[៧០៣] ហេតុធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាកុសល

ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌

ជាអកុសល ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ

នៃហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជា

អកុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាអកុសល ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ

មានវារៈ ៣ ។ ហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជា

អព្យាក្រឹត ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧០៤] ហេតុធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាកុសល

ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជា

អកុសល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃ

ហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ហេតុធម៌

ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាអកុសល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អរិយធម៌ក្រៅ អនុលោមត្រឹមទុកប្បដ្ឋាន

អព្យាក្រឹត ហេតុ ធម្មា អព្យាក្រឹតស្ស ហេតុស្ស
ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ បេ ។ អព្យាក្រឹត-
តោ ហេតុ ធម្មា អកុសលស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។

[៧០៥] កុសលោ ហេតុ ធម្មា កុសលស្ស
ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទ្វេ ។
អកុសលោ ហេតុ ធម្មា អកុសលស្ស ហេតុស្ស
ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទ្វេ ។ អព្យាក្រឹត-
តោ ហេតុ ធម្មា អព្យាក្រឹតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៧០៦] កុសលោ ហេតុ ធម្មា កុសលស្ស
ហេតុស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
អកុសលោ ហេតុ ធម្មា អកុសលស្ស ហេតុស្ស
ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អព្យាក្រឹតោ
ហេតុ ធម្មា អព្យាក្រឹតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ស-
ហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អញ្ញាមញ្ញនិស្សយប្បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយសទិសា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកទុកប្បដ្ឋាន

ហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យ នៃហេតុ-
ធម៌ ជាអកុសល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៧០៥) ហេតុធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាកុសល
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ហេតុធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ
នៃហេតុធម៌ ជាអកុសល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ហេតុធម៌
ជាអព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៧០៦) ហេតុធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាកុសល
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុ-
ធម៌ ជាអកុសល ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត
ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

អញ្ញាមញ្ញានិស្សយប្បច្ច័យ ប្រហែលគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យដែរ ។

កុសលត្តិកហេតុទកៈ

(៧០៧) ហេតុធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ឯកុសល
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុ-
 ធម៌ ជាអកុសល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាកុសល
 ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 ហេតុធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាអកុសល ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជា
 កុសល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃ
 ហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវាៈ ៣ ។
 ហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌
 ជាកុសល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យ
 នៃហេតុធម៌ ជាអកុសល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧០៨) ហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជា
 អព្យាក្រឹត ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋានំ

(៧០៧) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិបតិ-
 យា សត្ត អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច សហជាតេ
 តីណិ អញ្ញមញ្ញ តីណិ និស្សយេ តីណិ ឧបនិស្ស-
 យេ នវ អាសវនេ តីណិ វិចារកេ ឯកំ វត្តិយេ
 ទ្វេ មក្កេ ទ្វេ សម្បយុត្តេ តីណិ អត្តយា តីណិ
 នត្តិយា បញ្ច វិគតេ បញ្ច អវិគតេ តីណិ ។

(៧០០) កុសលោ ហេតុ ធម្មោ កុសលស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ កុសលោ ហេតុ ធម្មោ អកុសលស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ កុសលោ ហេតុ ធម្មោ
 អព្យាគតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អកុ-
 សលោ ហេតុ ធម្មោ អកុសលស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អកុសលោ
 ហេតុ ធម្មោ កុសលស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន

(៧០៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងវេទិកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥
 ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងការសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងត្រៀមប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងមគ្គ-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងសម្បយត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥
 ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

(៧១០) ហេតុធម៌ ជាភុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជា
 ភុសល ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជា
 បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ហេតុធម៌ ជាភុសល ជាបច្ច័យ នៃ
 ហេតុធម៌ ជាភុសល ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋាយ ហេតុធម៌ ជាភុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាអព្យា-
 ក្រឹត ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ។
 ហេតុធម៌ ជាភុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាភុសល ដោយការ-
 ម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ហេតុធម៌ ជាភុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌
 ជាភុសល ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ

កុសលត្តិកហេតុទុក្ខំ

អកុសលោ ហេតុ ធម្មា អព្យាកតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបដិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អព្យាកតោ ហេតុ ធម្មា អព្យាកតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបដិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ភីណិ ។

[៧០០] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

[៧០២] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ ភីណិ ។

[៧០៣] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ នវ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោមប្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋនីយោនុលោមម្បិ កណ៌តំ ឃំ កណោតតំ ។

[៧០៤] កុសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច កុសលោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា កុសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អព្យាកតោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា កុសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច កុសលោ នហេតុ ច អព្យាកតោ នហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អកុសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អកុសលោ នហេតុ ធម្មា

កុសលម្នាក់ហេតុទុក្ខៈ

ហេតុធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាអព្យា-
ក្រឹត ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

[៧១១] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៧១២] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧១៣] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ច័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័យៈក្តី បច្ច័យានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលយើងរាប់ហើយ
យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះចុះ ។

[៧១៤] នហេតុធម៌ ជាកុសល អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជា
កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត
អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាកុសលក្តី នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹតក្តី អាស្រ័យ
នូវនហេតុធម៌ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
នហេតុធម៌ ជាអកុសល អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាអកុសល

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អកុសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 អព្យាកតោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 អកុសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អកុសលោ នហេតុ
 ច អព្យាកតោ នហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា ។ អព្យាកតំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អព្យាកតោ
 នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ កុសលំ
 នហេតុញ្ច អព្យាកតំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អព្យាក-
 តោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អកុ-
 សលំ នហេតុញ្ច អព្យាកតំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 អព្យាកតោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧០៥] កុសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច កុស-
 លោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បដ្ឋយា ។
 អកុសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អកុសលោ ន-
 ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បដ្ឋយា ។ អព្យា-
 កតំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អព្យាកតោ នហេតុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បដ្ឋយា ។

[៧០៦] ហេតុយា នវ អារម្មណោ ភីណិ
 អធិបតិយា នវ អនន្តរេ ភីណិ សមនន្តរេ ភីណិ
 សហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញា ភីណិ និស្សយេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ
 នូវនហេតុធម៌ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ នហេតុ-
 ធម៌ ជាអកុសលក្តី នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹតក្តី អាស្រ័យ នូវនហេតុ-
 ធម៌ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ នហេតុធម៌
 ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវនហេតុ-
 ធម៌ ជាកុសលផង នូវនហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹតផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវនហេតុ-
 ធម៌ ជាអកុសលផង នូវនហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹតផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧១៥] នហេតុធម៌ ជាកុសល អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជា
 កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ ។ នហេតុធម៌ ជា
 អកុសល អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ការម្មណប្បច្ច័យ ។ នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវនហេតុ-
 ធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៧១៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧
 ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៧

កុសលត្តិកហេតុទុក្ខំ

ឧបទិស្សយេ តីណិ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ
 តីណិ អាសេវនេ តីណិ កម្មេ នវ វិចារកេ ឯកំ
 អាហារេ នវ ស្រ្តិយេ នវ ឈានេ នវ មត្តេ នវ
 សម្មយុត្តេ តីណិ វិប្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា
 តីណិ វិគតេ តីណិ អវិគតេ នវ ។

[៧០៧] អព្យាកតំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អព្យា-
 កតោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[៧០៨] កុសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អព្យាក-
 តោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ។
 អកុសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អព្យាកតោ នហេតុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ។ អព្យាកតំ
 នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អព្យាកតោ នហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ។ កុសលំ នហេតុញ្ច
 អព្យាកតំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អព្យាកតោ
 នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ។

កុសលត្រិកហេតុទុក្ខៈ

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

(៧១៧) នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជា
 អព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

(៧១៨) នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌
 ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។ នហេតុធម៌ ជា
 អព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។ នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវ
 នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។
 នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាកុសលផង នូវ
 នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹតផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មចំណែក អនុលោមត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

អកុសលំ នហេតុញ្ច អព្យាកតំ នហេតុញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច អព្យាកតោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអា-
រម្មណាប្បច្ចយា ។

[៧១៧] នហេតុយា ឯកំ នអាម្មណោ បញ្ច
នអធិបតិយា នវំ នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ បញ្ច
នអញ្ញមញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច នបុរេជាតេ
សត្តំ នវច្ឆាជាតេ នវំ នអាសេវនេ នវំ នកម្ម
តីណិ នវិទាតេ នវំ នអាហារេ ឯកំ នន្ទ្រិយេ
ឯកំ នណនេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្ត
បញ្ច នវិប្បយុត្ត តីណិ នោនត្តិយា បញ្ច នោវិ-
តតេ បញ្ច ។

[៧២០] ហេតុប្បច្ចយា នអាម្មណោ បញ្ច ។

[៧២១] នហេតុប្បច្ចយា អាម្មណោ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-

វារោមិ សំសជ្ជវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ

បដិច្ចវារសទិសា វិត្តាវេតញ្ច ។

[៧២២] កុសលោ នហេតុ ធម្មោ កុសលស្ស ន-
ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ កុស-
លោ នហេតុ ធម្មោ អកុសលស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

នេហតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ នូវនេហតុធម៌ ជាកុសលផង នូវ
នេហតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹតផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនិការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៧១៧) ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនិកាយិកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិកាយិកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនិកាយិកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិកាយិកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនិកាយិកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិកាយិកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនិកាយិកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិកាយិកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនិកាយិកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិកាយិកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនិកាយិកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិកាយិកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
និកាយិកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិកាយិកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិកាយិក-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិកាយិកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិកាយិក-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិកាយិកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

(៧២០) ក្នុងនិការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

(៧២១) ក្នុងនិការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឱ្យពិស្តារ ដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។

(៧២២) នេហតុធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃនេហតុធម៌ ជាកុសល
ដោយនិការម្មណប្បច្ច័យ នេហតុធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃនេហតុធម៌

កុសលត្ថិកហេតុទុក្ខំ

អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ កុសលោ នហេតុ ធម្មា
 អព្យាកតស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ អកុសលោ នហេតុ ធម្មា អកុ-
 សលស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អកុសលោ នហេតុ ធម្មា កុសលស្ស
 នហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អកុសលោ នហេតុ ធម្មា អព្យាកតស្ស នហេតុស្ស
 ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អព្យា-
 កតោ នហេតុ ធម្មា អព្យាកតស្ស នហេតុស្ស
 ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អព្យាកតោ
 នហេតុ ធម្មា កុសលស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អព្យាកតោ នហេតុ
 ធម្មា អកុសលស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧២៣) កុសលោ នហេតុ ធម្មា កុសលស្ស
 នហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កុសលោ នហេតុ ធម្មា អកុសលស្ស នហេតុស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។

កុសលន្តិកហេតុ១៖

ជាអកុសល ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ
 នៃនហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ។ នហេតុ-
 ធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាអកុសល ដោយការ-
 ម្មណ្ឌប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជា
 កុសល ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃ
 នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ។ នហេតុធម៌ ជា
 អព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយការម្មណ្ឌប្ប-
 ច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាកុសល
 ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យ នៃ
 នហេតុធម៌ ជាអកុសល ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ។

(៧២៣) នហេតុធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌

ជាកុសល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ
 នៃនហេតុធម៌ ជាអកុសល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថកទុកប្បដ្ឋានំ

អកុសលោ នហេតុ ធម្មោ អកុសលស្ស នហេតុស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។ អព្យា-
 កតោ នហេតុ ធម្មោ អព្យាកតស្ស នហេតុស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អព្យាកតោ
 នហេតុ ធម្មោ កុសលស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

(៧២៤) កុសលោ នហេតុ ធម្មោ កុសលស្ស
 នហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ កុស-
 លោ នហេតុ ធម្មោ អព្យាកតស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អកុសលោ នហេតុ
 ធម្មោ អកុសលស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ អកុសលោ នហេតុ ធម្មោ អព្យា-
 កតស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ អព្យាកតោ នហេតុ ធម្មោ អព្យាកតស្ស
 នហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

(៧២៥) កុសលោ នហេតុ ធម្មោ កុសលស្ស
 នហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កុសលោ នហេតុ ធម្មោ អកុសលស្ស នហេ-
 តុស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អវិជ្ជាបិដក អនុលោមតិកទុកប្បដ្ឋាន

នហេតុធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាអកុសល ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យ នៃ
នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាអព្យា-
ក្រឹត ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាកុសល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។

[៧២៤] នហេតុធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាកុ-
សល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃនហេ-
តុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ នហេតុធម៌ ជាអកុសល
ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាអកុសល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ នហេតុធម៌
ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧២៥] នហេតុធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌
ជាកុសល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាកុសល
ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាអកុសល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ

កុសលគ្គិកហេតុទុកំ

កុសលោ នហេតុ ធម្មោ អព្យាកតស្ស នហេតុស្ស
 ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អកុ-
 សលោ នហេតុ ធម្មោ អកុសលស្ស នហេតុស្ស
 ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អកុសលោ
 នហេតុ ធម្មោ កុសលស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧប-
 ទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អកុសលោ នហេតុ
 ធម្មោ អព្យាកតស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អព្យាកតោ នហេតុ
 ធម្មោ អព្យាកតស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អព្យាកតោ នហេតុ ធម្មោ
 កុសលស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អព្យាកតោ នហេតុ ធម្មោ អកុស-
 លស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៧២៦] អារម្មណោ នវ អធិបតីយា នស
 អនន្តរេ សត្តំ សមនន្តរេ សត្តំ សហជាតេ នវ
 អញ្ញាមញ្ញា ភីណិ ទិស្សយេ តេរស ឧបទិស្សយេ
 នវ ប្បរជាតេ ភីណិ បច្ឆាជាតេ ភីណិ អាសេវនេ
 ភីណិ កម្មេ សត្តំ វិបាកេ ឯកំ អាហារេ សត្តំ

កុសលត្តិកហេតុទុកៈ

នហេតុធម៌ ជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នហេតុធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌
 ជាអកុសល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាអកុសល ជាបច្ច័យ
 នៃនហេតុធម៌ ជាកុសល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាអកុ-
 សល ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌
 ជាកុសល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យ
 នៃនហេតុធម៌ ជាអកុសល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

- [៧២៦] ក្នុងការមណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតាមតាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងវិទ្យាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

ស្រឡៃយេ សត្ត ឈានេ សត្ត មគ្គេ សត្ត សម្បយុត្តោ
តិណិ វិប្បយុត្តោ បញ្ច អត្តិយា តោស នត្តិយា សត្ត
វិគតោ សត្ត អវិគតោ តោស ។

[៧២៧] នហេតុយា បណ្ណាស នអារម្មណេ
បណ្ណាស ។

[៧២៨] អារម្មណាប្បច្ចយា នហេតុយា នវ ។

[៧២៩] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាវ ឃីវ វិត្តាវេតតំ ។

កុសលត្ថិកហេតុទុកំ និដ្ឋិតំ ។

វេទនាត្ថិកហេតុទុកំ

[៧៣០] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ អទុក្ខម-
សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អរិយធម៌ អនុលោមត្រីកុក្កប្បដ្ឋាន

ក្នុងត្រៀមប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គ-
ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៤ ក្នុងអត្តិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្តិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៣ ។

[៧២៧] ក្នុងនេហតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៥ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ១៥ ។

[៧២៨] ក្នុងនេហតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ ។

[៧២៩] ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បដ្ឋាយ ។

បញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត

គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះផងចុះ ។

ចប់ កុសលត្តិកហេតុទុកៈ ។

វេទនាត្រីកហេតុទុកៈ

[៧៣០] ហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវហេ-
តុធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។
ហេតុធម៌ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ប្រកបដោយ
ទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ហេតុធម៌ ប្រកប
ដោយអទុក្ខសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខ-
សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

វេទនាត្ថិកហេតុទុក្ខំ

[៧៣០] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ តីណិ
អនិបតិយា តីណិ វិចារកេ ទ្វេ អវិគតេ តីណិ ។

[៧៣២] នអនិបតិយា តីណិ នបុរេជាតេ ទ្វេ
នបច្ឆាជាតេ តីណិ នអាសេវនេ តីណិ នវិចារកេ
តីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។

[៧៣៣] ហេតុប្បដ្ឋយា នអនិបតិយា តីណិ ។

[៧៣៤] នអនិបតិប្បដ្ឋយា ហេតុយា តីណិ ។

សហជាតវារោបិ ។ បេ ។ សម្បយុត្តវារោបិ

វិគ្គារេត្តា ។

[៧៣៥] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ហេតុ
ធម្មា សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ហេតុស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ ទុក្ខាយ វេទ-
នាយ សម្បយុត្តោ ហេតុ ធម្មា ទុក្ខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ឆយោ ។ អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ហេតុ ធម្មា អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស
ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

វេទនាភិក្ខុហេតុទុក្ខៈ

[៧៣១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៣២] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអាសវនប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ។

[៧៣៣] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៣៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

សហជាតវារៈក្តី ។ បេ ។ សម្បយុត្តវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៧៣៥] ហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃ
ហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ ហេតុធម៌
ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ ហេតុធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខសុខវេទនា ជា
បច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខសុខវេទនា ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៧៣៦] សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ហេតុ
 ធម្មោ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ហេតុស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។
 ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ហេតុ ធម្មោ ទុក្ខា-
 យវេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។ អនុក្កមសុខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ហេតុ ធម្មោ អនុក្កមសុខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។

[៧៣៧] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតិយា ចត្តាវ អនន្តវ ធិ សមនន្តវ ធិ សហជា-
 តេ តីណិ អញ្ញាវ តីណិ និស្សយេ តីណិ ឧ-
 បដិស្សយេ នវ អាសវេន តីណិ វិចារេត ទ្វេ ភ-
 ្រិយេ ទ្វេ មត្តេ ទ្វេ សម្បយុត្តោ តីណិ អត្តិយា
 តីណិ នត្តិយា ធិ វិគតេ ធិ អវិគតេ តីណិ ។

[៧៣៨] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៧៣៩] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[៧៤០] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន

[៧៣៦] ហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ហេតុធម៌ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ហេតុធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសោសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៣៨] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៣៩] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
[៧៤០] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

វេទនាភិក្ខុហេតុទុក្ខំ

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវរំ ឃរំ វិត្តារេតតំ ។

(៧៤១) សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ នហេតុ
 ធម្មំ បដិច្ច សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ នហេតុ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។ ទុក្ខាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ទុក្ខាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យោ ។ អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ នហេតុ
 ធម្មំ បដិច្ច អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
 នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

(៧៤២) ហេតុយា ភីណិ អារម្មណេ ភីណិ
 អវិកតេ ភីណិ ។

(៧៤៣) នហេតុយោ ភីណិ នអធិបតិយា ភីណិ
 នបុរេជានេ ទ្វេ នបច្ឆាជានេ ភីណិ នអានេវនេ
 ភីណិ នកម្មេ ភីណិ នវិចារកេ ភីណិ នវិប្ប-
 យុត្តេ ទ្វេ ។

សហជាតកាម្មំ សម្មយុត្តកាម្មំ វិត្តារេតតំ ។

(៧៤៤) សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ នហេតុ
 ធម្មា សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តស្ស នហេ-
 តុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

វេទនាភ្នំកោតុទុក្ខៈ

បញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលភិក្ខុៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ
យ៉ាងនោះចុះ ។

[៧៤១] នរហតុធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវន-
រហតុធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
នរហតុធម៌ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវនរហតុធម៌ ប្រកប
ដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ នរហតុធម៌
ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវនរហតុធម៌ ប្រកបដោយ
អទុក្ខមសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៤២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៤៣] ក្នុងនរហតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនរអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ចុជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអាសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៧៤៤] នរហតុធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបដ្ឋយ
នៃនរហតុធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន

នេហតុធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃនេហតុធម៌ ប្រកបដោយ
ទុក្ខវេទនា ដោយការម្មណប្បច្ច័យ នេហតុធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា
ជាបច្ច័យ នៃនេហតុធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ដោយការម្មណ-
ប្បច្ច័យ ។ នេហតុធម៌ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃនេហតុធម៌
ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ដោយការម្មណប្បច្ច័យ នេហតុធម៌ ប្រកបដោយ
ទុក្ខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃនេហតុធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ដោយការម្ម-
ណប្បច្ច័យ នេហតុធម៌ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃនេហតុធម៌
ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។ នេហតុធម៌
ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃនេហតុធម៌ ប្រកបដោយ
អទុក្ខមសុខវេទនា ដោយការម្មណប្បច្ច័យ នេហតុធម៌ ប្រកបដោយ
អទុក្ខមសុខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃនេហតុធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ នេហតុធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា

ဝိသေသနိဂဟေတုနိဂ

ဒုက္ခာယ ဖိဒါဏာယ နမ္မယုတ္တံ ဝါဟေတုနိဂ ဝိဒ္ဓိနိဂ
နာမဇာတိဗျူတိယေ ဝ ပဋိယော ၅

(၈၆၄) နုစာယ ဖိဒါဏာယ နမ္မယုတ္တံ ဝါဟေတု
ဝိဒ္ဓိနိဂ နုစာယ ဖိဒါဏာယ နမ္မယုတ္တံ ဝါဟေတု
ဝိဒ္ဓိနိဂ နိဗ္ဗိတိဗျူတိယေ ဝ ပဋိယော နုစာယ ဖိဒါဏာ-
ယ နမ္မယုတ္တံ ဝါဟေတု ဝိဒ္ဓိနိဂ နိဗ္ဗိတိဗျူတိယေ ဖိဒါ-
ဏာယ နမ္မယုတ္တံ ဝါဟေတု ဝိဒ္ဓိနိဂ နိဗ္ဗိတိဗျူ-
တိယေ ဝ ပဋိယော ၅ ဒုက္ခာယ ဖိဒါဏာယ နမ္မယုတ္တံ
ဝါဟေတု ဝိဒ္ဓိနိဂ ဒုက္ခာယ ဖိဒါဏာယ နမ္မယုတ္တံ ဝါ-
ဟေတု ဝိဒ္ဓိနိဂ နိဗ္ဗိတိဗျူတိယေ ဝ ပဋိယော ၅ နိ-
ဗ္ဗိတိဗျူတိယေ ဖိဒါဏာယ နမ္မယုတ္တံ ဝါဟေတု ဝိဒ္ဓိနိဂ
နိဗ္ဗိတိဗျူတိယေ ဖိဒါဏာယ နမ္မယုတ္တံ ဝါဟေတု ဝိဒ္ဓိနိဂ
နိဗ္ဗိတိဗျူတိယေ ဝ ပဋိယော နိဗ္ဗိတိဗျူတိယေ ဝ
ပဋိယော နိဗ္ဗိတိဗျူတိယေ ဝ ပဋိယော နုစာယ-
ဖိဒါဏာယ နမ္မယုတ္တံ ဝါဟေတု ဝိဒ္ဓိနိဂ နိဗ္ဗိတိဗျူ-
တိယေ ဝ ပဋိယော ၅

(၈၆၅) နုစာယ ဖိဒါဏာယ နမ္မယုတ္တံ ဝါဟေတု
ဝိဒ္ဓိနိဂ နုစာယ ဖိဒါဏာယ နမ္မယုတ္တံ ဝါဟေတု
ဝိဒ္ဓိနိဂ နိဗ္ဗိတိဗျူတိယေ ဝ ပဋိယော ၆ ၅

វេទនាត្តិកហោតុទុកៈ

ជាបច្ច័យ នៃនហោតុធម៌ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ដោយការមូណប្បច្ច័យ ។

[៧៤៥] នហោតុធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យ នហោតុ-
 ធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នហោតុធម៌ ប្រកប
 ដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃនហោតុធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខ
 វេទនា ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នហោតុធម៌ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ជា
 បច្ច័យ នៃនហោតុធម៌ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 នហោតុធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃនហោតុធម៌
 ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នហោតុធម៌ ប្រកប
 ដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃនហោតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៧៤៦] នហោតុធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃន-
 ហោតុធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នហេតុ ធម្មោ ទុក្ខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។ អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តោ នហេតុ ធម្មោ អទុក្ខមសុខាយ វេទនា-
យសម្បយុត្តស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ តីណិ ។

(៧៤៧) សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នហេតុ
ធម្មោ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស នហេតុស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នហេតុ ធម្មោ ទុក្ខា-
យ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ អទុក្ខមសុខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ នហេតុ ធម្មោ អទុក្ខមសុខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

(៧៤៨) អារម្មណេ នវ អធិបតិយា បញ្ច អនន្តរេ
សត្ត សមនន្តរេ សត្ត សហជាតេ តីណិ អនាមតោ
តីណិ និស្សយេ តីណិ ឧបនិស្សយេ នវ អាសេ-
វេន តីណិ កម្មេ អដ្ឋ វិចារកេ តីណិ អា-
ហារេ តីណិ វត្ថុនិយេ តីណិ ឈានេ តីណិ

អភិធម្មប័ដក អនុលោមត្ថិកទុក្ខប្បដ្ឋាន

នហេតុធម៌ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ប្រកប
ដោយទុក្ខវេទនា ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ នហេតុធម៌
ប្រកបដោយអទុក្ខមស្មុំវេទនា ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ប្រកបដោយអ-
ទុក្ខមស្មុំវេទនា ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៤៧] នហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃ
នហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ជាបច្ច័យ នៃនហេតុ-
ធម៌ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
នហេតុធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខមស្មុំវេទនា ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌
ប្រកបដោយអទុក្ខមស្មុំវេទនា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៤៨] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអតាមតាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៨ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

វិហារត្ថកហេតុទុកំ

ចក្ខុ ភីណិ សឡាយុត្តេ ភីណិ អភិយា ភីណិ
ធម្មិយា សត្ត វិភតេ សត្ត អវិភតេ ភីណិ ។

[៧៤៧] ធម្មេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៧៤៨] អារម្មណប្បដ្ឋយា ធម្មេតុយា នវ ។

[៧៤៩] ធម្មេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យេវា តុសលត្ថិភេត បត្តារាវំ ឯវំ វិគ្គារេតត្ថំ ។

វេទនាត្ថកហេតុទុកំ និដ្ឋិតំ ។

វិហារត្ថកហេតុទុកំ

[៧៥២] វិចាកំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច វិចាកោ

ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ វិចាកធម្ម-

ធម្មំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច វិចាកធម្មធម្មោ ហេតុ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ

ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ ហេតុ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៥៣] ហេតុយា ភីណិ អារម្មណេ ភីណិ

អាសេវនេ ទ្វេ តរម្មេ ភីណិ វិភកេ ឯកំ អវិភតេ

ភីណិ ។

វិហារត្ថិកហេតុទុកៈ

ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
អត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៧៤៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

(៧៤៨) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៧៤៩) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

បញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះ ។

ចប់ វេទនាត្ថិកហេតុទុកៈ ។

វិហារត្ថិកហេតុទុកៈ

(៧៥០) ហេតុធម៌ ជាវិបាក អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ជាវិបាក
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រ-
ក្រតី អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ជាធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិង
មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៧៥១) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកវុទ្ធប្បដ្ឋានំ

(៧៤៤) នអធិបតិយា តីណិ នបុរោជាតេ តីណិ
នបច្ឆាវតេ តីណិ នអាសេវនេ តីណិ នវិចារកេ ទ្វេ
នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។

សហជាតវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ បដិច្ចវារ-

សទិសា វិត្តារេតទ្ធា ។

(៧៤៥) វិចារកោ ហេតុ ធម្មោ វិចារកស្ស ហេតុស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ វិចារកធម្មធម្មោ
ហេតុ ធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ នេវិចារកនវិចារកធម្ម-
ធម្មោ ហេតុ ធម្មោ នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស
ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

(៧៤៦) វិចារកោ ហេតុ ធម្មោ វិចារកស្ស ហេ-
តុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ វិចារកោ
ហេតុ ធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ វិចារកោ ហេតុ ធម្មោ
នេវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ វិចារកធម្មធម្មោ ហេតុ
ធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ-
ប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ វិចារកធម្មធម្មោ ហេតុ ធម្មោ

អភិធម្មបំណក អនុលោមត្តិកវុកប្បដ្ឋាន

(៧៥៤) ក្នុងនគរិយបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ
វារៈ ៣ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនការសេវនប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៣ ។

សហធាតុវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារ

ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

(៧៥៥) ហេតុធម៌ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាវិបាក
ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យ
នៃហេតុធម៌ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ហេតុ-
ធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជា
បច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មានវិបាក
ជាប្រក្រតី ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។

(៧៥៦) ហេតុធម៌ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាវិបាក
ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ហេតុធម៌ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌
ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ហេតុធម៌ ជាវិបាក
ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មាន
វិបាកជាប្រក្រតី ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌មានវិបាកជា
ប្រក្រតី ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ហេតុធម៌ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី

វិញ្ញាណក្ខណៈហេតុទុក្ខ

វិចារកស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ វិចារកធម្មធម្មោ ហេតុ ធម្មោ នេវវិចារកន-
 វិចារកធម្មធម្មស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ហេតុ
 ធម្មោ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។

(៧៥៧) វិចារកោ ហេតុ ធម្មោ វិចារកស្ស ហេ-
 តុស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកោ
 ហេតុ ធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកោ ហេតុ ធម្មោ
 នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិ-
 បតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វិចារកធម្មធម្មោ ហេតុ
 ធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតី-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ
 ហេតុ ធម្មោ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស ហេតុស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៥៨) ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតីយា ន អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច សហ-
 យាតេ តីណី អញ្ញាញ តីណី ធិស្សយេ តីណី

វិញ្ញាណក្ខណៈហេតុទុក្ខៈ

ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាវិបាក ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ហេតុធម៌
ជាធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជា
វិបាក និងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។
ហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មានវិបាក
ជាប្រក្រតី ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៧៥៧) ហេតុធម៌ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាវិបាក
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ
នៃហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យ
នៃហេតុធម៌ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មានវិបាក
ជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែន
ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៧៥៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងអពាមពាមប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្ស័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយេ នវ អាសេវនេ ទ្វេ វិចារកេ ឯកំ អវិ-
គតេ ភីណិ ។

[៧៥៧] នហេតុយា នវ នអាវច្ឆណោ នវ ។

[៧៦០] ហេតុប្បច្ឆយា នអាវច្ឆណោ ភីណិ ។

[៧៦១] នហេតុប្បច្ឆយា អាវច្ឆណោ នវ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវារំ ឯវំ វិគ្គារេតត្ថំ ។

[៧៦២] វិចារកំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច វិចារកោ

នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ឆយា វិចារកំ

នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ

នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ឆយា វិចារកំ

នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច វិចារកោ នហេតុ ច នេវ-

វិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ នហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

ហេតុប្បច្ឆយា ។ វិចារកធម្មធម្មំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច

វិចារកធម្មធម្មោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ឆ-

យា វិចារកធម្មធម្មំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នេវវិចារកន-

វិចារកធម្មធម្មោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ឆយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវរៈ ២

ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវរៈ ១ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

(៧៥៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

(៧៦០) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៧៦១) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

បញ្ហាវរៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

(៧៦២) នហេតុធម៌ ជាវិបាក អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែន ជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាវិបាកក្តី នហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ នហេតុធម៌ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

វិញ្ញាណក្ខន្ធហោតុទុកៈ

នេហតុធម៌ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី នេហតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជា
 វិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យ នូវនេហតុធម៌
 ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
 នេហតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
 អាស្រ័យ នូវនេហតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មាន
 វិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
 នេហតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
 អាស្រ័យ នូវនេហតុធម៌ ជាវិបាកផង នូវនេហតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជា-
 វិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ នេហតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិន
 មែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវនេហតុធម៌ ជាធម៌មាន
 វិបាកជាប្រក្រតីផង នូវនេហតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែន
 ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

- (៧៦៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ក្នុងការម្សណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ៥ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣
 ក្នុងអតាមតាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

អាសេវនេ ទ្វេ កកម្មេ តេរស វិទាតេ លវ អាហារេ
តេរស ។ បេ ។ សម្បយុត្តេ បញ្ច អវិតតេ តេរស ។

(៧៦៤) វិទាតំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច វិទាតោ
នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា លវ ។

(៧៦៥) វិទាតំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច លវវិទាតក-
នវិទាតកធម្មធម្មោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអា-
រម្មណាប្បច្ចយា ។

(៧៦៦) នហេតុយា លវ នអារម្មណោ បញ្ច
នអធិបតិយា តេរស នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ
បញ្ច នអញ្ញមញ្ញេ បញ្ច នឧបនិស្សយេ បញ្ច ន-
ចុរេជាតេ ទ្វានស នបច្ឆាជាតេ តេរស នអាសេ-
វនេ តេរស នកកម្មេ ទ្វេ នវិទាតេ បញ្ច នវិប្ប-
យុត្តេ តីណិ ។

សហជាតវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ បដិច្ច-

វារសទិសា វិត្តារេតញ ។

(៧៦៧) វិទាតោ នហេតុ ធម្មោ វិទាតស្ស
នហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
វិទាតោ នហេតុ ធម្មោ វិទាតកធម្មធម្មស្ស ន-
ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបំណិក អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុង
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ បេ ។

ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

(៧៦៤) នហេតុធម៌ ជាវិបាក អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជា
វិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៧៦៥) នហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាវិបាក ទើបកើតឡើង
ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៧៦៦) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនអនន្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១២ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនការសេវ-
នប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបា-
កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ
ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

(៧៦៧) នហេតុធម៌ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌
ជាវិបាក ដោយការម្មណប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ
នៃនហេតុធម៌ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយការម្មណប្បច្ច័យ

វិហារត្តិកហេតុទុក្ខំ

វិចារកោ នហេតុ ធម្មោ នេវវិចារកនវិចារកធម្ម-
 ធម្មស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ វិចារកធម្មធម្មោ នហេតុ ធម្មោ វិចា-
 កធម្មធម្មស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ តីណិ ។ នេវវិចារកនវិចារកធម្ម-
 ធម្មោ នហេតុ ធម្មោ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

(៧៦៨) វិចារកោ នហេតុ ធម្មោ វិចារកស្ស ន-
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។
 វិចារកធម្មធម្មោ នហេតុ ធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស
 នហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 តីណិ ។ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ នហេតុ ធម្មោ
 នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ នេវវិចារកនវិចារកធម្ម-
 ធម្មោ នហេតុ ធម្មោ វិចារកស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

(៧៦៩) វិចារកោ នហេតុ ធម្មោ វិចារកស្ស
 នហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។
 វិចារកធម្មធម្មោ នហេតុ ធម្មោ វិចារកធម្មធម្មស្ស

វិញ្ញាបនបត្រប្រក្រតី

នហេតុធម៌ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាក
និងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។ នហេ-
តុធម៌ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាធម៌មាន
វិបាកជាប្រក្រតី ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ នហេតុធម៌
ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យ នៃ
នហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៧៦៨) នហេតុធម៌ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជា
វិបាក ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ នហេតុធម៌ ជាធម៌មានវិបាក
ជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ នហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិន
មែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែន
ជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
នហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាវិបាក ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៧៦៩) នហេតុធម៌ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជា
វិបាក ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ នហេតុធម៌ ជាធម៌មាន
វិបាកជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកទុក្ខប្បដ្ឋានំ

នហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរច្បង្គយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។
នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ នហេតុ ធម្មោ នេវវិចា-
កនវិចារកធម្មធម្មស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្ត-
រច្បង្គយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៧៧០] អារម្មណោ នវ អធិបតីយា ទិស អនន្តរេ
សត្ត សមនន្តរេ សត្ត សហជាតេ ឯកាទិស អញ្ញ-
មញ្ញោ សត្ត ធិស្សយេ តេរស ឧបទិស្សយេ នវ
អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ នវ វិចារកេ តីណិ អាហារេ
សត្ត ភ្នៀយេ នវ ណានេ សត្ត មក្កេ សត្ត សម្ប-
យុត្តេ តីណិ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា តេរស
អវិគតេ តេរស ។

[៧៧១] នហេតុយា សោឡ្ហស នអារម្មណោ
សោឡ្ហស ។

[៧៧២] ហេតុច្បង្គយា នអារម្មណោ នវ ។

[៧៧៣] នហេតុច្បង្គយា អារម្មណោ នវ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវារំ ឃំ វិគ្គារេតតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន

ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ នហេតុធម៌ ជាធម៌មិនមែនជាវិបាក
និងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ជាធម៌
មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយអនន្តរប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៧៧០) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងអពោមនាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសម្បយត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយត្ថប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

(៧៧១) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៦ ។

(៧៧២) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៧៧៣) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

បញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារ

យ៉ាងនោះផងចុះ ។

ចប់ វិបាកត្ថិកហេតុទុក ។

ឧបាទ្រន្តិកហេតុទកំ

[៧៧៤] ឧទានិទ្ធពានានិយំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច

ឧទានិទ្ធពានានិយោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-

ប្បច្ចយា ។ អនុទានិទ្ធពានានិយំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច

អនុទានិទ្ធពានានិយោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-

តុប្បច្ចយា ។ អនុទានិទ្ធអនុទានានិយំ ហេតុំ ធម្មំ

បដិច្ច អនុទានិទ្ធអនុទានានិយោ ហេតុ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៧៥] ហេតុយា ភីណិ អារម្មណោ ភីណិ

អធិបតិយា ទ្វេ វិចារកេ ទ្វេ ។

[៧៧៦] នអធិបតិយា ភីណិ នបុរេដារតេ ភីណិ

នអាសេវនេ ភីណិ នវិចារកេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ

ភីណិ ។

សហជាតវារោថិ សម្បយុត្តវារោថិ វិត្តាវេតញា ។

ឧបាទ្រន្តិកហេតុទុក្ខៈ

[៧៧៤] ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
តណ្ហាជាដើមកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវ
ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យក
ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់
យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ជាធម៌ដែល
កម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ហេតុធម៌ ជា
ធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក ទាំងមិន
ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្ម
ប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

[៧៧៦] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុតវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៧៧៧] ឧ ចានិទ្ធិចានានិយោ ហេតុ ធម្មោ ឧ-

ចានិទ្ធិចានានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-

យេន បច្ចយោ អនុចានិទ្ធិចានានិយោ ហេតុ ធម្មោ

អនុចានិទ្ធិចានានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្ប-

ដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ អនុចានិទ្ធិចានានិយោ ហេតុ

ធម្មោ អនុចានិទ្ធិចានានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស

ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៧៧៨] ឧ ចានិទ្ធិចានានិយោ ហេតុ ធម្មោ ឧ-

ចានិទ្ធិចានានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-

ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧ ចានិទ្ធិចានានិយោ ហេតុ

ធម្មោ អនុចានិទ្ធិចានានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស

ភវធម្មប្រដិក អនុលោមន្តកថាប្បដ្ឋាន

[៧៧៧] ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់យក ទាំងជា ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាធម៌មានកម្ម ប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយ ហេតុប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន តណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិន កាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៨] ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់យក ទាំងជា ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយការមូណប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែល កម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយ កិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន

អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនុចានិទ្ធានានិ-

យោ ហេតុ ធម្មា អនុចានិទ្ធានានិយស្ស ហេ-

តុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុចា-

និទ្ធានានិយោ ហេតុ ធម្មា ឧចានិទ្ធានានិយស្ស

ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អនុចានិទ្ធានានិយោ ហេតុ ធម្មា អនុចានិទ្ធា-

នានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន

បច្ចយោ ។

[៧៧៧] ឧចានិទ្ធានានិយោ ហេតុ ធម្មា អនុ-

ចានិទ្ធានានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្ប-

ច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនុចានិទ្ធានានិយោ ហេតុ

ធម្មា អនុចានិទ្ធានានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស

ឧបាទ្រន្តិកហេតុទុក្ខៈ

ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ
 នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិន
 កាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ហេតុ-
 ធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យក
 តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទាន ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយ
 ការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។

(៧៧៧) ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា
 ជាដើមកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌
 ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យក តែជា
 ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌
 ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

អតិបតិប្បត្តយេន បច្ចយោ ។ អនុទានិទ្ធិអនុទានា-
 និយោ ហេតុ ធម្មោ អនុទានិទ្ធិអនុទានានិយស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អតិបតិប្បត្តយេន បច្ចយោ អនុ-
 ទានិទ្ធិអនុទានានិយោ ហេតុ ធម្មោ អនុទានិទ្ធិទា-
 នានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អតិបតិប្បត្តយេន
 បច្ចយោ ។

[៧៨០] ទុទានិទ្ធិទានានិយោ ហេតុ ធម្មោ ទុ-
 ទានិទ្ធិទានានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យ-
 ត្តយេន បច្ចយោ ។ អនុទានិទ្ធិទានានិយោ ហេតុ
 ធម្មោ អនុទានិទ្ធិទានានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរវ្យត្តយេន បច្ចយោ វីណិ ។ អនុទានិទ្ធិអនុ-
 ទានានិយោ ហេតុ ធម្មោ អនុទានិទ្ធិអនុទានានិយស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យត្តយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិក្កក្សប្បដ្ឋាន

ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជា
 បច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជា
 ដើមមិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអធិបតិ-
 ប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម
 មិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌
 ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក តែជា
 ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៧៨០) ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា
 ជាដើមកាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌
 ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកទាំងជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអនន្តរច្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
 តណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអនន្តរ-
 ច្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជា
 បច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជា
 ដើមមិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអនន្តរច្បច្ច័យ

ឧបទ្ទេសនិកាយោកុទ្ធកំ

អនុចាទិន្ទ្រអនុចាទានិយោ ហេតុ ធម្មា អនុចាទិន្ទ្រ-
ចាទានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៧៨០) ឧចាទិន្ទ្រចាទានិយោ ហេតុ ធម្មា ឧចា-

ទិន្ទ្រចាទានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧចាទិន្ទ្រចាទានិយោ ហេតុ ធម្មា
អនុចាទិន្ទ្រចាទានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧចាទិន្ទ្រចាទានិយោ ហេតុ
ធម្មា អនុចាទិន្ទ្រអនុចាទានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនុចាទិន្ទ្រចាទានិ-
យោ ហេតុ ធម្មា អនុចាទិន្ទ្រចាទានិយស្ស ហេតុស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

ឧបាទ្រន្តិកហេតុទុក្ខៈ

ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់
យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌
ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រ-
យោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៧៨១) ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
តណ្ហាជាដើមកាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃ
ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា ជាដើមកាន់យក
ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជា
ធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកទាំងជាប្រ-
យោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកប
ដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា-
ទាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយ
កិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជា
បច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជា
ដើមមិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា
ជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុ-
ធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក
តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបំណែក អនុណោមត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

អនុទាទិន្នអនុទាទានិយោ ហេតុ ធម្មោ អនុទាទិន្ន-

អនុទាទានិយស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-

យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។ បេ ។

[៧៨២] ហេតុយា ភីណិ អារម្មណោ បញ្ច អធិ-
បតិយា ចត្តារិ អនន្តរេ ធន សមនន្តរេ ធន សហជាតេ
ភីណិ អញ្ញាមញ្ញេ ភីណិ និស្សយេ ភីណិ ឧប-
និស្សយេ នវ អាសវនេ ទ្វេ វិនាគេ ទ្វេ អភិ-
គតេ ភីណិ ។

[៧៨៣] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

[៧៨៤] ហេតុប្បច្ចយោ នអារម្មណោ ភីណិ ។

[៧៨៥] នហេតុប្បច្ចយោ អារម្មណោ បញ្ច ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវារម្យំ ឃំ វិត្តារតតំ ។

[៧៨៦] ឧទាទិន្នទាទានិយំ នហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ឧទា-
ទិន្នទាទានិយោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយោ

អរិយធម៌ពិភព អនុលោមត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់
យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌
ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកទាំងមិនជា
ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ២ ។

(៧៨២) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៦
ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងអពាអពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៧៨៣) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

(៧៨៤) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៧៨៥) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

ឯបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

(៧៨៦) នហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
តណ្ហាជាដើមកាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវន-
ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់យក
ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

ឧបាទ្រន្តិកហេតុទុក្ខំ

ឧបាទ្រន្តិកានានិយំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អនុបា-

ទ្រន្តិកានានិយោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-

ច្ចយា ឧបាទ្រន្តិកានានិយំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច

ឧបាទ្រន្តិកានានិយោ នហេតុ ច អនុបាទ្រន្តិកានានិ-

យោ នហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អនុបាទ្រន្តិកានានិយំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អនុបា-

ទ្រន្តិកានានិយោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-

ច្ចយា ។ អនុបាទ្រន្តិកានានិយំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច

អនុបាទ្រន្តិកានានិយោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បច្ចយា អនុបាទ្រន្តិកានានិយំ នហេតុំ

ធម្មំ បដិច្ច អនុបាទ្រន្តិកានានិយោ នហេតុ ធម្មា

ឧបាទ្បន្តិកហេតុទុក្ខៈ

នហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់
 យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាធម៌
 ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា ជាដើមកាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ នហេតុធម៌ ជាធម៌ដែល
 កម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់យក ទាំង ជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទានក្តី នហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
 តណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី អាស្រ័យ នូវ
 នហេតុធម៌ ជាធម៌មានកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់យក
 ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។
 នហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់
 យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាធម៌ដែល
 កម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។ នហេតុធម៌ ជាធម៌
 ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកទាំងមិនជា
 ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧ-
 បាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ នហេតុធម៌ ជាធម៌ដែល
 កម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិ-
 លេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមន្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ទុប្បដ្ឋានិ ហោតុប្បដ្ឋយា អនុចាទិន្ទ្រាណានិយំ

នហោតុ ធម្មំ បដិច្ច អនុចាទិន្ទ្រាណានិយោ នហោតុ ប

អនុចាទិន្ទ្រាណានិយោ នហោតុ ប ធម្មា ទុប្បដ្ឋានិ

ហោតុប្បដ្ឋយា ។ ទុចាទិន្ទ្រាណានិយំ នហោតុត្ថា

អនុចាទិន្ទ្រាណានិយំ នហោតុត្ថា ធម្មំ បដិច្ច អនុចា-

ទិន្ទ្រាណានិយោ នហោតុ ធម្មោ ទុប្បដ្ឋានិ ហោតុ-

ប្បដ្ឋយា ។ អនុចាទិន្ទ្រាណានិយំ នហោតុត្ថា អនុ-

ចាទិន្ទ្រាណានិយំ នហោតុត្ថា ធម្មំ បដិច្ច អនុ-

ចាទិន្ទ្រាណានិយោ នហោតុ ធម្មោ ទុប្បដ្ឋានិ ហោតុ-

ប្បដ្ឋយា ។

អរិយធម៌ដក អនុលោមត្តិកទុក្ខញ្ញាណ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ នហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកប
ដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា-
ទានក្តី នហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជា
ដើមមិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី អាស្រ័យ នូវ
នហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម មិន
កាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។ នហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
តណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវ
នហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់
យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង នូវនហេតុធម៌ ជាធម៌ដែល
កម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ នហេតុធម៌
ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកតែជា
ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកប
ដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ ដល់ឧបា-
ទានផង នូវនហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា
ជាដើមមិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

ឧបាទ្រន្តិកហេតុទុកំ

[៧៨៧] ឧទានិទ្ធព្វនាណនិយំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច

ឧទានិទ្ធព្វនាណនិយោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្ម-

ណាប្បច្ចយា ។ អនុទានិទ្ធព្វនាណនិយំ នហេតុំ ធម្មំ

បដិច្ច អនុទានិទ្ធព្វនាណនិយោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្ប-

ជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា ។ អនុទានិទ្ធព្វអនុទាននិយំ

នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អនុទានិទ្ធព្វអនុទាននិយោ

នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា ។

[៧៨៨] ហេតុយា នវ អារម្មណោ ភីណិ អធិប-

តិយា បញ្ច អនន្តេ ភីណិ សមនន្តេ ភីណិ សហ-

ជាតេ នវ អត្តាមញ្ញោ ភីណិ និស្សយេ នវ ឧប-

និស្សយេ ភីណិ បុរេជាតេ ភីណិ អាសេនេ ទ្វេ

កក្កេ នវ វិកាតេ នវ អវិកតេ នវ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធិកហេតុទុក្ខៈ

(៧៨៧) នហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
 តណ្ហាជាដើមកាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវ
 នហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់
 យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ-
 ប្បវដ្តិយ ។ នហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា
 ជាដើមមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវន-
 ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់
 យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ-
 ប្បវដ្តិយ ។ នហេតុធម៌ ជាធម៌មានកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា
 ជាដើមមិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវ
 នហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិន
 កាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ការម្មណប្បវដ្តិយ ។

(៧៨៨) ក្នុងហេតុប្បវដ្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បវដ្តិយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បវដ្តិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តប្បវដ្តិយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តប្បវដ្តិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បវដ្តិយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បវដ្តិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បវដ្តិយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បវដ្តិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងចរុរជាតប្បវដ្តិយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងការសេវនប្បវដ្តិយ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បវដ្តិយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងវិបាកប្បវដ្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បវដ្តិយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៨៧] ឧទានិទ្ធិបាទានិយំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច

ឧទានិទ្ធិបាទានិយោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេ-

តុប្បច្ចយា ។

[៧៨៨] នហេតុយា បញ្ច នការម្មណោ ធម ។

[៧៨៩] ហេតុប្បច្ចយា នការម្មណោ ធម ។

[៧៩០] នហេតុប្បច្ចយា ការម្មណោ ម្យ ។

យថា តុសលត្តិកេ បញ្ញាវាចម្មំ វិវិដ្ឋានេតតំ ។

ឧបាទ្ធិស្ឋិកហេតុកំ ធម្មិតំ ។

សង្កលិដ្ឋសង្កលេសិកំ
ហេតុកំ

[៧៩១] សង្កលិដ្ឋសង្កលេសិកំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច

សង្កលិដ្ឋសង្កលេសិកោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-

ប្បច្ចយា ។ អសង្កលិដ្ឋសង្កលេសិកំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច

អសង្កលិដ្ឋសង្កលេសិកោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបំណក អនុលោមត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

(៧៨៧) នហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
តណ្ហា ជាដើមកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវ
នហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់
យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។

(៧៨៨) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនការមូណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ។

(៧៨៩) ក្នុងនការមូណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៧៩០) ក្នុងនការមូណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

ឯបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ យ៉ាងណា

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

ចប់ ឧបាទានត្តិកហេតុទុក ។

សង្ខិលីដ្ឋិតិកហេតុទុកៈ

(៧៩១) ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តី
សៅហ្មង អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជា
ធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវហេតុ-
ធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង

សន្តិសីទ្ធិត្តិកហេតុទុក្ខំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អសន្តិសីទ្ធិអសន្តិសីទ្ធិលេសិកំ ហេតុ
ធម្មំ បដិច្ច អសន្តិសីទ្ធិអសន្តិសីទ្ធិលេសិកោ ហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៧៤] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ តីណិ
អរិកតេ តីណិ ។

[៧៧៥] នអធិបតិយា តីណិ នបុរេជាតេ តីណិ
នបច្ឆាជាតេ តីណិ នអាសេវនេ តីណិ នវិចារកេ
តីណិ នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។

សហជាតវារោបិ សប្បយុត្តវារោបិ វិត្តារេតព្វា ។

[៧៧៦] សន្តិសីទ្ធិសន្តិសីទ្ធិលេសិកោ ហេតុ ធម្មោ
សន្តិសីទ្ធិសន្តិសីទ្ធិលេសិកស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-
ប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ អសន្តិសីទ្ធិសន្តិសីទ្ធិលេសិកោ
ហេតុ ធម្មោ អសន្តិសីទ្ធិសន្តិសីទ្ធិលេសិកស្ស ហេតុស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ អសន្តិសីទ្ធិអ-
សន្តិសីទ្ធិលេសិកោ ហេតុ ធម្មោ អសន្តិសីទ្ធិអសន្តិសី-
ទ្ធិលេសិកស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

សន្តិសុខវិទ្យាសាស្ត្រ

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរ
ដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ ខ្លះហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅ-
ហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋាន ។

(៧៧៤) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋាន មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។

(៧៧៥) ក្នុងនិរុទ្ធិប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរុទ្ធិប្បដ្ឋាន
មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរុទ្ធិប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរុទ្ធិប្បដ្ឋាន
មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរុទ្ធិប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរុទ្ធិប្បដ្ឋាន
មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈ ក្តី សម្បយុត្តវារៈ ក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យស្តារផងចុះ ។

(៧៧៦) ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តី
សៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ដោយហេតុប្បដ្ឋាន ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិន
សៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌
ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយហេតុប្បដ្ឋាន ។
ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តី
សៅហ្មង ដោយហេតុប្បដ្ឋាន ។

អភិធម្មបំណែ អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋានំ

(៧៧៧) សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ហេតុ ធម្មា
 សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អា-
 ម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទេ ។ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេ-
 សិកោ ហេតុ ធម្មា អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទេ ។ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ហេតុ ធម្មា
 អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អា-
 ម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៧៨) សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ហេតុ ធម្មា
 សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ
 ហេតុ ធម្មា អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ហេតុ-
 ស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អស-
 ន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ហេតុ ធម្មា សន្តិលីដ្ឋសន្តិ-
 លេសិកស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ហេតុ ធម្ម-
 ា អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន

(៧៩៧) ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៧៩៨) ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសីកោ

(៧៧៧) សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសីកោ ហេតុ ធម្មា
សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសីកស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អន-
ន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ធី ។

(៨០០) សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសីកោ ហេតុ ធម្មា
សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសីកស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសី-
កោ ហេតុ ធម្មា អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសីកស្ស
ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសីកោ ហេតុ ធម្មា អសន្តិលី-
ដ្ឋអសន្តិលេសីកស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសី-
កោ ហេតុ ធម្មា អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសីកស្ស
ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
តីណី ។ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសីកោ ហេតុ ធម្មា
អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសីកស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។

(៨០១) ហេតុយា តីណី អារម្មណោ បញ្ច អធិបតិ-
យា បញ្ច អនន្តរេ ធី សមនន្តរេ ធី សហជាតេ តីណី

សន្តិសុខវិញ្ញាណកម្មក្រុមៈ

(៧៩៩) ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងតាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងតាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

(៨០០) ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងតាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងតាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងតាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងតាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

(៨០១) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋានំ

អញ្ញាមញ្ញា តីណិ និស្សយេ តីណិ ឧបនិស្សយេ

អដ្ឋ អាសេវនេ តីណិ វិទាគេ ទ្វេ ឥន្ទ្រិយេ ទ្វេ

អវិគតេ តីណិ ។

(៨០២) នហេតុយា អដ្ឋ នអារម្មណេ អដ្ឋ ។

(៨០៣) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ ។

(៨០៤) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ បរា ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវារោថេ វិវិគ្គារេតញ្ច ។

(៨០៥) សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកំ នហេតុំ ធម្មំ

បដិច្ច សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ នហេតុ ធម្មា ឧ-

ប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បច្ចយា សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកំ នហេតុំ

ធម្មំ បដិច្ច អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ នហេតុ

ធម្មា ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បច្ចយា សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេ-

សិកំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិ-

កោ នហេតុ ច អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ

នហេតុ ច ធម្មា ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អវិជ្ជាបិណ្ឌ អនុលោមត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងវេញញញើត មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងស្រ្តីប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨០២] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៨ ។

[៨០៣] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

[៨០៤] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

ឯបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ យ៉ាងណា

បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

[៨០៥] នេហតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តី
សៅហ្មង អាស្រ័យ ទ្រុឌនេហតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ នេហតុធម៌
ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ ទ្រុ
ឌនេហតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើប
កើតឡើង ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ • នេហតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំង
គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង នេហតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតែ
គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង អាស្រ័យ ទ្រុឌនេហតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅ-
ហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

សង្ក័លីដ្ឋសង្ក័លេសិកំ

អសង្ក័លីដ្ឋសង្ក័លេសិកំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 អសង្ក័លីដ្ឋសង្ក័លេសិកោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។ អសង្ក័លីដ្ឋអសង្ក័លេសិកំ នហេ-
 តុំ ធម្មំ បដិច្ច អសង្ក័លីដ្ឋអសង្ក័លេសិកោ នហេតុ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ សង្ក័លីដ្ឋសង្ក័-
 លេសិកំ នហេតុញ្ច អសង្ក័លីដ្ឋសង្ក័លេសិកំ នហេ-
 តុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អសង្ក័លីដ្ឋសង្ក័លេសិកោ នហេតុ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ អសង្ក័លីដ្ឋសង្ក័-
 លេសិកំ នហេតុញ្ច អសង្ក័លីដ្ឋអសង្ក័លេសិកំ
 នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អសង្ក័លីដ្ឋសង្ក័លេសិកោ
 នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៨០៦) សង្ក័លីដ្ឋសង្ក័លេសិកំ នហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច សង្ក័លីដ្ឋសង្ក័លេសិកោ នហេតុ ធម្មា ឧ-
 ប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា ។ អសង្ក័លីដ្ឋសង្ក័លេសិ-
 កំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អសង្ក័លីដ្ឋសង្ក័លេសិកោ
 នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា ។

សន្តិសុខវិទ្យាសាស្ត្រ

នរោត្តម ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតែគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មង អា-
 ស្រ័យ នូវនរោត្តម ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតែគ្នាដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។ នរោត្តម ជាធម៌
 ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវនរោ-
 ត្តម ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ៣ ។ នរោត្តម ជាធម៌
 ដែលមិនសៅហ្មង តែគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវនរោត្ត-
 ម ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង នូវនរោត្តម
 ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មង តែគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។ នរោត្តម ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតែគ្នាដល់
 សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវនរោត្តម ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតែ
 គ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង នូវនរោត្តម ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងទាំង
 មិនគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

(៨០៦) នរោត្តម ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មង
 អាស្រ័យ នូវនរោត្តម ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។ នរោត្តម ជាធម៌ដែលមិនសៅ
 ហ្មងតែគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវនរោត្តម ជាធម៌ដែលមិន
 សៅហ្មងតែគ្នាដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកវុកប្បដ្ឋានំ

អសង្ក័លីដ្ឋអសង្ក័លេសិកំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
អសង្ក័លីដ្ឋអសង្ក័លេសិកោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
អារម្មណាប្បច្ចយា ។

(៨០៧) ហេតុយា នវ អារម្មណោ ភីណិ អធិ-
បតយា នវ អនន្តេ ភីណិ សមនន្តេ ភីណិ ស-
ហជាតេ នវ អភាមញ្ញោ ភីណិ និស្សយេ នវ ឧ-
បនិស្សយេ ភីណិ បុរេជាតេ ភីណិ វាសេវនេ ភី-
ណិ កម្មេ នវ វិចារកេ បញ្ច អាហារេ នវ អវិ-
គតេ នវ ។

(៨០៨) អសង្ក័លីដ្ឋសង្ក័លេសិកំ នហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច អសង្ក័លីដ្ឋសង្ក័លេសិកោ នហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

(៨០៩) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ បញ្ច
នអធិបតិយា ធម្មោ វិគតេ បញ្ច ។

សហជាតវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ វិត្តារតត្វា ។

អវាធម្មបិដក អនុលោមត្តិកុក្កប្បដ្ឋាន

នហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អា-
ស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តី
សៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ្ណប្បច្ច័យ ។

(៨០៧) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណ្ណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
គព្វាមព្វាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរោណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

(៨០៨) នហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តី
សៅហ្មង អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

(៨០៩) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណ្ណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោវិភតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារប៉ះ ។

សង្ក័លិដ្ឋសង្ក័លោសិកោ

(៨១០) សង្ក័លិដ្ឋសង្ក័លោសិកោ នហេតុ ធម្មា
 សង្ក័លិដ្ឋសង្ក័លោសិកស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អា-
 រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។ អសង្ក័លិដ្ឋសង្ក័លោ-
 សិកោ នហេតុ ធម្មា អសង្ក័លិដ្ឋសង្ក័លោសិកស្ស
 នហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទ្វេ ។ អសង្ក័លិដ្ឋអសង្ក័លោសិកោ នហេតុ ធម្មា
 អសង្ក័លិដ្ឋអសង្ក័លោសិកស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។

(៨១១) សង្ក័លិដ្ឋសង្ក័លោសិកោ នហេតុ ធម្មា
 សង្ក័លិដ្ឋសង្ក័លោសិកស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណំ ។ អសង្ក័លិដ្ឋសង្ក័-
 លោសិកោ នហេតុ ធម្មា អសង្ក័លិដ្ឋសង្ក័លោសិ-
 កស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ទ្វេ ។ អសង្ក័លិដ្ឋអសង្ក័លោសិកោ នហេតុ
 ធម្មា អសង្ក័លិដ្ឋអសង្ក័លោសិកស្ស នហេតុស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណំ ។

(៨១២) អាម្មណោ ន អធិបតិយា អដ្ឋ

សន្តិសុខវិញ្ញាណប្បដ្ឋានៈ

(៨១០) នរហតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃនរហតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ នរហតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃនរហតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ នរហតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃនរហតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

(៨១១) នរហតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃនរហតុធម៌ ជាធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ នរហតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃនរហតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ នរហតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃនរហតុធម៌ ជាធម៌ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៨១២) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមញ្ញកថាប្បដ្ឋានំ

អនន្តរេ សត្ត សមនន្តរេ សត្ត សហជាតេ នវ

អញ្ញាមញ្ញា ភិណិ និស្សយេ តេស ឧបនិស្សយេ

អដ្ឋ អាសវនេ ភិណិ កម្មេ សត្ត វិបាកេ ចត្តារ

អាហារេ នវ អវិគតេ តេស ។

[៨០៣] នហេតុយា ចុទ្ឋស នការម្មណោ តុទ្ឋស ។

[៨០៤] ការម្មណាប្បច្ចយា នហេតុយា ន ។

[៨០៥] នហេតុប្បច្ចយា ការម្មណោ ន ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាមវិ ឃំ វិត្តារេតតំ ។

សង្កិល្លិញ្ញិកហេតុកំ ធិដ្ឋិតំ ។

វិញ្ញិកហេតុកំ
១១

[៨០៦] សវិគក្កសវិចារំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច

សវិគក្កសវិចារោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ

ប្បច្ចយា ។ អវិគក្កវិចារមត្តំ ហេតុំ ធម្មំ

បដិច្ច អវិគក្កវិចារមត្តោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អវិជ្ជាបដិក អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 សហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតាមពោប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 និស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៨ ក្នុង
 អាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាក-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ១៣ ។

[៨១៣] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ១៤ ។

[៨១៤] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ ។

[៨១៥] ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។

ឯបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ យ៉ាងណា
 បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

ចប់ សន្តិសិទ្ធិត្ថិកហេតុទុកៈ ។

វិចិត្រវិចិត្រហោតុទុកៈ
 ១១ ១១

[៨១៦] ហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ អា-
 ស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ
 អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង

វិញ្ញាណកថា

ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អវិភក្កិអវិចារិ ហេតុំ ធម្ម
បដិច្ច អវិភក្កិអវិចារោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨០៧] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ តីណិ អវិ-
ភកេ តីណិ ។

[៨០៨] នអធិបតិយា តីណិ នបុរោដាត តីណិ
នបច្ឆាដាតេ តីណិ នអាសេវនេ តីណិ នវិចារកេ
តីណិ នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។

សហជាតវារោចិ សម្បយុត្តវារោចិ ឯវំ វិត្តារេតព្វា ។

[៨០៩] សវិភក្កិសវិចារោ ហេតុ ធម្មោ សវិ-
ភក្កិសវិចារស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។ អវិភក្កិវិចារមត្តោ ហេតុ ធម្មោ អវិ-
ភក្កិវិចារមត្តស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។ អវិភក្កិអវិចារោ ហេតុ ធម្មោ
អវិភក្កិអវិចារស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។

[៨១០] សវិភក្កិសវិចារោ ហេតុ ធម្មោ សវិ-
ភក្កិសវិចារស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ សវិភក្កិសវិចារោ ហេតុ ធម្មោ

វិញ្ញាណប្បដិសន្ធិ

ព្រោះហេតុប្បដិសន្ធិ ។ ហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ អា-
ស្រ័យ នូវហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដិសន្ធិ ។

(៨១៧) ក្នុងហេតុប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣ ក្នុងការមូលប្បដិសន្ធិ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអវិភត្តប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣ ។

(៨១៨) ក្នុងនិរុត្តិប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរុត្តិប្បដិសន្ធិ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរុត្តិប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរុត្តិប្បដិសន្ធិ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរុត្តិប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរុត្តិប្បដិសន្ធិ មាន
វារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ។

(៨១៩) ហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ
ជាប្បដិសន្ធិ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ដោយ
ហេតុប្បដិសន្ធិ ។ ហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាប្បដិសន្ធិ
នៃហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ដោយហេតុប្បដិសន្ធិ ។
ហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ជាប្បដិសន្ធិ នៃហេតុធម៌ មិនមាន
វិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ដោយហេតុប្បដិសន្ធិ ។

(៨២០) ហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ជា
ប្បដិសន្ធិ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ដោយ
ការមូលប្បដិសន្ធិ ហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកុក្កប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ដោយការម្មណប្បដ្ឋាន-
 ច័យ ។ ហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាបច្ច័យ នៃហេ-
 តុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ដោយការម្មណប្បដ្ឋាន
 ហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិន
 មានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ដោយការម្មណប្បដ្ឋាន ។ ហេតុធម៌ មិនមាន
 វិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ
 ដោយការម្មណប្បដ្ឋាន ហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ជា
 បច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ដោយ
 ការម្មណប្បដ្ឋាន ។

(៨២១) ហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ជា
 បច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ដោយ
 អធិបតិប្បដ្ឋាន ។ ហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាបច្ច័យ
 នៃហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋាន
 ហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ជាបច្ច័យ នៃហេតុ-
 ធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋាន ។
 ហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិន
 មានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋាន ហេតុធម៌ មិនមាន-
 វិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិង
 ប្រកបដោយវិចារៈ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋាន ។

វិញ្ញាណប្រាសាទ

[៨២២] សរិកក្កសរិទារោ ហេតុ ធម្មោ សរិ-
 កក្កសរិទារស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ភីណិ ។ អរិកក្កសរិទារមត្តោ ហេតុ ធម្មោ
 អរិកក្កសរិទារមត្តស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ភីណិ ។ អរិកក្កសរិទារោ ហេតុ
 ធម្មោ អរិកក្កសរិទារស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្ត-
 រប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ភីណិ ។

[៨២៣] សរិកក្កសរិទារោ ហេតុ ធម្មោ ស-
 រិកក្កសរិទារស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយ-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ ។

[៨២៤] ហេតុយា ភីណិ អារម្មណេន អធិ-
 បតិយា បញ្ច អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
 ជានេ ភីណិ អញ្ញមញ្ញ ភីណិ និស្សយេ ភីណិ
 ឧបនិស្សយេ នវ អាសវានេ បញ្ច វិទានេ ភីណិ
 អរិកតេ ភីណិ ។

[៨២៥] នហេតុយា នវ នអារម្មណេន នវ ។

[៨២៦] ហេតុប្បដ្ឋយោ នអារម្មណេន ភីណិ ។

វិញ្ញាណប្បដិសន្ធិ

[៨២២] ហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ជា
បច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែ
វិចារៈ ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ
ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ដោយអនន្តរប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨២៣] ហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ជា
បច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៨២៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងវេទិកាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងអនាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨២៥] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៨២៦] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៨២៧) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ច ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវារម្បិ ឯវំ វិត្តារេតតំ ។

(៨២៨) សវិតក្កសវិតារំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច

សវិតក្កសវិតារោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-

ដ្ឋយា ឯកំ សវិតក្កសវិតារំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច

អវិតក្កវិតារមត្តោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-

ប្បដ្ឋយា ទ្វេ សវិតក្កសវិតារំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច

អវិតក្កអវិតារោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ

ប្បដ្ឋយា តីណិ សវិតក្កសវិតារំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច

សវិតក្កសវិតារោ នហេតុ ច អវិតក្កអវិតារោ

នហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ចត្តារិ

សវិតក្កសវិតារំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អវិតក្កវិតារ-

មត្តោ នហេតុ ច អវិតក្កអវិតារោ នហេតុ ច

ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច សវិតក្កសវិតារំ

នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច សវិតក្កសវិតារោ នហេតុ

ច អវិតក្កវិតារមត្តោ នហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ

អភិធម្មបិណ្ឌ អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន

(៨២៧) ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

ឯបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ យ៉ាងណា (វិតកត្តិកហេតុទុកៈ)

បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

(៨២៨) នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ

អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ទើប

កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈ-

មានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកប

ដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ នហេតុ-

ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកប

ដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

មានវារៈ ៣ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈក្តី

នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌

ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-

ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី

នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌

ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-

ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយ

វិចារៈក្តី នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវ

នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង

វិញ្ញាណប្រាសាទ

ហេតុប្បដ្ឋយា ធម្ម សរិតក្កសរិទារំ នហេតុំ ធម្ម
 បដិច្ច សរិតក្កសរិទារោ នហេតុ ធម្ម អរិតក្ក-
 រិទារមត្តោ នហេតុ ធម្ម អរិតក្កអរិទារោ នហេតុ ធម្ម
 ធម្ម ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា សត្ត ។ អរិតក្ករិ-
 ទារមត្តំ នហេតុំ ធម្ម បដិច្ច អរិតក្ករិទារមត្តោ ន-
 ហេតុ ធម្ម ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ អរិតក្ក-
 រិទារមត្តំ នហេតុំ ធម្ម បដិច្ច សរិតក្កសរិទារោ
 នហេតុ ធម្ម ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ទ្វេ អរិ-
 តក្ករិទារមត្តំ នហេតុំ ធម្ម បដិច្ច អរិតក្កអរិទារោ
 នហេតុ ធម្ម ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ អរិ-
 តក្ករិទារមត្តំ នហេតុំ ធម្ម បដិច្ច សរិតក្កសរិទា-
 រោ នហេតុ ធម្ម អរិតក្កអរិទារោ នហេតុ ធម្ម ធម្ម
 ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ចត្តារិ អរិតក្ករិទារមត្តំ ន-
 ហេតុំ ធម្ម បដិច្ច អរិតក្ករិទារមត្តោ នហេតុ ធម្ម
 អរិតក្កអរិទារោ នហេតុ ធម្ម ធម្ម ឧប្បជ្ជនិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។ អរិតក្កអរិទារំ នហេតុំ ធម្ម
 បដិច្ច អរិតក្កអរិទារោ នហេតុ ធម្ម ឧប្បជ្ជនិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ អរិតក្កអរិទារំ នហេតុំ ធម្ម

វិញ្ញាណប្រកប

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកប
 ដោយវិចារៈក្តី នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈក្តី នហេតុធម៌
 មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយ
 វិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ។ នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យ នូវន-
 ហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ មានវារៈ ១ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ
 អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ
 អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រ-
 កបដោយវិចារៈក្តី នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ
 នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី
 នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌
 មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៥ ។ នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ នូវន-
 ហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ មានវារៈ ១ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ

អរិយធម៌ព្រះ អនុលោមត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

បដិច្ច សវិតក្កសវីហារោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ អវិតក្កអវិចារំ នហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច អវិតក្កវិចារមត្តោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តិណិ អវិតក្កអវិចារំ នហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច សវិតក្កសវីហារោ នហេតុ ច អវិតក្កអវិចា-
 រោ នហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ចត្តារិ
 អវិតក្កអវិចារំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អវិតក្កវិចារ-
 មត្តោ នហេតុ ច អវិតក្កអវិចារោ នហេតុ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ចត្តា អវិតក្កអវិចារំ នហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច សវិតក្កសវីហារោ នហេតុ ច អវិតក្ក-
 វិចារមត្តោ នហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ច-
 យា ធម្មំ អវិតក្កអវិចារំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច សវិ-
 តក្កសវីហារោ នហេតុ ច អវិតក្កវិចារមត្តោ នហេ-
 តុ ច អវិតក្កអវិចារោ នហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។ សវិតក្កសវីចារំ នហេតុញ្ច
 អវិតក្កអវិចារំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សវិតក្កស-
 វីហារោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ

អារិយធម៌ អនុលោមត្រៃបិដក

អាស្រ័យ នូវនរហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ នរហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែ
 វិចារៈ អាស្រ័យ នូវនរហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ នរហេតុធម៌ ប្រកប
 ដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈក្តី នរហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមាន
 វិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវនរហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ នរហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមាន
 ត្រឹមតែវិចារៈក្តី នរហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ
 នូវនរហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ នរហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយ
 វិចារៈក្តី នរហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវ
 នរហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ នរហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយ
 វិចារៈក្តី នរហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី នរហេតុធម៌ មិន
 មានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវនរហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិន-
 មានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ នរហេតុ-
 ធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវនរហេតុធម៌
 ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈផង នូវនរហេតុធម៌ មិនមាន
 វិតក្កៈមិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១

វិញ្ញាណប្រាណ

សវិតក្កសវិចារំ នហេតុញ្ច អវិតក្កអវិចារំ នហេ-
តុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អវិតក្កវិចារមត្តោ នហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ សវិតក្កសវិចារំ នហេ-
តុញ្ច អវិតក្កអវិចារំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អវិ-
តក្កអវិចារោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ច-
យា នីលំ សវិតក្កសវិចារំ នហេតុញ្ច អវិតក្កអវិ-
ចារំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សវិតក្កសវិចារោ ន-
ហេតុ ច អវិតក្កអវិចារោ នហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ
ហេតុប្បច្ចយា ចត្តារិ សវិតក្កសវិចារំ នហេតុញ្ច
អវិតក្កអវិចារំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អវិតក្ក-
វិចារមត្តោ នហេតុ ច អវិតក្កអវិចារោ នហេតុ ច
ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច សវិតក្កស-
វិចារំ នហេតុញ្ច អវិតក្កអវិចារំ នហេតុញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច សវិតក្កសវិចារោ នហេតុ ច អវិតក្កវិចារ-
មត្តោ នហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា

វិញ្ញត្តិកហេតុៗ៖

នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌
 ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈផង នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិ-
 តក្កៈមិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២
 នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌
 ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈផង នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិ-
 តក្កៈមិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈក្តី នហេតុធម៌ មិន
 មានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ
 និងប្រកបដោយវិចារៈផង នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ នហេតុធម៌ មិន
 មានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ
 ក្តី អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ
 ផង នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកប
 ដោយវិចារៈក្តី នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី អាស្រ័យ
 នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈផង នូវនហេតុ-
 ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

ធិ សវិតក្កសវីចារំ នហេតុញ្ច អវិតក្កអវិចារំ នហេ-
 តុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សវិតក្កសវីចារោ នហេតុ ច អវិ-
 តក្កវិចារមត្តោ នហេតុ ច អវិតក្កអវិចារោ នហេតុ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។ អវិតក្ក-
 វិចារមត្តំ នហេតុញ្ច អវិតក្កអវិចារំ នហេតុញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច សវិតក្កសវីចារោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ
 ហេតុប្បច្ចយា ឯកំ អវិតក្កវិចារមត្តំ នហេតុញ្ច អវិ-
 តក្កអវិចារំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អវិតក្កវិចារ-
 មត្តោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ទ្វេ
 អវិតក្កវិចារមត្តំ នហេតុញ្ច អវិតក្កអវិចារំ នហេតុញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច អវិតក្កអវិចារោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ
 ហេតុប្បច្ចយា តិណិ អវិតក្កវិចារមត្តំ នហេតុញ្ច អវិ-
 តក្កអវិចារំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សវិតក្កសវីចារោ
 នហេតុ ច អវិតក្កអវិចារោ នហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ
 ហេតុប្បច្ចយា ចត្តារិ អវិតក្កវិចារមត្តំ នហេតុញ្ច
 អវិតក្កអវិចារំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អវិតក្កវិចារ-
 មត្តោ នហេតុ ច អវិតក្កអវិចារោ នហេតុ ច ធម្មា

អភិធម្មប័ណ្ណ អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន

មានវារៈ ៦ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈក្តី
នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈ
មិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកប
ដោយវិចារៈផង នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយ
វិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមាន
ត្រឹមតែវិចារៈផង នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈ
មានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែ
វិចារៈផង នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ
អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈផង នូវន-
ហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយ
វិចារៈក្តី នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវ
នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈផង នូវនហេតុធម៌ មិន
មានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៤ នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី នហេតុធម៌ មិន
មានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈ
មានត្រឹមតែវិចារៈផង នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈផង

វិញ្ញាណកម្មហេតុទុក

ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។ សវិតក្កសវិតារំ
 នហេតុញ្ច អវិតក្កវិចារមត្តំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 សវិតក្កសវិតារោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ឯកំ សវិតក្កសវិតារំ នហេតុញ្ច អវិតក្ក-
 វិចារមត្តំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អវិតក្កអវិតារោ
 នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ទ្វេ សវិតក្ក-
 សវិតារំ នហេតុញ្ច អវិតក្កវិចារមត្តំ នហេតុញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច សវិតក្កសវិតារោ នហេតុ ច អវិតក្កអវិតារោ
 នហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។
 សវិតក្កសវិតារំ នហេតុញ្ច អវិតក្កវិចារមត្តំ នហេ-
 តុញ្ច អវិតក្កអវិតារំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សវិ-
 តក្កសវិតារោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ឯកំ សវិតក្កសវិតារំ នហេតុញ្ច អវិតក្កវិ-
 ចារមត្តំ នហេតុញ្ច អវិតក្កអវិតារំ នហេតុញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច អវិតក្កអវិតារោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ

វិញ្ញាណប្រកប:

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ នហេតុធម៌ ប្រកប
 ដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកប
 ដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈផង នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈ
 មានត្រឹមតែវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
 នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌
 ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈផង នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈ
 មានត្រឹមតែវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២
 នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈក្តី នហេតុធម៌
 មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយ
 វិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈផង នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹម
 តែវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ នហេ-
 តុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវនហេតុ-
 ធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈផង នូវនហេតុធម៌ មិនមាន
 វិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈផង នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ នហេតុធម៌ មិន
 មានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ
 និងប្រកបដោយវិចារៈផង នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ
 ផង នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដ្ឋយោ ទ្វេ សវិតក្កសវិតារំ នហេតុញ្ច អវិតក្ក-
វិតារមត្តំ នហេតុញ្ច អវិតក្កអវិតារំ នហេតុញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច សវិតក្កសវិតារោ នហេតុ ច អវិតក្កអវិតារោ
នហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ តីណិ ។

(៨២៧) សវិតក្កសវិតារំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច

សវិតក្កសវិតារោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយា សវិតក្កសវិតារំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
អវិតក្កវិតារមត្តោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយា តីណិ ។ អវិតក្កវិតារមត្តំ នហេតុំ
ធម្មំ បដិច្ច អវិតក្កវិតារមត្តោ នហេតុ ធម្មា ឧប្ប-
ជ្ជតិ អារម្មណាប្បដ្ឋយា ចត្តារិ ។ អវិតក្កអវិតារំ
នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អវិតក្កអវិតារោ នហេតុ ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បដ្ឋយា បញ្ច ។ សវិតក្កសវិតារំ
នហេតុញ្ច អវិតក្កអវិតារំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អវិ-
តក្កអវិតារោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្ប-
ដ្ឋយា តីណិ ។ អវិតក្កវិតារមត្តំ នហេតុញ្ច អវិតក្ក-
អវិតារំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សវិតក្កសវិតារោ
នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បដ្ឋយា ចត្តារិ ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមភ្នំកុរុប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈក្តី នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈផង នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈផង នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

(៨២៧) នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។ នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។ នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈផង នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈផង នូវនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។

វិញ្ញាណប្រាសាទ

សរិតត្តសរិតាវំ នហេតុញ្ច អរិតត្តវិចារមតំ នហេ-
 តុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សរិតត្តសរិតាវោ នហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា ឯកំ ។ សរិតត្តសរិតាវំ
 នហេតុញ្ច អរិតត្តវិចារមតំ នហេតុញ្ច អរិតត្ត-
 អរិតាវំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សរិតត្តសរិតាវោ
 នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា ឯកំ ។

[៨៣០] ហេតុយា សត្តត្ថិស អារម្មណោ ឯកវិស

អធិបតិយា តេវិស អនន្តរេ ឯកវិស សហជាតេ
 សត្តត្ថិស អញ្ញាមញ្ញា អជ្ជវិស និស្សយេ សត្តត្ថិស
 ឧបនិស្សយេ ឯកវិស បុរាជាតេ ឯកានិស អា-
 សេវនេ ឯកានិស កម្មេ សត្តត្ថិស វិចារកេ អា-
 ហារេ ឥន្ទ្រិយេ ណានេ មន្តេ សត្តត្ថិស សម្បយុត្តេ
 ឯកវិស វិប្បយុត្តេ សត្តត្ថិស អវិចារេ សត្តត្ថិស ។

[៨៣១] នហេតុយា តេវិស នអារម្មណោ សត្ត ។

វិញ្ញាណប្បដ្ឋានៈ

នរោហិតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវ
 នរោហិតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈផង នូវនរោហិតុ-
 ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអា-
 រម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។ នរោហិតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិង
 ប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យ នូវនរោហិតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិង
 ប្រកបដោយវិចារៈផង នូវនរោហិតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈផង
 នូវនរោហិតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អាម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។

[៨៣០] ក្នុងនរោហិតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣៧ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ២១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២៣ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ២១ ក្នុងសហជាតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣៧ ក្នុងអតាមតាប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ២៨ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្ប-
 ដ្ឋាយ មានវារៈ ២១ ក្នុងបុរេជាតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១១ ក្នុងអាសវន-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១១ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ
 អាហារប្បដ្ឋាយ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ ឈានប្បដ្ឋាយ និងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ
 ៣៧ ក្នុងសម្បយតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២១ ក្នុងវិប្បយតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៣៧ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣៧ ។

[៨៣១] ក្នុងនរោហិតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣៣ ក្នុងនអាម្មណប្ប-
 ដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

(៨៣២) ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ សត្ត ។

(៨៣៣) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ចុទ្ធស ។

សហជាតវាវេបិ សម្បយុត្តវាវេបិ វិត្តារតព្វា ។

(៨៣៤) សវិត្តសវិតារោ នហេតុ ធម្មោ សវិ-
ត្តសវិតារស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ សវិត្តសវិតារោ នហេតុ ធម្មោ អវិ-
ត្តវិតារមត្តស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ សវិត្តសវិតារោ នហេតុ ធម្មោ អវិ-
ត្តអវិតារស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។ អវិត្តវិតារមត្តោ នហេ-
តុ ធម្មោ អវិត្តវិតារមត្តស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អវិត្តវិតារមត្តោ ន-
ហេតុ ធម្មោ សវិត្តសវិតារស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អវិត្តវិតារមត្តោ ន-
ហេតុ ធម្មោ អវិត្តអវិតារស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។ អវិត្ត-
អវិតារោ នហេតុ ធម្មោ អវិត្តអវិតារស្ស ហេ-
តុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អវិ-
ត្តអវិតារោ នហេតុ ធម្មោ សវិត្តសវិតារស្ស
នហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន

(៨៣២) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៨៣៣) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ១៤ ព្រោះនេហេតុប្បច្ច័យ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីទ្រព៌ស្តារផងចុះ ។

(៨៣៤) នេហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ជាបច្ច័យ នៃនេហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ នេហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយ វិចារៈ ជាបច្ច័យ នៃនេហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ដោយ ការម្មណប្បច្ច័យ នេហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ជាបច្ច័យ នៃនេហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ដោយការម្ម- ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ នេហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែ វិចារៈ ជាបច្ច័យ នៃនេហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ដោយ ការម្មណប្បច្ច័យ នេហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាបច្ច័យ នៃនេហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ដោយការម្ម- ណប្បច្ច័យ នេហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាបច្ច័យ នៃនេហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ នេហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ជា បច្ច័យ នៃនេហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ដោយការម្មណប្ប- ច្ច័យ នេហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ជាបច្ច័យ នៃនេហេតុ- ធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ

វិចិត្តកថា

អវិចិត្តកថាវិចារេ នហេតុ ធម្មា អវិចិត្តកថាវិចារមត្តស្ស
 នហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បញ្ច ។ អវិចិត្តកថាវិចារមត្តា នហេតុ ច អវិចិត្តកថាវិ-
 ចារេ នហេតុ ច ធម្មា សវិចិត្តកថាវិចារស្ស នហេ-
 តុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវិ-
 ចិត្តកថាវិចារមត្តា នហេតុ ច អវិចិត្តកថាវិចារេ នហេតុ
 ច ធម្មា អវិចិត្តកថាវិចារមត្តស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវិចិត្តកថាវិចារមត្តា ន-
 ហេតុ ច អវិចិត្តកថាវិចារេ នហេតុ ច ធម្មា
 អវិចិត្តកថាវិចារស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។ សវិចិត្តកថាវិចារេ ន-
 ហេតុ ច អវិចិត្តកថាវិចារមត្តា នហេតុ ច ធម្មា សវិ-
 ចិត្តកថាវិចារស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សវិចិត្តកថាវិចារេ នហេតុ ច អវិចិត្ត-
 កថាវិចារមត្តា នហេតុ ច ធម្មា អវិចិត្តកថាវិចារមត្តស្ស
 នហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សវិចិត្តកថាវិចារេ នហេតុ ច អវិចិត្តកថាវិចារមត្តា
 នហេតុ ច ធម្មា អវិចិត្តកថាវិចារស្ស នហេតុស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។

វិញ្ញាណប្បដ្ឋានៈ

នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ មិន
មានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ដោយការម្មណ៍ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។

នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈ
មិនមានវិចារៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកប
ដោយវិចារៈ ដោយការម្មណ៍ប្បដ្ឋាយ នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមាន
ត្រឹមតែវិចារៈក្តី នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈក្តី ជាបច្ច័យ
នៃនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ដោយការម្មណ៍ប្បដ្ឋាយ
នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី នហេតុធម៌ មិនមាន
វិតក្កៈមិនមានវិចារៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមាន
វិចារៈ ដោយការម្មណ៍ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ។ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយ
វិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈក្តី នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែ
វិចារៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយ
វិចារៈ ដោយការម្មណ៍ប្បដ្ឋាយ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកប
ដោយវិចារៈក្តី នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី ជាបច្ច័យ
នៃនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ដោយការម្មណ៍ប្បដ្ឋាយ
នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈក្តី នហេតុធម៌ មិន
មានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈ
មិនមានវិចារៈ ដោយការម្មណ៍ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ។

(៨៣៥) សវិតក្កសវិតាភោ នហេតុ ធម្មោ សវិតក្កសវិតារស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សត្ត ។ អវិតក្កវិចារមត្តោ នហេតុ ធម្មោ អវិតក្កវិចារមត្តស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បញ្ច ។ អវិតក្កអវិចារោ នហេតុ ធម្មោ អវិតក្កអវិចារស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បញ្ច ។

(៨៣៦) សវិតក្កសវិតាភោ នហេតុ ធម្មោ សវិតក្កសវិតារស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ សមនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៨៣៧) សវិតក្កសវិតាភោ នហេតុ ធម្មោ សវិតក្កសវិតារស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៨៣៨) អារម្មណោ ឃក្កវីស អធិបតិយា តេវីស អនន្តវ បញ្ចវីស សមនន្តវ បញ្ចវីស សហជាតេ តីស អពាមពោ អជ្ជវីស និស្សយេ តីស ឧបនិស្សយេ បញ្ចវីស បរេជាតេ បញ្ច

អភិធម្មប័ណ្ណ អនុណោមត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[៨៣៤] នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ
 ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែ
 វិចារៈ ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ នហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ
 ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ មិនមានវិតក្កៈមិនមានវិចារៈ ដោយអធិបតិ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៨៣៦] នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ
 ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៨៣៧] នហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ
 ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៨៣៨] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២៣ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងសមនន្តរប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣០ ក្នុងអញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៨ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣០ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥

បីតិវ្តិកហេតុទុកំ

បច្ឆាដាតេ បញ្ច អាសេវនេ ឯកវីស កម្មេ ឯកា-
ទស វិចារកេ ឯកវីស អាហារេ ឯកាទស
អវិគតេ តិស ។

[៨៣៧] នហេតុយា បញ្ចតិស នអាម្មណោ បញ្ច-
តិស នអធិបតិយា បញ្ចតិស ។

[៨៤០] អាម្មណាប្បច្ឆយា ហេតុយា ឯកវីស ។

[៨៤១] នហេតុប្បច្ឆយា អាម្មណោ ឯកវីស ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ចារម្មិ ឯវំ វិត្តារេតតំ ។

វិត្តវ្តិកហេតុទុកំ ធិដ្ឋិតំ ។

បីតិវ្តិកហោតទុកំ

[៨៤២] បីតិសហគតំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច បីតិ-
សហគតោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា
តិណិ ។ សុខសហគតំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច សុខ-
សហគតោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា
តិណិ ។ ឧបេក្ខាសហគតំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ-
បេក្ខាសហគតោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ឆយា ឯកំ ។ បីតិសហគតំ ហេតុញ្ច សុខស-
ហគតំ ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បីតិសហគតោ ហេតុ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា តិណិ ។

បីតិក្កិកហេតុទុក្ខៈ

ក្នុងចរាជិតប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៥ ក្នុងការសវនប្បដ្ឋយ មានវរៈ ២១
 ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវរៈ ១១ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវរៈ ២១ ក្នុង
 អាហារប្បដ្ឋយ មានវរៈ ១១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣០ ។

(៨៣៧) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣៥ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវរៈ ៣៥ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣៥ ។

(៨៤០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ២១ ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។

(៨៤១) ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវរៈ ២១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

ឯបញ្ហាវរៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ យ៉ាងណា (វិតកតិកហេតុទុក្ខៈ)

បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះផងចុះ ។

ចប់ វិតកតិកហេតុទុក្ខៈ ។

បីតិក្កិកហេតុទុក្ខៈ
 ១ ១

(៨៤២) ហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌
 ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។
 ហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។ ហេតុធម៌ ប្រកប
 ដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ១ ។ ហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ
 អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិផង នូវហេតុធម៌ ប្រកបដោយ
 សុខផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។

[៨៤៣] ហេតុយា ទស អារម្មណោ ទស អវិ-
កតោ ទស ។

[៨៤៤] នអធិបតិយា ទស នបុរោជានោ ទស
នបច្ឆាជានោ ទស នអាសវនេ ទស នវិចារកោ
ទស នវិប្បយុត្តោ ទស ។

សហជាតវំពេបិ សម្បយុត្តវំពេបិ វិត្តារតញ្ចា ។

[៨៤៥] បីតិសហកតោ ហេតុ ធម្មោ បីតិសហ-
កតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
តីណិ ។ សុខសហកតោ ហេតុ ធម្មោ សុខសហក-
តស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
តីណិ ។ ឧបេក្ខាសហកតោ ហេតុ ធម្មោ ឧបេក្ខា-
សហកតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ឯកំ ។ បីតិសហកតោ ហេតុ ច សុខ-
សហកតោ ហេតុ ច ធម្មោ បីតិសហកតស្ស ហេ-
តុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។

[៨៤៦] បីតិសហកតោ ហេតុ ធម្មោ បីតិសហ-
កតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ បីតិសហកតោ ហេតុ ធម្មោ សុខសហកតស្ស
ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

អភិធម្មប័ណ្ណ អនុលោមត្ថិកវុកប្បដ្ឋាន

[៨៤៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១០ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១០ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១០ ។

[៨៤៤] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១០ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១០ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១០ ក្នុងនការសេវនប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១០ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១០ ក្នុងនវិប្បយត្ថប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១០ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៨៤៥] ហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌
ប្រកបដោយបីតិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ហេតុធម៌ ប្រកប
ដោយសុខ ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ។ ហេតុធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌
ប្រកបដោយឧបេក្ខា ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ហេតុធម៌
ប្រកបដោយបីតិផង ហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខផង ជាបច្ច័យ នៃហេតុ-
ធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៨៤៦] ហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌
ប្រកបដោយបីតិ ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ ហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ
ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ

បីតិក្កិកហេតុទុកំ

បីតិសហគតោ ហេតុ ធម្មោ ឧបេក្ខាសហគតស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បីតិសហគតោ ហេតុ ធម្មោ បីតិសហគតស្ស
 ហេតុស្ស ច សុខសហគតស្ស ហេតុស្ស ច
 ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។
 សុខសហគតោ ហេតុ ធម្មោ សុខសហគតស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សុខសហគតោ ហេតុ ធម្មោ បីតិសហគតស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សុខសហគតោ ហេតុ ធម្មោ ឧបេក្ខាសហគតស្ស
 ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ចត្តារិ ។ ឧបេក្ខាសហគតោ ហេតុ ធម្មោ ឧបេ-
 ក្ខាសហគតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបេក្ខាសហគតោ ហេតុ ធម្មោ
 បីតិសហគតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបេក្ខាសហគតោ ហេតុ ធម្មោ
 សុខសហគតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ព-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។ បីតិសហ-
 គតោ ហេតុ ច សុខសហគតោ ហេតុ ច ធម្មោ

បីតិវ្រឹកហេតុទុក្ខៈ

ហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា
ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌
ប្រកបដោយបីតិផង នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខផង ដោយការម្មណ៍-
ប្បច្ច័យ មានវរៈ៤ ។ ហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ ជាបច្ច័យ នៃហេតុ-
ធម៌ ប្រកបដោយសុខ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ប្រកបដោយ
សុខ ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
ហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយ
ឧបេក្ខា ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវរៈ៤ ។ ហេតុធម៌ ប្រកបដោយ
ឧបេក្ខា ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ដោយការម្មណ៍-
ប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ប្រកប
ដោយបីតិ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ជា
បច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មាន
វរៈ៤ ។ ហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិភ្នំ ហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខភ្នំ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកទុក្ខប្បដ្ឋានំ

បីតិសហកតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។

(៨៤៧) បីតិសហកតោ ហេតុ ធម្មោ បីតិ-
សហកតស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតីវ្យច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៨៤៨) ហេតុយា ទស អារម្មណេ សោឡ្យស
អធិបតីយា សោឡ្យស អនន្តរេ សោឡ្យស សម-
នន្តរេ សោឡ្យស សហជាតេ ទស អញ្ញាមញ្ញា ទស
និស្សយេ ទស ឧបនិស្សយេ សោឡ្យស វិនាកេ
ទស អវិកតេ ទស ។

(៨៤៩) នហេតុយា សោឡ្យស នអារម្មណេ
សោឡ្យស ។

(៨៥០) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ទស ។

(៨៥១) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ សោឡ្យស ។
យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវារម្មំ ឃំ វិត្តារេតតំ ។

(៨៥២) បីតិសហកតំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច បីតិ-
សហកតោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៤ ។

[៨៤៧] ហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌
ប្រកបដោយបីតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៨៤៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១០ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ១៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ១៦ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ១៦ ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១០ ក្នុងអពាមពារាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១០ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ១៦ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ
មានវារៈ១០ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ១០ ។

[៨៤៩] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១៦ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ១៦ ។

[៨៥០] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៥១] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ១៦ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

បញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ យ៉ាងណា (បីតិក្នុងហេតុទុកៈ)

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

[៨៥២] នេហតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវ
នេហតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

ប៊ីតិសហករណ៍

ប៊ីតិសហករណ៍ នរោត្តម ធម្មំ បដិច្ច សុខសហករណ៍
 នរោត្តម ធម្មំ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ប៊ីតិសហករណ៍
 នរោត្តម ធម្មំ បដិច្ច ប៊ីតិសហករណ៍ នរោត្តម ច សុខ-
 សហករណ៍ នរោត្តម ធម្មំ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។
 សុខសហករណ៍ នរោត្តម ធម្មំ បដិច្ច សុខសហករណ៍
 នរោត្តម ធម្មំ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា សុខសហករណ៍
 នរោត្តម ធម្មំ បដិច្ច ប៊ីតិសហករណ៍ នរោត្តម ធម្មំ
 ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា សុខសហករណ៍ នរោត្តម ធម្មំ
 បដិច្ច ប៊ីតិសហករណ៍ នរោត្តម ច សុខសហករណ៍
 នរោត្តម ធម្មំ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ឧបេក្ខា-
 សហករណ៍ នរោត្តម ធម្មំ បដិច្ច ឧបេក្ខាសហករណ៍
 នរោត្តម ធម្មំ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ប៊ីតិសហ-
 ករណ៍ នរោត្តម សុខសហករណ៍ នរោត្តម ធម្មំ បដិច្ច
 ប៊ីតិសហករណ៍ នរោត្តម ធម្មំ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ច-
 យា ប៊ីតិសហករណ៍ នរោត្តម សុខសហករណ៍ នរោ-
 ត្តម ធម្មំ បដិច្ច សុខសហករណ៍ នរោត្តម ធម្មំ
 ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ប៊ីតិសហករណ៍ នរោត្តម
 សុខសហករណ៍ នរោត្តម ធម្មំ បដិច្ច ប៊ីតិសហក-
 រណ៍ នរោត្តម ច សុខសហករណ៍ នរោត្តម ធម្មំ
 ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។

បីតិវគ្គហេតុទុក្ខៈ

នហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយ
 បីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយ
 បីតិក្តី នហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខក្តី អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌
 ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ នហេតុធម៌
 ប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវ
 នហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ នហេ-
 តុធម៌ ប្រកបដោយបីតិក្តី នហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខក្តី អាស្រ័យ
 នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
 នហេតុធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយ
 ឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយ
 បីតិ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិផង នូវនហេតុធម៌ ប្រកប
 ដោយសុខផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ នហេតុធម៌ ប្រកប
 ដោយសុខ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិផង នូវនហេតុធម៌
 ប្រកបដោយសុខផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ នហេតុធម៌
 ប្រកបដោយបីតិក្តី នហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខក្តី អាស្រ័យ នូវនហេ-
 តុធម៌ ប្រកបដោយបីតិផង នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៨៥៣] បីតិសហគតំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច បីតិ-
 សហគតោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ច-
 យោ ភីណិ ។ សុខសហគតំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 សុខសហគតោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណា-
 ប្បច្ចយា ភីណិ ។ ឧបេក្ខាសហគតំ នហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧបេក្ខាសហគតោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 អារម្មណាប្បច្ចយា ។ បីតិសហគតំ នហេតុញ្ច សុខ-
 សហគតំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច បីតិសហគតោ
 នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា ភីណិ ។

[៨៥៤] ហេតុយា ទស អារម្មណោ ទស អធិ-
 បតិយា ទស អនន្តរេ ទស អវិគតេ ទស ។

[៨៥៥] នហេតុយា ទស នអធិបតិយា ទស ។
 សហជាតវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ វិត្តារតញ្ច ។

[៨៥៦] បីតិសហគតោ នហេតុ ធម្មោ បីតិសហ-
 គតស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ បីតិសហគតោ នហេតុ ធម្មោ សុខសហគតស្ស
 នហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[៨៥៣] នហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌
 ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 នហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ នហេតុធម៌
 ប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ។ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ
 អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិផង នូវនហេតុធម៌ ប្រកបដោយ
 សុខផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៥៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១០ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១០ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ។

[៨៥៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១០ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យវាស្តារផងចុះ ។

[៨៥៦] នហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌
 ប្រកបដោយបីតិ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយ
 បីតិ ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ

ប៊ីតិសហគតោ និហតុ ធម្មោ ឧបេក្ខាសហ-
 កតស្ស និហតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ប៊ីតិសហគតោ និហតុ ធម្មោ
 ប៊ីតិសហកតស្ស និហតុស្ស ច សុខសហកតស្ស
 និហតុស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ សុខសហគតោ និហតុ ធម្មោ សុខស-
 ហកតស្ស និហតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សុខសហគតោ និហតុ ធម្មោ ប៊ីតិស-
 ហកតស្ស និហតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សុខសហគតោ និហតុ ធម្មោ ឧបេក្ខា-
 សហកតស្ស និហតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សុខសហគតោ និហតុ ធម្មោ
 ប៊ីតិសហកតស្ស និហតុស្ស ច សុខសហកតស្ស
 និហតុស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ ឧបេក្ខាសហគតោ និហតុ ធម្មោ ឧបេ-
 ក្ខាសហកតស្ស និហតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបេក្ខាសហគតោ និហតុ ធម្មោ
 ប៊ីតិសហកតស្ស និហតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបេក្ខាសហគតោ និហតុ ធម្មោ

បីតិក្កិកហេតុទុកៈ

នហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ប្រកបដោយ
 ឧបេក្ខា ដោយការម្មណប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ជាបច្ច័យ
 នៃនហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិផង នៃនហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខផង
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ ជាបច្ច័យ
 នៃនហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ នហេតុធម៌
 ប្រកបដោយសុខ ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ដោយការ
 ម្មណប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌
 ប្រកបដោយឧបេក្ខា ដោយការម្មណប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយ
 សុខ ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិផង នៃនហេតុធម៌ ប្រកប
 ដោយសុខផង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយឧ-
 បេក្ខា ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ដោយការម្មណប្ប-
 ច្ច័យ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ប្រកប
 ដោយបីតិ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា

អភិធម្មបំណែក អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋានំ

សុខសហគតស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបេក្ខាសហគតោ នហេតុ ធម្មា
 បីតិសហគតស្ស នហេតុស្ស ច សុខសហគតស្ស
 នហេតុស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បីតិសហគតោ នហេតុ ច សុខសហគតោ នហេតុ
 ច ធម្មា បីតិសហគតស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អា-
 រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។

[៨៥៧] បីតិសហគតោ នហេតុ ធម្មា បីតិស-
 ហគតស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ចត្តារិ ។ សុខសហគតោ នហេតុ ធម្មា
 សុខសហគតស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។ ឧបេក្ខាសហគតោ
 នហេតុ ធម្មា ឧបេក្ខាសហគតស្ស នហេតុស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។ បីតិ-
 សហគតោ នហេតុ ច សុខសហគតោ នហេតុ
 ច ធម្មា បីតិសហគតស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។

[៨៥៨] បីតិសហគតោ នហេតុ ធម្មា បីតិ-
 សហគតស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បេ ។

អំធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកទុក្ខប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃនរោត្តម ប្រកបដោយសុខ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
 នរោត្តម ប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាបច្ច័យ នៃនរោត្តម ប្រកបដោយ
 បីតិផល នៃនរោត្តម ប្រកបដោយសុខផល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។
 នរោត្តម ប្រកបដោយបីតិក្តី នរោត្តម ប្រកបដោយសុខក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃនរោត្តម ប្រកបដោយបីតិ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវរៈ ៤ ។

(៨៥៧) នរោត្តម ប្រកបដោយបីតិ ជាបច្ច័យ នៃនរោត្តម
 ប្រកបដោយបីតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៤ ។ នរោត្តម
 ប្រកបដោយសុខ ជាបច្ច័យ នៃនរោត្តម ប្រកបដោយសុខ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៤ ។ នរោត្តម ប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាបច្ច័យ
 នៃនរោត្តម ប្រកបដោយឧបេក្ខា ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៤ ។
 នរោត្តម ប្រកបដោយបីតិក្តី នរោត្តម ប្រកបដោយសុខក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃនរោត្តម ប្រកបដោយបីតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៤ ។

(៨៥៨) នរោត្តម ប្រកបដោយបីតិ ជាបច្ច័យ នៃនរោត្តម
 ប្រកបដោយបីតិ ដោយអនន្តប្បច្ច័យ ។ បេ ។

បីតិវិក្កិយោទ្យកំ

(៨៥៧) . . . ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ចត្តារិ ។ សុខសហគតោ នហេតុ ធម្មា សុខសហ-
 កតស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ចត្តារិ ។ ឧបេក្ខាសហគតោ នហេតុ ធម្មា
 ឧបេក្ខាសហកតស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។ បីតិសហគតោ ន-
 ហេតុ ច សុខសហគតោ នហេតុ ច ធម្មា បីតិស-
 ហកតស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ចត្តារិ ។

(៨៦០) អាម្ពណោ សោឡ្ហស អធិបតីយា សោ-
 ឡ្ហស អនន្តរេ សោឡ្ហស សមនន្តរេ សោឡ្ហស
 សហជាតេ ទស អញ្ញាមញ្ញា ទស ទិស្សយេ ទស
 ឧបទិស្សយេ សោឡ្ហស អាសេវនេ ទស អាហារេ
 ទស អរិកតេ ទស ។

(៨៦១) នហេតុយា សោឡ្ហស នអាម្ពណោ
 សោឡ្ហស នអធិបតីយា សោឡ្ហស ។

(៨៦២) អាម្ពណាប្បច្ចយា នហេតុយា សោឡ្ហស ។

(៨៦៣) នហេតុប្បច្ចយា អាម្ពណោ សោឡ្ហស ។

បីតិវ្តិកហេតុទុក្ខៈ

(៨៥៧) ... ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។
 នហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ប្រកបដោយសុខ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយ
 ឧបេក្ខា ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ នហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិក្ខី នហេតុធម៌
 ប្រកបដោយសុខក្ខី ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

(៨៦០) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៦ ក្នុងអនន្តវប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងសមនន្តវប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងអនាមញ្ញប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១០ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៦ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១០ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ។

(៨៦១) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៦ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ។

(៨៦២) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៨៦៣) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

យថា នុសសន្តិកេត បញ្ញាភវន្ណំ វេទី វិញ្ញាណេត្តំ ។

បិភិគ្គិកហេតុកុំ ធិដ្ឋិតំ ។

ទេស្សន្តិកហេតុទិកំ

[៨៦៤] នស្សនេន បហាតត្តំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 នស្សនេន បហាតត្វោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ។ ភាវនាយ បហាតត្តំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ភាវនាយ បហាតត្វោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ។ នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្តំ ហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វោ
 ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៦៥] ហេតុយា ភីណិ សព្វត្ថ ភីណិ វិចារេត
 ឯកំ អវិគតេ ភីណិ ។

[៨៦៦] នអដិបតិយា ភីណិ នបុរេជានេ ភីណិ
 នវិប្បយុត្តេ ភីណិ ។

សហជាតវារោចិ សម្បយុត្តវារោចិ វិញ្ញាណេត្តា ។

[៨៦៧] នស្សនេន បហាតត្វោ ហេតុ ធម្មោ
 នស្សនេន បហាតត្តស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេ-
 តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកទុក្ខប្បដ្ឋាន

បញ្ហាវរៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ យ៉ាងណា (បីតិវិកៈហេតុទុក្ខៈ)

បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

ចប់ បីតិវិកៈហេតុទុក្ខៈ ។

ទស្សនតិកៈហេតុទុក្ខៈ

[៨៦៤] ហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំ
ហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
ហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យ ខ្ញុំហេតុធម៌ ដែលត្រូវ
លះដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ហេតុធម៌
ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យ ខ្ញុំ
ហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវនា ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៦៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ក្នុងបច្ច័យទាំងពួង សុទ្ធ
តែមានវរៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវរៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វរៈ ៣ ។

[៨៦៦] ក្នុងនិរុទ្ធិបតិប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ក្នុងនិរុទ្ធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវរៈ ៣ ក្នុងនិរុទ្ធិបតិប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។

សហជាតវរៈក្តី សម្បយុត្តវរៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារចុះ ។

[៨៦៧] ហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
ហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។

ទស្សនកិច្ចហេតុកុំ

[៨៦៨] ទស្សនេន បហាតត្វោ ហេតុ ធម្មោ
ទស្សនេន បហាតត្វស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៨៦៩] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ អដ្ឋ អធិ-
បតិយា ន អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច សហ-
ជាតេ តីណិ អញ្ញមញ្ញោ តីណិ និស្សយេ តីណិ
ឧបនិស្សយេ អដ្ឋ អាសេវនេ តីណិ វិហារេកេ ឯកំ
ឥន្ទ្រិយេ ឯកំ មគ្គេ ឯកំ អវិគតេ តីណិ ។

[៨៧០] នហេតុយា អដ្ឋ នអារម្មណោ អដ្ឋ ។

[៨៧១] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ តីណិ ។

[៨៧២] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ អដ្ឋ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាច្ឆំ ឯវំ វិត្តារេតត្ថំ ។

[៨៧៣] ទស្សនេន បហាតត្ថំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
ទស្សនេន បហាតត្វោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតត្ថំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
នេវ ទស្សនេន ន កាវនាយ បហាតត្វោ នហេតុ ធម្មោ

ទស្សនត្តិកហេតុទុកៈ

[៨៦៨] ហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
ហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៨៦៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៨ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៧០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៨ ។

[៨៧១] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៧២] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

បញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ យ៉ាងណា (ទស្សនត្តិកហេតុទុកៈ)
បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

[៨៧៣] នហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ គាស្រ័យ
នូវនហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
ដោយការវិនា គាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ

អភិធម្មចំណីពេ អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា និស្សនេន បហាតត្ថំ នហេតុ
 ធម្មំ បដិច្ច និស្សនេន បហាតត្ថោ នហេតុ ច នេវ
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថោ នហេតុ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ភាវនាយ បហាតត្ថំ នហេតុ
 ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហាតត្ថោ នហេតុ ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភាវនាយ បហាតត្ថំ នហេតុ ធម្មំ
 បដិច្ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថោ នហេតុ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភាវនាយ បហាតត្ថំ
 នហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហាតត្ថោ នហេតុ ច
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថោ នហេតុ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតត្ថំ នហេតុ ធម្មំ បដិច្ច នេវ និស្សនេន-
 ន ភាវនាយ បហាតត្ថោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។ និស្សនេន បហាតត្ថំ នហេតុ ធម្មំ នេវ-
 និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ នហេតុ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថោ នហេតុ ធម្មា

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ នហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 នក្តី នហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការ
 វនាភ្នំ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ នហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយការវនា
 អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយការវនា ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ នហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវ
 លះដោយការវនា អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយការវនា
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ នហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយការវនា
 ក្តី នហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវនា
 ក្តី អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយការវនា ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ នហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
 នហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវនា
 អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈផង នូវន-
 ហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវនាផង

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ភាវនាយ បហាតតំ នហេតុញ្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតតំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្រា នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៧២] ទស្សនេន បហាតតំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហាតត្រា នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បដ្ឋយា ។ ភាវនាយ បហាតតំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ បហាតត្រា នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បដ្ឋយា ។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតតំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្រា នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បដ្ឋយា ។

[៨៧៣] ហេតុយា នវ អារម្មណេ ភិណ្ឌិ អធិបតិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[៨៧៤] នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតតំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្រា នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៧៥] ទស្សនេន បហាតតំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្រា នហេតុ ធម្មោ

ទស្សនកិច្ចហេតុទុក្ខៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ នហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវា អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ដែល
ត្រូវលះដោយការវាផង នហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិន
ត្រូវលះដោយការវាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៨៧៤) នហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវ
នហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្ម-
ណាប្បដ្ឋយ ។ នហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយការវា អាស្រ័យ នូវ
នហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយការវា ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណា-
ប្បដ្ឋយ ។ នហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
ដោយការវា អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវា ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណាប្បដ្ឋយ ។

(៨៧៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(៨៧៦) នហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
ដោយការវា អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវា ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៨៧៧) នហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះ
ដោយការវា អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ

ឧប្បជ្ជតិ ន អារម្មណាប្បច្ចយា ។ ភាវនាយ បហាតតំ
 នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តញ្ច នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន អារម្មណាប្បច្ចយា ។
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតតំ នហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតញ្ច នហេ-
 តុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន អារម្មណាប្បច្ចយា ។ និស្ស-
 នេន បហាតតំ នហេតុញ្ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ-
 បហាតតំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នេវ និស្សនេន-
 ន ភាវនាយ បហាតញ្ច នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ន អារម្មណាប្បច្ចយា ។ ភាវនាយ បហាតតំ នហេតុញ្ច
 នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតតំ នហេតុញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតញ្ច នហេតុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន អារម្មណាប្បច្ចយា ។

(៨៧៨) នហេតុយា ឯកំ ន អារម្មណោ បញ្ច
 ន អធិបតិយា នវំ លោកិកតេ បញ្ច ។

(៨៧៩) ហេតុប្បច្ចយា ន អារម្មណោ បញ្ច ។

(៨៨០) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋាយ ។ នហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវ
 លះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវាណា អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌
 ដែលត្រូវលះដោយការវាណា ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋាយ ។
 នហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវាណា អា-
 ស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយ
 ការវាណា ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋាយ ។ នហេតុធម៌ ដែល
 មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវាណា អាស្រ័យ នូវនហេតុ-
 ធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈផង នូវនហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវាណាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការ-
 ម្មណប្បដ្ឋាយ ។ នហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវ
 លះដោយការវាណា អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយការវាណាផង
 នូវនហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវាណាផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋាយ ។

[៨៧៨] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៥ ។

[៨៧៩] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៨៨០] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។

វស្សនត្តិកហេតុទុក្ខំ

សហជានតវំរោមិ បច្ចុយវំរោមិ និស្សយ-

រោមិ សំសដ្ឋវំរោមិ សម្មយុត្តវំរោមិ

បដិច្ចវំរាសទិសា វិត្តារតត្វា ។

[៨៨០] និស្សនេន បហាតត្វោ និហេតុ ធម្មោ
 និស្សនេន បហាតត្វស្ស និហេតុស្ស ធម្មស្ស អា-
 រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ និស្សនេន បហាតត្វោ
 និហេតុ ធម្មោ នេវ និស្សនេន ន ការំនាយ បហា-
 តត្វស្ស និហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចុយោ ទ្វេ ។ ការំនាយ បហាតត្វោ និហេតុ
 ធម្មោ ការំនាយ បហាតត្វស្ស និហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ តីណិ ។ នេវ និស្សនេ-
 ន នការំនាយ បហាតត្វោ និហេតុ ធម្មោ នេវ និស្ស-
 នេន ន ការំនាយ បហាតត្វស្ស និហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ តីណិ ។

[៨៨២] អាម្មណោ អដ្ឋ អធិបតិយា នស អវិ
 កតេ តេរស ។

[៨៨៣] និហេតុយា ចុទ្ឋស នអាម្មណោ ចុទ្ឋស ។

[៨៨៤] អាម្មណាប្បច្ចយោ និហេតុយា អដ្ឋ ។

ទស្សនត្តិកហេតុទុក្ខៈ

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឱ្យពិស្តារ ដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៨៨១] នហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទេស្សនៈ ជាបច្ច័យ

នៃនហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទេស្សនៈ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ន-

ហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទេស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ដែលមិន

ត្រូវលះដោយទេស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ

មានវារៈ២ ។ នហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃ

នហេតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយការវិនា ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ មាន

វារៈ៣ ។ នហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទេស្សនៈមិនត្រូវលះដោយ

ការវិនា ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទេស្សនៈមិន

ត្រូវលះដោយការវិនា ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។

[៨៨២] ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ

មានវារៈ១០ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៨៨៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនការម្មណាប្បច្ច័យ

មានវារៈ ១៤ ។

[៨៨៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ ។

[៨៨៥] នហោតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ អដ្ឋ ។

យេថា តុសលត្ថិកោ បញ្ញាវារម្មិ ឃំវំ វិត្តារេតតំ ។

ទស្សត្ថិកហេតុទុកំ ធិដ្ឋិតំ ។

ទស្សនេនបហាតត្វហោត្តិកត្ថិកហោតុទុកំ

[៨៨៦] នស្សនេន បហាតត្វហោតុកំ ហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច នស្សនេន បហាតត្វហោតុកោ ហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ការនាយ បហាតត្វហោ-
 តុកំ ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ការនាយ បហាតត្វហោតុ-
 កោ ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នេ-
 នស្សនេន ន ការនាយ បហាតត្វហោតុកំ ហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច នេនស្សនេន ន ការនាយ បហាតត្វហោតុកោ
 ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៨៧] ហោតុយា តីណិ អារម្មណោ តីណិ អវិ-
 កតេ តីណិ ។

[៨៨៨] នអធិបតិយា តីណិ នបុរេជាតេ តីណិ
 នវិប្បយុត្តេ តីណិ ។

សហជាតវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ

បដិច្ចវារ សទិសា វិត្តារេតតា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[៨៨៥] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ ។

បញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ យ៉ាងណា (ទស្សនត្តិកហេតុទុកៈ)

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

ចប់ ទស្សនត្តិកហេតុទុកៈ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកហេតុទុកៈ

[៨៨៦] ហេតុធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៨៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៨៨] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ

ដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។

ទស្សនេសបហាតត្វហេតុកត្តិកហេតុទុកំ

[៨៨៧] និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ហេតុ ធម្មោ
និស្សនេន បហាតត្វហេតុកិស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៨៨៨] ហេតុយា ភីណិ អារម្មណោ អដ្ឋ អធិ-
បតិយា ធម អវិកតេ ភីណិ ។

[៨៨៩] នហេតុយា អដ្ឋ នអារម្មណោ អដ្ឋ ។

[៨៩០] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ ភីណិ ។

[៨៩១] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ អដ្ឋ ។

យថា កុសលភីកេ បញ្ញាវារម្យំ វិវិត្តារេតតំ ។

[៨៩២] និស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ នហេតុ
ធម្មំ បដិច្ច និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ នហេតុ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ភាវនាយ-
បហាតត្វហេតុកំ នហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនាយ-
បហាតត្វហេតុកោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ-
បហាតត្វហេតុកំ នហេតុ ធម្មំ បដិច្ច នេវ និស្សនេន-
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ^(១) ។

១ ម. អយំ បាលី សិទ្ធិ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកហេតុទុកៈ

[៨៨៧] ហេតុធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៨៩] ក្នុងនេហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ។

[៨៩០] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៩១] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនេហេតុប្បច្ច័យ ។

បញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលក្តិកៈ យ៉ាងណា (ទស្សនេនបហាតព្វ-
ហេតុកត្តិហេតុទុកៈ) បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

[៨៩២] នេហេតុធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ
អាស្រ័យ នូវនេហេតុធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ នេហេតុធម៌ មានហេតុ
ដែលត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យ នូវនេហេតុធម៌ មានហេតុដែល
ត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
នេហេតុធម៌ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយ
ការវិនា អាស្រ័យ នូវនេហេតុធម៌ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមត្តិកទ្បប្បដ្ឋានំ

[៨៧៤] ហេតុយា នេ អារម្មណោ ភីណិ អភិ-
កតេ នេ ។

[៨៧៦] នេ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វ-
ហេតុកំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នេ ទស្សនេន ន ភាវ-
នាយ បហាតត្វហេតុកោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៧៧] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ បញ្ច
នោវិកតេ បញ្ច ។

[៨៧៨] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ បញ្ច ។

[៨៧៩] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ឯកំ ។

សហជាតវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ

បដិច្ចវារសទិសា ។

[៧០០] ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ នហេតុ
ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស នហេតុស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។ ភាវ-
នាយ បហាតត្វហេតុកោ នហេតុ ធម្មោ ភាវ-
នាយ បហាតត្វហេតុកស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស

អភិធម្មបិដក អនុលោមន្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[៨៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៨៧៦] នរហតុធម៌ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យ នូវនរហតុធម៌ មានហេតុដែលមិន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៧៧] ក្នុងនរហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនរវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៨៧៨] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៧៩] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនរហតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី (បណ្ឌិត គប្បីជឿ)

ដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៨៨០] នរហតុធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជា
បច្ច័យ នៃនរហតុធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ នរហតុធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះ
ដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃនរហតុធម៌ ដែលត្រូវលះដោយការវិនា

អរិយគាមីតិកហេតុទុក្ខំ

អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។ នវទស្សនេន-
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ នហេតុ ធម្មោ លេ-
នស្សៈនន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស នហេ-
តុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

(៧០០) អារម្មណោ អដ្ឋ អធិបតិយា ទស អវិ-
តតេ តោស ។

(៧០២) នហេតុយា ចុទ្ឋស នអារម្មណោ ចុទ្ឋស ។

(៧០៣) អារម្មណាប្បច្ចយោ នហេតុយា អដ្ឋ ។

(៧០៤) នហេតុប្បច្ចយោ អារម្មណោ អដ្ឋ ។

យថា កុសលភិកេ បញ្ញាវាម្បិ ឃំវិ វិត្តាវេតតំ ។
ទស្សនេនបហាតត្វហេតុកតិកហេតុទុក្ខំ និដ្ឋិតំ ។

អរិយគាមីតិកហេតុទុក្ខំ

(៧០៥) អាធនយតាមី ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អាច-
យតាមី ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយោ ។

អាថយគាមីត្តិកហេតុទុក្ខៈ

ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ នហេតុធម៌ មានហេតុដែលមិន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា ជាបច្ច័យ នៃនហេតុ-
ធម៌ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧០១] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ

មានវារៈ ១០ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៧០២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ

មានវារៈ ១៤ ។

[៧០៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៧០៤] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

បញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ យ៉ាងណា (ទស្សនេនបហាតព្វ-

ហេតុកត្តិកហេតុទុក្ខៈ) បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

ចប់ ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកហេតុទុក្ខៈ ។

អាថយគាមីត្តិកហេតុទុក្ខៈ

[៧០៥] ហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើង អាស្រ័យ នូវហេតុ-

ធម៌ ដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋានំ

អបថយតាមី ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អបថយតាមី ហេតុ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ នេវាថយតាមីនា-
បថយតាមី ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នេវាថយតាមីនាបថ-
យតាមី ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៧០៦) ហេតុយា ភីណិ អារម្មណេ ភីណិ

នអធិបតិយា ភីណិ សព្វត្ថ ភីណិ ។

(៧០៧) នអធិបតិយេ ភីណិ នអាសេវនេ ទ្វេ

នវិចារកេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ភីណិ ។

(៧០៨) ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយេ ភីណិ ។

(៧០៩) នអធិបតិប្បច្ចយេ ហេតុយេ ភីណិ ។

សហជានវារោមិ ។ បេ ។ សប្បយុត្តវារោមិ

បដិច្ចវាសទិសា ។

(៧១០) អាថយតាមី ហេតុ ធម្មោ អាថយតា-

មិស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមតិកទុកប្បដ្ឋាន

ហេតុធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំក្នុងឡើង អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ មិន
ដល់នូវការសន្សំក្នុងឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
ហេតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សំក្នុងឡើងនិងមិនមែនជាមិនដល់នូវ
ការសន្សំក្នុងឡើង អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំក្នុង
ឡើងនិងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំក្នុងឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧០៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងបដ្ឋយទាំងពួង សុទ្ធ
តែមានវារៈ ៣ ។

[៧០៧] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។

[៧០៨] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧០៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។
សហជាតវារៈក្តី ។ រេ ។ សម្បយុត្តវារៈក្តី (ចណ្ឌិត គប្បដ្ឋីន)

ដូចបដ្ឋិច្ចវារៈដែរ ។

[៧១០] ហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្សំក្នុងឡើង ជាបដ្ឋយ នៃ
ហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្សំក្នុងឡើង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

អាចយកមិត្តិកហេតុទុក

អបចយកាមី ហេតុ ធម្មា អបចយកាមីស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ហេតុ ធម្មា នេវាចយកាមីនាបចយកាមីស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៧០០) អាចយកាមី ហេតុ ធម្មា អាចយកាមីស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាចយកាមី ហេតុ ធម្មា នេវាចយកាមីនាបចយកាមីស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អបចយកាមី ហេតុ ធម្មា អាចយកាមីស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អបចយកាមី ហេតុ ធម្មា នេវាចយកាមីនាបចយកាមីស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ហេតុ ធម្មា នេវាចយកាមីនាបចយកាមីស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ហេតុ ធម្មា អាចយកាមីស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អាចយោគាមិត្តិកហេតុទុក្ខៈ

ហេតុធម៌ មិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិន
មែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ មិន
មែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង និងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុង
ឡើង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើងនិងមិន
មែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៧១១) ហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ជាបច្ច័យ នៃ
ហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ហេតុ-
ធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិនមែន
ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង និងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង
ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ មិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង
ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ដោយការម្មណ៍ប្ប-
ច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ មិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌
មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើងនិងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុង
ឡើង ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក
ក្នុងឡើងនិងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ជាបច្ច័យ នៃហេ-
តុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង និងមិនមែនជាមិនដល់នូវការ
សន្យាក្នុងឡើង ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការ
សន្យាក្នុងឡើងនិងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ជាបច្ច័យ
នៃហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋានំ

(៧១២) អាចយកាមី ហេតុ ធម្មោ អាចយកា-
មីស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ អាវម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អប-
ចយកាមី ហេតុ ធម្មោ អបចយកាមីស្ស ហេតុស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតា-
ធិបតិ អបចយកាមី ហេតុ ធម្មោ អាចយកា-
មីស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
តីណិ ។ នេវចយកាមីនាបចយកាមី ហេតុ ធម្មោ
នេវចយកាមីនាបចយកាមីស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នេវចយកាមីនាបចយ-
កាមី ហេតុ ធម្មោ អាចយកាមីស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស
អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៧១៣) អាចយកាមី ហេតុ ធម្មោ អាចយកា-
មីស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
អាចយកាមី ហេតុ ធម្មោ អាចយកាមីស្ស ហេតុស្ស
ធម្មស្ស អនន្តរវដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាចយកាមី ហេ-
តុ ធម្មោ នេវចយកាមីនាបចយកាមីស្ស ហេតុស្ស
ធម្មស្ស អនន្តរវដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អបចយកាមី

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

(៧១២) ហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និសហជាតាធិបតិ ។ ហេតុធម៌ មិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ជា បច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ ហេតុធម៌ មិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ជា បច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ហេតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើងនិងមិនមែន ជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិនមែនដល់នូវ ការសន្យាក្នុងឡើងនិងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ដោយ អធិបតិប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើងនិងមិនមែន ជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ដល់នូវការ សន្យាក្នុងឡើង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៧១៣) ហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ជាបច្ច័យ នៃ ហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្យា ក្នុងឡើង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើងនិងមិនមែន ជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌

អាឈយធាមិញ្ញិកយោគុទុកំ

ហេតុ ធម្មោ នេវាធមយកាមីនាបធមយកាមីស្ស ហេ-
តុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នេវា-
ធមយកាមីនាបធមយកាមី ហេតុ ធម្មោ នេវាធមយកាមី-
នាបធមយកាមីស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

[៧០៤] ហេតុយា ភីណី អារម្មណោ ធ អធិបតិយា
ធ អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច សហជាតេ ភីណី
អញ្ញមញ្ញោ ភីណី និស្សយេ ភីណី ឧបនិស្សយេ អដ្ឋ
អាសេវនេ ភីណី វិចារកេ ឯកំ អវិគតេ ភីណី ។

[៧០៥] នហេតុយា អដ្ឋ នអារម្មណោ អដ្ឋ ។

[៧០៦] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ ភីណី ។

[៧០៧] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ធ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវរម្បិ ឯវំ វិត្តារេតតំ ។

អាចយាយមិត្តិកហេតុទុកៈ

មិនដល់នូវការសន្សំក្នុងឡើង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិនមែនដល់នូវ
ការសន្សំក្នុងឡើងនិងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំក្នុងឡើង ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សំក្នុងឡើងនិងមិន
មែនជាមិនដល់នូវការសន្សំក្នុងឡើង ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិនមែន
ដល់នូវការសន្សំក្នុងឡើង និងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំក្នុងឡើង
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៧១៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧១៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងនអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៨ ។

[៧១៦] ក្នុងនអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧១៧] ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

បញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ យ៉ាងណា (អាចយាយមិត្តិកហេតុទុកៈ)

បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

[៧០៧] អសយតាមី នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អា-
 បយតាមី នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 អសយតាមី នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នេវាបយតាមីនា-
 បយតាមី នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 អសយតាមី នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អសយតាមី ន-
 ហេតុ ប នេវាបយតាមីនាបយតាមី នហេតុ ប
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អសយតាមី ន-
 ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អសយតាមី នហេតុ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អសយតាមី នហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច នេវាបយតាមីនាបយតាមី នហេតុ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អសយតាមី នហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច អសយតាមី នហេតុ ប នេវាបយតាមីនាបយ-
 យតាមី នហេតុ ប ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 នេវាបយតាមីនាបយតាមី នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច

សភីធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន

(៧១៨) នហតុធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង អាស្រ័យ នូវ
 ហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
 នហតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើងនឹងមិនមែនជាមិនដល់នូវ
 ការសន្យាក្នុងឡើង អាស្រ័យ នូវនហតុធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុង
 ឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ នហតុធម៌ ដល់នូវការសន្យាក
 ក្នុងឡើងក្តី នហតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើងនឹងមិនមែនជា
 មិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើងក្តី អាស្រ័យ នូវនហតុធម៌ ដល់នូវការ
 សន្យាក្នុងឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ នហតុធម៌ មិន
 ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង អាស្រ័យ នូវនហតុធម៌ មិនដល់នូវការសន្យា
 ក្នុងឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ នហតុធម៌ មិនមែនដល់
 នូវការសន្យាក្នុងឡើងនឹងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង អា-
 ស្រ័យ នូវនហតុធម៌ មិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ នហតុធម៌ មិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើងក្តី នហ-
 តុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើងនឹងមិនមែនជាមិនដល់នូវការ
 សន្យាក្នុងឡើងក្តី អាស្រ័យ នូវនហតុធម៌ មិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ នហតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការ
 សន្យាក្នុងឡើងនឹងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង អាស្រ័យ

អាថយកាមីនិកហេតុទុក្ខ

នេវាថយកាមីនិកហេតុទុក្ខ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា ។ អាថយកាមីនិកហេតុទុក្ខ នេវាថយកាមីនា-
 បថយកាមីនិកហេតុទុក្ខ ធម្មំ បដិច្ច នេវាថយកាមីនា-
 បថយកាមីនិកហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 អបថយកាមីនិកហេតុទុក្ខ នេវាថយកាមីនាបថយកាមី
 និកហេតុទុក្ខ ធម្មំ បដិច្ច នេវាថយកាមីនាបថយកាមី
 និកហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៧០៧) អាថយកាមីនិកហេតុ ធម្មំ បដិច្ច អា-

ថយកាមីនិកហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណាប្បដ្ឋ-
 យា ។ អបថយកាមីនិកហេតុ ធម្មំ បដិច្ច អបថ-
 យកាមីនិកហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណាប្បដ្ឋយា ។
 នេវាថយកាមីនាបថយកាមីនិកហេតុ ធម្មំ បដិច្ច នេ-
 វាថយកាមីនាបថយកាមីនិកហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 អាម្មណាប្បដ្ឋយា ។

អាចយជាមិត្តិកហេតុទុក្ខៈ

នូវនហេតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើយនិងមិនមែនជាមិនដល់
 នូវការសន្សំកត្តានឡើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ នហេតុ-
 ធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើយនិងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំ
 កត្តានឡើយ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើយផង
 នូវនហេតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើយនិងមិនមែនជាមិនដល់
 នូវការសន្សំកត្តានឡើយផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ នហេ-
 តុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើយនិងមិនមែនជាមិនដល់នូវការ
 សន្សំកត្តានឡើយ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តាន
 ឡើយផង នូវនហេតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើយនិងមិនមែនជា
 មិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើយផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៧១៧) នហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើយ អាស្រ័យ នូវ
 នហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្ម-
 ណាប្បច្ច័យ ។ នហេតុធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើយ អាស្រ័យ
 នូវនហេតុធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ការម្មណាប្បច្ច័យ ។ នហេតុធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើយនិងមិន
 មែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើយ អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ មិនមែន
 ដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើយ និងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើយ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណាប្បច្ច័យ ។

អវានុបិដក អនុលោមត្ថកទុកប្បដ្ឋានំ

(៧២០) ឃោតុយា នវ អារម្មណេ នីលា អធិ
បតិយា នវ អារិកតេ នវ ។

(៧២១) នេវាវយតាមីនាបថយតាមី នឃោតុ ធម្មំ
បដិច្ច នេវាវយតាមីនាបថយតាមី នឃោតុ ធម្មោ
ទុប្បជ្ឈតិ នឃោតុប្បច្ចយា ។

(៧២២) អាវយតាមី នឃោតុ ធម្មំ បដិច្ច នេ-
វាវយតាមីនាបថយតាមី នឃោតុ ធម្មោ ទុប្បជ្ឈតិ
នអារម្មណាប្បច្ចយា ។

(៧២៣) នឃោតុយា ឯកំ នអារម្មណេ បញ្ច
នអធិបតិយា ន នោរិកតេ បញ្ច ។

(៧២៤) ឃោតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ បញ្ច ។

(៧២៥) នឃោតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ បដិច្ចវាសទិសា ។

(៧២៦) អាវយតាមី នឃោតុ ធម្មោ អាវយ-
តាមីស្ស នឃោតុស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
យេន បច្ចយេ អាវយតាមី នឃោតុ ធម្មោ នេវា-
វយតាមីនាបថយតាមីស្ស នឃោតុស្ស ធម្មស្ស

អានុញ្ញាតិ អនុលោមត្ថិក ក្រប្បវត្តិ

[៧២៦] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧២៧] នេហតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើងនិងមិន
មែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង អាស្រ័យ នូវនេហតុធម៌ មិនមែន
ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង និងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង
ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

[៧២៨] នេហតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើងនិងមិន
មែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង អាស្រ័យ នូវនេហតុធម៌ ដល់
នូវការសន្យាក្នុងឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ ។

[៧២៩] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ។

[៧៣០] ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

[៧៣១] ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

សហធាតុវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី (បណ្ឌិតធម្មដ៏ដ៏) ដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៧៣២] នេហតុធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ជាបច្ច័យ ។ នេហតុធម៌
នេហតុធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ដោយការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ នេហតុធម៌
នេហតុធម៌ ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ជាបច្ច័យ នៃនេហតុធម៌ មិនមែន
ដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង និងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង

អាចយកាមិត្តិកហេតុទុក្ខ

អាម្ពណាប្បត្តយេន បច្ចយោ ។ អបចយកាមី ន-
 ហេតុ ធម្មា អាចយកាមីស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អាម្ពណាប្បត្តយេន បច្ចយោ អបចយកាមី នហេតុ
 ធម្មា នេវចយកាមីនាបចយកាមីស្ស នហេតុស្ស
 ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បត្តយេន បច្ចយោ ។ នេវចយ-
 កាមីនាបចយកាមី នហេតុ ធម្មា នេវចយកាមីនា-
 បចយកាមីស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បត្ត-
 យេន បច្ចយោ នេវចយកាមីនាបចយកាមី នហេតុ
 ធម្មា អាចយកាមីស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ព-
 ណាប្បត្តយេន បច្ចយោ នេវចយកាមីនាបចយកាមី
 នហេតុ ធម្មា អបចយកាមីស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស
 អាម្ពណាប្បត្តយេន បច្ចយោ តីណិ ។

(៧២៧) អាចយកាមី នហេតុ ធម្មា អាចយ-
 កាមីស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បត្តយេន
 បច្ចយោ តីណិ ។ អបចយកាមី នហេតុ ធម្មា
 អបចយកាមីស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្ប-
 ត្តយេន បច្ចយោ អបចយកាមី នហេតុ ធម្មា
 នេវចយកាមីនាបចយកាមីស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស

អាជយធាមិត្តិកហេតុករៈ

ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។ នហេតុធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឿង
 ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្សំកត្តានឿង ដោយការម្មណ៍-
 ប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឿង ជាបច្ច័យ នៃន-
 ហេតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តានឿងនិងមិនមែនជាមិនដល់នូវ
 ការសន្សំកត្តានឿង ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។ នហេតុធម៌ មិនមែន
 ដល់នូវការសន្សំកត្តានឿង និងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឿង
 ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តានឿងនិងមិនមែន
 ជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឿង ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ នហេតុធម៌
 មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តានឿងនិងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តាន
 ឿង ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្សំកត្តានឿង ដោយការ-
 ម្មណ៍ប្បច្ច័យ នហេតុធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តានឿងនិងមិន
 មែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឿង ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ មិនដល់
 នូវការសន្សំកត្តានឿង ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៧២៧) នហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្សំកត្តានឿង ជាបច្ច័យ នៃ
 នហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្សំកត្តានឿង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ នហេតុធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឿង ជាបច្ច័យ នៃ
 នហេតុធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឿង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នហេ-
 តុធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឿង ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ មិនមែន
 ដល់នូវការសន្សំកត្តានឿង និងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឿង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកទុក្ខប្បដ្ឋានំ

អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។ នេវចយតាមិ-
នាបចយតាមី នហេតុ ធម្មោ នេវចយតាមីនាបច-
យតាមិស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ តីណិ ។

(៧២៨) អាចយតាមី នហេតុ ធម្មោ អាចយ-
តាមិស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន
បច្ចយោ អាចយតាមី នហេតុ ធម្មោ អបចយតា-
មិស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ច-
យោ អាចយតាមី នហេតុ ធម្មោ នេវចយតាមីនា-
បចយតាមិស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ច-
យេន បច្ចយោ ។ អបចយតាមី នហេតុ ធម្មោ
នេវចយតាមីនាបចយតាមិស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស
អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។ នេវចយតាមីនាបច-
យតាមី នហេតុ ធម្មោ នេវចយតាមីនាបចយតា-
មិស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ច-
យោ នេវចយតាមីនាបចយតាមី នហេតុ ធម្មោ
អាចយតាមិស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

សេចក្តីក្របខ័ណ្ឌ

(៧២៧) អាចយកថ្នាំ ធុរ្យា ធុរ្យា អាចយក-
ថ្នាំស្បៀង ធុរ្យាស្បៀង ធុរ្យាស្បៀង ឧបទ្វីស្បៀងប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយេន ។

(៧៣០) អាចយក សត្វ អធិបតិយា ធុរ្យា អ-
នន្តរេ ធុរ្យា សុខនន្តរេ ធុរ្យា សហជាតេ ធុរ្យា អន្តរា
តិណិ ធុរ្យាយេ តេរស ឧបទ្វីស្បៀង ធុរ្យា អន្តរា
តេរស ។

(៧៣១) ធុរ្យាយា បណ្ណាស ធុរ្យាយា
បណ្ណាស ។

(៧៣២) អាចយកប្បដ្ឋយេន ធុរ្យាយា សត្វ ។

(៧៣៣) ធុរ្យាយាប្បដ្ឋយេន អាចយក សត្វ ។

យថា ក្រុមលក្ខណៈ បញ្ញាវាច្ឆិ ធុរ្យាយា វិញ្ញាណតំ ។

អាចយកមិត្តិក្របខ័ណ្ឌ ធុរ្យាយា ។

សេចក្តីក្របខ័ណ្ឌ

(៧៣៤) សេក្ខំ ហេតុ ធុរ្យាយា បដ្ឋយេន សេក្ខំ
ហេតុ ធុរ្យាយា ឧបទ្វីស្បៀង ហេតុប្បដ្ឋយេន ។ អសេក្ខំ
ហេតុ ធុរ្យាយា បដ្ឋយេន អសេក្ខំ ហេតុ ធុរ្យាយា

សេចក្តីកហេតុទុកៈ

[៧៧] នហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង ជាបច្ច័យ នៃ
នហេតុធម៌ ដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧៨] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១០ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាបប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៧៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៥ ។

[៨០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៨១] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

បញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈ យ៉ាងណា (អាចយគាមិភិកៈហេតុទុកៈ)

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យវិស្វាវ យ៉ាងនោះចុះ ។

ចប់ អាចយគាមិភិកៈហេតុទុកៈ ។

សេចក្តីកហេតុទុកៈ

[៨២] ហេតុធម៌ ជាវរបសៈសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌
ជាវរបសៈសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌
ជាវរបសៈសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ ជាវរបសៈសេក្ខបុគ្គល

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ
ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៣៥] ហេតុយា ភីណិ អារម្មណេ ភីណិ អធិ-
បតិយា ភីណិ អវិកតេ ភីណិ ។

[៧៣៦] នអធិបតិយា ភីណិ នបុរេជាតេ ភីណិ
នបច្ឆាជាតេ ភីណិ នអាសេវនេ ភីណិ នវិចារកេ
ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ភីណិ ។

[៧៣៧] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា ភីណិ ។

[៧៣៨] នអធិបតិប្បដ្ឋយា ហេតុយា ភីណិ ។

សហជាតវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ វិត្តារេតញ្ច ។

[៧៣៩] សេក្ខោ ហេតុ ធម្មោ សេក្ខស្ស
ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។
អសេក្ខោ ហេតុ ធម្មោ អសេក្ខស្ស ហេតុស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ នេវសេក្ខា-
នាសេក្ខោ ហេតុ ធម្មោ នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស
ហេតុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ហេតុធម៌ មិនមែនជារបស់
សេក្ខបុគ្គលនិងមិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យ នូវហេតុធម៌ មិន
មែនជារបស់សេក្ខបុគ្គលនិងមិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតវ្យ័យ មានវារៈ ៣ ។

(៧៦) ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអសវនប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ។

(៧៧) ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។
សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

(៧៩) ហេតុធម៌ ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌
ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ ហេតុធម៌ ជារបស់អសេក្ខ-
បុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ។ ហេតុធម៌ មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គលនិងមិនមែនជារបស់
អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គលនិង
មិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

လေ့စွဲကံယုတ္တံ

(၈၆၀) လေ့ကြွာ ဟေရု ဇဗ္ဗော ဝေပိလေဇ္ဇာဏာ-
 လေဇ္ဇန္တိယံ ဟေရုဇ္ဇန္တိယံ ဇဗ္ဗန္တိယံ ဧဝံဇ္ဇန္တိယံ ဝေပိလေဇ္ဇာဏာ-
 ဇဗ္ဗန္တိယံ ။ ဧဝံလေ့ကြွာ ဟေရု ဇဗ္ဗော ဝေပိလေဇ္ဇာဏာ-
 လေဇ္ဇန္တိယံ ဟေရုဇ္ဇန္တိယံ ဇဗ္ဗန္တိယံ ဧဝံဇ္ဇန္တိယံ ဝေပိလေဇ္ဇာဏာ-
 ဇဗ္ဗန္တိယံ ။ ဝေပိလေဇ္ဇာဏာလေ့ကြွာ ဟေရု ဇဗ္ဗော
 ဝေပိလေဇ္ဇာဏာလေ့ကြွာ ဟေရုဇ္ဇန္တိယံ ဇဗ္ဗန္တိယံ ဧဝံဇ္ဇန္တိ-
 ယံ ဝေပိလေဇ္ဇာဏာ ဇဗ္ဗန္တိယံ ။

(၈၆၁) လေ့ကြွာ ဟေရု ဇဗ္ဗော လေ့ကြွာ ဟေ-
 ရုဇ္ဇန္တိယံ ဇဗ္ဗန္တိယံ ဧဝံဇ္ဇန္တိယံ ဝေပိလေဇ္ဇာဏာ လေ့ကြွာ
 ဟေရု ဇဗ္ဗော ဝေပိလေဇ္ဇာဏာလေ့ကြွာ ဟေရုဇ္ဇန္တိယံ
 ဇဗ္ဗန္တိယံ ဧဝံဇ္ဇန္တိယံ ဝေပိလေဇ္ဇာဏာ ။ ဧဝံလေ့ကြွာ
 ဟေရု ဇဗ္ဗော ဧဝံလေ့ကြွာ ဟေရုဇ္ဇန္တိယံ ဇဗ္ဗန္တိယံ ဧဝံဇ္ဇန္တိ-
 ယံ ဝေပိလေဇ္ဇာဏာ ဧဝံလေ့ကြွာ ဟေရု ဇဗ္ဗော
 ဝေပိလေဇ္ဇာဏာလေ့ကြွာ ဟေရုဇ္ဇန္တိယံ ဇဗ္ဗန္တိယံ ဧဝံဇ္ဇန္တိ-
 ယံ ဝေပိလေဇ္ဇာဏာ ။ ဝေပိလေဇ္ဇာဏာလေ့ကြွာ ဟေရု
 ဇဗ္ဗော ဝေပိလေဇ္ဇာဏာလေ့ကြွာ ဟေရုဇ္ဇန္တိယံ ဇဗ္ဗန္တိယံ
 ဧဝံဇ္ဇန္တိယံ ဝေပိလေဇ္ဇာဏာ ။

សេចក្តីកហេតុទុកៈ

[៧៤០] ហេតុធម៌ ជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌
 មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលនិងមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយអា-
 រម្មណប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃហេតុ-
 ធម៌ មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលនិងមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយ
 ការម្មណប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលនិងមិនមែន
 ជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិនមែនជាបស្ចេក-
 បុគ្គលនិងមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៧៤១] ហេតុធម៌ ជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌
 ជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាបស្ចេកបុគ្គល
 ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលនិងមិនមែនជាបស្ចេ-
 កបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជាបស្ចេកបុគ្គល
 ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 ហេតុធម៌ ជាបស្ចេកបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិនមែនជា
 បស្ចេកបុគ្គល និងមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយអធិបតិ-
 ប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលនិងមិនមែនជាបស្ចេ-
 កបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលនិង
 មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៧៤២) សេត្វោ ហេតុ ធម្មោ សេត្តស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សេត្វោ ហេតុ ធម្មោ អសេត្តស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សេត្វោ ហេតុ ធម្មោ នេរសេត្វានាសេត្តស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ អសេត្វោ ហេតុ ធម្មោ អសេត្តស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អសេត្វោ ហេតុ ធម្មោ នេរសេត្វានាសេត្តស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។ នេរសេត្វានាសេត្វោ ហេតុ ធម្មោ នេរសេត្វានាសេត្តស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នេរសេត្វានាសេត្វោ ហេតុ ធម្មោ សេត្តស្ស ហេតុស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណី ។

(៧៤៣) ហេតុយា តីណី អារម្មណេ តីណី អធិបតីយា បញ្ច អនន្តរេ អដ្ឋ សមនន្តរេ អដ្ឋ សហជាតេ តីណី អញ្ច មញ្ច តីណី ជិស្សយេ តីណី ខុបជិស្សយេ អដ្ឋ អវិកតេ តីណី ។

អវត្តប្បិដិក អនុលោមត្ថិកវុកប្បដ្ឋាន

[៧៤២] ហេតុធម៌ ជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជា
 របស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ជា
 បច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ហេតុធម៌
 ជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល
 នឹងមិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ហេតុធម៌ ជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ ជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ហេតុធម៌ ជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌
 មិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គលនឹងមិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអ-
 នន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ហេតុធម៌ មិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គលនឹងមិន
 មែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃហេតុធម៌ មិនមែនជាវរបស់សេក្ខ-
 បុគ្គលនឹងមិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ហេតុធម៌
 មិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គលនឹងមិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ
 នៃហេតុធម៌ ជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៤៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងធម៌បតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៨ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងសហជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ ៣ ។

សេចក្តីក្របខ័ណ្ឌ

[៧២៤] នហេតុយា អដ្ឋ នអាម្មណោ អដ្ឋ ។

[៧២៥] ហេតុប្បច្ចយា នអាម្មណោ ភីណិ ។

[៧២៦] នហេតុប្បច្ចយា អាម្មណោ ភីណិ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាច្ឆិ ឯវំ វិត្តារេតតំ ។

[៧២៧] សេត្តំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ

នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សេត្តំ

នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នេវសេត្តោនាសេត្តោ នហេតុ

ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សេត្តំ នហេតុ

ធម្មំ បដិច្ច សេត្តោ នហេតុ ច នេវសេត្តោនា-

សេត្តោ នហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-

យា ។ អសេត្តំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អសេត្តោ

នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។

នេវសេត្តោនាសេត្តំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នេវសេត្តោ-

នាសេត្តោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

សេចក្តីកហេតុទុកៈ

[៧៤៤] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៨ ក្នុងនការម្មណាប្បដ្ឋយ

មានវារៈ ៨ ។

[៧៤៥] ក្នុងនការម្មណាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៤៦] ក្នុងនការម្មណាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

បញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ យ៉ាងណា (សេចក្តីកហេតុទុកៈ)

បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

[៧៤៧] នហេតុធម៌ ជាបស្ចេកបុគ្គល អាស្រ័យ នូវនហេតុ-
ធម៌ ជាបស្ចេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ នហេតុ-
ធម៌ មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលនិងមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល អា-
ស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជាបស្ចេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បដ្ឋយ នហេតុធម៌ ជាបស្ចេកបុគ្គលក្តី នហេតុធម៌ មិនមែន
ជាបស្ចេកបុគ្គលនិងមិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលក្តី អាស្រ័យ នូវ
នហេតុធម៌ ជាបស្ចេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។
នហេតុធម៌ ជាបស្ចេកបុគ្គល អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជា
បស្ចេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ
៣ ។ នហេតុធម៌ មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលនិងមិនមែនជាបស្ចេ-
កបុគ្គល អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គលនិង
មិនមែនជាបស្ចេកបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

សេក្ខំ នហេតុញ្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខំ នហេតុញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ នហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អសេក្ខំ នហេតុញ្ច នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខំ នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខា-
 នាសេក្ខោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៧៤៨) សេក្ខំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច សេក្ខោ
 នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បដ្ឋយា ។ អ-
 សេក្ខំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច អសេក្ខោ នហេតុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បដ្ឋយា ។ នេវសេក្ខានា-
 សេក្ខំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នេវសេក្ខានាសេក្ខោ
 នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បដ្ឋយា ។

(៧៤៩) ហេតុយា នវ អារម្មណេ ភីណិ អធិ-
 បតិយា នវ អវិកតេ នវ ។

(៧៥០) នេវសេក្ខានាសេក្ខំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 នេវសេក្ខានាសេក្ខោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន-
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបំណិន អនុលោមត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

នហេតុធម៌ មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គលនិងមិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល
 អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជារបស់សេក្ខបុគ្គលផង នូវនហេតុធម៌ មិនមែន
 ជារបស់សេក្ខបុគ្គលនិងមិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គលផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ នហេតុធម៌ មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គលនិងមិន
 មែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជារបស់អសេក្ខ-
 បុគ្គលផង នូវនហេតុធម៌ មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គលនិងមិនមែនជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៧៤៨] នហេតុធម៌ ជារបស់សេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យ នូវនហេតុ-
 ធម៌ ជារបស់សេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ ។
 នហេតុធម៌ ជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ ជារបស់
 អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ ។ នហេតុធម៌
 មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គលនិងមិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យ
 នូវនហេតុធម៌ មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គលនិងមិនមែនជារបស់អសេក្ខ-
 បុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ ។

[៧៤៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៥០] នហេតុធម៌ មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គលនិងមិនមែនជា
 របស់អសេក្ខបុគ្គល អាស្រ័យ នូវនហេតុធម៌ មិនមែនជារបស់សេក្ខបុគ្គល
 និងមិនមែនជារបស់អសេក្ខបុគ្គល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៧៤១] និហេតុយា ឯកំ និអាម្មណោ បញ្ច
និអធិបតិយា ភីណិ នោវិគតេ បញ្ច ។

[៧៤២] ហេតុប្បដ្ឋយា និអាម្មណោ បញ្ច ។

[៧៤៣] និហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ ឯកំ ។

សហជាតវំរោបិ សម្បយុត្តវំរោបិ

បដិច្ចវាសនិសា វិត្តោរេតព្វា ។

[៧៤៤] សេត្តោ និហេតុ ធម្មោ នេវេសេត្តា-
នាសេត្តស្ស និហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។ អសេត្តោ និហេតុ ធម្មោ
នេវេសេត្តានាសេត្តស្ស និហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្ម-
ណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ នេវេសេត្តានាសេត្តោ និ-
ហេតុ ធម្មោ នេវេសេត្តានាសេត្តស្ស និហេតុស្ស
ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នេវេសេត្តានា-
សេត្តោ និហេតុ ធម្មោ សេត្តស្ស និហេតុស្ស
ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នេវេសេត្តា-
នាសេត្តោ និហេតុ ធម្មោ អសេត្តស្ស និហេតុស្ស
ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

សេចក្តីកហេតុទុក្ខៈ

(៧៥១) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ។

(៧៥២) ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧៥៣) ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយតវារៈក្តី បណ្ឌិត

គប្បីឱ្យពិស្តារ ដូចជាបដិច្ចវារៈដែរ ។

(៧៥៤) នហេតុធម៌ ជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌
មិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គលនិងមិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយការ
ម្មណប្បដ្ឋយ ។ នហេតុធម៌ ជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃនហេតុ-
ធម៌ មិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គលនិងមិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយ
ការម្មណប្បដ្ឋយ ។ នហេតុធម៌ មិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គលនិងមិនមែនជា
របស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃនហេតុធម៌ មិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល
និងមិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ នហេតុធម៌ មិន
មែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គលនិងមិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃ
នហេតុធម៌ ជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ នហេតុធម៌
មិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គលនិងមិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ
នៃនហេតុធម៌ ជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋានំ

[៧៥៥] សេត្តោ នហេតុ ធម្មោ សេត្តស្ស
 នហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 តីណិ ។ អសេត្តោ នហេតុ ធម្មោ អសេត្តស្ស
 នហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 តីណិ ។ នេសេត្តោនាសេត្តោ នហេតុ ធម្មោ នេ-
 សេត្តោនាសេត្តស្ស នហេតុស្ស ធម្មស្ស អធិប-
 តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៧៥៦] អារម្មណោ បញ្ច អធិបតិយា នវ អ-
 នន្តរេ អដ្ឋ សមនន្តរេ អដ្ឋ សហជាតេ នវ អញ្ញ-
 មញ្ញោ តីណិ និស្សយេ តេរស ឧបនិស្សយេ អដ្ឋ
 អវិគតេ តេរស ។

[៧៥៧] នហេតុយា ចុទ្ធិស នអារម្មណោ ចុទ្ធិស ។

[៧៥៨] អារម្មណាប្បច្ចយា នហេតុយា បញ្ច ។

[៧៥៩] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ បញ្ច ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាច្ឆិ វរំ វិត្តារេតតំ ។

សេត្តិកហេតុទុកំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន

(៧៥៥) នរហតុធម៌ ជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃនរហតុធម៌ ជាវរបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ នរហតុធម៌ ជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃនរហតុធម៌ ជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ នរហតុធម៌ មិនមែនជាវរបស់ សេក្ខបុគ្គលនិងមិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ជាបច្ច័យ នៃនរហតុធម៌ មិនមែនជាវរបស់សេក្ខបុគ្គលនិងមិនមែនជាវរបស់អសេក្ខបុគ្គល ដោយអធិ- បតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៧៥៦) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុង អវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

(៧៥៧) ក្នុងនរហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ។

(៧៥៨) ក្នុងនរហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៧៥៩) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះនរហតុប្បច្ច័យ ។

ឯបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ យ៉ាងណា (សេក្ខត្ថិកហេតុទុកៈ)

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

ចប់ សេក្ខត្ថិកហេតុទុកៈ ។

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានស្ស តេរសមោ ភាគោ

មាតិកាបត្រានិ

មាតិកា

អង្កេត

អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានិ

សញ្ញាជនទុកកុសលតិកំ	១
សញ្ញាជនិយទុកកុសលតិកំ	៣
សញ្ញាជនសម្បយុតទុកកុសលតិកំ	៦
សញ្ញាជនសញ្ញាជនិយទុកកុសលតិកំ	៧
សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុតទុកកុសលតិកំ	១០
សញ្ញាជនវិប្បយុតសញ្ញាជនិយទុកកុសលតិកំ	១៣
គន្ធទុកកុសលតិកំ	១៦
គន្ធនិយទុកកុសលតិកំ	១៨
គន្ធសម្បយុតទុកកុសលតិកំ	២០
គន្ធគន្ធនិយទុកកុសលតិកំ	២២
គន្ធគន្ធសម្បយុតទុកកុសលតិកំ	២៤
គន្ធវិប្បយុតគន្ធនិយទុកកុសលតិកំ	២៦
និវរណទុកកុសលតិកំ	២៧
និវរណិយទុកកុសលតិកំ	៣១

អភិធម្មប័ដក

បដ្ឋាន តេសមភាគ

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

អនុលោមទេកតិកប្បដ្ឋាន

សញ្ញាជនទេកកុសលតិកៈ	១
សញ្ញាជនិយទេកកុសលតិកៈ	៣
សញ្ញាជនសម្បយតទេកកុសលតិកៈ	៦
សញ្ញាជនសញ្ញាជនិយទេកកុសលតិកៈ	៧
សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយតទេកកុសលតិកៈ	១០
សញ្ញាជនវិប្បយតសញ្ញាជនិយទេកកុសលតិកៈ	១៣
គន្ធទេកកុសលតិកៈ	១៦
គន្ធនិយទេកកុសលតិកៈ	១៨
គន្ធសម្បយតទេកកុសលតិកៈ	២០
គន្ធគន្ធនិយទេកកុសលតិកៈ	២២
គន្ធគន្ធសម្បយតទេកកុសលតិកៈ	២២
គន្ធវិប្បយតគន្ធនិយទេកកុសលតិកៈ	២៦
នីវរណទេកកុសលតិកៈ	២៧
នីវរណិយទេកកុសលតិកៈ	៣១

មាតិកាបន្ត

មាតិកា	អង្កេត
នីវេណសម្បយុត្តទេកកុសលតិកំ	៣៣
នីវេណនីវេណិយទេកកុសលតិកំ	៣៤
នីវេណនីវេណសម្បយុត្តទេកកុសលតិកំ	៣៦
នីវេណវិប្បយុត្តនីវេណិយទេកកុសលតិកំ	”
បរាមាសទេកកុសលតិកំ	៣៧
បរាមដទេកកុសលតិកំ	៣៨
បរាមាសសម្បយុត្តទេកកុសលតិកំ	៤១
បរាមាសបរាមដទេកកុសលតិកំ	៤៣
បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមដទេកកុសលតិកំ	៤៥
សារម្មណទេកកុសលតិកំ	៤៧
ចិត្តទេកកុសលតិកំ	៥០
ចេតសិកទេកកុសលតិកំ	៥៥
ចិត្តសម្បយុត្តទេកកុសលតិកំ	៦០
ចិត្តសំសដទេកកុសលតិកំ	៦៣
ចិត្តសមដានទេកកុសលតិកំ	៦៥
ចិត្តសហិកទេកកុសលតិកំ	៦៨
ចិត្តានុបរិវត្តិទេកកុសលតិកំ	៧១
ចិត្តសំសដសមដានទេកកុសលតិកំ	៧៣

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
នីវេណសម្បយុត្តទេកកុសលតិកៈ	៣៣
នីវេណនីវេណិយទេកកុសលតិកៈ	៣៤
នីវេណនីវេណសម្បយុត្តទេកកុសលតិកៈ	៣៦
នីវេណវិប្បយុត្តនីវេណិយទេកកុសលតិកៈ	”
បរាមាសទេកកុសលតិកៈ	៣៧
បរាមដទេកកុសលតិកៈ	៣៧
បរាមាសសម្បយុត្តទេកកុសលតិកៈ	៤១
បរាមាសបរាមដទេកកុសលតិកៈ	៤៣
បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមដទេកកុសលតិកៈ	៤៥
សារម្មណទេកកុសលតិកៈ	៤៧
ចិត្តទេកកុសលតិកៈ	៥០
ចិត្តសិកទេកកុសលតិកៈ	៥៥
ចិត្តសម្បយុត្តទេកកុសលតិកៈ	៦០
ចិត្តសំសដទេកកុសលតិកៈ	៦៣
ចិត្តសមដាទេកកុសលតិកៈ	៦៥
ចិត្តសហកុទេកកុសលតិកៈ	៦៧
ចិត្តានុបរិវត្តទេកកុសលតិកៈ	៧១
ចិត្តសំសដសមដាទេកកុសលតិកៈ	៧៣

មាតិកាបន្តិ

មាតិកា	អង្កេត
ចិត្តសំសដ្ឋសម្ពុជានសហកុទេកកុសលតិកំ	៧៧
ចិត្តសំសដ្ឋសម្ពុជានាបរិវត្តិទេកកុសលតិកំ	៧៧
អដ្ឋតិកុទេកកុសលតិកំ	៨១
ឧបាទានទេកកុសលតិកំ	៨៥
ឧបាទានទិទេកកុសលតិកំ	៨៨
ឧបាទានទេកកុសលតិកំ	៧២
ឧបាទានិយទេកកុសលតិកំ	៧២
ឧបាទានសម្បយុត្តទេកកុសលតិកំ	៧៦
ឧបាទានឧបាទានិយទេកកុសលតិកំ	៧៨
ឧបាទានឧបាទានសម្បយុត្តទេកកុសលតិកំ	១០០
ឧបាទានវិប្បយុត្តឧបាទានិយទេកកុសលតិកំ	១០១
កិលេសទេកកុសលតិកំ	១០៣
សន្តិលេសិកទេកកុសលតិកំ	១០៦
សន្តិលិង្គទេកកុសលតិកំ	១០៨
កិលេសសម្បយុត្តទេកកុសលតិកំ	១០៧
កិលេសសន្តិលេសិកទេកកុសលតិកំ	១១០
កិលេសសន្តិលិង្គទេកកុសលតិកំ	១១២
កិលេសកិលេសសម្បយុត្តទេកកុសលតិកំ	១១៣

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
ចិត្តសំសង្កសមដ្ឋានសហកុទេកកុសលត្តិកៈ	៧៧
ចិត្តសំសង្កសមដ្ឋាននាទបរិវត្តិទេកកុសលត្តិកៈ	៧៧
អដ្ឋត្តិកុទេកកុសលត្តិកៈ	៨១
ឧបាទានកុទេកកុសលត្តិកៈ	៨៥
ឧបាទានទេកកុសលត្តិកៈ	៨៨
ឧបាទានទេកកុសលត្តិកៈ	៧២
ឧបាទានិយកុទេកកុសលត្តិកៈ	៧៤
ឧបាទានសម្បយុត្តិកុទេកកុសលត្តិកៈ	៧៦
ឧបាទានឧបាទានិយកុទេកកុសលត្តិកៈ	៧៨
ឧបាទានឧបាទានសម្បយុត្តិកុទេកកុសលត្តិកៈ	១០០
ឧបាទានវិប្បយុត្តិកុទេកកុសលត្តិកៈ	១០១
កិលេសកុទេកកុសលត្តិកៈ	១០៣
សន្តិលេសិកុទេកកុសលត្តិកៈ	១០៦
សន្តិលិង្គកុទេកកុសលត្តិកៈ	១០៨
កិលេសសម្បយុត្តិកុទេកកុសលត្តិកៈ	១០៧
កិលេសសន្តិលេសិកុទេកកុសលត្តិកៈ	១១០
កិលេសសន្តិលិង្គកុទេកកុសលត្តិកៈ	១១២
កិលេសកិលេសសម្បយុត្តិកុទេកកុសលត្តិកៈ	១១៣

មាតិកាបន្ត

មាតិកា	អង្កែ
កិលេសវិប្បយុត្តសន្តិលេសិកទុក្ខកុសលត្តិកំ	១១៤
ទស្សនេនបហាតព្វទុក្ខកុសលត្តិកំ	១១៦
ការវិនាយបហាតព្វទុក្ខកុសលត្តិកំ	១១៨
ទស្សនេនបហាតព្វហត្ថកទុក្ខកុសលត្តិកំ	១១៧
ការវិនាយបហាតព្វហត្ថកទុក្ខកុសលត្តិកំ	១២២
សវិត្តកទុក្ខកុសលត្តិកំ	១២៤
សវិចារទុក្ខកុសលត្តិកំ	១៣០
សប្បវិធានទុក្ខកុសលត្តិកំ	១៣២
បីតិសហគតទុក្ខកុសលត្តិកំ	១៣៦
សុខសហគតទុក្ខកុសលត្តិកំ	១៣៧
ឧបេក្ខាសហគតទុក្ខកុសលត្តិកំ	”
កាមាវចរទុក្ខកុសលត្តិកំ	១៣៨
រូបាវចរទុក្ខកុសលត្តិកំ	១៤១
អរូបាវចរទុក្ខកុសលត្តិកំ	១៤៣
បរិយាបន្នទុក្ខកុសលត្តិកំ	១៤៦
និយ្យនិកទុក្ខកុសលត្តិកំ	១៤៧
និយតទុក្ខកុសលត្តិកំ	១៤៨
សុខតវទុក្ខកុសលត្តិកំ	១៥០

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
កិលេសវិប្បយុត្តសន្តិលេសិកទុក្ខកុសលភ្នាក់	១១៤
ទេស្យនេនេបហាតព្វទុក្ខកុសលភ្នាក់	១១៦
ការវនាយបហាតព្វទុក្ខកុសលភ្នាក់	១១៨
ទេស្យនេនេបហាតព្វហេតុកុសលភ្នាក់	១១៧
ការវនាយបហាតព្វហេតុកុសលភ្នាក់	១២២
សវិតកុសលភ្នាក់	១២៤
សវិចារទុក្ខកុសលភ្នាក់	១៣០
សប្បវិកទុក្ខកុសលភ្នាក់	១៣២
បីតិសហគតទុក្ខកុសលភ្នាក់	១៣៦
សុខសហគតទុក្ខកុសលភ្នាក់	១៣៧
ឧបេកាសហគតទុក្ខកុសលភ្នាក់	”
កាមវចរទុក្ខកុសលភ្នាក់	១៣៨
រូបវចរទុក្ខកុសលភ្នាក់	១៤១
អរូបវចរទុក្ខកុសលភ្នាក់	១៤៣
បរិយាបន្នទុក្ខកុសលភ្នាក់	១៤៦
និយ្យានិកទុក្ខកុសលភ្នាក់	១៤៧
និយតទុក្ខកុសលភ្នាក់	១៤៨
សឧត្តវទុក្ខកុសលភ្នាក់	១៥០

មាតិកាបញ្ជី

មាតិកា	អង្កេត
សវណ្ណទេកកុសលភិក្ខុ	១៥១
សវណ្ណទេកវេនោភិក្ខុ	១៥៣
សវណ្ណទេកវិបាកភិក្ខុ	១៥៤
សវណ្ណទេកឧបាទិណភិក្ខុ	១៥៥
សវណ្ណទេកសង្កិលដភិក្ខុ	១៥៧
សវណ្ណទេកវិភក្ខភិក្ខុ	១៥៨
សវណ្ណទេកបីភិក្ខុ	១៥៩
សវណ្ណទេកទេស្សនភិក្ខុ	១៦១
សវណ្ណទេកទេស្សនេនបហាភព្វហេតុភិក្ខុ	១៦២
សវណ្ណទេកអាចយគាមភិក្ខុ	១៦៣
សវណ្ណទេកសេកភិក្ខុ	១៦៤
សវណ្ណទេកបរិភិក្ខុ	១៦៥
សវណ្ណទេកបរិគារម្មណភិក្ខុ	១៦៦
សវណ្ណទេកហិនភិក្ខុ	១៦៧
សវណ្ណទេកមិច្ឆភិក្ខុ	១៦៨
សវណ្ណទេកមគារម្មណភិក្ខុ	១៦៩
សវណ្ណទេកឧប្បនភិក្ខុ	១៧០
សវណ្ណទេកអភិភិក្ខុ	១៧១

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
សវណទុកកុសលត្ថិកៈ	១៥១
សវណទុកវេទនាត្ថិកៈ	១៥៣
សវណទុកវិបាកត្ថិកៈ	១៥៤
សវណទុកឧប្បាទ្និកៈ	១៥៥
សវណទុកសង្ខិលដ្ឋត្ថិកៈ	១៥៧
សវណទុកវិត្តត្ថិកៈ	១៥៨
សវណទុកបិដ្ឋត្ថិកៈ	១៥៧
សវណទុកទស្សនត្ថិកៈ	១៦១
សវណទុកទស្សនេនបហាតព្វហត្ថត្ថិកៈ	១៦២
សវណទុកអាចយគាមត្ថិកៈ	១៦៣
សវណទុកសេក្ខត្ថិកៈ	១៦៤
សវណទុកបរិភ័ត្តត្ថិកៈ	១៦៥
សវណទុកបរិគារម្មណត្ថិកៈ	១៦៦
សវណទុកហិន្ទត្ថិកៈ	១៦៧
សវណទុកមប៊ុត្តត្ថិកៈ	១៦៨
សវណទុកមគ្គារម្មណត្ថិកៈ	១៦៧
សវណទុកឧប្បន្ទត្ថិកៈ	១៧០
សវណទុកវត្តត្ថិកៈ	១៧១

មាតិកាបត្រានិ

មាតិកា	អង្កែ
សរណទុកអតីតវាយណភិក្ខុ	១៧១
សរណទុកអដ្ឋតភិក្ខុ	១៧៣
សរណទុកអដ្ឋតវាយណភិក្ខុ	១៧៤
សរណទុកសនិទស្សនភិក្ខុ	១៧៥

អនុលោមតិកទុកប្បដ្ឋានិ

កុសលភិក្ខុហេតុទុកំ	១៧៧
វេទនាភិក្ខុហេតុទុកំ	១៧០
វិបាកភិក្ខុហេតុទុកំ	១៧៧
ឧបាទិទ្ធភិក្ខុហេតុទុកំ	២០៥
សន្តិលិង្គភិក្ខុហេតុទុកំ	២១៤
វិតកភិក្ខុហេតុទុកំ	២២២
បីភិក្ខុហេតុទុកំ	២៣៧
ទេស្សនភិក្ខុហេតុទុកំ	២៤៦
ទេស្សននេបហាតព្វហេតុភិក្ខុហេតុទុកំ	២៥២
អាចយគាមិភិក្ខុហេតុទុកំ	២៥៥
សេកភិក្ខុហេតុទុកំ	២៦៥

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

សរណទឹកអតីតារម្មណភ័ក្ត្រ:	១៧១
សរណទឹកអជ្ជតភ័ក្ត្រ:	១៧៣
សរណទឹកអជ្ជតារម្មណភ័ក្ត្រ:	១៧៤
សរណទឹកសនិទេស្សនភ័ក្ត្រ:	១៧៥

អនុលោមតិកទុកប្បដ្ឋាន

កុសលភ័ក្ត្រហេតុទុក:	១៧៧
វេទនាភ័ក្ត្រហេតុទុក:	១៧០
វិបាកភ័ក្ត្រហេតុទុក:	១៧៧
ឧបាទិទ្ធិភ័ក្ត្រហេតុទុក:	២០៥
សន្តិលិង្គភ័ក្ត្រហេតុទុក:	២១៤
វិតកភ័ក្ត្រហេតុទុក:	២២២
បីភ័ក្ត្រហេតុទុក:	២៣៧
ទេស្សនភ័ក្ត្រហេតុទុក:	២៤៦
ទេស្សននបហាតព្វហេតុភ័ក្ត្រហេតុទុក:	២៥២
អាចយគាមភ័ក្ត្រហេតុទុក:	១៥៥
សេកភ័ក្ត្រហេតុទុក:	២៦៥

វិញ្ញាបនបត្រ

វិញ្ញាបនបត្រ	អវិញ្ញាបនបត្រ	អង្កេត	រដ្ឋលេខាប័ណ្ណ
លោកិយលោកុត្តរទ្ធ	លោកិយលោកុត្តរទ្ធ-	៣	១៧
នហេតុយាង កំ	នហេតុយា ឯកំ	២៣	៤
ចេតសិក	ចេតសិក	៥៧	១
ដប្ច	ដិប្ច	៦៥	១៧
ចិត្តសហក្ខ	ចិត្តសហក្ខ	៦៧	១
អព្យា	អព្យា-	៨៦	២
អកុសលំ	អកុសលំ	១០៤	១៣
អសង្កិលិដោ	អសង្កិលិដោ	១០៧	៤
កុសលោ	អកុសលោ	១៣១	៧
ការវនា	ការវនា-	១៦២	១៦
ធម្មា	ធម្មា	២១៨	១០
ហេតុយា ឯកវិស	នហេតុយា ឯកវិស	២៣៧	៧

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
គប្ប	គប្បី	៥	៦
កុសលធម៌	អកុសលធម៌	១៦	១៦
អកុសលធម៌	កុសលធម៌	២៦	៦
ព្រោះអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ	ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ	៣៦	១៧
គប្ប	គប្បី	៤០	៤
”	”	៤១	៧
គ្រប់បទទាំងអស់	គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់	៤២	៥
នៃកុសលធម៌	នៃអកុសលធម៌	៤៤	១៥
អព្យាក្ខណ៍ធម៌។ល។ មានវរៈ ៣		៤៦	១៨
	អព្យាក្ខណ៍ធម៌។ល។ មានវរៈ ៣	៤៧	២
អកុសលធម៌	នូវអកុសលធម៌	៤៨	៦
នូវអ-	នូវ	៥១	៤
អកុសលធម៌	កុសលធម៌	៥២	៣
មានវរៈ ។	មានវរៈ ៥ ។	៥៤	៥
នូវអកុសល-	នូវកុសល-	៥៥	១១
នូវអកុសលធម៌	នូវអកុសលធម៌	៥៧	៣

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
កុសលធម៌	នូវកុសលធម៌	៦៧	១៧
សំសដ្ឋិ-	បិត្តសំសដ្ឋិ-	៧៧	១២
ឆក្ក	កឆក្ក	១០៧	១៨
កុលសធម៌	កុសលធម៌	១៣០	៧
ធម៌ជាអរណៈ ជាវិបាក	វិបាកធម៌ ជាអរណៈ	១៥៤	១៥
(ធម៌មានកម្មគីកិលេស-	(ធម៌ដែលកម្មគីកិលេស-	១៥៥	១៧
ការសន្សំ	ការសន្សំ	១៦៤	៣
ទាំងអស់	ទាំងអស់	១៦៥	៦
ទាំងគួរដល់	និងគួរដល់	២១៤	១៧
គប្បីឲ្យស្តារ	គប្បីឲ្យពិស្តារ	២១៥	១២
កងហេតុប្បដ្ឋយ	កងនេហតុប្បដ្ឋយ	២៣៧	៧
នូវការសន្សំ	នូវការសន្សំ	២៥៧	៨
"	"	២៥៨	១៤
នៃហេតុធម៌	នៃនេហតុធម៌	២៦៣	៨

សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយប្រាក់អំណោយនៃ
អ្នកខាងក្រោមនេះ :

Printing costs were kindly met by the following organizations

Wat. Sotoshu Chokoin Temple

Rev. Yoyu Miyashita

Mrs. Yoko Miyashita

Chokoin Danshintoichido

556 Ino Taiei-machi Katori-gun Chiba Japan

この本は次の方によって復刻されました。

宗教法人 曹洞宗 長興院

代表 宮下陽祐

寺族 宮下洋子

長興院 檀信徒一同

千葉県香取郡大栄町伊能556

ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១១០ " អភិធម្មបិដក "

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ

ការបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ របស់សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ
បោះពុម្ព ថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សហប្រតិបត្តិការរៀបរៀង និងបោះពុម្ពនៅប្រទេសជប៉ុន

TRIPITAKA VOL.106

"ABHIDHAMMA PITAKA"

Published by the Buddhist Institute, phnom Penh

Reproduced with the kind cooperation of the

TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE

First edition 1994

printed in Japan by Hirosaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ (南伝大蔵経) 全110巻・アビダルマピタカ第106巻

発行：プノンペン仏教研究所

復刻救援：カンボジア版トリピタカ(南伝大蔵経)復刻救援委員会

発行：1994年12月8日

印刷・製本／弘前相互印刷株式会社

製作にあたり弘前相互印刷株式会社の多大な協力を得ました。

